

Powszechny Spis Rolny 2020

Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2020 r.

The Agricultural Census 2020
Characteristics of agricultural holdings in Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2020

Powszechny Spis Rolny 2020

Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2020 r.

The Agricultural Census 2020

Characteristics of agricultural holdings in Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2020

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy Statistical Office in Bydgoszcz

Bydgoszcz 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Bydgoszcz, Kujawsko-Pomorskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Małgorzata Górka

Zespół autorski

Author team

Małgorzata Cieślik-Florczyk, Agnieszka Krautforst, Adam Mańkowski

Prace redakcyjne

Editorial work

Karol Leszczyński, Ewa Liminowicz, Magdalena Miśko

Tłumaczenie

Translation

Zbigniew Osypiuk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Michał Cabański, Adam Mańkowski, Jacek Pruski

ISBN 978-83-62131-07-5

Publikacja dostępna na stronie internetowej:

Publication available on website:

bydgoszcz.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Publikacja zawiera wyniki Badania zintegrowanych statystyk dotyczących gospodarstw rolnych 2020
współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej

The publication contains the results of the Integrated farm statistics 2020 survey co-financed by the European
Union

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy prezentuje Państwu wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), badania przeprowadzonego od 1 września do 30 listopada 2020 r. Spis został przeprowadzony w formie badania pełnego, co oznacza, że spisem objęto wszystkie jednostki populacji, czyli wszystkie podmioty spełniające definicję krajową i jednocześnie unijną gospodarstwa rolnego.

Jednym z głównych celów spisu jest analiza zmian, jakie zaszły w rolnictwie na przestrzeni dziesięciolecia między PSR 2010 a PSR 2020. Należy podkreślić, że przeprowadzenie spisu rolnego w tym samym terminie i zakresie tematycznym we wszystkich państwach członkowskich UE, daje możliwość dokonywania porównań i prowadzenia analiz zmian w polskim rolnictwie na tle zmian w innych krajach, regionach czy też na tle całej Wspólnoty.

Niniejsza publikacja charakteryzuje sytuację w rolnictwie w województwie kujawsko-pomorskim według stanu na 1 czerwca 2020 r. (dzień referencyjny). Część danych, ze względu na ich specyfikę, dotyczyła okresu ostatnich 12 miesięcy kończącego się w dniu referencyjnym badania, czyli okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie.

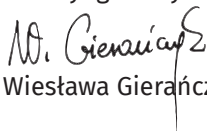
Opracowanie obejmuje analizę informacji wynikowych pochodzących z PSR 2020 według siedziby użytkownika gospodarstwa rolnego w przekroju wojewódzkim i powiatowym. Dodatkowo, przedstawiono krótką analizę zagadnień w przekrojach gminnych według siedziby gospodarstwa rolnego.

Publikacja składa się z uwag metodycznych, części analitycznej wzbogaconej mapami i wykresami oraz części tabelarycznej. W uwagach metodycznych omówiono podstawowe zasady, definicje i pojęcia obowiązujące w spisie. Część tabelaryczna, która jest dostępna na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, prezentuje szeroką gamę danych liczbowych zebranych w zakresach tematycznych PSR 2020, aby w jak największym stopniu zaspokoić potrzeby informacyjne odbiorców.

W publikacji przedstawiono klasyfikację polskich gospodarstw rolnych według kryteriów stosowanych również w Eurostacie (tzw. typologia gospodarstw rolnych). Stanowi wartość dodaną prezentowanej charakterystyki gospodarstw rolnych i pozwala na ich porównywanie z gospodarstwami pozostałych krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Szczegółowe informacje wynikowe z zakresu PSR 2020 (w tym według siedziby gospodarstwa rolnego – również do poziomu gmin) dostępne są w Banku Danych Lokalnych pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> w kategorii: Powszechne Spisy Rolne.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Bydgoszczy

dr Wiesława Gierańczyk

Bydgoszcz, listopad 2022 r.

Preface

The Statistical Office in Bydgoszcz presents to you the results of the Agricultural Census conducted from 1 September to 30 November 2020. The census was carried out in the form of complete enumeration, which means that all population units were covered by the census, i.e. all entities falling under the national and EU definition of an agricultural holding.

One of the main objectives of the census was to analyse the changes that occurred in agriculture over the course of the Agricultural Census 2010 and the Agricultural Census 2020. It should be emphasised that conducting an agricultural census at the same time and within the same thematic scope in all EU member states makes it possible to compare and analyse changes in Polish agriculture against changes in other countries, regions or against the background of the entire Community.

The publication describes the situation in agriculture in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship as at 1 June 2020 (reference date). Some of the data, due to their specificity, refer to the period of 12 months ending on the reference date of the census, from 2 June 2019 to 1 June 2020 inclusive.

The study includes an analysis of the resulting information from the Agricultural Census 2020 according to the seat of a holder of an agricultural holding at the voivodship and powiat levels. In addition, a short analysis of the issues at the gmina level according to the seat of an agricultural holding is presented.

The publication consists of methodological notes, an analytical part enriched with maps and charts and a tabular part. The methodological notes discuss the basic principles, definitions and concepts used in the census. The tabular part, which is available on the website of the Statistical Office in Bydgoszcz, presents a wide range of numerical data collected in the thematic scopes of the Agricultural Census 2020 in order to meet the information needs of recipients as much as possible.

The publication presents the classification of Polish farms according to criteria also used by Eurostat (the so-called typology of farms). It adds value to the presented characterisation of agricultural holdings and allows them to be compared with the holdings of other European Union member states.

Detailed resulting information in the scope of the Agricultural Census 2020 (i.a. according to the seat of an agricultural holding – also at the gmina level) is available at the Local Data Bank at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> in the category: agricultural census.

Director
of the Statistical Office
in Bydgoszcz

Wiesława Gierańczyk, Ph. D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	18
Symbols	18
Ważniejsze skróty	18
Main abbreviations	18
Synteza	19
Executive summary	19
Rozdział 1. Charakterystyka gospodarstw rolnych	23
Chapter 1. Characteristics of agricultural holdings	23
Rozdział 2. Użytkowanie gruntów	30
Chapter 2. Land use	30
Rozdział 3. Powierzchnia zasiewów	37
Chapter 3. Sown area	37
1. Zboża	39
1. Cereals	39
2. Kukurydza na ziarno	41
2. Grain maize	41
3. Rzepak i rzepik	43
3. Rape and turnip rape	43
4. Buraki cukrowe	44
4. Sugar beet	44
5. Warzywa gruntowe	45
5. Ground vegetables	45
6. Ziemniaki	46
6. Potatoes	46
7. Strączkowe jadalne na ziarno	48
7. Edible pulses for grain	48
8. Kukurydza na zielonkę	49
8. Maize for green forage	49
9. Motylkowe pastewne na zielonkę	50
9. Fodder legumes for green forage	50
10. Strączkowe pastewne na ziarno	51
10. Fodder pulses for grain	51
11. Trawy polowe na zielonkę	51
11. Field grasses for green forage	51

Rozdział 4. Zwierzęta gospodarskie	53
Chapter 4. Livestock	53
1. Bydło	55
1. Cattle	55
2. Świnie	59
2. Pigs	59
3. Drób kurzy	63
3. Chicken poultry	63
Rozdział 5. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze	68
Chapter 5. Tractors, agricultural machinery and equipment	68
1. Ciągniki	68
1. Tractors	68
2. Maszyny i urządzenia rolnicze	71
2. Agricultural machinery and equipment	71
Rozdział 6. Nawożenie i ochrona roślin	75
Chapter 6. Fertilization and plant protection	75
Rozdział 7. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	81
Chapter 7. Sources of income of households with a holder of an agricultural holding	81
Rozdział 8. Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych	88
Chapter 8. Labour force and labour input in agricultural holdings	88
Rozdział 9. Typologia gospodarstw rolnych	97
Chapter 9. Typology of agricultural holdings	97
1. Wielkość ekonomiczna	97
1. Economic size	97
2. Typy rolnicze	102
2. Farm types	102
Rozdział 10. Analiza gospodarstw rolnych w przekrojach gminnych	106
Chapter 10. Analysis of agricultural holdings at the gmina level	106
Uwagi metodologiczne	120
Methodological notes	120
1. Wprowadzenie	120
1. Introduction	120
2. Uwaga	121
2. Note	121
3. Ważniejsze pojęcia, definicje i zasady spisywania	122
3. Major concepts, definitions and enumeration rules	122
4. Użytkowanie gruntów	126
4. Land use	126
5. Powierzchnia zasiewów	129
5. Sown area	129

6. Zwierzęta gospodarskie	131
6. Livestock	131
7. Nawożenie	133
7. Fertilization	133
8. Środki ochrony roślin	134
8. Plant protection products	134
9. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze	134
9. Tractors, machines and agricultural equipment	134
10. Dochody gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	135
10. The income of households with a holder of an agricultural holding	135
11. Pracujący w gospodarstwach rolnych	135
11. Persons employed in agricultural holdings	135
12. Typologia gospodarstw rolnych	139
12. The typology of agricultural holdings	139
13. Ważniejsze grupowania i zakres publikowanych danych	142
13. The more important groupings and the scope of published data	142

Spis tablic

List of tables

Tablica 1. Gospodarstwa rolne	24
Table 1. Agricultural holdings	
Tablica 2. Średnia powierzchnia gruntów przypadająca na 1 gospodarstwo rolne ogółem w 2020 r.	30
Table 2. Average total area of land per agricultural holding in 2020	
Tablica 3. Gospodarstwa rolne uprawiające wybrane zboża i powierzchnia tych zbóż w 2020 r.	40
Table 3. Agricultural holdings cultivating selected cereals and area under them in 2020	
Tablica 4. Obsada zwierząt gospodarskich	54
Table 4. Stocking density of farm animals	
Tablica 5. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	68
Table 5. Tractors by area groups of agricultural land in 2020	
Tablica 6. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych	75
Table 6. Consumption of mineral and lime fertilisers	
Tablica 7. Gospodarstwa indywidualne korzystające przy prowadzonej działalności rolniczej z pracy różnych grup pracujących w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	90
Table 7. Natural person's agricultural holdings (private farms) conducting agricultural activity with the use of work of different groups of persons in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Tablica 8. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy i płci w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	95
Table 8. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by working time and sex in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Struktura gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej	26
Chart 1. Structure of agricultural holdings by type of agricultural production	
Wykres 2. Struktura użytkowania użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych w 2020 r.	32
Chart 2. Structure of the use of agricultural land in good condition in agricultural holdings in 2020	
Wykres 3. Gospodarstwa rolne z użytkami rolnymi w dobrej kulturze i ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	33
Chart 3. Agricultural holdings with agricultural land in good condition and their area by area group of agricultural land in 2020	
Wykres 4. Struktura powierzchni sadów w 2020 r.	35
Chart 4. Structure of area of orchards in 2020	
Wykres 5. Powierzchnia zasiewów ogółem i gospodarstwa rolne posiadające zasiewy według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	38
Chart 5. Total sown area and agricultural holdings with sown area by area group in 2020	
Wykres 6. Struktura powierzchni zasiewów według grup upraw w 2020 r.	38
Chart 6. Sown area by crop groups	
Wykres 7. Powierzchnia uprawy zbóż oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	39
Chart 7. Area under cereals and agricultural holdings cultivating cereals by area group in 2020	
Wykres 8. Powierzchnia uprawy kukurydzy na ziarno oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę kukurydzy na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	42
Chart 8. Area under grain maize and the number of agricultural holdings cultivating grain maize by area groups in 2020	
Wykres 9. Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	43
Chart 9. Area under rape and turnip rape and the number of agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area group in 2020	
Wykres 10. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę buraków cukrowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	44
Chart 10. Area under sugar beet and the number of agricultural holdings cultivating sugar beet by area group in 2020	
Wykres 11. Powierzchnia uprawy warzyw gruntowych oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę warzyw gruntowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	46
Chart 11. Area under ground vegetables and the number of agricultural holdings cultivating ground vegetables by area group in 2020	
Wykres 12. Powierzchnia uprawy ziemniaków oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę ziemniaków według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	47
Chart 12. Area under potatoes and the number of agricultural holdings cultivating potatoes by area group in 2020	
Wykres 13. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia bydła według skali chowu bydła w 2020 r.	55
Chart 13. Structure of agricultural holdings and the cattle stock by the cattle breeding scale in 2020	

Wykres 14. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu bydła w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	56
Chart 14. Structure of agricultural holdings by the cattle breeding scale and agricultural land area group in 2020	
Wykres 15. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowania krów według skali chowu w 2020 r.	58
Chart 15. Structure of agricultural holdings and the cow stock by the cow breeding scale in 2020	
Wykres 16. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowania świń według skali chowu świń w 2020 r.	59
Chart 16. Structure of agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020	
Wykres 17. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu świń w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	60
Chart 17. Structure of agricultural holdings by the pig breeding scale and agricultural land area groups in 2020	
Wykres 18. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowania loch według skali chowu w 2020 r.	62
Chart 18. Structure of agricultural holdings and the sow stock by the sow breeding scale in 2020	
Wykres 19. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu loch w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	62
Chart 19. Structure of agricultural holdings by the sow breeding scale and agricultural land area group in 2020	
Wykres 20. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowania kur niosek według skali chowu w 2020 r.	65
Chart 20. Structure of agricultural holdings and the laying hen stock by the laying hen breeding scale in 2020	
Wykres 21. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowania brojlerów kurzych według skali chowu w 2020 r.	66
Chart 21. Structure of agricultural holdings and the broiler stock by the broiler breeding scale in 2020	
Wykres 22. Struktura ciągników według mocy silnika	70
Chart 22. Structure of tractors by engine power	
Wykres 23. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przypadające na 100 gospodarstw rolnych	73
Chart 23. Selected agricultural machinery and equipment per 100 agricultural holdings	
Wykres 24. Udział gospodarstw stosujących nawozy mineralne i wapniowe w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	76
Chart 24. Share of agricultural holdings using mineral and lime fertilisers in the total number of agricultural holdings from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Wykres 25. Udział gospodarstw stosujących nawozy naturalne w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	79
Chart 25. Share of holdings using natural fertilisers in the total number of agricultural holdings from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Wykres 26. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów	82
Chart 26. Structure of the number of households with a holder of an agricultural holding by the main source of income	
Wykres 27. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych według głównego źródła dochodów gospodarstwa domowego w 2020 r.	84
Chart 27. Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings by the main source of household income in 2020	

Wykres 28. Struktura pracujących i nakładów pracy według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	90
Chart 28. Structure of employed persons and labour input by agricultural land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Wykres 29. Przeciętna liczba AWU przypadająca na jedną osobę pracującą z rodziny użytkownika gospodarstwa rolnego według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	91
Chart 29. Average number of AWU per person from the family of the holder performing work by agricultural land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Wykres 30. Struktura nakładów pracy rodzinnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	92
Chart 30. Structure of labour input of family labour force in individual holdings by agriculture land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Wykres 31. Struktura nakładów pracy nierodzinnej/najemnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	93
Chart 31. Structure of labour input of non-family labour force/ paid labour force in individual holdings by agricultural land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Wykres 32. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych pracujący w swoim gospodarstwie rolnym według płci i wieku w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	95
Chart 32. Holders of individual holdings working in their agricultural holdings by sex and age in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Wykres 33. Struktura gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.	98
Chart 33. Structure of agricultural holdings by economic size class in 2020	
Wykres 34. Struktura gospodarstw według grup obszarowych użytków rolnych i wielkości ekonomicznej w 2020 r.	99
Chart 34. Structure of agricultural holdings by area group of agricultural land and economic size class in 2020	
Wykres 35. Struktura gospodarstw rolnych według typu rolniczego w 2020 r.	103
Chart 35. Structure of agricultural holdings by farm type in 2020	
Wykres 36. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w 2020 r.	103
Chart 36. Average area of agricultural land in agricultural holdings by farm type in 2020	
Wykres 37. Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego według typów rolniczych w 2020 r.	105
Chart 37. Average economic size of an agricultural holding by farm type in 2020	

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.	25
Map 1.	Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020	
Mapa 2.	Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.	28
Map 2.	Share of persons managing agricultural holdings with agricultural education in the total number of persons managing agricultural holdings in 2020	
Mapa 3.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r.	31
Map 3.	Average area of agricultural land in natural persons' agricultural holdings with an area of over 1 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 4.	Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.	33
Map 4.	Share of sown area in area of agricultural land in good agricultural condition in 2020	
Mapa 5.	Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	41
Map 5.	Share of area under cereals in the total sown area in 2020	
Mapa 6.	Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	48
Map 6.	Share of area under potatoes in the total sown area in 2020	
Mapa 7.	Obsada bydła na 100 ha UR w 2020 r.	57
Map 7.	Cattle stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 8.	Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów lub hodowlę świń w 2020 r.	61
Map 8.	Pig stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 9.	Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów lub hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.	64
Map 9.	Chicken poultry stocking density per 1 agricultural holding breeding or rearing chicken poultry in 2020	
Mapa 10.	Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.	69
Map 10.	Area of agricultural land per tractor in 2020	
Mapa 11.	Zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.	77
Map 11.	Consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition from 2 June 2019 to 1 June 2020	
Mapa 12.	Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.	107
Map 12.	Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020	
Mapa 13.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r.	108
Map 13.	Average area of agricultural land in natural person's holdings with an area over 1 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 14.	Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	109
Map 14.	Share of area under cereals in the total sown area in 2020	

Mapa 15.	Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.	110
Map 15.	Share of area under potatoes in the total sown area in 2020	
Mapa 16.	Obsada bydła na 100 ha UR w 2020 r.	111
Map 16.	Cattle stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 17.	Obsada świń na 100 ha UR w 2020 r.	113
Map 17.	Pig stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020	
Mapa 18.	Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.	114
Map 18.	Area of agricultural land per 1 tractor in 2020	
Mapa 19.	Zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.	115
Map 19.	Consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020	
Mapa 20.	Udział gospodarstw domowych z głównym dochodem z działalności rolniczej w 2020 r.	116
Map 20.	Share of households with main income from agricultural activity in 2020	
Mapa 21.	Nakłady pracy użytkowników oraz członków rodzin w gospodarstwach indywidualnych na 100 gospodarstw indywidualnych w 2020 r.	117
Map 21.	Labour input of holders and members of their families in natural person's holdings per 100 natural person's holdings in 2020	
Mapa 22.	Udział gospodarstw specjalizujących się w uprawach polowych w gospodarstwach ogółem w 2020 r.	118
Map 22.	Share of holdings specialising in field crops in total holdings in 2020	

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym

Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

List of tables in Annex

Tables available in MS Excel file format

- Tablica 1. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych
Table 1. Agricultural holdings by area groups of agricultural land
- Tablica 2. Podstawowe dane o gospodarstwach rolnych
Table 2. Basic data on agricultural holdings
- Tablica 3. Charakterystyka gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych
Table 3. Characteristics of agricultural holdings by area groups of agricultural land
- Tablica 4. Charakterystyka gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych
Table 4. Characteristics of agricultural holdings with an area over 1 ha of agricultural land by area groups of agricultural land
- Tablica 5. Charakterystyka gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności
Table 5. Characteristics of agricultural holdings by type of economic activity
- Tablica 6. Charakterystyka gospodarstw ekologicznych według grup obszarowych użytków rolnych
Table 6. Characteristics of organic agricultural holdings by area groups of agricultural land
- Tablica 7. Charakterystyka gospodarstw indywidualnych według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa rolnego
Table 7. Characteristics of natural person's agricultural holdings by the main income source of the household with a holder of an agricultural holding
- Tablica 8. Charakterystyka gospodarstw indywidualnych według przeznaczenia końcowej produkcji rolniczej
Table 8. Characteristics of natural person's agricultural holdings by destination of the final agricultural production
- Tablica 9. Charakterystyka gospodarstw rolnych według płci i wieku osoby kierującej
Table 9. Characteristics of agricultural holdings by sex and age of the manager
- Tablica 10. Pracujący w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych
Table 10. Employed persons in agricultural holdings by area groups of agricultural land
- Tablica 11. Charakterystyka gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej
Table 11. Characteristics of agricultural holdings by economic size classes
- Tablica 12. Charakterystyka gospodarstw rolnych według typów rolniczych
Table 12. Characteristics of agricultural holdings by farm types
- Tablica 13. Gospodarstwa rolne
Table 13. Agricultural holdings
- Tablica 14. Gospodarstwa rolne według poziomu wykształcenia ogólnego osoby kierującej
Table 14. Agricultural holdings by the manager's general education level
- Tablica 15. Gospodarstwa rolne według poziomu wykształcenia rolniczego osoby kierującej
Table 15. Agricultural holdings by the manager's agricultural education level

- Tablica 16. Gospodarstwa indywidualne według osoby kierującej
Table 16. Natural person's agricultural holdings by farm managers (private farms)
- Tablica 17. Gospodarstwa rolne według użytkowania gruntów
Table 17. Agricultural holdings by land use
- Tablica 18. Użytkowanie gruntów
Table 18. Land use
- Tablica 19. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych
Table 19. Agricultural holdings by area groups of agricultural land
- Tablica 20. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych
Table 20. Average area of agricultural land in agricultural holdings by area groups of agricultural land
- Tablica 21. Gospodarstwa rolne z powierzchnią zasiewów wybranych upraw
Table 21. Agricultural holdings with sown area of selected crops
- Tablica 22. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw
Table 22. Sown area of selected crops
- Tablica 23. Gospodarstwa rolne utrzymujące zwierzęta gospodarskie
Table 23. Agricultural holdings keeping livestock
- Tablica 24. Pogłowie zwierząt gospodarskich
Table 24. Livestock
- Tablica 25. Gospodarstwa posiadające ciągniki według mocy silnika
Table 25. Agricultural holdings with tractors by engine power
- Tablica 26. Ciągniki według mocy silnika
Table 26. Tractors by engine power
- Tablica 27. Gospodarstwa rolne stosujące nawozy mineralne, wapniowe i naturalne
Table 27. Agricultural holdings using mineral, lime and natural fertilizers
- Tablica 28. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według dochodów
Table 28. Households with the holder of agricultural holding by income
- Tablica 29. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodu
Table 29. Households with the holder of an agricultural holding by the main source of income
- Tablica 30. Gospodarstwa rolne według płci i wieku osoby kierującej
Table 30. Agricultural holdings by sex and age of the manager
- Tablica 31. Pracujący w gospodarstwach rolnych
Table 31. Employed persons in agricultural holdings
- Tablica 32. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych
Table 32. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by area groups of agricultural land
- Tablica 33. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku
Table 33. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by age

- Tablica 34. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy
Table 34. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by working time
- Tablica 35. Gospodarstwa rolne według klas wielkości ekonomicznej
Table 35. Agricultural holdings by economic size classes
- Tablica 36. Gospodarstwa rolne według typów rolniczych
Table 36. Agricultural holdings by farm types
- Tablica 37. Gospodarstwa rolne w gminach
Table 37. Agricultural holdings in gminas
- Tablica 38. Gospodarstwa rolne według poziomu wykształcenia ogólnego osoby kierującej w gminach
Table 38. Agricultural holdings by the manager's general education level in gminas
- Tablica 39. Gospodarstwa rolne według poziomu wykształcenia rolniczego osoby kierującej w gminach
Table 39. Agricultural holdings by the manager's agricultural education level in gminas
- Tablica 40. Gospodarstwa indywidualne według osoby kierującej w gminach
Table 40. Natural person's agricultural holdings by farm managers (private farms) in gminas
- Tablica 41. Gospodarstwa rolne według użytkowania gruntów w gminach
Table 41. Agricultural holdings by land use in gminas
- Tablica 42. Użytkowanie gruntów w gminach
Table 42. Land use in gminas
- Tablica 43. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w gminach
Table 43. Agricultural holdings by area groups of agricultural land in gminas
- Tablica 44. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w gminach
Table 44. Average area of agricultural land in agricultural holdings by area groups of agricultural land in gminas
- Tablica 45. Gospodarstwa rolne z powierzchnią zasiewów wybranych upraw w gminach
Table 45. Agricultural holdings with sown area of selected crops in gminas
- Tablica 46. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gminach
Table 46. Sown area of selected crops in gminas
- Tablica 47. Gospodarstwa rolne utrzymujące zwierzęta gospodarskie w gminach
Table 47. Agricultural holdings keeping livestock in gminas
- Tablica 48. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminach
Table 48. Livestock in gminas
- Tablica 49. Gospodarstwa posiadające ciągniki według mocy silnika w gminach
Table 49. Agricultural holdings with tractors by engine power in gminas
- Tablica 50. Ciągniki według mocy silnika w gminach
Table 50. Tractors by engine power in gminas
- Tablica 51. Gospodarstwa rolne stosujące nawozy mineralne, wapniowe i naturalne w gminach
Table 51. Agricultural holdings using mineral, lime and natural fertilizers in gminas
- Tablica 52. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według dochodów w gminach
Table 52. Households with the holder of agricultural holding by income in gminas

Tablica 53. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodu w gminach

Table 53. Households with the holder of an agricultural holding by the main source of income in gminas

Tablica 54. Gospodarstwa rolne według płci i wieku osoby kierującej w gminach

Table 54. Agricultural holdings by sex and age of the manager in gminas

Tablica 55. Pracujący w gospodarstwach rolnych w gminach

Table 55. Employed persons in agricultural holdings in gminas

Tablica 56. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych w gminach

Table 56. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by area groups of agricultural land in gminas

Tablica 57. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku w gminach

Table 57. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by age in gminas

Tablica 58. Członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy w gminach

Table 58. Members of the holder's family working in natural person's agricultural holdings by working time in gminas

Tablica 59. Gospodarstwa rolne według klas wielkości ekonomicznej w gminach

Table 59. Agricultural holdings by economic size classes in gminas

Tablica 60. Gospodarstwa rolne według typów rolniczych w gminach

Table 60. Agricultural holdings by farm types in gminas

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
PSR	Powszechny Spis Rolny
UR	użytki rolne
SD	sztuki duże
AWU AWU	nakłady pracy wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy labour input expressed in conventional annual work units
ha ha	hektar hectare
szt.	sztuka
kg kg	kilogram kilogramme
tys.	tysiąc
mln	milion
p. proc.	punkt procentowy

Synteza

Executive summary

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020) wskazują na dalsze przemiany sektora rolnictwa, jak również kontynuację, czy wręcz nasilenie większości tendencji obserwowanych w latach 2002 i 2010.

Wśród głównych czynników, które wpłynęły na przeobrażanie się polskiego rolnictwa należy wymienić: wprowadzenie instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej UE, zmianę nawyków żywieniowych społeczeństwa, przechodzenie na inne metody chowu zwierząt gospodarskich, poszukiwanie nowych źródeł energii oraz coraz bardziej widoczne zmiany klimatyczne.

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w województwie kujawsko-pomorskim:

- było 59,6 tys. gospodarstw rolnych, które zajmowały łącznie 1136,8 tys. ha, przy czym użytki rolne stanowiły 1055,4 tys. ha;
- w porównaniu z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego 2010, zmniejszyła się o 12,5% liczba gospodarstw rolnych oraz o 7,8% powierzchnia gospodarstw rolnych. Jednocześnie wzrosła średnia powierzchnia użytków rolnych o 1,88 ha do 17,71 ha;
- w stosunku do 2010 r. przybyło o prawie 1/3 gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, ponad dwukrotnie więcej było tych, które prowadziły wyłącznie produkcję zwierzęcą, a ubyło o ponad 1/3 gospodarstw z produkcją mieszaną. W konsekwencji w 2020 r. ponad połowa gospodarstw rolnych prowadziła wyłącznie produkcję roślinną;
- w porównaniu z poprzednim spisem w strukturze użytkowania gruntów w 2020 r. zwiększył się udział użytków rolnych o 5,4 p. proc. do 92,8%, a zmniejszył o niecałe 3 p. proc. udział pozostałych gruntów (do 4,6%) oraz lasów i gruntów leśnych (do 2,5% w 2020 r.);
- zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze (o 2,1%), przy czym największy spadek powierzchni nastąpił wśród upraw trwałych (o 36,5%) i użytków zielonych (o 31,2%);
- w stosunku do wyników powszechnego spisu rolnego z 2010 r., wzrosła o 4,0% powierzchnia zasiewów ogółem. Jednak zmniejszyła się o 12,9% liczba gospodarstw, które posiadały zasiewy;

The results of the Agricultural Census 2020 indicate further transformation of the agricultural sector, as well as continuation or even intensification of most trends observed in the years 2002 and 2010.

The main factors that influenced the transformation of Polish agriculture include: the introduction of the instruments of the EU Common Agricultural Policy of the European Union, the change in the dietary habits of the society, the transition to other methods of livestock breeding, the search for new sources of energy and the increasingly visible climate changes.

According to data from the Agricultural Census 2020 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship:

- there were 59.6 thousand agricultural holdings which covered a total of 1 136.8 thousand ha, with agricultural land accounting for 1 055.4 thousand ha;
- compared with data from the Agricultural Census 2010, the number of holdings decreased by 12.5% and the area of holdings by 7.8%. At the same time, the average area of agricultural land increased by 1.88 ha to 17.71 ha;
- compared with 2010, there was an increase of almost one-third in the number of holdings involved exclusively in crop production, the number of those involved exclusively in livestock production more than doubled, and the number of holdings with mixed production decreased by over one-third. Consequently, in 2020, more than half of the farms were engaged in crop production only;
- compared with the previous census, the share of agricultural land in the land use structure in 2020 increased by 5.4 percentage points to 92.8%, while the share of other land decreased by less than 3 percentage points (to 4.6%) and the share of forests and forest land also decreased (to 2.5% in 2020);
- the area of agricultural land in good condition decreased (by 2.1%), with the largest decreases in area under permanent crops (by 36.5%) and grassland (by 31.2%);
- in relation to the results of the Agricultural Census 2010, the total sown area increased by 4.0%. However, the number of holdings that had sown area decreased by 12.9%;

- zarówno w 2020 r., jak i w 2010 r. w strukturze zasiewów przeważały zboża, rośliny przemysłowe i pastewne;
- powierzchnia zasiewów zbóż ogółem wyniosła 607,5 tys. ha, co stanowiło 65,0% ogólnej powierzchni zasiewów;
- w porównaniu z 2010 r. powierzchnia zasiewów kukurydzy na ziarno wzrosła ponad czterokrotnie, a liczba gospodarstw posiadających te uprawy – ponad pięciokrotnie;
- powierzchnia zasiewów rzepaku i rzepiku była niższa o 28,5% od powierzchni wykazanej w 2010 r., a liczba gospodarstw uprawiających te rośliny zmniejszyła się o 34,9%;
- powierzchnia uprawy buraków wyniosła 53,1 tys. ha, tj. o 38,3% więcej niż w 2010 r. Areal ten stanowił ponad 1/5 całkowitej powierzchni tej uprawy w Polsce;
- liczba gospodarstw z pogłowie zwierząt gospodarskich w sztukach dużych zmniejszyła się o 36,3%. Mimo to w 2020 r. obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych na 100 ha UR była wyższa niż w Polsce (odpowiednio 74 SD i 67 SD);
- zmniejszyła się liczba gospodarstw, które utrzymywały najbardziej znaczące pod względem liczebności zwierzęta gospodarskie, czyli świnie (o 63,8%), drób kurzy (o 57,9%) i bydło (o 36,4%). Jednocześnie zwiększyło się pogłowie drobiu kurzego (o 49,6%) i bydła (o 8,4%), a zmniejszyło się pogłowie świń (o 32,6%);
- chów i hodowlę bydła prowadziło 16,8 tys. gospodarstw rolnych, czyli 6,1% tego typu gospodarstw w kraju. Pogłowie bydła wynosiło 504,6 tys. szt. i było to 8,0% tych zwierząt w Polsce;
- chowem świń zajmowało się 10,1 tys. gospodarstw, czyli 11,8% gospodarstw w kraju. Pogłowie świń wynosiło 1206,2 tys. szt., było to 10,8% tych zwierząt w Polsce;
- drób kurzy utrzymywało 13,4 tys. gospodarstw, czyli 4,8% gospodarstw w kraju. Pogłowie drobiu kurzego wynosiło 11,7 mln szt. i było to 6,0% tych zwierząt w Polsce;
- rolnicy użytkowali 87,4 tys. ciągników. Względem 2010 r. liczba ciągników zmniejszyła się o 1,2%, jednakże zwiększyła się o 139,9% liczba ciągników o największej mocy, tj. 100 kW i więcej;
- w 2020 r. liczba kombajnów zbożowych (23 szt.), ziemniaczanych (7 szt.) i buraczanych (4 szt.) przypadająca na 100 gospodarstw rolnych była jedną z najwyższych wśród województw;
- in both 2020 and 2010, cereals, industrial and fodder crops predominated in the structure of sown area;
- the total sown area under cereals was 607.5 thousand ha, which accounted for 65.0% of the total sown area;
- compared with 2010, the area sown under grain maize increased more than fourfold and the number of holdings with this crop increased more than fivefold;
- the sown area under rape and turnip rape was 28.5% lower than that reported in 2010, and the number of holdings growing these crops decreased by 34.9%;
- the area under beet amounted to 53.1 thousand ha, i.e. 38.3% more than in 2010. This area accounted for more than one-fifth of the total area of this crop in Poland;
- the number of holdings with livestock density in large heads decreased by 36.3%. Nevertheless, in 2020, the livestock density in large heads per 100 ha of agricultural land was higher than in Poland (74 large heads and 67 large heads, respectively);
- the number of holdings that kept the most significant farm animals in terms of heads decreased, i.e. pigs (by 63.8%), chicken poultry (by 57.9%) and cattle (by 36.4%). At the same time, the stocks of chicken poultry and cattle increased (by 49.6% and 8.4% respectively), while the stock of pigs decreased (by 32.6%);
- 16.8 thousand holdings, i.e. 6.1% of this type of holdings in the country, were breeding and rearing cattle. The number of cattle amounted to 504.6 thousand heads, which was 8.0% of these animals in Poland;
- pigs were bred in 10.1 thousand holdings, or 11.8% of holdings in the country. The number of pigs was 1 206.2 thousand, 10.8% of these animals in Poland;
- chicken poultry was kept by 13.4 thousand holdings, i.e. 4.8% of holdings in the country. The stock of chicken poultry amounted to 11.7 million heads and accounted for 6.0% of these animals in Poland;
- farmers used 87.4 thousand tractors. Compared with 2010, the number of tractors decreased by 1.2%, however, the number of tractors with the highest power, i.e. 100 kW and above, increased by 139.9%;
- in 2020, the numbers of combine harvesters (23 units), potato harvesters (7 units) and beet harvesters (4 units) per 100 agricultural holdings were one of the highest among the voivodships;

- kosiarki polowe oraz rozrzutniki obornika posiadała ponad $\frac{1}{3}$ gospodarstw, a rozsiewacze nawozów i wapna nawet blisko 60% gospodarstw;
- w porównaniu z poprzednim spisem przeprowadzonym w 2010 r., zmniejszyła się o 12,5% liczba gospodarstw rolnych stosujących nawożenie mineralne, wapniowe lub naturalne;
- udział gospodarstw wykorzystujących nawozy w ogólnej liczbie gospodarstw zarówno według PSR 2020, jak i PSR 2010 (91,2% ogółu gospodarstw rolnych w obu przypadkach), był wyższy niż w Polsce;
- wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał nie tylko odsetek gospodarstw rolnych stosujących nawozy mineralne, ale i przeciętne zużycie nawozów na użytkach rolnych. Zużycie nawozów mineralnych wzrastało od 131,1 kg na 1 ha UR w gospodarstwach o najmniejszym areale (do 1 ha UR włącznie) do 199,1 kg na 1 ha UR w gospodarstwach największych o powierzchni 100 ha i więcej UR;
- pomimo dwukrotnego wzrostu zużycia nawozów wapniowych w stosunku do danych PSR 2010 oraz zwiększenia o 27,1% liczby gospodarstw je stosujących, gospodarstwa rolne (15,6 tys.) rzadziej je stosowały niż nawozy mineralne;
- nawozy naturalne stosowano w 29,3 tys. gospodarstw rolnych. W porównaniu z PSR 2010 ich liczba zmniejszyła się o ok. 30%;
- większy od notowanego w Polsce był też udział gospodarstw rolnych (83,7%) wykonujących zabiegi środkami ochrony roślin;
- wszystkie gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (czyli gospodarstwa indywidualne) uzyskały dochód z działalności rolniczej. Drugim, co do wielkości, źródłem dochodu była praca najemna, którą wykazało 34,0% gospodarstw indywidualnych;
- dla 50,7% gospodarstw indywidualnych działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, tzn. dochody z tej działalności przekraczały 50% dochodu ogółem;
- gospodarstwa indywidualne, w których znaczący dochód pochodził z działalności rolniczej cechowały się przeważnie najwyższym odsetkiem gospodarstw z powierzchnią gruntów, upraw, ze zwierzętami gospodarskimi, mechanizacją, nawożeniem, a także wysokim poziomem wykształcenia rolniczego osób zarządzających i znaczącą wielkością ekonomiczną;
- zaobserwowano, że przeważnie wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych rósł odsetek gospodarstw domowych, w których głównym źródłem dochodu była działalność rolnicza. W gospodarstwach
- field mowers and manure spreaders were owned by more than one-third of holdings, and fertiliser and lime spreaders by up to nearly 60% of holdings;
- compared with the previous census conducted in 2010, the number of holdings applying mineral, lime or natural fertilisers decreased by 12.5%;
- the share of holdings using fertilisers in the total number of holdings according to both the Agricultural Census 2020 and the Agricultural Census 2010 (91.2% of total holdings in both cases), was higher than in Poland;
- as the area of agricultural land increased, so did not only the percentage of holdings using mineral fertilisers, but also the average consumption of fertilisers on agricultural land. The consumption of mineral fertilisers increased from 131.1 kg per ha of agricultural land in the smallest holdings (up to 1 ha inclusive of agricultural land) to 199.1 kg per ha of agricultural land in the largest holdings of 100 ha or more of agricultural land;
- despite a twofold increase in the use of lime fertilisers in comparison with the Agricultural Census 2010 data and a 27.1% increase in the number of holdings applying them, holdings (15.6 thousand) used them less frequently than mineral fertilisers;
- natural fertilisers were applied in 29.3 thousand agricultural holdings. Compared with the Agricultural Census 2010, their number decreased by approximately 30%;
- the proportion of holdings (83.7%) applying plant protection products was also higher than that recorded in Poland;
- all households with a holder of an agricultural holding (i.e. natural person's holdings) received income from agricultural activity. The second largest source of income was contracted work, reported by 34.0% of natural person's holdings;
- for 50.7% of natural person's holdings, agricultural activity was the main source of livelihood, i.e. income from this activity exceeded 50% of total income;
- natural person's holdings with significant income from farming were generally characterised by the highest proportion of holdings with agricultural land, crops, livestock, mechanisation, fertilisation, as well as a high level of agricultural education of managing persons and significant economic size;
- it was observed that, in general, as the area of agricultural land increased, the percentage of households in which the main source of income was agricultural activity increased. In natural person's

stwach indywidualnych, utrzymujących się głównie z działalności nierolniczej, sytuacja była odwrotna;

- w ciągu 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. nakłady pracy w gospodarstwach rolnych były niższe o 20,4% w porównaniu z danymi PSR 2010;
 - w gospodarstwach indywidualnych pracowali głównie użytkownicy oraz ich rodziny tworząc grupę rodzinnej siły roboczej. Pomimo, że w porównaniu do spisu rolnego z 2010 r. nastąpił spadek o 25,4% nakładów pracy rodzinnej siły roboczej, to jednak zdecydowaną większość (89,1%) nakładów pracy w gospodarstwach indywidualnych ponosili użytkownicy gospodarstwa wraz ze swoimi rodzinami;
 - mężczyźni stanowili ponad ¾ użytkowników gospodarstw rolnych. Co 4 członek rodziny pracujący w gospodarstwie był w wieku 45-54 lata;
 - w gospodarstwach osób prywatnych i jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej największy udział (82,6%) nakładów pracy ponieśli pracownicy najemni stali;
 - wielkość ekonomiczna gospodarstw rolnych przekroczyła 2,0 mld euro (7,6% krajowej wielkości ekonomicznej) i wzrosła o 1/3 w porównaniu z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2010;
 - średnia wielkość ekonomiczna przypadająca na 1 gospodarstwo rolne była wyższa niż w Polsce i wyniosła 34,0 tys. euro. W stosunku do danych PSR 2010 średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa wzrosła o 11,7 tys. euro;
 - w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się liczba gospodarstw ze wszystkich grup o wielkości ekonomicznej do 50 tys. euro. Natomiast ponad dwukrotny wzrost odsetka gospodarstw odnotowano w klasie wielkości ekonomicznej 100 tys. euro i więcej;
 - ponad ¾ gospodarstw rolnych zostało zakwalifikowanych do gospodarstw specjalistycznych, czyli z dominującą grupą upraw lub chowem zwierząt. Pozostałe miały mieszany rodzaj działalności rolniczej lub zostały niesklasyfikowane;
 - największe obszarowo gospodarstwa odnotowano w typie „mieszane – różne uprawy i zwierzęta” – 23,02 ha. Natomiast najmniejsze gospodarstwa (4,14 ha) wystąpiły w grupie „niesklasyfikowane”.
- holdings living mainly from non-agricultural activity, the situation was the opposite;
 - in the 12 months to 1 June 2020, labour input in holdings was 20.4% lower than in the Agricultural Census 2010 data;
 - in natural person's holdings holders and their families worked mainly, forming the family labour force group. Although there was a 25.4% decrease in the input of family labour force compared with the Agricultural Census 2010, the vast majority (89.1%) of labour input in natural person's holdings was borne by farm holders with their families;
 - men accounted for more than three-quarters of farm holders. One in four family members working on the farm was aged 45-54 years;
 - in holdings of natural persons and organisational units without legal personality, the largest share (82.6%) of labour input was incurred by permanent employees;
 - the economic size of holdings exceeded EUR 2.0 billion (7.6% of the national economic size) and increased by one-third in comparison with data from the Agricultural Census 2010;
 - the average economic size per holding was higher than in Poland, at EUR 34.0 thousand. Compared with the Agricultural Census 2010 data, the average economic size of the holding increased by EUR 11.7 thousand;
 - compared with 2010, there was a decrease in the number of holdings in all groups with an economic size of up to EUR 50 thousand. On the other hand, a more than twofold increase in the percentage of holdings was recorded in the economic size class of EUR 100 thousand and above;
 - more than three-quarters of the holdings were classified as specialised holdings, i.e. with a dominant group of crops or livestock. The remainder had a mixed type of farming activity or were non-classified;
 - the largest holdings in terms of area were recorded in the 'mixed - different crops and livestock' type - 23.02 ha. In contrast, the smallest holdings (4.14 ha) occurred in the 'non-classified' group.

Rozdział 1

Chapter 1

Charakterystyka gospodarstw rolnych

Characteristics of agricultural holdings

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020, w porównaniu z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego 2010, zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście średniej powierzchni użytków rolnych. Przybyło gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną oraz wyłącznie produkcję zwierzęcą, a ubyło gospodarstw z produkcją mieszaną. W konsekwencji w 2020 r. ponad połowa gospodarstw rolnych prowadziła wyłącznie produkcję roślinną.

Województwo kujawsko-pomorskie zajęło najwyższą lokatę wśród województw pod względem liczby ciągników i kombajnów buraczanych przypadających na 100 gospodarstw rolnych oraz udziału gospodarstw z końcową produkcją rolniczą przeznaczoną na sprzedaż w ogólnej liczbie gospodarstw. Ponadto znalazło się w grupie województw o wysokim udziale gospodarstw stosujących nawożenie mineralne w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych oraz udziale trzody chlewnej w krajowym pogłowie zwierząt.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 59,6 tys. **gospodarstw rolnych** (4,5% gospodarstw w Polsce). Spośród nich 99,3% stanowiły gospodarstwa indywidualne. Gospodarstwa te:

- posiadały 91,2% ogółu użytków rolnych,
- posiadały 93,6% przeliczeniowych sztuk dużych zwierząt gospodarskich,
- skupiały 95,9% pełnozatrudnionych (liczonych w AWU), z czego 89,1% stanowiła rodzinna siła robocza.

According to data from the Agricultural Census 2020, compared with data from the Agricultural Census 2010, the number of agricultural holdings decreased while the average area of agricultural land increased. There was an increase in the number of holdings with exclusively crop production and exclusively animal production, and a decrease in the number of holdings with mixed production. Consequently, in 2020, more than half of the holdings were engaged exclusively in crop production.

The Kujawsko-Pomorskie Voivodship was ranked highest among the voivodships in terms of the number of tractors and beet harvesters per 100 holdings and the share of holdings with final agricultural production for sale in the total number of holdings. In addition, it was in the group of voivodships with a high share of holdings using mineral fertilisation in the total number of holdings and a high share of pigs in the national stock of these animals.

According to the results of the Agricultural Census on 1 June 2020, there were 59.6 thousand **agricultural holdings** in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (4.5% of holdings in Poland). Of these, 99.3% were natural person's holdings (private farms). These holdings:

- had 91.2% of the total agricultural land,
- had 93.6% of farm animals in terms of large heads,
- had 95.9% of full-time workers (calculated in AWU), of which 89.1% was family labour force.

Tablica 1. Gospodarstwa rolne
Table 1. Agricultural holdings

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych w ha Agricultural holdings with the area of agricultural land in ha								
		≤ 1	1 – 2	2 – 3	3 – 5	5 – 10	10 – 15	15 – 20	20 – 50	≥ 50
Ogółem w tysiącach Total in thousand										
2010	68,1	1,1	7,9	5,6	7,6	16,4	10,7	6,4	10,1	2,4
2020	59,6	1,3	6,3	5,6	6,8	12,8	8,4	5,2	9,9	3,5
2010 = 100										
2020	87,5	115,7	79,2	100,3	88,4	78,2	78,2	81,8	97,8	145,9
W tym gospodarstwa indywidualne o powierzchni powyżej 1 ha UR w tysiącach Of which natural person's agricultural holdings (private farms) with an area over 1 ha of agricultural land in thousand										
2010	67,8	1,1	7,9	5,5	7,6	16,4	10,7	6,4	10,1	2,2
2020	59,2	1,2	6,2	5,5	6,7	12,8	8,3	5,2	9,8	3,3
2010 = 100										
2020	87,2	116,0	79,0	99,9	88,2	78,1	78,0	81,7	97,7	150,3

W 2020 r., w stosunku do 2010 r., liczba gospodarstw rolnych ogółem zmniejszyła się o 12,5% (indywidualnych o 12,8%). Najwięcej, bo o 45,9%, przybyło gospodarstw największych (50 ha i więcej). Gospodarstwa te w 2020 r. stanowiły 5,8% gospodarstw ogółem. Użytkowały one 39,6% ogółu użytków rolnych i posiadały 33,4% ogółu przeliczeniowych sztuk dużych zwierząt gospodarskich. W porównywanych latach najwięcej, bo o 3,6 tys. (21,8%) ubyło gospodarstw z grupy obszarowej od 5 do 10 ha użytków rolnych. W 2020 r. stanowiły one ponad 1/5 gospodarstw ogółem i użytkowały niecałe 9% ogólnej powierzchni użytków rolnych (94,1 tys. ha).

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim niewielka część, bo tylko 0,6% gospodarstw rolnych (0,4 tys. gospodarstw) stosowała ekologiczne metody produkcji. Stanowiły one 2,1% tych gospodarstw w kraju. W grupie gospodarstw stosujących ekologiczne metody produkcji najwięcej, bo 41,1%, stanowiły gospodarstwa o powierzchni od 20 do 50 ha UR. Gospodarstwa ekologiczne skupiały 7,3 tys. pogłowia zwierząt w sztukach dużych, z czego 95,2% znajdowało się w gospodarstwach o powierzchni od 20 ha i więcej użytków rolnych.

Niemal wszystkie gospodarstwa ekologiczne w latach 2018-2020 skorzystały ze środków wsparcia **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** (97,3%). Ogółem w województwie kujawsko-pomorskim beneficjentami tego Programu było 37,1 tys. gospodarstw (62,3%). Udział gospodarstw korzystających z dofinansowania w ramach PROW wzrastał wraz z wielkością gospodarstwa.

In 2020, compared with 2010, the number of total agricultural holdings decreased by 12.5% (natural person's holdings by 12.8%). The largest holdings (50 ha and more) increased the most, by 45.9%. These holdings accounted for 5.8% of total holding in 2020. They used 39.6% of the total agricultural land and had 33.4% of livestock in terms of large heads. In the years under comparison, holdings in the area group of 5 to 10 ha of agricultural land decreased the most, by 3.6 thousand (21.8%). In 2020, they accounted for more than one-fifth of total holdings and used less than 9% of the total agricultural land (94.1 thousand ha).

In 2020, only 0.6% of agricultural holdings (0.4 thousand holdings) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship used organic production methods. They accounted for 2.1% of these holdings in the country. In the group of holdings using organic production methods, the largest number, 41.1%, were holdings with an area between 20 and 50 ha of agricultural land. Organic farms had 7.3 thousand large heads of farm animals, of which 95.2% were on farms with 20 ha and more of agricultural land.

Almost all organic farms in the years 2018-2020 benefited from the support measures of **the Rural Development Programme** (97.3%). In total, 37.1 thousand holdings (62.3%) were beneficiaries of this programme in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The share of holdings benefiting from co-financing under the Rural Development Programme was increasing with the size of a holding. In this period, 2.8 thousand holdings with an area of 50 ha and more, which constituted more

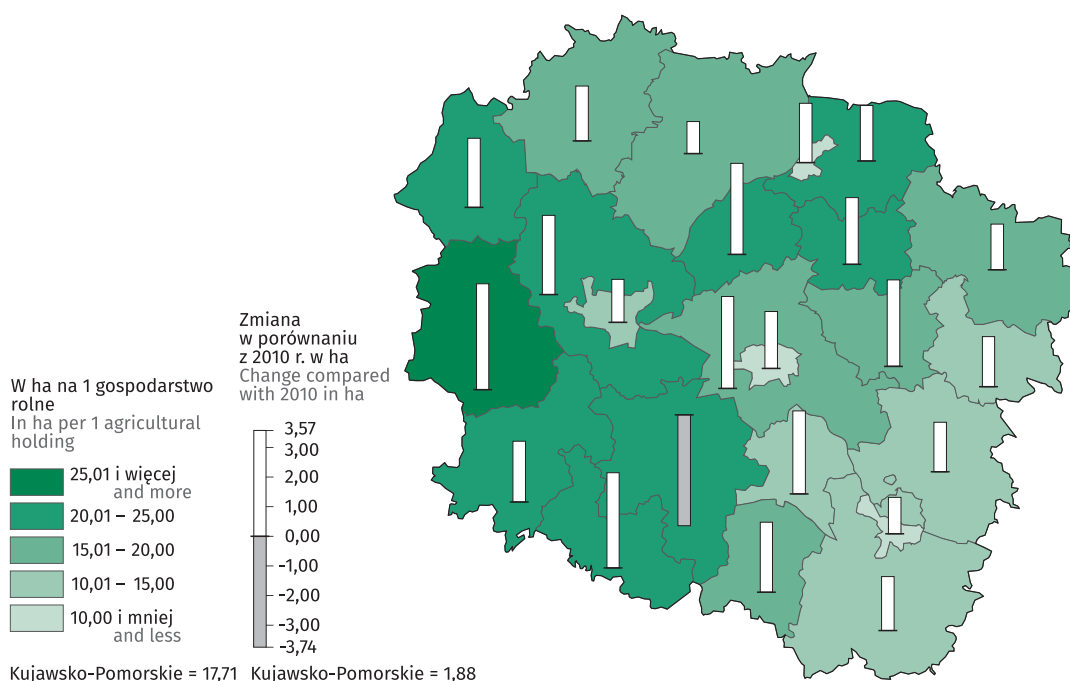
W tym okresie ze wsparcia finansowego PROW skorzystało 2,8 tys. gospodarstw o powierzchni 50 ha i więcej, co stanowiło ponad 80% gospodarstw tej wielkości. Stanowiły one 7,6% ogółu gospodarstw rolnych, które otrzymały dofinansowanie.

Według wyników PSR 2020 powierzchnia użytków rolnych w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 1055,4 tys. ha w gospodarstwach rolnych ogółem (w tym 962,7 tys. ha w gospodarstwach indywidualnych). Było to o 2,2% mniej niż w 2010 r. Powierzchnia użytków rolnych stanowiła 92,8% ogólnej powierzchni gruntów w gospodarstwach rolnych. Użytki rolne w województwie stanowiły 7,1% użytków rolnych w kraju.

than 80% of holdings of this size, benefited from financial support under the Rural Development Programme. They accounted for 7.6% of the total number of holdings which received co-financing.

According to the results of the Agricultural Census 2020, the area of agricultural land in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship amounted to 1 055.4 thousand ha in total agricultural holdings (including 962.7 thousand ha in natural person's holdings). This was 2.2% less than in 2010. The agricultural land accounted for 92.8% of the total area of land in agricultural holdings. Agricultural land in the voivodship accounted for 7.1% of agricultural land in the country.

Mapa 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
Map 1. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020

W konsekwencji **powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo** zwiększyła się w porównaniu z 2010 r. o 1,88 ha do 17,71 ha (w Polsce niższa o 6,36 ha). W tym czasie średnia powierzchnia użytków rolnych wzrosła w gospodarstwach indywidualnych do 16,27 ha (w kraju do 10,42 ha). W 2020 r. województwo kujawsko-pomorskie zajęło 6. pozycję wśród województw pod względem średniej powierzchni UR.

As a result, the **area of agricultural land per holding** increased by 1.88 ha to 17.71 ha (6.36 ha fewer in Poland) compared with 2010. At that time, the average area of agricultural land increased in natural person's holdings to 16.27 ha (to 10.42 ha in the country). In 2020, the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was ranked 6th among voivodships in terms of the average area of agricultural land.

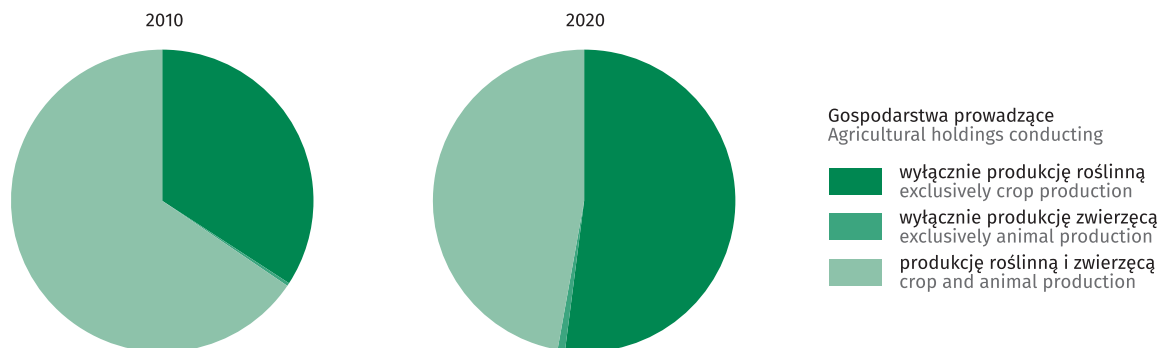
W 2020 r. zwiększyła się średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach prowadzących wyłącznie produkcję roślinną oraz produkcję mieszaną, odpowiednio o 26,1% oraz o 18,1%. Natomiast w gospodar-

In 2020, the average area of agricultural land in agricultural holdings involved exclusively in crop production and mixed production increased by 26.1% and 18.1%, respectively. In contrast, in agricultural hold-

stwach prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą powierzchnia ta zmniejszyła się o 38,8%.

ings involved exclusively in livestock production it decreased by 38.8%.

Wykres 1. Struktura gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej
Chart 1. Structure of agricultural holdings by type of agricultural production

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 31,0 tys. gospodarstw **prowadziło działalność** wyłącznie roślinną (4,2% w kraju). W porównaniu z 2010 r. ich liczba zwiększyła się o prawie 1/3 (w Polsce wzrost o 1/4). Działalność roślinną i zwierzęcą (mieszaną) wykazało 28,1 tys. gospodarstw (4,9% w kraju). W porównaniu z 2010 r. liczba tych gospodarstw zmalała o ponad 1/3 (podobnie w kraju). Najmniej gospodarstw rolnych, bo 0,5 tys. (5,7% w kraju), prowadziło działalność wyłącznie zwierzęcą. Względem 2010 r. ich liczba zwiększyła się ponad dwukrotnie (w kraju spadek o 0,7%). Udział tych gospodarstw w ogólnej ich liczbie nie przekraczał 1%. Podobny udział gospodarstw prowadzących działalność wyłącznie roślinną, wyłącznie zwierzęcą oraz mieszaną odnotowano wśród gospodarstw indywidualnych.

W 2020 r. blisko 90% powierzchni użytków rolnych stanowiły **zasiewy**, co dało 2. pozycję wśród województw. Ich areał wzrósł o 4,0% w porównaniu z 2010 r. W ogólnej powierzchni zasiewów przeważała uprawa zbóż (65,0%), których powierzchnia zwiększyła się o 2,2% względem 2010 r. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych wyniosła 53,1 tys. ha (5,7% powierzchni zasiewów). W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się ona o 38,3%, co stanowiło jeden z najwyższych wzrostów wśród zasiewów. W tym okresie najbardziej zmniejszyła się powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku (o 28,5%), choć udział w powierzchni zasiewów w województwie pozostał znaczący i wyniósł 9,6%.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 51,5 tys. gospodarstw rolnych stosowało **nawozy mineralne**. Udział gospodarstw stosujących nawozy mineralne w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł 86,4%, co dało 2. lokatę wśród województw (wzrost o 1,7 p. proc.

In 2020, 31.0 thousand holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship **were engaged** exclusively in crop production (4.2% in the country). Compared with 2010, their number increased by almost one-third (an increase by a quarter in Poland). Crop and animal (mixed) production was reported by 28.1 thousand holdings (4.9% in the country). Compared with 2010, the number of these holdings decreased by more than one-third (similar in the country). The smallest number of holdings, 0.5 thousand (5.7% in the country), were engaged exclusively in animal production. Compared with 2010, their number more than doubled (a decrease of 0.7% in the country). The share of these holdings in their total number did not exceed 1%. A similar share of holdings engaged exclusively in crop production, exclusively in animal production and mixed production was recorded among natural person's holdings.

In 2020, nearly 90% of the agricultural land was **sown**, in terms of which the Kujawsko-Pomorskie Voivodship ranked second. The sown area increased by 4.0% compared with 2010. The total sown area was dominated by cereals (65.0%). The area under cereals increased by 2.2% compared with 2010. The area under sugar beet amounted to 53.1 thousand ha (5.7% of the sown area). Compared with 2010, it increased by 38.3%, which was one of the highest increases among sown crops. The area under rape and turnip rape decreased the most in this period (by 28.5%), although their share in the voivodship's sown area remained significant at 9.6%.

In 2020, 51.5 thousand agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship used **mineral fertilisers**. The share of holdings applying mineral fertilisers in the total number of holdings was 86.4%, which gave the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the 2nd place among voivodships

w porównaniu z 2010 r.). Zużycie nawozów azotowych, fosforowych i potasowych wyniosło 181,6 tys. ton i było o 8,1% większe niż w 2010 r. Według wyników PSR 2020 nawozy wapniowe stosowało 15,6 tys. gospodarstw. Ich zużycie w porównaniu z 2010 r. wzrosło ponad 2-krotnie i wyniosło 116,8 tys. ton.

Badanie PSR 2020 wykazało, że do nawożenia stosowano również **nawozy naturalne**, które wykorzystywało 29,3 tys. gospodarstw rolnych (49,2%). Spośród tych nawozów najwięcej, bo 3,4 mln ton zużyto obornika (8,8% zużycia krajowego). Stosowano go w 46,0% gospodarstw ogółem, co dało 3. lokatę wśród województw. Udział gospodarstw stosujących gnojówkę i gnojowicę w ogólnej liczbie gospodarstw stosujących oba rodzaje nawozów w kraju wyniósł w obu przypadkach blisko 7%.

W ponad połowie gospodarstw indywidualnych (największy udział spośród województw) głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych z użytkownikiem były **dochody z prowadzonej działalności** rolniczej. Gospodarstw tych było jednak o prawie ¼ mniej niż w 2010 r. (w kraju spadek o ponad 20%). Odsetek gospodarstw utrzymujących się głównie z działalności rolniczej zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni gospodarstw i wyniósł 91,7% w gospodarstwach o powierzchni 50 ha i więcej UR. Praca najemna stanowiła główne źródło utrzymania dla niemal co piątego gospodarstwa, natomiast dochody z emerytur i rent oraz działalności pozarolniczej dla ponad 15% gospodarstw. Dochody z działalności rolniczej, pozarolniczej i pracy najemnej stanowiły główne źródło utrzymania dla ponad ⅓ indywidualnych gospodarstw rolnych kierowanych przez osoby z grupy wieku 40-64 lata. Dochody z emerytur i rent były głównym źródłem dochodów dla ponad połowy gospodarstw rolnych kierowanych przez osoby w wieku 65 lat i więcej.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 1,3 tys. gospodarstw rolnych (2,3% ogółem) prowadziło **zarobkową działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym**. W tej grupie najwięcej gospodarstw (48,2%) prowadziło działalność zarobkową w zakresie rolniczych i nierolniczych prac kontraktowych (w tym 35,5% w zakresie rolniczych prac kontraktowych). Znaczący udział gospodarstw rolnych (14,4%) realizowało działalność w zakresie agroturystyki. Z grupy gospodarstw rolnych prowadzących zarobkową działalność inną niż rolnicza w zakresie rolniczych prac kontraktowych największy odsetek (40,2%) odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 50 ha i więcej użytków rolnych. Z kolei w przypadku gospodarstw prowadzących działalność inną niż rolnicza w zakresie nierolniczych

(an increase of 1.7 percentage points compared with 2010). The consumption of nitrogenous, phosphatic and potassic fertilisers amounted to 181.6 thousand tonnes and was 8.1% higher than in 2010. According to the results of the Agricultural Census 2020, **lime** fertilisers were used by 15.6 thousand holdings. Their consumption, compared with 2010, increased more than twice and amounted to 116.8 thousand tonnes.

The Agricultural Census 2020 showed that **natural fertilisers** were also used for fertilisation, with 29.3 thousand agricultural holdings (49.2%) using them. Of these fertilisers, manure was used in the largest amount, at 3.4 million tonnes (8.8% of national consumption). It was used in 46.0% of total agricultural holdings, which ranked the Kujawsko-Pomorskie Voivodship third in the country. The share of holdings applying liquid manure and slurry in the total number of holdings applying both types of fertilisers in the country was nearly 7% in both cases.

In more than half of natural person's holdings (the largest share among the voivodship), the main source of livelihood for households with a holder was **income from agricultural activity**. However, there were fewer such households by almost a quarter compared with 2010 (in the country, a decrease of more than 20%). The percentage of households maintaining themselves mainly from agricultural activity increased with the increase in the area of holdings and amounted to 91.7% in households with an area of 50 ha and more of agricultural land. Contract work was the main source of livelihood for almost every fifth holding, while income from retirement pension and other pensions and non-agricultural activities for more than 15% of holdings. Income from agricultural, non-agricultural activities and contract work was the main source of livelihood for more than two-thirds of natural person's holdings managed by people in the 40-64 years age group. Income from retirement pension and other pensions was the main source of income for more than half of the holdings managed by people aged 65 years and over.

In 2020, 1.3 thousand agricultural holdings (2.3% of the total) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship conducted **gainful activity other than agricultural activity directly related to the agricultural holding**. In this group, the largest number of holdings (48.2%) were engaged in gainful activity in the scope of agricultural and non-agricultural contractual work (including 35.5% in agricultural contractual work). A significant share of holdings (14.4%) conducted agrotourism activity. Of the group of holdings conducting gainful non-agricultural activity in the field of agricultural contract work, the highest percentage (40.2%) was recorded in holdings with 50 ha and more of agri-

prac kontraktowych, najwięcej bo prawie ¼ stanowiły gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha użytków rolnych. Jednocześnie ponad połowa gospodarstw rolnych z tej grupy obszarowej prowadziła działalność wyłącznie roślinną.

Według wyników PSR 2020 indywidualne gospodarstwa rolne swoją produkcję rolniczą przeznaczają na sprzedaż lub na samozaopatrzenie. **Sprzedaż** własnych produktów rolnych prowadziło 51,5 tys. gospodarstw indywidualnych (87,0% wszystkich gospodarstw indywidualnych). W województwie kujawsko-pomorskim gospodarstwa indywidualne, w których ponad 50% sprzedaży stanowiła bezpośrednia sprzedaż konsumentom (10,6 tys.) stanowiły 18,0% wszystkich gospodarstw indywidualnych. W tej grupie gospodarstw ponad ¾ prowadziło działalność wyłącznie roślinną.

W województwie kujawsko-pomorskim 4,1 tys. gospodarstw indywidualnych zużywało powyżej 50% końcowej produkcji rolniczej na **samozaopatrzenie** żywnościowe gospodarstwa domowego użytkownika. W tej grupie 58,5% stanowiły gospodarstwa prowadzące działalność wyłącznie roślinną.

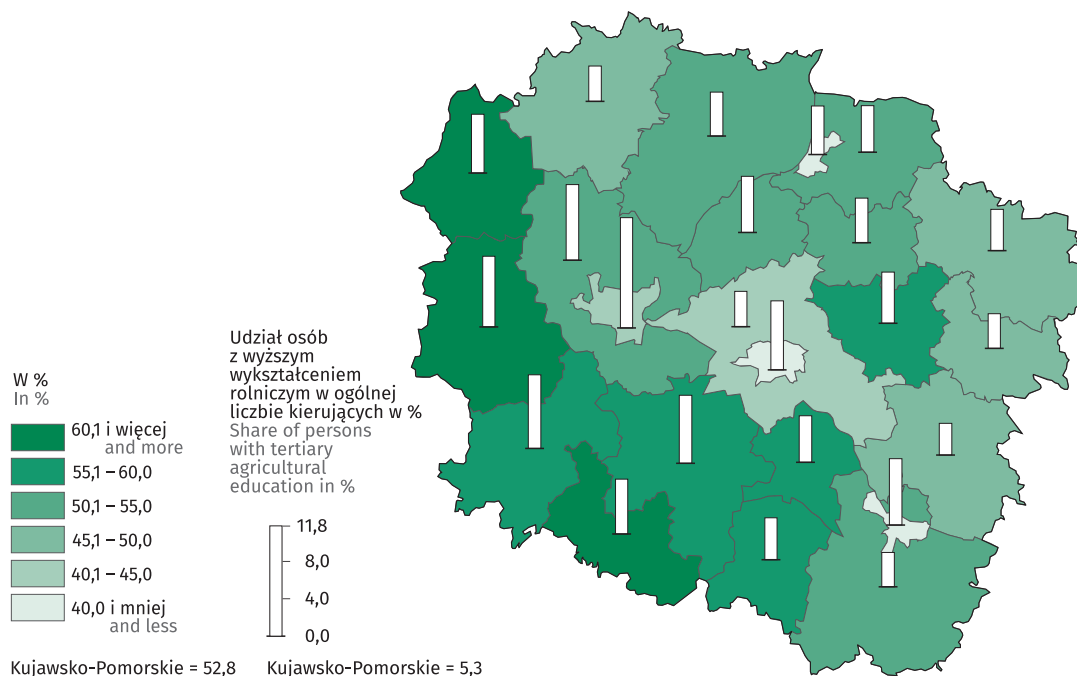
cultural land. On the other hand, in the case of holdings conducting non-agricultural activity in the field of non-agricultural contractual work, the most, almost a quarter, were the holdings with 5 to 10 ha of agricultural land. At the same time, more than half of the holdings in this area group were engaged exclusively in crop production.

According to the results of the Agricultural Census 2020, natural person's holdings used their agricultural production for sale or self-supply. **Selling** of own agricultural products were conducted by 51.5 thousand natural person's holdings (87.0% of all natural person's holdings). In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, natural person's holdings in which more than 50% of sales were direct sales to consumers (10.6 thousand) constituted 18.0% of all natural person's holdings. In this group of holdings, more than three-quarters were engaged exclusively in crop production.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 4.1 thousand natural person's agricultural holdings used more than 50% of their final agricultural production for **self-supply** of food for the holder's household. In this group, 58.5% were engaged exclusively in crop production.

Mapa 2. Udział osób kierujących gospodarstwem rolnym z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie osób kierujących gospodarstwem rolnym w 2020 r.

Map 2. Share of persons managing agricultural holdings with agricultural education in the total number of persons managing agricultural holdings in 2020

Według PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim wśród wszystkich **kierujących gospodarstwami rolnymi** 31,5 tys. osób posiadało wykształcenie rolnicze (w kraju 532,4 tys.), co stanowiło 52,8% ogółu kierujących gospodarstwami rolnymi. Największą grupę kierujących z wykształceniem rolniczym – 36,6% – stanowiły osoby z wykształceniem średnim zawodowym rolniczym (o 5,9 p. proc. więcej niż w kraju). Takie wykształcenie posiadało 36,0% mężczyzn i 38,5% kobiet kierujących gospodarstwami rolnymi. Zarówno w województwie, jak i w Polsce, średnio co 10 kierujący posiadał wykształcenie wyższe rolnicze. W 2020 r. było 7,1 tys. gospodarstw, w których osoba kierująca posiadała kurs rolniczy. Gospodarstwa te stanowiły 22,6% gospodarstw kierowanych przez osoby z wykształceniem rolniczym (o 12,4 p. proc. mniej niż w kraju).

Najwięcej, bo prawie 1/5 kierujących gospodarstwami rolnymi z wykształceniem rolniczym zarządzała gospodarstwami rolnymi o powierzchni od 5 do 10 ha, a najmniej w gospodarstwach z grupy obszarowej do 1 ha użytków rolnych (1,8%). Warto podkreślić, że ponad 45% kierujących gospodarstwami w grupach obszarowych od 20 do 50 ha oraz 50 ha i więcej posiadało wykształcenie średnie zawodowe rolnicze. Z kolei, wśród osób posiadających kurs rolniczy najwięcej – 23,4% – kierowało gospodarstwami o powierzchni od 5 do 10 ha.

W gospodarstwach indywidualnych największą grupę kierujących stanowili ich użytkownicy. Według wyników PSR 2020 kierowali oni 44,9 tys. tego typu gospodarstw, czyli 75,8% (w Polsce 78,6%). W 12,7 tys. gospodarstw kierującymi byli współmałżonkowie użytkowników, którzy zarządzali 21,5% gospodarstw (o 5,0 p. proc. więcej niż w Polsce).

According to the Agricultural Census 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, among all **persons managing agricultural holdings**, 31.5 thousand had agricultural education (in the country 532.4 thousand), which accounted for 52.8% of all persons managing agricultural holdings. The largest group of managing persons with agricultural education – 36.6% – were those with secondary agricultural education (5.9 percentage points more than in the country). 36.0% of men and 38.5% of women managing farms had such education. Both in the voivodship and in Poland, on average, one in 10 managing persons had tertiary agricultural education. In 2020, there were 7.1 thousand holdings where the managing person had taken an agricultural course. These holdings accounted for 22.6% of holdings managed by persons with agricultural education (12.4 percentage points fewer than in the country).

The largest number, almost one-fifth, of persons managing agricultural holdings with agricultural education managed holdings with an area of 5 to 10 ha, and the smallest in the area group up to 1 ha of agricultural land (1.8%). It is worth noting that more than 45% of persons managing holdings in the area groups of 20 to 50 ha and 50 ha and more had secondary agricultural education. In turn, among those with an agricultural course, the most – 23.4% – managed holdings with an area of 5 to 10 ha.

In natural person's holdings, the largest group of managers were their holders. According to the results of the Agricultural Census 2020, they managed 44.9 thousand holdings of this type, i.e. 75.8% (78.6% in Poland). In 12.7 thousand holdings, the managing persons were the spouses of the holders, who managed 21.5% of the holdings (5.0 percentage points more than in Poland).

Rozdział 2

Chapter 2

Użytkowanie gruntów

Land use

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020, w 2020 r. w porównaniu z poprzednim spisem zmniejszyła się liczba i powierzchnia gospodarstw rolnych. Natomiast wzrosła ich średnia powierzchnia. W strukturze użytkowania gruntów w 2020 r. zwiększył się udział użytków rolnych, a zmniejszył – lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów. Zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze oraz powierzchnia użytków zielonych i upraw trwałych (w tym sadów), a zwiększyła się powierzchnia zasiewów.

According to the results of the Agricultural Census 2020, the number and area of agricultural holdings decreased in 2020 compared with the previous census. In contrast, their average area increased. In the land use structure in 2020, the share of agricultural land increased and the share of forests and forest land and other land decreased. The area of agricultural land in good agricultural condition and the area of grassland and permanent crops (including orchards) decreased, while sown area increased.

Według wyników PSR 2020 **ogólna powierzchnia gruntów** gospodarstw rolnych wyniosła 1136,8 tys. ha i zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 96,8 tys. ha, tj. o 7,8% (w Polsce zmniejszyła się o 1,9%). Spadek ten był konsekwencją zmniejszenia się tak użytków rolnych (o 2,2%), jak i pozostałych gruntów (o 54,7%) oraz lasów i gruntów leśnych (o 42,4%). Zmiany te w niewielkim stopniu wpłynęły na **strukturę użytkowania gruntów** w województwie kujawsko-pomorskim. W 2020 r. nadal przeważały użytki rolne. W odniesieniu do sytuacji w 2010 r. ich udział w powierzchni ogólnej wzrósł o 5,4 p. proc. do 92,8%. Jednocześnie po niecałe 3 p. proc. zmniejszył się udział pozostałych gruntów (do 4,6%) oraz lasów i gruntów leśnych (do 2,5% w 2020 r.).

According to the results of the Agricultural Census 2020, the **total area of agricultural holdings** amounted to 1 136.8 thousand hectares and decreased compared with 2010 by 96.8 thousand hectares, i.e. by 7.8% (in Poland it decreased by 1.9%). This decrease was a consequence of a decline in both agricultural land (by 2.2%) and other land (by 54.7%), as well as forests and forest land (by 42.4%). These changes had little effect on the **structure of land use** in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. In 2020, agricultural land still predominated. In relation to the situation in 2010, its share in the total area increased by 5.4 percentage points to 92.8%. At the same time, the share of other land (4.6% in 2020) and forests and forest land (2.5% in 2020) decreased by less than 3 percentage points, each.

Tablica 2. Średnia powierzchnia gruntów przypadająca na 1 gospodarstwo rolne ogółem w 2020 r.
Table 2. Average total area of land per agricultural holding in 2020

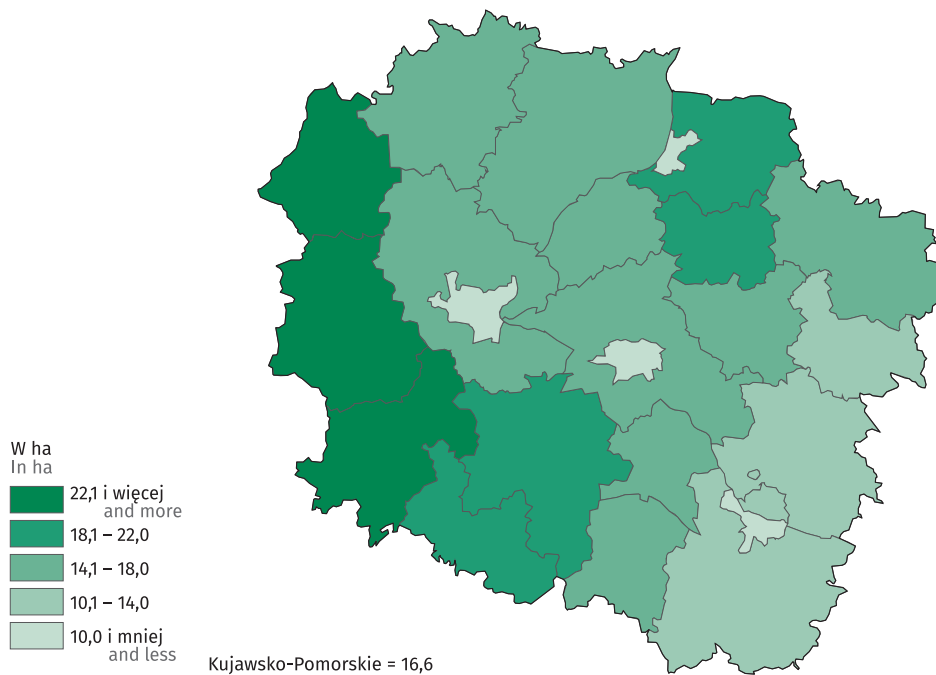
Województwa Voivodships	Ogółem w ha Total in ha	Użytki rolne Agricultural land								Lasy i grunty leśne Forests and forest land	Pozostałe grunty Other land
		razem total	w dobrej kulturze rolnej in good condition					pozo- stałe other			
			razem total	w tym of which							
				zasiewy sown area	grunty ugoro- wane fallow land	uprawy trwałe perma- nent crops	łąki trwałe perma- nent me- adows		pa- stwiska trwałe perma- nent pastures		
Polska Poland	12,65	11,35	11,20	8,32	0,14	0,29	2,12	0,31	0,15	0,73	0,57
Województwo kujawsko- -pomorskie Kujawsko- -Pomorskie Voivodship	19,07	17,71	17,53	15,68	0,08	0,12	1,39	0,24	0,18	0,48	0,88

W 2020 r. funkcjonowało w województwie 59,6 tys. gospodarstw rolnych. Było to mniej względem poprzedniego spisu o 12,5% (w Polsce – o 12,7%). Większa skala spadku liczby gospodarstw niż powierzchni gruntów gospodarstw rolnych przełożyła się na wzrost przeciętnej powierzchni gospodarstwa rolnego. W 2020 r. wyniosła ona 19,07 ha (w Polsce 12,65 ha) i była wyższa niż w 2010 r. o 0,97 ha (w Polsce wyższa o 1,39 ha).

In 2020, there were 59.6 thousand agricultural holdings in the voivodship. There were 12.5% fewer of them than in the previous census (in Poland – by 12.7%). The greater scale of the decline in the number of agricultural holdings than in the area of agricultural land translated into an increase in the average area of an agricultural holding. In 2020, it amounted to 19.07 ha (in Poland 12.65 ha) and was larger than in 2010 by 0.97 ha (in Poland larger by 1.39 ha).

Mapa 3. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r.

Map 3. Average area of agricultural land in natural persons' agricultural holdings with an area of over 1 ha of agricultural land in 2020

Najwyższa średnia powierzchnia gruntów gospodarstw rolnych występowała w zachodniej części województwa, zwłaszcza w powiatach: nakielskim (29,40 ha), sępoleńskim (26,61 ha) i żnińskim (25,45 ha). Przeciętnie większe niż średnio w województwie były również gospodarstwa w powiatach: grudziądzkim (24,04 ha), inowrocławskim (23,73 ha), mogileńskim (22,37 ha), chełmińskim (21,88 ha), wąbrzeskim (21,85 ha), bydgoskim (21,58 ha) i tucholskim (19,22 ha). Znacznie mniejsze były średnio gospodarstwa rolne w południowo-wschodniej części województwa, np. w powiatach rypińskim i lipnowskim (po ok. 14 ha). We wszystkich miastach na prawach powiatu średnia powierzchnia gruntów gospodarstw rolnych była o połowę mniejsza niż średnia dla województwa, a najniższa była we Włocławku i Grudziądzu (po ok. 8 ha).

The largest average area of agricultural holdings was in the western part of the voivodship, especially in the following powiats: Nakielski (29.40 ha), Sępoleński (26.61 ha) and Żniński (25.45 ha). On average, agricultural holdings in the powiats: Grudziądzki (24.04 ha), Inowrocławski (23.73 ha), Mogileński (22.37 ha), Chełmiński (21.88 ha), Wąbrzeski (21.85 ha), Bydgoski (21.58 ha) and Tucholski (19.22 ha) were also larger than the average in the voivodship. Agricultural holdings were much smaller on average in the south-eastern part of the voivodship, e.g. in the Rypiński and Lipnowski powiats (of around 14 ha each). In all cities with powiat rights, the average area of agricultural holdings was half the average for the voivodship, and the lowest was in Włocławek and Grudziądz (approximately 8 ha each).

Jak już wspomiano w 2020 r. ponad 90% powierzchni gospodarstw rolnych w województwie, zajmowały użytki rolne, ale w porównaniu z PSR 2010 liczba gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne zmniejszyła się o 13,0% (w Polsce o 12,9%). Przełożyło się to na zwiększenie średniej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach rolnych z 15,85 ha w 2010 r. do 17,83 ha w 2020 r. (w Polsce – wzrost z 9,86 ha w 2010 r. do 11,40 ha w 2020 r.).

Ok. 1/3 wszystkich gospodarstw rolnych w województwie stanowiły te o powierzchni 15 ha i więcej UR. W ich użytkowaniu było 76,7% ogólnej powierzchni użytków rolnych (w Polsce 64,0%). W porównaniu z 2010 r. nastąpiły znaczące zmiany w rozkładzie gospodarstw pod względem wielkości użytków rolnych. Najwięcej, bo niemal dwukrotnie, przybyło gospodarstw o powierzchni 50 ha i więcej UR. Znaczące zmniejszenie liczby gospodarstw, bo o ponad 1/5, miało miejsce natomiast wśród gospodarstw o powierzchni od 5 do 15 ha UR.

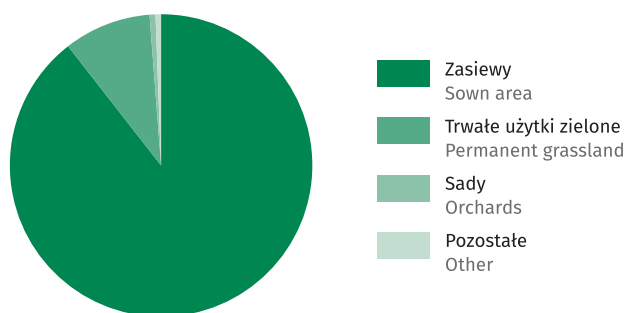
Pod względem areалу największą powierzchnią użytków rolnych odznaczały się powiaty inowrocławski i włocławski (po ok. 87 tys. ha). Stanowiło to odpowiednio 8,3% i 8,2% ogólnej powierzchni użytków rolnych w województwie kujawsko-pomorskim.

As already mentioned, in 2020, agricultural land accounted for more than 90% of the area of agricultural holdings in the voivodship, but compared with the Agricultural Census 2010, the number of agricultural holdings with agricultural land decreased by 13.0% (in Poland by 12.9%). This has translated into an increase in the average area of agricultural land in agricultural holdings from 15.85 ha in 2010 to 17.83 ha in 2020. (in Poland, an increase from 9.86 ha in 2010 to 11.40 ha in 2020).

Approximately one third of all agricultural holdings in the voivodship were those with an area of 15 ha or more. They accounted for 76.7% of the total agricultural land (64.0% in Poland). Compared with 2010, there were significant changes in the distribution of agricultural holdings in terms of size of their agricultural land. The largest increase in the number of agricultural holdings, almost twofold, was recorded for holdings with an area of 50 ha and more of agricultural land. A significant reduction in the number of agricultural holdings, by more than one fifth, took place among agricultural holdings with an area between 5 and 15 ha of agricultural land.

In terms of acreage, the largest area of agricultural land was in the Inowrocławski and Włocławski powiaty (around 87 thousand ha each). This represented respectively 8.3% and 8.2% of the total area of agricultural land in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship.

Wykres 2. Struktura użytkowania użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych w 2020 r.
Chart 2. Structure of the use of agricultural land in good condition in agricultural holdings in 2020

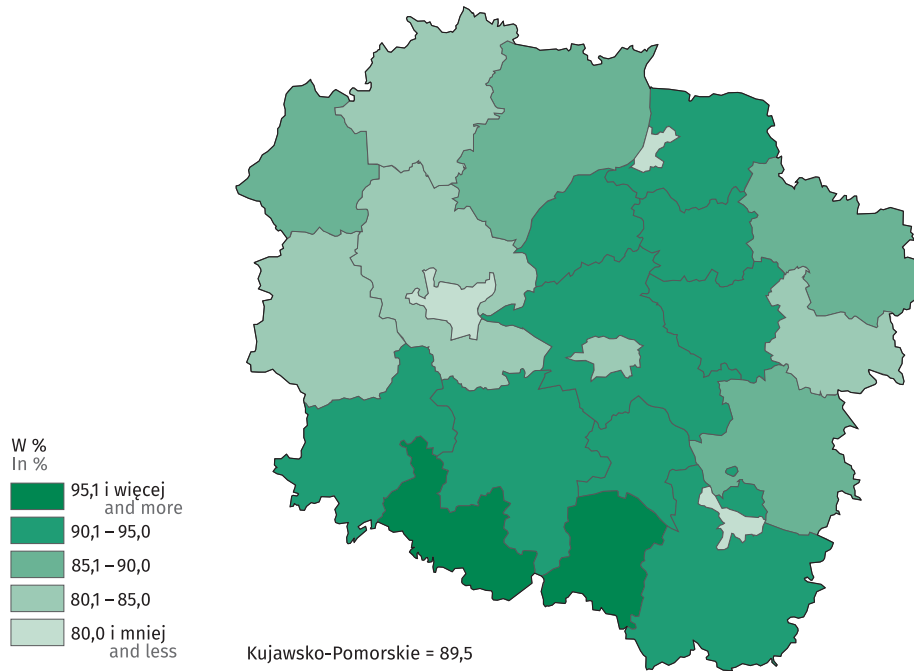
W użytkach rolnych można wydzielić użytki rolne w dobrej kulturze. Zalicza się do nich m.in. powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady) i trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska trwałe). W województwie kujawsko-pomorskim według danych PSR 2020 w stosunku do PSR 2010 zaobserwowano spadek powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze o 2,1% do 1044,7 tys. ha. W związku ze zmniejszeniem powierzchni użytków rolnych pozostałych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych

Agricultural land in good condition can be distinguished within agricultural land. It includes, inter alia, sown area, fallow land, permanent crops (including orchards) and permanent grassland (meadows and permanent pastures). In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, according to data from the Agricultural Census 2020, a decrease in the area of agricultural land in good condition by 2.1%, to 1 044.7 thousand hectares, was recorded in relation to the Agricultural Census 2010. Due to the decrease in the area of other agricultural land, forests

gruntów przy jednoczesnym spadku liczby gospodarstw rolnych zwiększył się do 91,9% udział użytków rolnych w dobrej kulturze w powierzchni ogólnej gospodarstw.

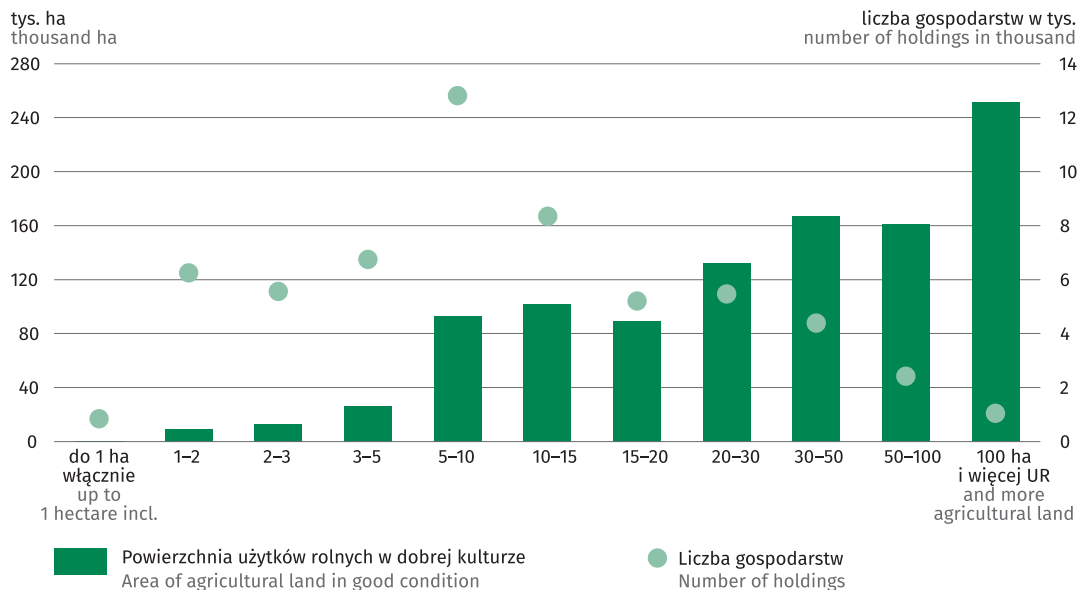
and forest land and other land with a simultaneous decrease in the number of agricultural holdings, the share of agricultural land in good condition in the total area of agricultural holdings increased to 91.9%.

Mapa 4. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.
 Map 4. Share of sown area in area of agricultural land in good agricultural condition in 2020

Wykres 3. Gospodarstwa rolne z użytkami rolnymi w dobrej kulturze i ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 3. Agricultural holdings with agricultural land in good condition and their area by area group of agricultural land in 2020

Użytki rolne w dobrej kulturze były w województwie wykorzystywane przede wszystkim pod zasiewy. Względem 2010 r. powierzchnia pod zasiewami wzrosła o 4,0% (w Polsce o 5,7%). W efekcie w 2020 r. tym sposobem zagospodarowania objęto 89,5% użytków rolnych w dobrej kulturze (w Polsce 74,3%).

Najwięcej gospodarstw rolnych posiadających zasiewy odnotowano w 2020 r. w gospodarstwach o powierzchni od 5 do 10 ha UR, tj. 22,2% (w Polsce 23,6%), ale największa powierzchnia zasiewów wystąpiła w gospodarstwach dużych, tj. posiadających 100 ha i więcej UR. W tej grupie gospodarstw użytkowano bowiem ok. 25,3% wojewódzkiego arealu zasiewów (w Polsce 26,6%). Wykorzystanie użytków rolnych w dobrej kulturze głównie pod zasiewy charakteryzowało wszystkie powiaty i miasta na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego. W południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, na przykład w powiatach mogileńskim i radziejowskim, zagospodarowano w 2020 r. w ten sposób prawie 96% użytków rolnych w dobrej kulturze. W miastach na prawach powiatu powierzchnię pod zasiewami zajmowały od 69,0% w Bydgoszczy do 83,4% w Toruniu użytków rolnych w dobrej kulturze.

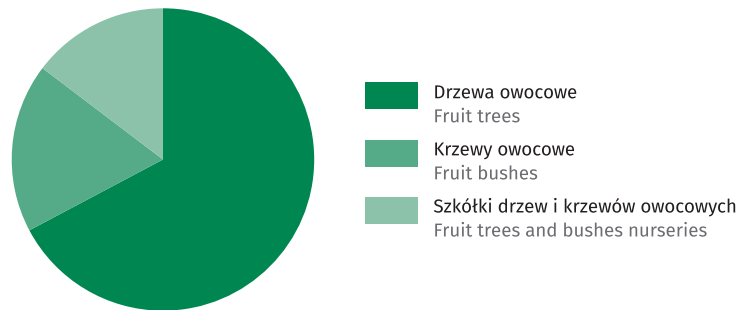
Do użytków rolnych w dobrej kulturze zalicza się również **trwałe użytki zielone**. W 2020 r. zajmowały one 97,5 tys. ha, co stanowiło 9,3% użytków rolnych w dobrej kulturze w województwie (w Polsce 21,7%). Od 2010 r. ich powierzchnia zmniejszyła się o 31,2%. W tej kategorii użytków rolnych przeważały **łąki trwałe** – 85,2%. Pozostałą część trwałych użytków zielonych stanowiły **pastwiska trwałe**. Łąki trwałe, które stanowiły znaczącą powierzchnię trwałych użytków zielonych, zajmowały 83,0 tys. ha. W porównaniu z 2010 r. ich powierzchnia zmniejszyła się o 28,4%. Łąki trwałe posiadało 26,0 tys. gospodarstw rolnych – o 22,3% mniej niż w 2010 r. W gospodarstwach rolnych o powierzchni 10 ha i więcej UR znajdowało się 78,0% powierzchni łąk trwałych. Średnia powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych je utrzymujących wynosiła 3,19 ha (w Polsce więcej o 0,19 ha). Niewielką część użytków rolnych w dobrej kulturze w województwie kujawsko-pomorskim zajmują pastwiska trwałe. W 2020 r. w ten sposób użytkowano 14,4 tys. ha. Było to o 44,1% mniej niż w 2010 r. Pastwiska trwałe znajdowały się w 4,6 tys. gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw rolnych użytkujących pastwiska było w gospodarstwach rolnych liczących od 5 do 10 ha UR i od 10 do 15 ha UR (po 19,5%). Największy udział w powierzchni pastwisk trwałych (57,8%) posiadały gospodarstwa o areale 20 ha i więcej UR. Średnia powierzchnia w gospodarstwach z pastwiskami trwałymi wynosiła 3,14 ha (w Polsce więcej o 0,62 ha).

In the voivodship, agricultural land in good condition was mainly used for sowing. Compared with 2010, sown area increased by 4.0% (in Poland by 5.7%). As a result, in 2020, 89.5% of agricultural land in good condition was used as sown area (in Poland 74.3%).

The largest number of agricultural holdings with sown area was recorded in 2020 in agricultural holdings with an area between 5 and 10 ha of agricultural land, i.e. 22.2% (23.6% in Poland), but the largest sown area occurred in large agricultural holdings, i.e. in those with 100 ha and more of agricultural land. This group of agricultural holdings had approximately 25.3% of the voivodship's sown area (in Poland 26.6%). The use of agricultural land in good condition mainly for sowing was characteristic of all powiats and cities with powiat rights in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. In the southern part of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, for example in the Mogileński and Radziejowski powiats, almost 96% of agricultural land in good agricultural condition was used in this way in 2020. In cities with powiat rights, sown area accounted for between 69.0% in Bydgoszcz and 83.4% in Toruń of agricultural land in good condition.

Agricultural land in good condition also includes **permanent grassland**. In 2020, it covered 97.5 thousand hectares, which accounted for 9.3% of agricultural land in good condition in the voivodship (21.7% in Poland). Since 2010, its area decreased by 31.2%. **Permanent meadows** predominated in this category of agricultural land – 85.2%. The remaining part of permanent grassland was **permanent pastures**. Permanent meadows, which accounted for a significant area of permanent grassland, covered 83.0 thousand hectares. Compared with 2010, their area decreased by 28.4%. Permanent meadows were owned by 26.0 thousand agricultural holdings – 22.3% less than in 2010. In holdings with 10 ha and more of agricultural land was 78.0% of the area of permanent meadows. The average area of permanent meadows in holdings maintaining them was 3.19 ha (in Poland, 0.19 ha more). A small part of the agricultural land in good condition in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship is occupied by permanent pastures. In 2020, 14.4 thousand ha were used in this way. This was 44.1% less than in 2010. Permanent pastures were located in 4.6 thousand agricultural holdings. The largest number of agricultural holdings using pastures were in holdings with 5-10 ha of agricultural land and 10-15 ha of agricultural land (19.5% each). Holdings with 20 ha or more of agricultural land had the largest share of permanent pastures (57.8%). The average area in agricultural holdings with permanent pastures was 3.14 ha (in Poland 0.62 ha more).

Wykres 4. Struktura powierzchni sadów w 2020 r.
Chart 4. Structure of area of orchards in 2020

Uprawy trwałe w gospodarstwach rolnych województwa kujawsko-pomorskiego zajmowały w 2020 r. niewielką część areatu (7,3 tys. ha). Zagospodarowano w ten sposób 0,7% użytków rolnych w dobrej kulturze (w Polsce 2,6%). Wystąpiły one w 4,2 tys. gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia upraw trwałych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne wynosiła 1,75 ha.

Nieco mniejszą powierzchnię (6,5 tys. ha) zajmowały w omawianym roku **sady**, będące głównym rodzajem upraw trwałych. W porównaniu z 2010 r. ich powierzchnia zmniejszyła się aż o 37,3% (w Polsce spadek o 3,0%). W jeszcze większym stopniu zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych użytkujących sady – o 61,1% (w Polsce spadek o 36,3%). W 2020 r. sady posiadały największy udział w powierzchni (68,9%) w gospodarstwach rolnych o areale 10 ha i więcej UR (w Polsce 51,0%). Średnia powierzchnia sadów przypadająca na 1 gospodarstwo z sadami wyniosła 1,70 ha (w Polsce – 2,28 ha). W odniesieniu do wyników poprzedniego spisu rolnego przeciętny areal sadu był większy o 0,65 ha (w Polsce o 0,78 ha). W 2020 r. najwięcej gospodarstw z sadami (14,3% tego typu gospodarstw w województwie kujawsko-pomorskim) zlokalizowanych było w powiecie włocławskim. Pod tym względem wyróżniały się także powiaty bydgoski i lipnowski. Te trzy wymienione powiaty skupiały łącznie 30,7% gospodarstw z sadami w województwie kujawsko-pomorskim. Największym arealem sadów odznaczał się powiat włocławski (20,7% łącznej powierzchni sadów w województwie). Pod względem zajmowanego przez sady arealu wyróżniały się także powiaty bydgoski i brodnicki. Łączna powierzchnia sadów w trzech wymienionych powiatach stanowiła 49,0% wojewódzkiego arealu omawianych użytków rolnych w dobrej kulturze.

W województwie kujawsko-pomorskim występują również **grunty ugorowane**. W 2020 r. zajmowały one 0,5% ogólnej powierzchni użytków rolnych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej. Grunty ugorowane wystąpiły w 2,7 tys. (4,5%) gospodarstw rolnych z użytkami rolnymi w dobrej kulturze.

Permanent crops in agricultural holdings of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship covered a small proportion of the area (7.3 thousand ha) in 2020. They accounted for 0.7% of agricultural land in good condition (2.6% in Poland). They occurred in 4.2 thousand agricultural holdings. The average area of permanent crops per agricultural holding was 1.75 ha.

A slightly smaller area (6.5 thousand hectares) was covered by **orchards**, the main type of permanent crops, in the year under review. Compared with 2010, their area decreased by as much as 37.3% (in Poland a decrease of 3.0%). The number of agricultural holdings with orchards decreased even more – by 61.1% (in Poland, a decrease of 36.3%). In 2020, orchards had the largest share in area (68.9%) in holdings with an area of 10 ha and more of agricultural land (51.0% in Poland). The average area of orchards per agricultural holding with orchards was 1.70 ha (in Poland – 2.28 ha). In relation to the results of the previous agricultural census, the average area of an orchard was larger by 0.65 ha (in Poland by 0.78 ha). In 2020, the largest number of holdings with orchards (14.3% of this type of holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship) were located in the Włocławski Powiat. The Bydgoski and Lipnowski powiats also stood out in this respect. These three powiats had a total of 30.7% of holdings with orchards in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The largest area of orchards was in the Włocławski Powiat (20.7% of the total area of orchards in the voivodship). The Bydgoski and Brodnicki powiats also stood out in terms of the area of orchards. The total area of orchards in these three powiats accounted for 49.0% of the voivodship's total area of the agricultural land in good condition.

There is also **fallow land** in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. In 2020, it covered 0.5% of the total area of agricultural land in good agricultural condition. Fallow land occurred in 2.7 thousand (4.5%) agricultural holdings with agricultural land in good agricultural condition.

Gospodarstwa rolne w województwie kujawsko-pomorskim użytkują grunty również **pod lasy i grunty leśne**. W 2020 r. zajmowały one 28,7 tys. ha, czyli 2,5% powierzchni gospodarstw ogółem. Ich areal w porównaniu z 2010 r. zmniejszył się o 54,7% (w Polsce spadek o 17,2%) przy jednoczesnym spadku o blisko 30% (w Polsce o 25,0%) liczby gospodarstw z lasami i gruntami leśnymi. Najwięcej gospodarstw rolnych użytkujących lasy i grunty leśne (21,0%) odnotowano w gospodarstwach o powierzchni od 5 do 10 ha UR (w Polsce 25,4%). Średnia powierzchnia tych gruntów przypadająca na 1 gospodarstwo z lasami i gruntami leśnymi w 2020 r. wynosiła 2,33 ha (w Polsce 1,74 ha). W powiecie lipnowskim zlokalizowanych było w omawianym roku najwięcej gospodarstw rolnych z lasami i gruntami leśnymi (12,5% tego rodzaju gospodarstw w województwie kujawsko-pomorskim). Pod tym względem wyróżniał się także powiat tucholski (8,8% omawianych gospodarstw), w którym gospodarstwa z lasami i gruntami leśnymi skupiały największy areal w województwie (14,2% tych gospodarstw w województwie). Z kolei drugim pod względem powierzchni gospodarstw z lasami i gruntami leśnymi był powiat lipnowski (13,0% tych gospodarstw w województwie).

Nie zaklasyfikowane do wcześniej wymienionych kategorii grunty zalicza się do **pozostałych**. Tworzą je przede wszystkim grunty będące pod zabudowaniami i podwórzami. W 2020 r. zajmowały one w województwie kujawsko-pomorskim powierzchnię 52,6 tys. ha. Stanowiło to 4,6% ogólnej powierzchni gruntów znajdujących się w użytkowaniu gospodarstw rolnych (w Polsce 4,5%). W porównaniu z 2010 r., ich powierzchnia zmniejszyła się o 38,7 tys. ha, tj. o 42,4% (w Polsce spadek o 21,8%). Zmniejszyła się również (o 12,2%) liczba gospodarstw rolnych posiadających grunty pozostałe (w Polsce mniej o 10,1%).

Agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship also use land as **forests and forest land**. In 2020, they covered 28.7 thousand hectares, or 2.5% of the total area of holdings. Compared with 2010, their acreage decreased by 54.7% (in Poland a decrease of 17.2%) with a simultaneous decrease of nearly 30% (in Poland by 25.0%) in the number of holdings with forests and forest land. The largest number of holdings with forests and forest land (21.0%) was recorded in holdings with an area of 5 to 10 ha of agricultural land (in Poland 25.4%). The average area of this land per holding with forests and forest land in 2020 was 2.33 ha (1.74 ha in Poland). The Lipnowski Powiat had the largest number of holdings with forests and forest land in the analysed year (12.5% of this type of holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship). The Tucholski Powiat also stood out in this respect (8.8% of the holdings in question), where holdings with forests and forest land had the largest area in the voivodship (14.2% of these holdings in the voivodship). The Lipnowski Powiat ranked second in terms of the number of holdings with forests and forest land (13.0% of these holdings in the voivodship).

Land not classified in the previously mentioned categories is included in **other land**. It consists mainly of land under buildings and courtyards. In 2020, it covered an area of 52.6 thousand hectares in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. It accounted for 4.6% of the total area of land in use by agricultural holdings (4.5% in Poland). Compared with 2010, their area decreased by 38.7 thousand hectares, i.e. by 42.4% (in Poland a decrease of 21.8%). The number of holdings with other land also decreased (by 12.2%) (in Poland, a decrease of 10.1%).

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia zasiewów

Sown area

Według danych PSR 2020, w stosunku do wyników PSR 2010 r., w województwie kujawsko-pomorskim wzrosła powierzchnia zasiewów ogółem. Jednak zmniejszyła się liczba gospodarstw, które posiadały zasiewy.

Zarówno w 2020 r., jak i w 2010 r. w strukturze zasiewów przeważały zboża, rośliny przemysłowe i pastewne.

W 2020 r., w porównaniu z 2010 r., ogólna powierzchnia zasiewów w województwie kujawsko-pomorskim zwiększyła się z 898,5 tys. ha do 934,5 tys. ha, tj. o 4,0% (w kraju o 5,7%). Natomiast liczba gospodarstw, które wykazały zasiewy (55,5 tys.) zmniejszyła się o 12,9%. W 2020 r. grunty pod zasiewami posiadało 93,1% ogółu gospodarstw. Największy wzrost powierzchni zasiewów (o 48,0%) nastąpił w gospodarstwach rolnych o powierzchni 50-100 ha UR. W gospodarstwach rolnych posiadających 100 ha i więcej UR powierzchnia zasiewów wzrosła o 19,3%, w gospodarstwach dysponujących od 30 do 50 ha UR wzrosła o 14,4%, a w gospodarstwach o powierzchni 2-3 ha UR o 8,1%. W pozostałych grupach obszarowych nastąpiło zmniejszenie powierzchni zasiewów. W konsekwencji w 2020 r. w gospodarstwach posiadających 15 ha UR i więcej udział gruntów pod zasiewami sięgał 99%.

Zwiększenie ogólnej powierzchni pod zasiewami powiązane było ze wzrostem przede wszystkim liczby gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją roślinną użytkujących 30 ha i więcej UR. Liczba omawianych gospodarstw zwiększyła się w 2020 r. w porównaniu z 2010 r.:

- o 10,2% w grupie obszarowej 30-50 ha UR i wynosiła 4,3 tys. ha (w 2010 r. 3,9 tys.);
- o 46,1% w grupie obszarowej 50-100 ha UR do 2,4 tys. (w 2010 r. 1,6 tys.);
- o 45,6% w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR i wynosiła 1,0 tys. (w 2010 r. 0,7 tys.).

According to data from the Agricultural Census 2020, the total sown area increased in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship compared with the results of the Agricultural Census 2010. However, the number of holdings that had sown area decreased.

Both in 2020 and 2010, the structure of sown area was dominated by cereals as well as industrial and fodder crops.

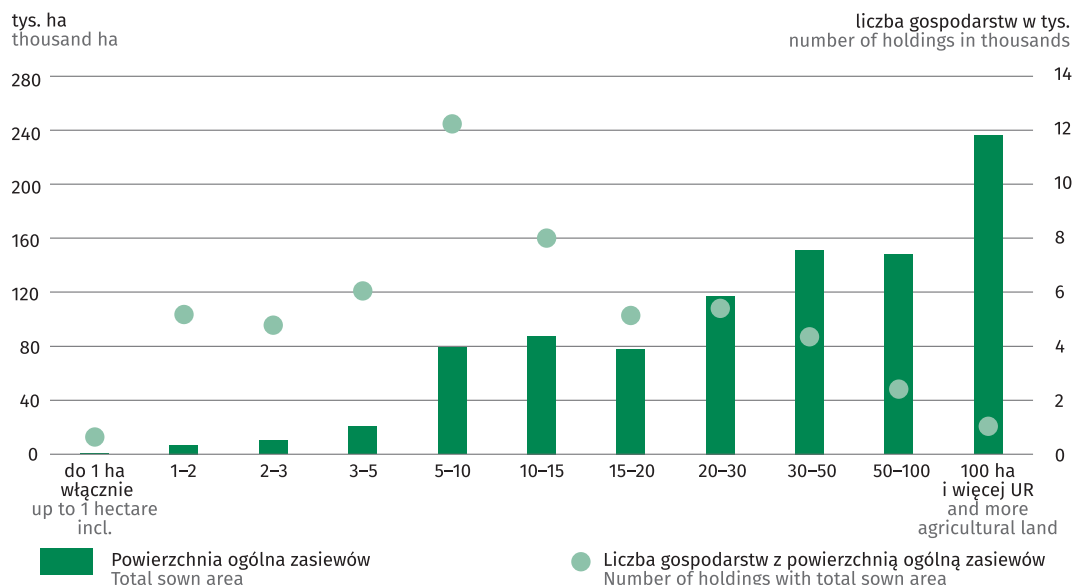
In 2020, compared with 2010, the total sown area in the the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased from 898.5 thousand ha to 934.5 thousand ha, i.e. by 4.0% (in the country by 5.7%). On the other hand, the number of holdings that reported sown area (55.5 thousand) decreased by 12.9%. In 2020, 93.1% of all holdings had sown area. The largest increase in sown area (by 48.0%) occurred in agricultural holdings with 50-100 ha of agricultural land. In holdings with 100 ha and more of agricultural land, the sown area increased by 19.3%, in holdings with 30 to 50 ha of agricultural land it increased by 14.4%, and in holdings with 2-3 ha of agricultural land by 8.1%. In the other area groups, there was a decrease in the sown area. Consequently, in 2020, in holdings with 15 ha of agricultural land and more the share of sown area reached 99%.

The increase in the total sown area is linked to an increase primarily in the number of agricultural holdings engaged in crop production having 30 ha or more of agricultural land. The number of holdings in question increased in 2020 compared with 2010:

- by 10.2% in the area group of 30-50 ha of agricultural land and amounted to 4.3 thousand ha (3.9 thousand);
- by 46.1% in the area group of 50-100 ha of agricultural land to 2.4 thousand (1.6 thousand in 2010);
- by 45.6% in the area group of 100 ha and more of agricultural land and amounted to 1.0 thousand (0.7 thousand in 2010).

Wykres 5. Powierzchnia zasiewów ogółem i gospodarstwa rolne posiadające zasiewy według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 5. Total sown area and agricultural holdings with sown area by area group in 2020

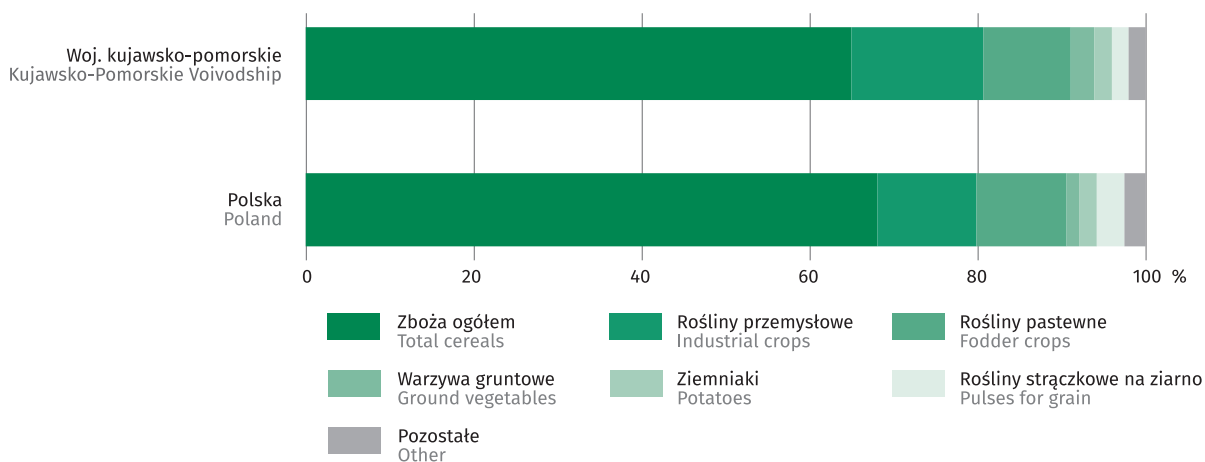

W wyniku tych zmian zwiększyła się w województwie kujawsko-pomorskim średnia powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych, które je wykazały, z 14,11 ha w 2010 r. do 16,85 ha w 2020 r. (w kraju z 8,05 ha do 10,06 ha). W gospodarstwach indywidualnych wzrost ten był z 12,67 ha do 15,46 ha (w kraju z 7,09 ha do 9,13 ha UR).

As a result of these changes, the average sown area in holdings which reported it increased in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, from 14.11 ha in 2010 to 16.85 ha in 2020 (nationally from 8.05 ha to 10.06 ha). In individual agricultural holdings, the increase was from 12.67 ha to 15.46 ha (nationally from 7.09 ha to 9.13 ha agricultural land).

Wykres 6. Struktura powierzchni zasiewów według grup upraw w 2020 r.

Chart 6. Sown area by crop groups

Porównanie wyników ostatnich dwóch spisów rolnych wskazuje na zmiany w strukturze gospodarstw posiadających różne rodzaje upraw oraz ich powierzchnie w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce. Najczęściej udział gospodarstw uprawiających zboża, rośliny przemysłowe, warzywa gruntowe czy strączkowe na ziarno zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni UR w gospodarstwach. W przypadku innych zasiewów największy udział charakteryzował gospodarstwa o średniej wielkości UR. Udział powierzchni zbóż czy roślin pastewnych w areale zasiewów ogółem w większości przypadków najwyższy był w gospodarstwach o powierzchni do 20 ha UR, w przypadku innych roślin największy udział ich powierzchni cechował gospodarstwa o areale 50 ha UR i więcej.

1. Zboża

Zboża obejmują zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz grykę, proso i inne zbożowe łącznie z kukurydzą na ziarno. W 2020 r. powierzchnia zasiewów zbóż ogółem w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 607,5 tys. ha, co stanowiło 65,0% ogólnej powierzchni zasiewów (w kraju 68,1%). W porównaniu z 2010 r. powierzchnia ta zwiększyła się o 2,2% (w kraju zmniejszyła się o 1,8%). Ponad ¾ powierzchni uprawy zbóż stanowiły zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi (475,5 tys. ha).

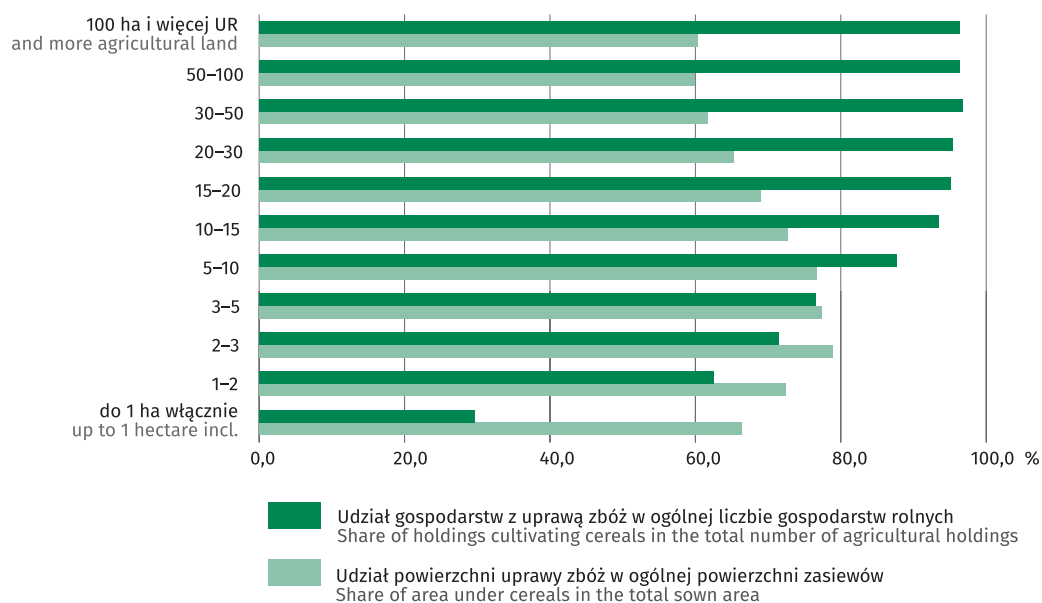
A comparison of the results of the last two agricultural censuses shows changes in the structure of agricultural holdings having different types of crops and their area in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as well as in Poland. Most often, the share of holdings growing cereals, industrial crops, ground vegetables or pulses for grain increased with the increase in the area of agricultural land in holdings. In the case of other crops, the highest share was characteristic of holdings with a medium-sized area of agricultural land. The share of the area of cereals or fodder crops in the total sown area was in most cases the highest in holdings with up to 20 ha of agricultural land, while in the case of other crops, the highest share was characteristic of holdings with an area of 50 ha of agricultural land and more.

1. Cereals

Cereals include basic cereals with cereal mixtures and buckwheat, millet and other cereals including maize for grain. In 2020, the total sown area of cereals in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 607.5 thousand ha, which accounted for 65.0% of the total sown area (68.1% in the country). Compared with 2010, this area increased by 2.2% (in the country it decreased by 1.8%). More than three quarters of the sown area was under basic cereals with cereal mixtures (475.5 thousand ha).

Wykres 7. Powierzchnia uprawy zbóż oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę zbóż według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 7. Area under cereals and agricultural holdings cultivating cereals by area group in 2020

W 2020 r. 50,3 tys. gospodarstw rolnych zajmowało się uprawą zbóż w województwie kujawsko-pomorskim. Było to 90,7% ogółu gospodarstw rolnych, które zajmowały się uprawą ziemiopłodów (w Polsce 88,3%). Gospodarstwa uprawiające zboża stanowiły 5,2% tego rodzaju gospodarstw w Polsce. Pomimo zwiększenia się powierzchni upraw zbóż w porównaniu z 2010 r., liczba gospodarstw z tymi zasiewami zmniejszyła się o 15,2% (w Polsce spadek o 19,4%). Spadek ten dotyczył przede wszystkim gospodarstw o mniejszym areale UR – liczba gospodarstw posiadających 100 ha i więcej użytków rolnych uprawiających zboża wzrosła o 46,4%. W konsekwencji w 2020 r. gospodarstwa rolne posiadające:

- od 5 do 10 ha UR, które stanowiły 22,4% ogółu gospodarstw prowadzących uprawę zbóż, gospodarowały tylko 10,0% całego arealu uprawy zbóż;
- 100 ha UR i więcej stanowiące zaledwie 2,0% ogółu gospodarstw z zasiewami zbóż skupiały prawie ¼ całej powierzchni tej uprawy.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim średnia powierzchnia zbóż ogółem w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 12,08 ha (w kraju 7,76 ha).

In 2020, 50.3 thousand agricultural holdings were engaged in crop production in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. This was 90.7% of all holdings that were cultivating crops (88.3% in Poland). Holdings growing cereals accounted for 5.2% of such holdings in Poland. Despite an increase in the area of cereal crops compared with 2010, the number of holdings with these crops decreased by 15.2% (in Poland, a decrease of 19.4%). This decrease concerned mainly holdings with a smaller area of agricultural land – the number of holdings with 100 ha and more of agricultural land cultivating cereals increased by 46.4%. Consequently, in 2020, holdings with:

- between 5 and 10 ha of agricultural land, which accounted for 22.4% of all holdings growing cereals, managed only 10.0% of the total area under cereals;
- 100 ha of agricultural land and above, representing only 2.0% of the total number of holdings with cereal crops, concentrated almost a quarter of the total area under these crops.

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the average total area of cereals in a holding cultivating them was 12.08 ha (7.76 ha in the country).

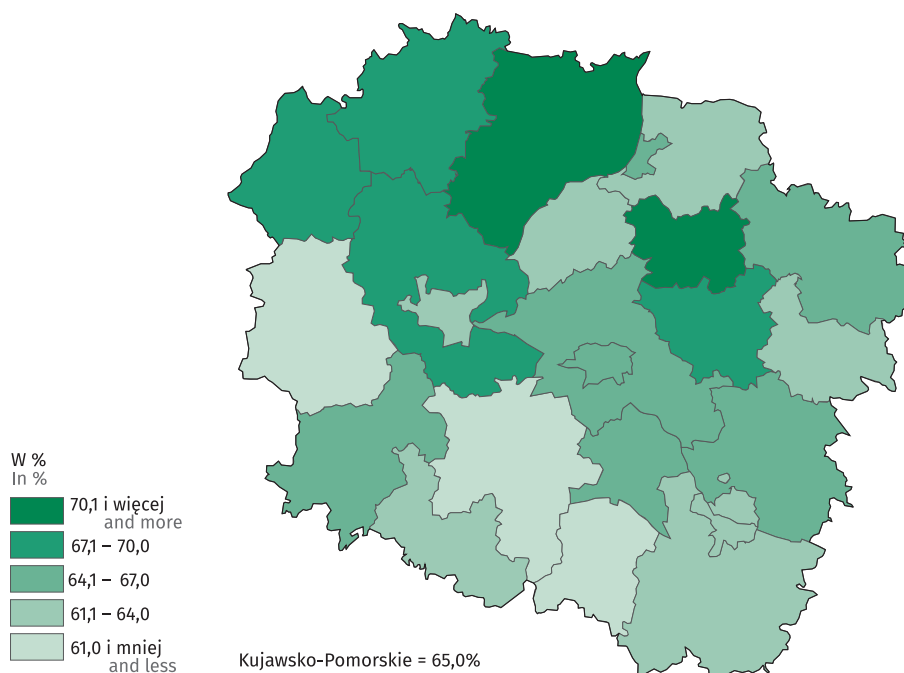
Tablica 3. Gospodarstwa rolne uprawiające wybrane zboża i powierzchnia tych zbóż w 2020 r.
Table 3. Agricultural holdings cultivating selected cereals and area under them in 2020

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia w tys. ha Area in thousand ha	Liczba gospodarstw w tys. Number of holdings in thousands	Udział gospodarstw uprawia- jące wybrane zboża w liczbie gospodarstw z uprawą zbóż w % Share of holdings cultivating se- lected cereals in the number of holdings cultivating cereals in %
Pszonica ozima Winter wheat	203,3	24,6	48,9
Pszenicę jarą Spring wheat	12,0	3,6	7,1
Żyto Rye	59,9	13,8	27,5
Jęczmień ozimy Winter barley	14,6	3,3	6,6
Jęczmień jary Spring barley	46,0	13,6	27,1
Owies Oat	11,9	4,3	8,5
Pszenżyto ozime Winter triticale	90,1	20,0	39,9
Pszenżyto jare Spring triticale	3,6	1,2	2,3
Mieszanki zbożowe ozime Winter cereal mixtures	6,1	1,3	2,7
Mieszanki zbożowe jare Spring cereal mixtures	28,0	8,8	17,4
Kukurydza na ziarno Grain maize	131,0	14,3	28,4

Wyniki PSR 2020 wykazały, że województwo kujawsko-pomorskie wyróżniał większy niż przeciętnie w kraju udział gospodarstw uprawiających pszenicę ozimą (o 6,0 p. proc. więcej niż w kraju), kukurydzę na ziarno (o 14,9 p. proc. więcej), czy jęczmień jary (o 13,3 p. proc. więcej). Natomiast w województwie dużo mniej popularna niż w Polsce była uprawa owsa, która występowała w niespełna co 10 gospodarstwie uprawiającym zboża (w kraju 21,9% gospodarstw).

Results of the Agricultural Census 2020 showed that the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was distinguished by a higher share of holding cultivating winter wheat (by 6.0 percentage points more than in the country), maize for grain (by 14.9 percentage points more) and spring barley (by 13.3 percentage points more). On the other hand, the cultivation of oat was much less popular in the voivodship than in Poland, occurring in less than one in 10 holdings growing cereals (21.9% of holdings in the country).

Mapa 5. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
Map 5. Share of area under cereals in the total sown area in 2020

Przestrzenny rozkład uprawy zbóż w województwie kujawsko-pomorskim był zróżnicowany. W 11 powiatach średni areal zasiewów zbóż był wyższy niż przeciętnie w województwie, a największy występował w gospodarstwach rolnych w powiecie nakielskim (16,93 ha), żnińskim (16,41 ha) i sępoleńskim (16,35 ha).

The spatial distribution of cereal crops in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship varied. In 11 powiats the average sown area under cereals was higher than the average in the voivodship, and the highest was in agricultural holdings in the Nakielski (16.93 ha), Żniński (16.41 ha) and Sępoleński (16.35 ha) powiats.

2. Kukurydza na ziarno

Uprawa kukurydzy na ziarno, która jest cenionym zbożem ze względu na m.in. wartości energetyczne, zajmowała w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim powierzchnię 131,0 tys. ha. Zapotrzebowanie na uprawę kukurydzy na ziarno znacznie się zwiększyło, gdyż w porównaniu z 2010 r. powierzchnia tych zasiewów wzrosła ponad czterokrotnie (w kraju wzrost o 176,5%).

2. Grain maize

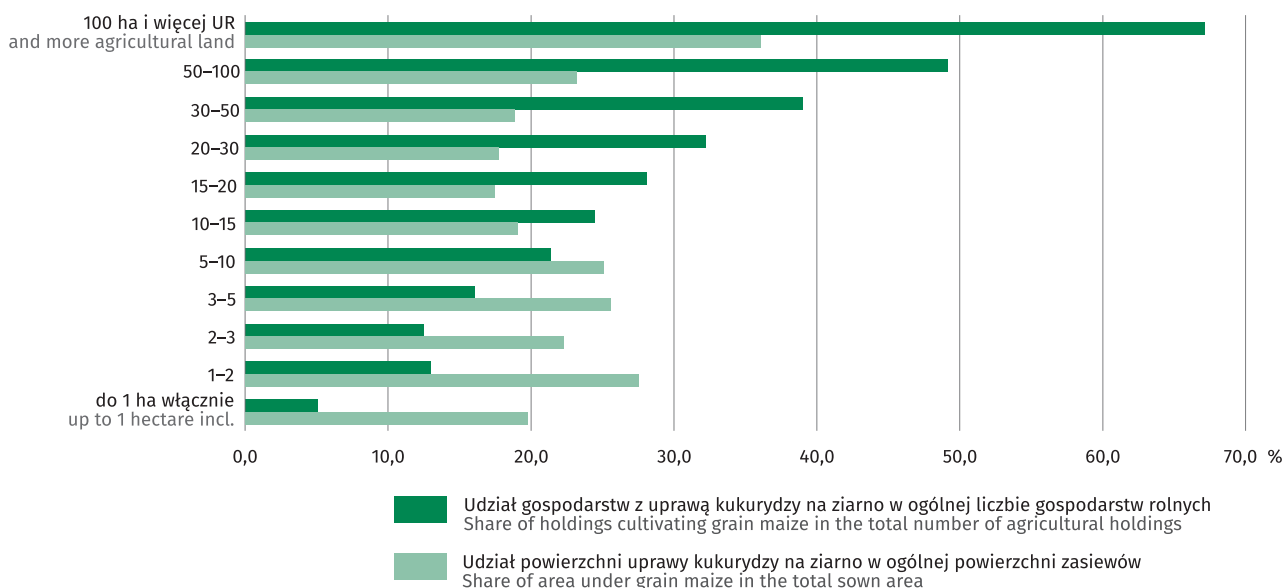
Cultivation of grain maize, which is a valued cereal due, among other things, to its energy values, occupied an area of 131.0 thousand ha in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2020. The demand for the cultivation of grain maize has increased significantly, as compared with 2010, the area of this crop increased more than four times (a 176.5% increase nationally).

Uprawą kukurydzy na ziarno w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim zajmowało się 14,3 tys., tj. 25,8% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami (w Polsce 11,9%). Było to ponad 5 krotnie więcej niż w 2010 r.

In 2020, 14.3 thousand holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship cultivated grain maize, i.e. 25.8% of the total number of holdings with sown area (11.9% in Poland). This was over 5 times more than in 2010.

Wykres 8. Powierzchnia uprawy kukurydzy na ziarno oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę kukurydzy na ziarno według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 8. Area under grain maize and the number of agricultural holdings cultivating grain maize by area groups in 2020

Analiza struktury gospodarstw uprawiających kukurydzę na ziarno wykazała, że w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 13,3% gospodarstw o powierzchni 50 ha i więcej UR posiadało te zasiewy. Dysponowały one arealem, który stanowił ponad połowę ogółu uprawy kukurydzy na ziarno. Liczba gospodarstw uprawiających omawiane zboże w stosunku do PSR 2010 wzrosła w większym stopniu w gospodarstwach mniejszych (ok. 6-krotnie w tych o powierzchni do 15 ha UR). Natomiast w tych o powierzchni 100 ha UR i więcej, wzrost był 3-krotny.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim na 1 gospodarstwo rolne, które zajmowało się uprawą kukurydzy na ziarno przypadało średnio 9,17 ha powierzchni tej uprawy (w Polsce 7,31 ha).

Do powiatów z największym udziałem gospodarstw uprawiających kukurydzę na ziarno (ponad 40% ogółu) należały powiat inowrocławski i wąbrzeski. Drugi z wymienionych powiatów charakteryzował się także największym udziałem tych zasiewów w województwie,

The analysis of the structure of holdings cultivating grain maize showed that in 2020 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship 13.3% of holdings with an area of 50 ha and more of agricultural land had this crop. They had at their disposal an area which accounted for more than half of the total area under grain maize. The number of holdings cultivating the grain in question, in relation to the Agricultural Census 2010, increased to a greater extent in smaller holdings (approximately 6 times in those with an area of up to 15 ha of agricultural land). However, in those with an area of 100 ha of agricultural land and more, the increase was three-fold.

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, on average there were 9.17 ha of land under grain maize per agricultural holding cultivating it (7.31 ha in Poland).

Powiaty z największym udziałem gospodarstw uprawiających kukurydzę na ziarno (ponad 40% ogółu) były powiat inowrocławski i wąbrzeski. Drugi z wymienionych powiatów charakteryzował się także największym udziałem tych zasiewów w województwie,

ponieważ ponad 1/5 wszystkich zasiewów stanowiła kukurydza na ziarno.

crop in the voivodship, as over one-fifth of all crops was grain maize.

3. Rzepak i rzepik

Rzepak i rzepik są ważnymi roślinami przemysłowymi do produkcji oleju jadalnego. Powierzchnia ich uprawy wynosiła w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 89,9 tys. ha, co stanowiło 9,2% powierzchni w kraju. Była ona niższa o 28,5% od powierzchni wykazanej w 2010 r. (w Polsce wzrosła o 3,6%).

3. Rape and turnip rape

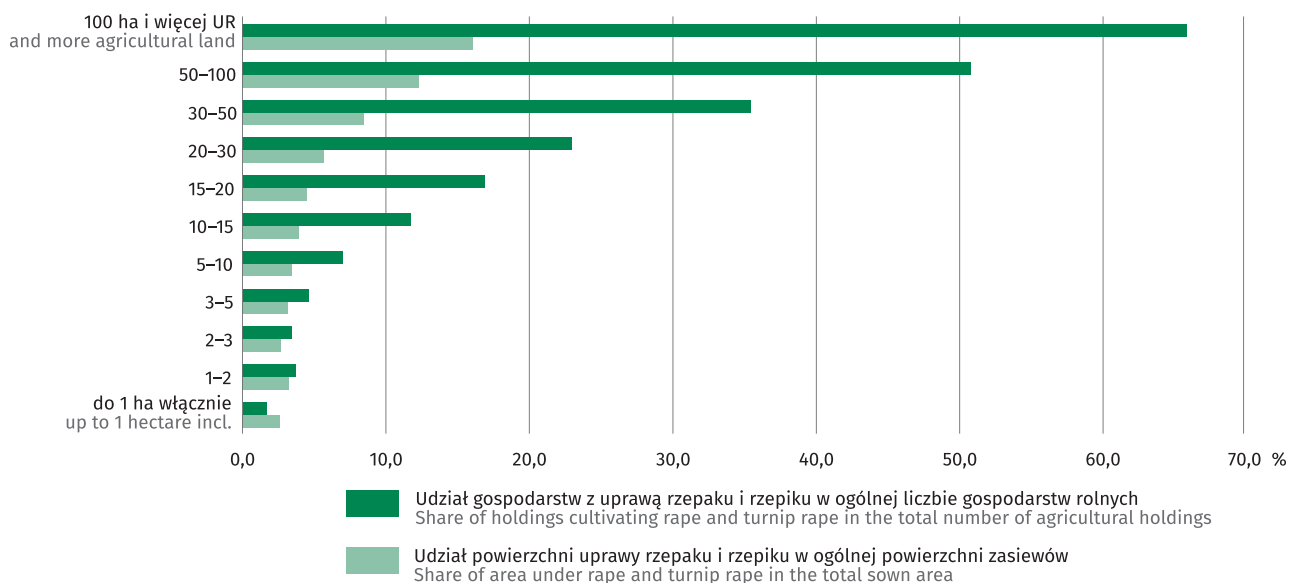
The area of their cultivation was 89.9 thousand ha in 2020 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, which accounted for 9.2% of the national area. It was 28.5% smaller than the area reported in 2010. (in Poland it increased by 3.6%).

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim rzepak i rzepik uprawiało 8,2 tys. gospodarstw rolnych, czyli 14,9% gospodarstw rolnych z zasiewami. Było to o 34,9% mniej niż w 2010 r. (w kraju wzrost o 19,9%).

In 2020, rape and turnip rape were cultivated by 8.2 thousand holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, or 14.9% of holdings with crops. This was 34.9% less than in 2010 (nationally, an increase of 19.9%).

Wykres 9. Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę rzepaku i rzepiku według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 9. Area under rape and turnip rape and the number of agricultural holdings cultivating rape and turnip rape by area group in 2020

W 2020 r. najwięcej, bo 18,9% gospodarstw uprawiających rzepak i rzepik znajdowało się w gospodarstwach o powierzchni 30-50 ha UR. Skupiły one 15,1% areatu zasiewów rzepaku i rzepiku. W gospodarstwach posiadających 100 ha i więcej UR znajdowało się 42,1% całego areatu uprawy rzepaku i rzepiku, choć gospodarstwa te stanowiły zaledwie 8,4% ogółu gospodarstw zajmujących się tą uprawą.

In 2020, the largest number, 18.9%, of holdings cultivating rape and turnip rape were located in holdings with 30-50 ha of agricultural land. They concentrated 15.1% of the sown area under rape and turnip rape. Holdings with 100 ha and more of agricultural land accounted for 42.1% of the total area under rape and turnip rape, although these holdings accounted for only 8.4% of the total number of holdings cultivating this crop.

Średnia powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim w 1 go-

The average sown area under rape and turnip rape per holding cultivating this crop in 2020 in the Kujawsko-

spodarstwie rolnym zajmującym się omawianą uprawą wyniosła 10,91 ha i była wyższa niż w kraju o 1,18 ha.

Według PSR 2020 w powiecie grudziądzkim odsetek gospodarstw uprawiających rzepak i rzepik (31,0%) był ponad dwa razy wyższy niż średnio w województwie kujawsko-pomorskim. W tym powiecie zasiewy rzepaku i rzepiku stanowiły najwięcej, bo prawie 1/5 wszystkich zasiewów.

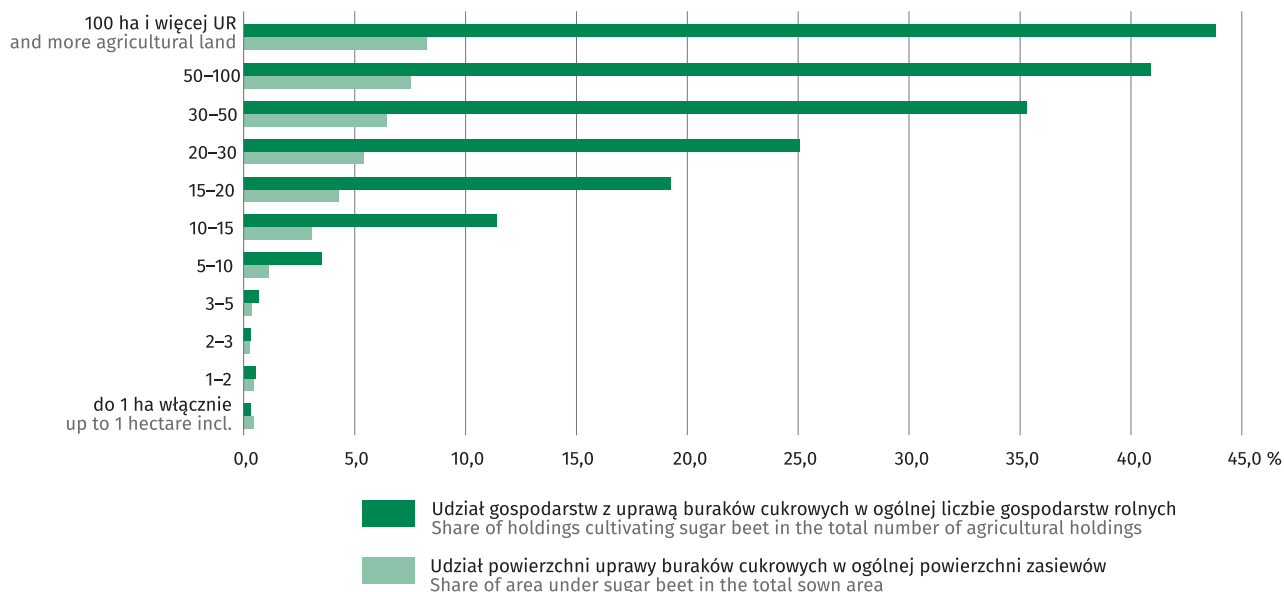
4. Buraki cukrowe

Uprawa buraków cukrowych, które są głównym źródłem surowca do produkcji cukru, w 2020 r. zajmowała w województwie kujawsko-pomorskim 53,1 tys. ha, tj. o 38,3% więcej niż w 2010 r. (w kraju wzrost o 19,1%). Powierzchnia buraków stanowiła ponad 1/5 całkowitego arealu tej uprawy w Polsce.

Uprawą buraków cukrowych w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim zajmowało się 6,9 tys. gospodarstw rolnych. Było to 12,4% wszystkich gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami (w kraju 2,7%). Pomimo spadku (o 17,5%) liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z 2010 r. odnotowano niemal dwukrotnie więcej gospodarstw posiadających 100 ha i więcej UR uprawiających buraki cukrowe.

Wykres 10. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę buraków cukrowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 10. Area under sugar beet and the number of agricultural holdings cultivating sugar beet by area group in 2020

Pomorskie Voivodship was 10.91 ha and was larger than in the country by 1.18 ha.

According to the Agricultural Census 2020, in the Grudziądzki Powiat, the percentage of holdings cultivating rape and turnip rape (31.0%) was more than twice as high as the average for the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. In this powiat, sown area under rape and turnip rape had the largest share, almost one-fifth of the total sown area.

4. Sugar beet

Cultivation of sugar beet, which is the main source of raw material for sugar production, occupied 53.1 thousand ha in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2020, i.e. 38.3% more than in 2010 (nationwide increase of 19.1%). The area under sugar beet accounted for more than one-fifth of the total area of this crop in Poland.

In 2020, 6.9 thousand holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship cultivated sugar beet. This was 12.4% of all holdings with sown area (in the country 2.7%). Despite a decrease (by 17.5%) in the number of holdings compared with 2010, there were almost twice as many holdings with 100 ha and more of agricultural land cultivating sugar beet.

Największy udział gospodarstw uprawiających buraki cukrowe w ogólnej liczbie gospodarstw z tymi zasiewami był w tych o powierzchni 30-50 ha UR – 22,5% i 20-30 ha UR – 19,9%. W gospodarstwach tych znajdowało się łącznie 30,2% ogólnej powierzchni zasiewów buraków cukrowych. Jednak w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej, które stanowiły 6,7% ogółu gospodarstw z tymi zasiewami, areal buraków cukrowych skupiał 1/3 ich powierzchni.

Pomimo, iż województwo kujawsko-pomorskie miało jedną z największych powierzchni upraw buraków cukrowych w Polsce (3. lokata wśród województw), to średnia powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 7,70 ha, czyli o 0,53 ha mniej niż w kraju.

Wśród powiatów, najwięcej gospodarstw rolnych uprawiało buraki cukrowe w powiecie mogileńskim (28,5% gospodarstw rolnych z zasiewami). Natomiast największy odsetek buraków cukrowych w powierzchni zasiewów ogółem charakteryzował powiat nakielski (11,3%).

5. Warzywa gruntowe

Według PSR 2020 powierzchnia uprawy warzyw gruntowych wyniosła 26,1 tys. ha, co stanowiło 15,5% powierzchni tej uprawy w kraju i w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o ponad 1/4 (w kraju o 22,0%).

Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą warzyw gruntowych wyniosła 4,3 tys., tj. 7,7% ogólnej liczby gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami (w Polsce 5,1%).

Analiza struktury gospodarstw uprawiających warzywa gruntowe wykazała, że najwięcej (19,0%) było ich w grupie obszarowej o powierzchni 5-10 ha UR. Gospodarstw o powierzchni 100 ha UR i więcej uprawiających warzywa gruntowe było najmniej i stanowiły 3,7% gospodarstw z tymi zasiewami. Natomiast rozpatrując areal upraw warzyw gruntowych, sytuacja była inna, gdyż przeważnie udział powierzchni tych upraw wzrastał wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach. Największy był w gospodarstwach o areale 100 ha UR i więcej, gdzie udział ten wyniósł 22,5%.

The largest share of holdings growing sugar beet in the total number of holdings with this crop was in those with 30-50 ha of agricultural land – 22.5% and 20-30 ha of agricultural land – 19.9%. These holdings had 30.2% of the total area under sugar beet. However, holdings with 100 ha of agricultural land and more, which accounted for 6.7% of the total number of agricultural holdings with this crop, accounted for one-third of area under this crop.

Despite the fact that the Kujawsko-Pomorskie Voivodship had one of the largest area of sugar beet in Poland (3rd place among voivodships), the average area under sugar beet per holding cultivating it was 7.70 ha, i.e. 0.53 ha less than in the country.

Among the powiats, the largest number of holdings cultivated sugar beet in the Mogileński Powiat (28.5% of holdings with crops). On the other hand, the largest percentage of sugar beet in the total sown area was in the Nakielski Powiat (11.3%).

5. Ground vegetables

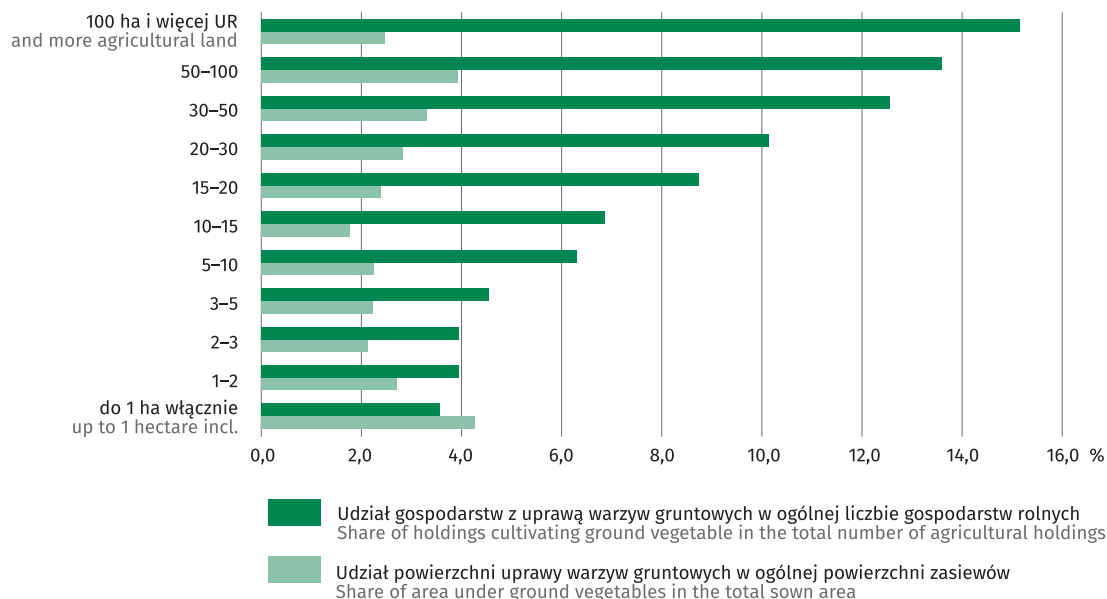
According to the Agricultural Census 2020, the area under ground vegetables amounted to 26.1 thousand ha, which accounted for 15.5% of the area of this crop in the country and increased by more than a quarter compared with 2010 (22.0% nationally).

The number of holdings cultivating ground vegetables amounted to 4.3 thousand, i.e. 7.7% of the total number of holdings with sown area (5.1% in Poland).

The analysis of the structure of holdings cultivating ground vegetables showed that the largest number (19.0%) were those with 5-10 ha of agricultural land. Holdings with 100 ha of agricultural land and more cultivating ground vegetables were the smallest and accounted for 3.7% of holdings with such crops. However, when considering the area of land under ground vegetables, the situation was different as, mostly, the share of the area under these crops increased as the area of agricultural land in agricultural holdings increased. It was highest in holdings with an area of 100 ha of agricultural land and more, where the share was 22.5%.

Wykres 11. Powierzchnia uprawy warzyw gruntowych oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę warzyw gruntowych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 11. Area under ground vegetables and the number of agricultural holdings cultivating ground vegetables by area group in 2020

Średnia powierzchnia uprawy warzyw gruntowych w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 6,12 ha (w kraju 3,00 ha).

W województwie kujawsko-pomorskim 6 powiatów (mogileński, włocławski, aleksandrowski, chełmiński, radziejowski i inowrocławski) miało ponadprzeciętny udział gospodarstw z powierzchnią warzyw gruntowych. Pod tym względem szczególnie wyróżnił się powiat inowrocławski, w którym więcej niż co 4 gospodarstwo uprawiało warzywa gruntowe, a powierzchnia tych upraw stanowiła 12,5% ogólnego areálu zasiewów w tym powiecie.

6. Ziemiaki

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim powierzchnia uprawy ziemniaków (bez powierzchni ziemniaków uprawianych w ogrodach przydomowych) wyniosła 19,8 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 6,4% (w Polsce spadek o 39,7%). Powierzchnia uprawy ziemniaków zajmowała 8,8% powierzchni tych zasiewów w kraju.

The average area under ground vegetables per holding cultivating them was 6.12 ha in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2020 (3.00 ha nationally).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship 6 powiats (Mogileński, Włocławski, Aleksandrowski, Chełmiński, Radziejowski and Inowrocławski) had an above-average share of holdings with an area under ground vegetables. In this respect, the Inowrocławski Powiat stood out in particular, in which more than every fourth holding cultivated ground vegetables, and the area under these crops accounted for 12.5% of the total sown area in this powiat.

6. Potatoes

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the area under potatoes (excluding the area under potatoes cultivated in kitchen gardens) amounted to 19.8 thousand ha and increased by 6.4% compared with 2010 (in Poland a decrease of 39.7%). The area under potatoes accounted for 8.8% of the country's area under potatoes

Uprawą ziemniaków zajmowało się w 2020 r. w województwie 11,2 tys. gospodarstw rolnych, tj. 20,1% wszystkich gospodarstw posiadających grunty pod zasiewami (w Polsce 24,2%). Pomimo wzrostu zainteresowania utrzymywaniem zasiewów ziemniaków w porównaniu z 2010 r., to liczba gospodarstw z powierzchnią zasiewów ziemniaków zmniejszyła się o ponad połowę.

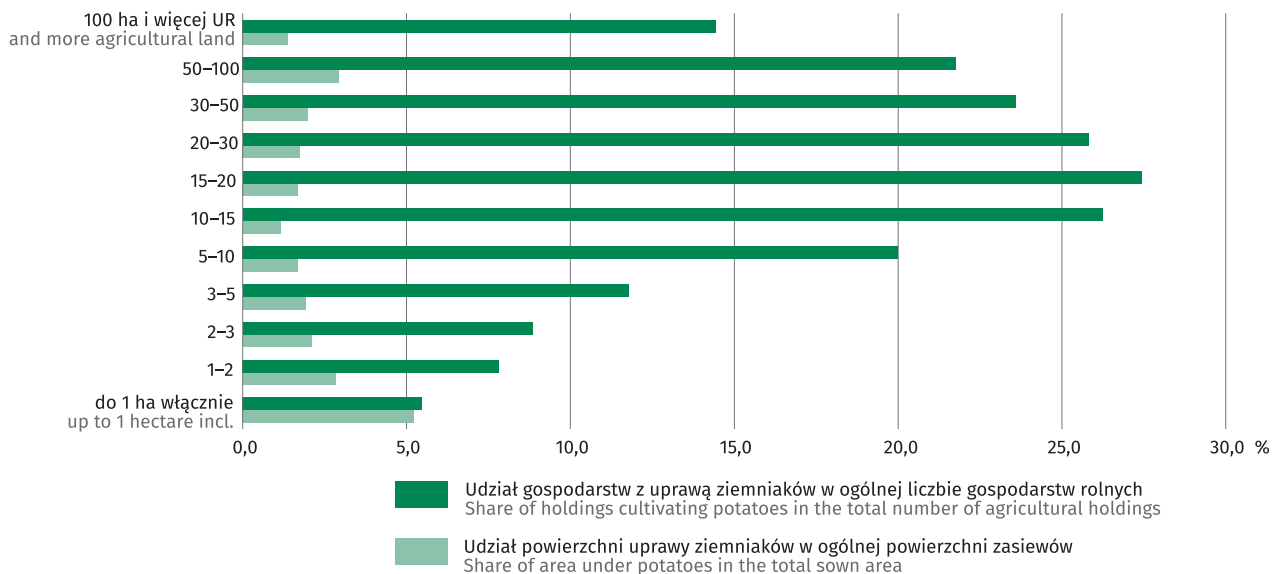
Gospodarstwa, o powierzchni 5-10 ha UR, stanowiły najwięcej, bo 23,0% gospodarstw z zasiewami ziemniaków w ogólnej ich liczbie, przy czym powierzchnia zasiewów tych roślin stanowiła 7,9%. Natomiast 1,4% gospodarstw uprawiających ziemniaki o powierzchni 100 ha i więcej UR posiadało 20,6% ich zasiewów.

In 2020, 11.2 thousand agricultural holdings in the voivodship cultivated potatoes, i.e. 20.1% of all holdings with sown areas (24.2% in Poland). Despite an increase in interest in cultivating potatoes compared with 2010, the number of holdings with land under potatoes decreased by more than half.

Holdings with an area of 5-10 ha of agricultural land had the largest share, 23.0%, in the number of holdings with potatoes, with the area under this crop accounting for 7.9%. On the other hand, 1.4% of holdings growing potatoes with an area of 100 ha and more of agricultural land had 20.6% of area under potatoes.

Wykres 12. Powierzchnia uprawy ziemniaków oraz gospodarstwa rolne prowadzące uprawę ziemniaków według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

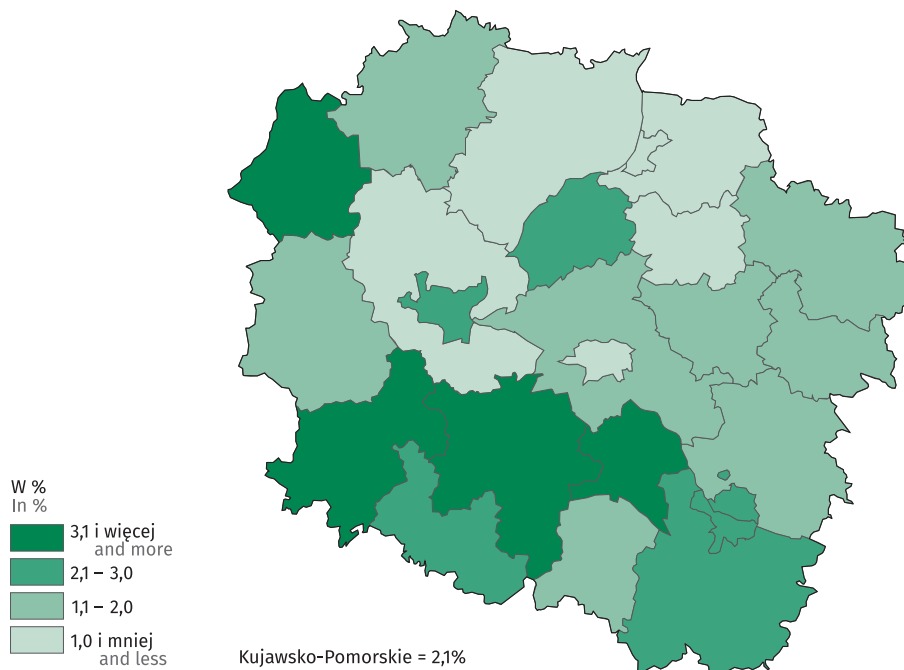
Chart 12. Area under potatoes and the number of agricultural holdings cultivating potatoes by area group in 2020

Według PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim średnia powierzchnia uprawy ziemniaków w 1 gospodarstwie rolnym zajmującym się ich uprawą wyniosła 1,77 ha (w kraju 0,86 ha).

According to the Agricultural Census 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the average area under potatoes in an agricultural holding cultivating them was 1.77 ha (0.86 ha in the country).

Mapa 6. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
 Map 6. Share of area under potatoes in the total sown area in 2020

W 12 powiatach odnotowano większy udział gospodarstw, które uprawiały ziemniaki w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych, niż średnio w województwie – najwyższy był w powiatach sępoleńskim i tucholskim, w których co czwarte gospodarstwo wykazało te zasiewy.

In 12 powiats, a higher than average in the voivodship share of holdings that cultivated potatoes in the total number of holdings was recorded – the highest was in the Sępoleński and Tucholski powiats, where every fourth holding reported this crop.

7. Strączkowe jadalne na ziarno

Rośliny strączkowe jadalne zajmowały w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim powierzchnię 4,3 tys. ha. Stanowiło to 3,6% powierzchni tej uprawy w kraju. Areał tych upraw wzrósł o 62,8% w stosunku do PSR 2010 (w Polsce wzrost o 169,7%).

Pomimo znacznego wzrostu powierzchni upraw roślin strączkowych jadalnych w stosunku do 2010 r., to liczba gospodarstw rolnych uprawiających te rośliny zmniejszyła się o 2,3% i wyniosła 1,0 tys. Stanowiły one 1,7% ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami (w kraju 2,1%). Jednakże 3-krotnie wzrosła liczba gospodarstw z zasiewami roślin strączkowych jadalnych na ziarno o powierzchni 100 UR i więcej.

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. zmieniła się struktura gospodarstw uprawiających rośliny strączkowe jadalne według obszarowych grup użytków rolnych. W gospodarstwach, których powierzchnia użytków rolnych była mniejsza niż 20 ha odnotowano spadek udziału

7. Edible pulses for grain

Edible pulses for grain covered an area of 4.3 thousand ha in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2020. This represented 3.6% of the area under these crops in the country. The area of these crops increased by 62.8% compared with the Agricultural Census 2010 (an increase of 169.7% in Poland).

Despite a significant increase in the area under edible pulses for grain compared with 2010, the number of holdings cultivating these crops decreased by 2.3% and amounted to 1.0 thousand. They accounted for 1.7% of the total number of holdings with sown area (2.1% nationally). However, there was a three-fold increase in the number of holdings cultivating edible pulses for grain with an area of 100 of agricultural land or more.

In 2020, compared with 2010, the structure of holdings cultivating edible pulses for grain by area group changed. Holdings with less than 20 ha of agricultural

w ogólnej liczbie gospodarstw z tą uprawą, natomiast udział gospodarstw z grup obszarowych 20 ha i więcej UR wzrósł z 42,0% do 62,2%.

W województwie kujawsko-pomorskim wśród wszystkich gospodarstw z zasiewami, najwięcej, bo 8,4% z tych uprawiających rośliny strączkowe jadalne na ziarno było w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej. Zasiewy, które znajdowały się w tych gospodarstwach stanowiły niecały 1% ogólnej powierzchni zasiewów.

Według PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim na 1 gospodarstwo posiadające uprawę roślin strączkowych jadalnych przypadało średnio 4,41 ha powierzchni tych upraw (w Polsce więcej o 0,63 ha).

W 2020 r. najwięcej, bo 3,3% gospodarstw w powiecie chełmińskim wykazało zasiewy roślin strączkowych jadalnych. Jednak największy udział powierzchni tej uprawy w ogólnym areale zasiewów, cechował Toruń (1,3%) i powiat inowrocławski (1,0%).

8. Kukurydza na zielonkę

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. w województwie kujawsko-pomorskim zwiększyła się powierzchnia uprawy kukurydzy na zielonkę o 39,6% (w Polsce wzrost o 74,4%) i wyniosła 64,6 tys. ha, czyli 9,6% krajowej powierzchni.

Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą kukurydzy na zielonkę wyniosła 12,2 tys., co stanowiło 22,0% (w kraju 12,7%) ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami. Liczba tych gospodarstw w stosunku do 2010 r. była większa o 1,1% (w kraju wzrost o 17,3%).

Analiza struktury gospodarstw uprawiających kukurydzę na zielonkę w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych wykazała, że najwięcej, bo 19,4% gospodarstw znajdowało się w grupie obszarowej 10-15 ha UR, przy czym udział powierzchni tych zasiewów w gospodarstwach z tej grupy obszarowej wyniósł 10,5%. Najmniej gospodarstw uprawiających kukurydzę na zielonkę odnotowano w grupie obszarowej 100 ha i więcej UR – 1,8%, jednak powierzchnia uprawy stanowiła tam 15,7%. Powierzchnia kukurydzy na zielonkę w ponad 1/5 znajdowała się w gospodarstwach o powierzchni 30-50 ha UR.

Największy odsetek gospodarstw uprawiających kukurydzę na zielonkę wystąpił w gospodarstwach o powierzchni 30-50 ha UR i 20-30 ha UR – odpowiednio 39,9% i 39,5%

land saw a decrease in the share of the total number of holdings with these crops, while the share of holdings in the area group of 20 ha and more of agricultural land increased from 42.0% to 62.2%.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, among all holdings with sown area, the largest number, 8.4%, of those cultivating edible pulses for grain were holdings with 100 ha of agricultural land and more. Sown area in these holdings accounted for less than 1% of the total sown area.

According to the Agricultural Census 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, on average there were 4.41 ha of these crops per holding with edible pulses for grain (0.63 hectares more in Poland).

In 2020, the largest number of holdings, 3.3%, reported the cultivation of edible pulses for grain in the Chełmiński Powiat. However, Toruń (1.3%) and the Inowrocławski Powiat (1.0%) had the highest share of these crops in the total sown area.

8. Maize for green forage

In 2020, compared with 2010, the area under maize for green forage in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased by 39.6% (in Poland an increase of 74.4%) and amounted to 64.6 thousand ha, or 9.6% of the national area.

The number of holdings cultivating maize for green forage was 12.2 thousand, which accounted for 22.0% (nationally 12.7%) of the total number of holdings with sown area. The number of these holdings was 1.1% higher than in 2010 (an increase of 17.3% nationally).

The analysis of the structure of holdings cultivating maize for green forage in particular area groups showed that the largest number, 19.4%, of holdings were in the area group of 10-15 ha of agricultural land, while the share of the area of this crop in holdings in this area group was 10.5%. The smallest number of holdings cultivating maize for green forage was recorded in the area group of 100 ha and more of agricultural land – 1.8%, but the area of this crop accounted for 15.7%. More than one-fifth of the area under maize for green forage was in holdings with 30-50 ha of agricultural land.

The highest percentage of holdings cultivating maize for green forage occurred in holdings with 30-50 ha of agricultural land and 20-30 ha of agricultural land

wszystkich gospodarstw z tych grup obszarowych. Udział powierzchni tej uprawy w ogólnym arealnej zasiewów w wymienionych grupach gospodarstw również był najwyższy i wyniósł odpowiednio 8,9% i 9,5%.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim na 1 gospodarstwo posiadające uprawę kukurydzy na zielonkę przypadało średnio 5,29 ha powierzchni tych upraw (w kraju 4,88 ha).

W powiecie rypińskim najwięcej, bo prawie 40% gospodarstw miało zasiewy kukurydzy na zielonkę, a uprawa ta zajmowała 16,5% ogólnej powierzchni zasiewów powiatu.

9. Motylkowe pastewne na zielonkę

W 2020 r. powierzchnia uprawy roślin motylkowych pastewnych na zielonkę zwiększyła się w porównaniu do 2010 r. o 1,1% (w kraju o 36,7%) i wynosiła 17,8 tys. ha, czyli 8,0% powierzchni tych roślin uprawianych kraju.

Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą motylkowych pastewnych na zielonkę wyniosła 5,0 tys., co stanowiło 9,0% (w kraju 4,2%) wszystkich gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami. W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 23,1% (w Polsce o 38,4%).

Analiza struktury gospodarstw uprawiających rośliny motylkowe pastewne w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych wykazała, że największy udział, bo 18,1%, był w gospodarstwach o powierzchni 20-30 ha UR. W tych gospodarstwach powierzchnia zasiewów zajmowała 15,5% ogółu zasiewów roślin motylkowych pastewnych na zielonkę. Natomiast największym udziałem – 22,5% – powierzchni tej uprawy charakteryzowały się gospodarstwa o areale 100 ha UR i więcej.

Wśród wszystkich gospodarstw o powierzchni 30-50 ha UR, w 19,2% wykazano uprawę motylkowych pastewnych na zielonkę. Udział powierzchni tych zasiewów w ogólnej powierzchni zasiewów również był najwyższy i wyniósł 2,5%.

Według PSR 2020 przeciętnie na 1 gospodarstwo posiadające uprawę motylkowych pastewnych na zielonkę w województwie kujawsko-pomorskim przypadało średnio 3,57 ha (w kraju 4,85 ha) powierzchni tych upraw.

W powiecie radziejowskim najwięcej, bo 18,1% gospodarstw rolnych uprawiało rośliny motylkowe pastewne na zielonkę. Natomiast w powiecie rypińskim udział powierzchni tych upraw w ogólnej powierzchni zasiewów był najwyższy i wyniósł 4,0%.

– 39,9% and 39,5% of all holdings in these area groups, respectively. The share of the area of this crop in the total sown area in the aforementioned groups of holdings was also the highest and amounted to 8,9% and 9,5%, respectively.

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, on average there were 5.29 ha per holding with maize for green forage (4.88 ha in the country).

The Rypiński Powiat had the largest number of holdings, almost 40%, growing maize for green forage, and this crop occupied 16.5% of the powiat's total sown area.

9. Fodder legumes for green forage

In 2020, the area under fodder legumes for green forage increased by 1.1% compared with 2010 (nationally by 36.7%) and amounted to 17.8 thousand ha, or 8.0% of the area of these crops cultivated nationally.

The number of holdings cultivating fodder legumes for green forage was 5.0 thousand, which accounted for 9.0% (4.2% nationally) of all holdings with sown area. In 2020, compared with 2010, their number decreased by 23.1% (in Poland by 38.4%).

The analysis of the structure of holdings cultivating fodder legumes for green forage in individual area groups showed that the largest share, 18.1%, was in holdings with 20-30 ha of agricultural land. On these holdings, the sown area occupied 15.5% of the total sown area of fodder legumes for green forage. On the other hand, the largest share – 22.5% – of the area of this crop was in holdings with an area of 100 ha of agricultural land and more.

Among all holdings with 30-50 ha of agricultural land, 19.2% reported cultivation of fodder legumes for green forage. The share of this sown area in the total sown area was also the highest at 2.5%.

According to the Agricultural Census 2020, on average there were 3.57 ha (4.85 ha in the country) of fodder legumes for green forage per holding in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship.

The most holdings, 18.1%, cultivated fodder legumes for green forage in the Radziejowski Powiat. However, in the Rypiński Powiat, the share of the area of these crops in the total sown area was the highest at 4.0%.

10. Strączkowe pastewne na ziarno

W 2020 r. rośliny strączkowe pastewne na ziarno zajmowały powierzchnię 11,3 tys. ha. Powierzchnia tej uprawy w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 107,9% (w Polsce o 131,6%). Areał tych zasiewów w województwie stanowił 4,9% powierzchni w kraju.

Uprawą roślin strączkowych pastewnych na ziarno zajmowało się 2,7 tys. gospodarstw, tj. 4,9% ogólnej liczby gospodarstw rolnych prowadzących uprawy (w Polsce 5,1%). Ich liczba w stosunku do 2010 r. wzrosła o 30,0% (w kraju o 44,5%). Liczba gospodarstw uprawiających te o powierzchni 15 ha i więcej UR wzrosła o 65,4%, w tym liczba gospodarstw o powierzchni 100 UR i więcej wzrosła o 216,9%. W pozostałych grupach obszarowych gospodarstw z tą uprawą ubyło o ok. 10%.

Najwyższy udział gospodarstw uprawiających rośliny strączkowe pastewne na ziarno w ogólnej liczbie gospodarstw z tymi uprawami odnotowano wśród gospodarstw o powierzchni użytków rolnych 20-30 ha – 18,8% oraz 30-50 ha – 17,4%. Udział powierzchni tych zasiewów we wspomnianych grupach gospodarstw wyniósł odpowiednio 12,4% i 13,9%. Jednakże ponad połowa powierzchni upraw roślin strączkowych pastewnych na ziarno koncentrowała się w gospodarstwach o powierzchni 50 ha i więcej UR, które skupiały 17,6% gospodarstw. Największy odsetek gospodarstw z tą uprawą w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych, a także największy udział jej powierzchni w areale zasiewów ogółem znajdował się w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej (odpowiednio 17,8% i 1,7%).

Na 1 gospodarstwo uprawiające rośliny strączkowe pastewne na ziarno przypadało średnio 4,15 ha powierzchni tych upraw (w kraju podobnie).

W powiecie tucholskim odsetek gospodarstw uprawiających rośliny strączkowe pastewne na ziarno był ponad 3 razy większy niż średnio w województwie i wyniósł 15,9%. W powiecie tym udział powierzchni omawianej uprawy w ogólnej powierzchni zasiewów był jednym z najwyższych (3,8%). Pod względem areału roślin strączkowych pastewnych na ziarno największym udziałem charakteryzował się Toruń (4,5%).

11. Trawy polowe na zielonkę

Powierzchnia uprawy traw polowych na zielonkę w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim wynosiła 8,9 tys. ha (4,9% powierzchni w kraju). W porówna-

10. Fodder pulses for grain

In 2020, fodder pulses for grain covered an area of 11.3 thousand ha. The area of this crop in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased by 107.9% compared with 2010 (131.6% in Poland). The area of these crops in the voivodship accounted for 4.9% of the country's area.

Fodder pulses for grain were cultivated by 2.7 thousand holdings, i.e. 4.9% of the total number of holdings cultivating the crops (5.1% in Poland). Their number increased by 30.0% compared with 2010 (44.5% in the country). The number of holdings cultivating these crops with 15 ha and more of agricultural land increased by 65.4%, of which the number of holdings with 100 ha and more of agricultural land increased by 216.9%. In the other area groups, the number of holdings with these crops declined by around 10%.

The highest share of holdings growing fodder pulses for grain in the total number of holdings with these crops was recorded among holdings with 20-30 ha of agricultural land – 18.8% and 30-50 ha – 17.4%. The share of the area of these crops in the aforementioned groups of holdings was respectively 12.4% and 13.9%. However, more than half of the area under fodder pulses for grain was concentrated in holdings with 50 ha and more of agricultural land, which comprised 17.6% of holdings. The largest percentage of holdings with these crops (in the total number of agricultural holdings, as well as the largest share of area under these crops in the total sown area) was in holdings with 100 ha of agricultural land and more (17.8% and 1.7% respectively).

On average there were 4.15 ha of these crops per holding growing fodder pulses for grain (nationally similar).

In the Tucholski Powiat, the percentage of holdings cultivating fodder pulses for grain was more than 3 times higher than the voivodship average and amounted to 15.9%. In this powiat, the share of the area of the crop in question in the total sown area was one of the highest (3.8%). In terms of the area under fodder pulses for grain, Toruń had the highest share (4.5%).

11. Field grasses for green forage

The area cultivated with field grasses for green forage in 2020 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 8.9 thousand ha (4.9% of the country's area). Compared

niu z 2010 r. zwiększyła się ona o 2,0% (w kraju wzrost o 46,7%). W 2020 r. liczba gospodarstw rolnych uprawiających trawy polowe na zielonkę (3,5 tys.) w województwie kujawsko-pomorskim pozostała na zbliżonym poziomie (w kraju spadła o 7,1%). Gospodarstwa z zasiewami traw polowych na zielonkę w 2020 r. stanowiły 6,3% (w Polsce 4,1%) ogólnej liczby gospodarstw rolnych posiadających grunty pod zasiewami.

Analiza struktury gospodarstw uprawiających trawy polowe na zielonkę wykazała, że ok. 19% gospodarstw znajdowało się w tych o powierzchni 5-10 ha UR i 10-15 ha UR. Jednak udział zasiewów tych roślin w ogólnym areale jej powierzchni był najwyższy (po ok. 16%) w gospodarstwach o powierzchni 20-30 ha UR i 30-50 ha UR.

W co 10 gospodarstwie posiadającym zasiewy, które miało powierzchnię 15-30 ha UR uprawiano trawy polowe na zielonkę. Jednak największy udział ich powierzchni (1,8%) w ogólnej powierzchni zasiewów wykazano w gospodarstwach o powierzchni 1-2 ha UR.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim średnia powierzchnia upraw traw polowych na zielonkę w 1 gospodarstwie wyniosła 2,55 ha i była niższa o 1,50 ha niż średnia powierzchnia tych upraw w kraju.

Najwięcej, bo 13,2% wszystkich gospodarstw z powiatu lipnowskiego wykazało w swoich zasiewach trawy polowe na zielonkę. W tym powiecie również najwyższy był udział powierzchni tej uprawy (3,3%) w ogólnej powierzchni zasiewów.

with 2010, it increased by 2.0% (46.7% nationally). In 2020, the number of agricultural holdings cultivating field grasses for green forage (3.5 thousand) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship remained at a similar level (in the country it decreased by 7.1%). Holdings cultivating field grasses for green forage in 2020 accounted for 6.3% (4.1% in Poland) of the total number of holdings with sown area.

The analysis of the structure of holdings growing field grasses for green forage showed that around 19% of holdings were those with 5-10 ha of agricultural land and 10-15 ha of agricultural land. However, the share of area under these crops in the total area was highest (around 16% each) in holdings with 20-30 ha of agricultural land and 30-50 ha of agricultural land.

Every 10th holding with a sown area of 15-30 ha of agricultural land cultivated field grasses for green forage. However, the largest share of their area (1.8%) in the total sown area was reported in holdings with 1-2 ha of agricultural land.

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the average area of field grasses for green forage per holding was 2.55 ha and was 1.50 ha smaller than the average area of these crops in the country.

The highest share of holdings – 13.2% – reporting the cultivation of field grasses for green fodder was among agricultural holdings of the Lipnowski Powiat. This powiat also had the highest share of these crops (3.3%) in the total sown area.

Rozdział 4

Chapter 4

Zwierzęta gospodarskie

Livestock

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020, w porównaniu do 2010 r., w województwie kujawsko-pomorskim pogłowie zwierząt gospodarskich w sztukach dużych zmniejszyło się w większym stopniu niż w kraju. Mimo to obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych na 100 ha UR była wyższa niż w Polsce.

W stosunku do 2010 r. spadła liczba gospodarstw, które utrzymywały najbardziej znaczące pod względem liczebności zwierzęta gospodarskie, czyli bydło, świnie i drób kurzy. Zwiększyło się w nich pogłowie bydła i drobiu kurzego, a zmniejszyło się pogłowie świń.

Według danych PSR 2020, w województwie kujawsko-pomorskim 28,6 tys. gospodarstw prowadziło chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. o 36,3% mniej niż w 2010 r. (w kraju spadek o 36,9%). Stanowiły one 48,0% ogółu gospodarstw rolnych (o 3,8 p. proc. więcej niż w kraju).

W 2020 r. pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, świnie, owce, kozy, drób ogółem oraz króliki) w przeliczeniowych sztukach dużych (SD) wynosiło 779,1 tys. szt., (w tym w gospodarstwach indywidualnych 729,6 tys. szt.). W porównaniu z 2010 r. nastąpił ich spadek odpowiednio o 10,6% i o 9,7% w gospodarstwach indywidualnych (w kraju odpowiednio spadek o 3,5% i o 2,8%).

W województwie kujawsko-pomorskim obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych wynosiła 74 SD (o 7 SD więcej niż w Polsce). Na 1 gospodarstwo rolne przypadało 13 SD (o 5 SD więcej niż w kraju), a na 1 gospodarstwo prowadzące chów zwierząt gospodarskich – 27 SD (o 10 SD więcej niż w Polsce).

Pogłowie poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich w 2020 r. wynosiło:

- drobiu kurzego – 11719,6 tys. sztuk, w stosunku z danymi PSR 2010 wzrost o 49,6% (w kraju o 27,8%);

According to data from the Agricultural Census 2020, compared with 2010, the stock of farm animals in large heads in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship decreased to a greater extent than in the country. Despite this, the number of farm animals in large heads per 100 ha of agricultural land was higher than in Poland.

Compared with 2010, the number of holdings that kept the most significant farm animals, namely cattle, pigs and chicken poultry, decreased. They saw an increase in the stocks of cattle and chicken poultry and a decrease in the pig stock.

According to data from the Agricultural Census 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship 28.6 thousand holdings were involved in breeding or rearing of farm animals, i.e. 36.3% fewer than in 2010 (nationwide decrease of 36.9%). They accounted for 48.0% of all agricultural holdings (3.8 percentage points more than in the country).

In 2020, the stock of farm animals (cattle, pigs, sheep, goats, total poultry and rabbits) in terms of large heads was 779.1 thousand, (including 729.6 thousand heads in individual holdings). Compared with 2010, there was a decrease of 10.6% and 9.7% in individual holdings respectively (in the country a decrease of 3.5% and 2.8% respectively).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the stocking density of farm animals per 100 ha of agricultural land was 74 large heads (7 more than in Poland). There were 13 large heads per agricultural holding (5 large heads more than in the country), and 27 large heads per holding breeding farm animals (10 large heads more than in Poland).

Stock of particular species of farm animals in 2020 was:

- chicken poultry – 11 719.6 thousand heads, an increase of 49.6% compared with data from the Agricultural Census 2010 (27.8% in the country);

- świnie – 1206,2 tys. sztuk, spadek o 32,6% (w kraju 26,9%), w tym loch na chów 98,0 tys. sztuk – spadek o 48,4% (w kraju 42,8%);
- bydła – 504,6 tys. sztuk, wzrost o 8,4% (w kraju o 9,9%), przy czym liczba krów 156,3 tys. sztuk spadła o 11,6% (w kraju o 6,3%);
- owiec – 10,3 tys. sztuk, spadek o 27,2% (w kraju wzrost o 14,4%);
- koni – 6,4 tys. sztuk, spadek o 31,6% (w kraju o 39,0%);
- kóz – 2,5 tys. sztuk, spadek o 13,5% (w kraju o 49,5%);
- królików ogółem (utrzymywanych na mięso) – 9,0 tys. sztuk;
- zwierząt futerkowych pozostałych (łącznie z królikami na futra) – 90,1 tys. sztuk.

Ponadto zarejestrowano 27,2 tys. pni pszczelich. W porównaniu z 2010 r. ich liczba wzrosła o 42,7% (w kraju wzrost o 17,6%).

- pigs – 1 206.2 thousand heads, a decrease of 32.6% (26.9% in the country), including 98.0 thousand breeding sows – a decrease of 48.4% (42.8% in the country);
- cattle – 504.6 thousand heads, an increase of 8.4% (9.9% in the country), with the number of cows 156.3 thousand heads decreased by 11.6% (6.3% in the country);
- sheep – 10.3 thousand heads, a decrease of 27.2% (an increase of 14.4% in the country);
- horses – 6.4 thousand heads, a decrease of 31.6% (39.0% in the country);
- goats – 2.5 thousand heads, a decrease of 13.5% (49.5% in the country);
- rabbits in total (bred for meat) – 9.0 thousand heads;
- other fur animals (including rabbits for fur) – 90.1 thousand heads.

In addition 27.2 thousand beehives were registered. Their number increased by 42.7% compared with 2010 (in the country an increase of 17.6%).

Tablica 4. Obsada zwierząt gospodarskich
Table 4. Stocking density of farm animals

Wyszczególnienie Specification	Bydło Cattle	Owce Sheep	Konie Horses	Kozy Goats	Świnie Pigs	
	na 100 ha użytków rolnych w sztukach per 100 ha of agricultural land in heads					na 100 ha gruntów ornych ^a w sztukach per 100 ha of arable land in heads ^a
2010	43,2	1,3	0,9	0,3	165,9	196,1
2020	47,8	1,0	0,6	0,2	114,3	128,4

a Obejmują powierzchnię zasiewów i gruntów ugorowanych.
a Include sown area and fallow land.

Zdecydowana większość zwierząt gospodarskich znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały m.in.:

- 93,3% ogółu pogłowia bydła (95,0% w kraju);
- 94,2% pogłowia świń (86,5% w kraju);
- 94,2% pogłowia drobiu kurzego (87,0% w kraju).

Biorąc pod uwagę wielkość gospodarstw pod względem arealu UR można stwierdzić, że w gospodarstwach posiadających:

- do 1 ha UR łącznie – w 39,7% z nich występowały zwierzęta futerkowe pozostałe łącznie z królikami na futra;
- 5-10 ha UR – w 17,9% hodowano konie;

The vast majority of farm animals were in individual holdings that maintained, among other things:

- 93.3% of the cattle stock in total (in the country 95.0%);
- 94.2% of the pig stock (in the country 86.5%);
- 94.2% of the chicken poultry stock (in the country 87.0%).

Taking into account the size of holdings in terms of the area of agricultural land it can be concluded that in holdings with:

- up to 1 ha of agricultural land inclusive – in 39.7% of them were other fur animals including rabbits for fur;
- 5-10 ha of agricultural land – in 17.9% horses were reared;

- 30–50 ha UR – w 23,2% występowały kozy i w 20,8% bydło;
- 50-100 ha UR – w 32,3% były hodowane owce i w 20,5% drób kurzy;
- 100 ha i więcej UR – w 23,4% występowały świnię.

1. Bydło

Według PSR 2020 chów i hodowlę **bydła** prowadziło w województwie kujawsko-pomorskim 16,8 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 26,4 tys.), czyli 6,1% tego typu gospodarstw w kraju. Wśród wszystkich gospodarstw rolnych 28,1% utrzymywało omawiane zwierzęta gospodarskie.

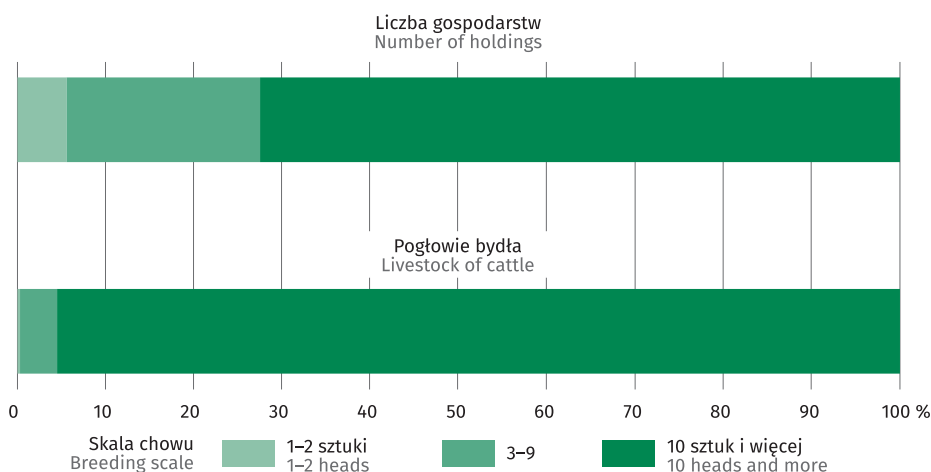
W województwie kujawsko-pomorskim w 2020 r. ponad połowa (58,7%) gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie posiadała bydło (w kraju 47,1%). Wśród tych gospodarstw najwyższy ich odsetek (76,0%) odnotowano w grupie obszarowej 20-30 ha UR, a najniższy dotyczył tych o powierzchni 1-2 ha UR i wynosił 14,8%.

1. Cattle

According to the Agricultural Census 2020, breeding and rearing of **cattle** were conducted by 16.8 thousand agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (in 2010 – 26.4 thousand), i.e. 6.1% of this type of holdings in the country. Among all agricultural holdings, 28.1% kept the farm animals in question.

In 2020, over half (58.7%) of holdings keeping farm animals had cattle (47.1% in Poland). Among these holdings, the highest percentage (76.0%) was recorded in the area group of 20-30 ha of agricultural land and the lowest was in those with an area of 1-2 ha of agricultural land, i.e. 14.8%.

Wykres 13. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia bydła według skali chowu bydła w 2020 r.
Chart 13. Structure of agricultural holdings and the cattle stock by the cattle breeding scale in 2020

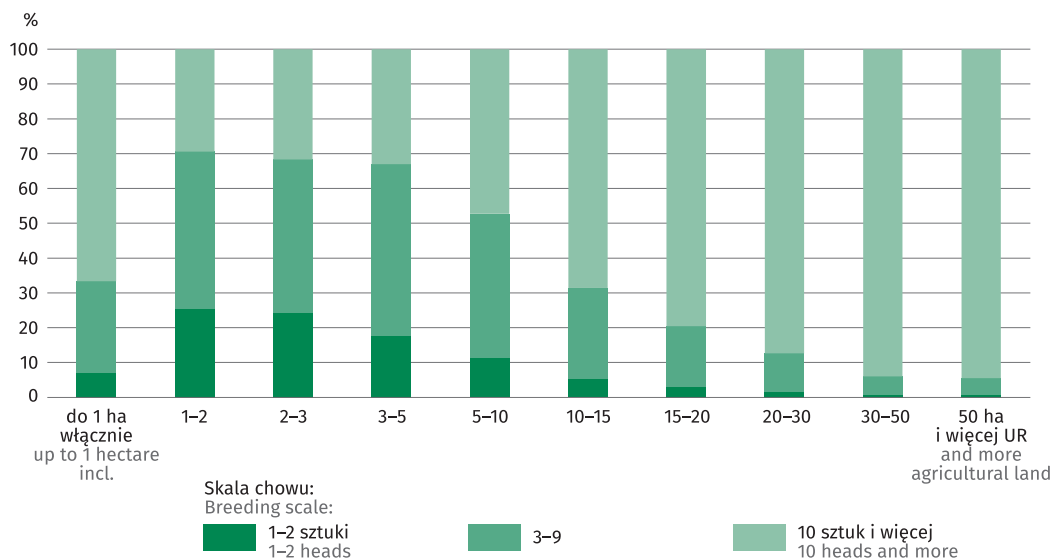

Według PSR 2020 wśród gospodarstw utrzymujących bydło w województwie kujawsko-pomorskim zaobserwowano wyraźne różnice w skali chowu na tle sytuacji w kraju. Odsetek tych, które wykazały od 1 do 2 sztuk wyniósł 5,6% (w kraju o 10,2 p. proc. więcej). Chowem i hodowlą 10 lub więcej sztuk świń zajmowało się prawie ¾ wspomnianych gospodarstw (w Polsce było to 55,4%).

According to the Agricultural Census 2020, among holdings keeping cattle in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, clear differences were observed in the breeding scale compared with the national situation. The percentage of those with 1 to 2 heads was 5.6% (10.2 percentage points more in the country). Almost three-quarters of the holdings in question bred and reared 10 or more pigs (55.4% in Poland).

Wykres 14. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu bydła w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 14. Structure of agricultural holdings by the cattle breeding scale and agricultural land area group in 2020

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim pogłowie bydła wynosiło 504,6 tys. szt. i było to 8,0% tych zwierząt w Polsce. W porównaniu z 2010 r. nastąpił wzrost pogłowia bydła o 8,4% (w kraju o 9,9%).

W strukturze pogłowia bydła ogółem, w porównaniu z 2010 r., wzrósł odsetek cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 2,8 p. proc.) i młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 6,3 p. proc.), natomiast zmniejszył się odsetek bydła powyżej 2 lat (o 9,1 p. proc.), w tym krów mlecznych (o 7,4 p. proc.). Analizując strukturę stada bydła w 2020 r. w odniesieniu do PSR 2010 można dostrzec wzrost znaczenia chowu bydła w kierunku produkcji żywca wołowego.

Analiza struktury pogłowia bydła według skali chowu wykazała, że w grupach obszarowych UR zdecydowaną większością stanowiły stada liczące 10 szt. i więcej zwierząt. Najniższy ich udział (71,9%) był w gospodarstwach o powierzchni 2-3 ha UR, natomiast w tych o areale powyżej 30 ha UR ponad 99% pogłowia bydła występowało w stadach powyżej 10 szt.

Według PSR 2020, w gospodarstwach rolnych w województwie kujawsko-pomorskim obsada bydła na 100 ha UR wynosiła 48 szt. Było to o 5 szt. na 100 ha UR więcej niż w 2010 r. W gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha UR największą obsadą charakteryzowały się gospodarstwa o areale 20-30 ha UR (69 szt. na 100 ha UR). Najmniej bydła na 100 ha

In 2020, the cattle stock in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 504.6 thousand heads, which was 8.0% of those animals in Poland. Compared with 2010, there was an increase of 8.4% in the cattle stock (9.9% in Poland).

In the structure of the total stock of cattle, compared with 2010, there was an increase in the proportion of calves under 1 year of age (by 2.8 percentage points) and young cattle aged 1-2 years (by 6.3 percentage points), while there was a decrease in the proportion of cattle over 2 years of age (by 9.1 percentage points), including dairy cows (by 7.4 percentage points). Analysing the structure of the cattle stock in 2020 with reference to the Agricultural Census 2010, one can see an increase in the importance of cattle breeding towards production of cattle for slaughter.

The analysis of the structure of the cattle stock by the breeding scale showed that in area groups, herds of 10 animals and more constituted the vast majority. The lowest share (71.9%) was in holdings with an area of 2-3 ha of agricultural land, while in those with an area of more than 30 ha of agricultural land over 99% of cattle was in herds of more than 10 animals.

According to the Agricultural Census 2020, in agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the stocking density of cattle per 100 ha of agricultural land was 48 heads. This was 5 heads per 100 ha of agricultural land more than in 2010. Among holdings with an area above 1 ha of agricultural land the highest stocking density was in holdings with an area of 20-30 ha of agricul-

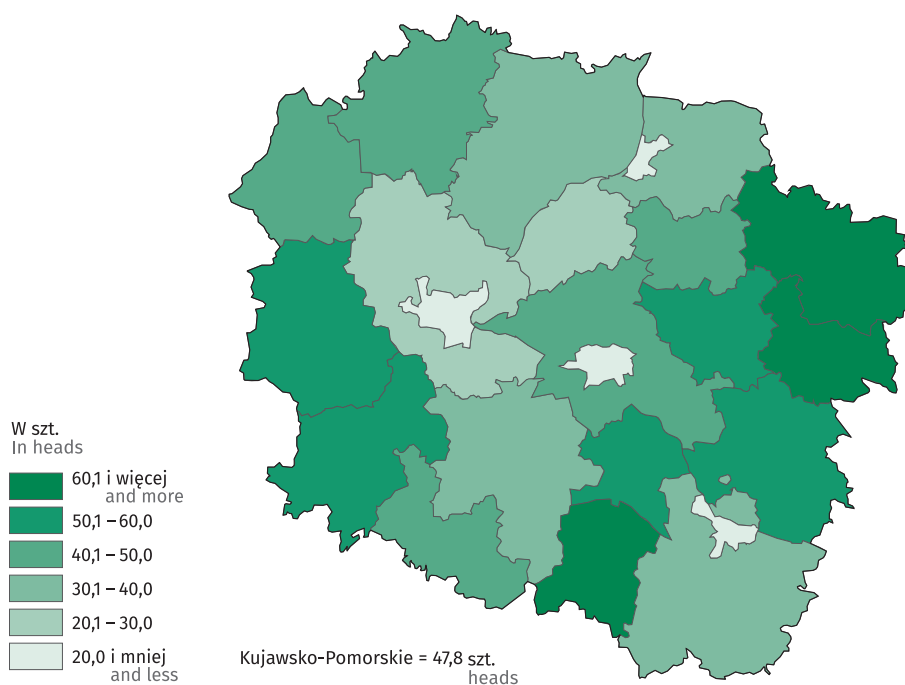
UR utrzymywano w tych o powierzchni 2-3 ha UR (17 szt. na 100 ha UR).

W 2020 r. na 1 gospodarstwo rolne utrzymujące bydło w województwie kujawsko-pomorskim przypadało 30 szt. bydła, czyli średnio o 7 szt. więcej niż w Polsce. Według danych PSR 2010 na 1 takie gospodarstwo przypadało 18 szt. bydła. Średnio najwięcej, bo 213 szt. tych zwierząt gospodarskich przypadało na 1 gospodarstwo o powierzchni 100 ha UR i więcej. Najmniej w tych o areale 2-3 ha UR – 9 szt. na 1 gospodarstwo.

tural land (69 heads per 100 ha of agricultural land). The fewest heads per 100 ha of agricultural land were kept in holdings with an area of 2-3 ha of agricultural land (17 heads per 100 ha of agricultural land).

In 2020, there were 30 heads of cattle per agricultural holding keeping cattle in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, i.e. on average 7 heads more than in Poland. According to the Agricultural Census 2010, there were 18 heads of cattle per such holding. On average, the highest number of these farm animals was in holdings of 100 ha of agricultural land – 213 heads per holding. The least in those with an area of 2-3 ha of agricultural land – 9 heads per holding.

Mapa 7. Obsada bydła na 100 ha UR w 2020 r.
Map 7. Cattle stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020

W 11 powiatach w województwie kujawsko-pomorskim wśród wszystkich gospodarstw rolnych, udział tych z pogłowiem bydła był wyższy niż przeciętna notowana w województwie. Wyróżnić należy powiaty: rypiński, radziejowski i nakielski, w których chów lub hodowlę bydła prowadzono prawie w co 4 na 10 gospodarstw w powiecie.

Według PSR 2020 chowem i hodowlą **krów** zajmowało się w województwie kujawsko-pomorskim 10,1 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 21,1 tys.), czyli 5,1% gospodarstw w kraju. Pogłowie krów wyniosło 152,3 tys. szt. Było to 6,3% tych zwierząt gospodarskich w Polsce. W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek pogłowia krów o 11,6% (w kraju o 6,3%).

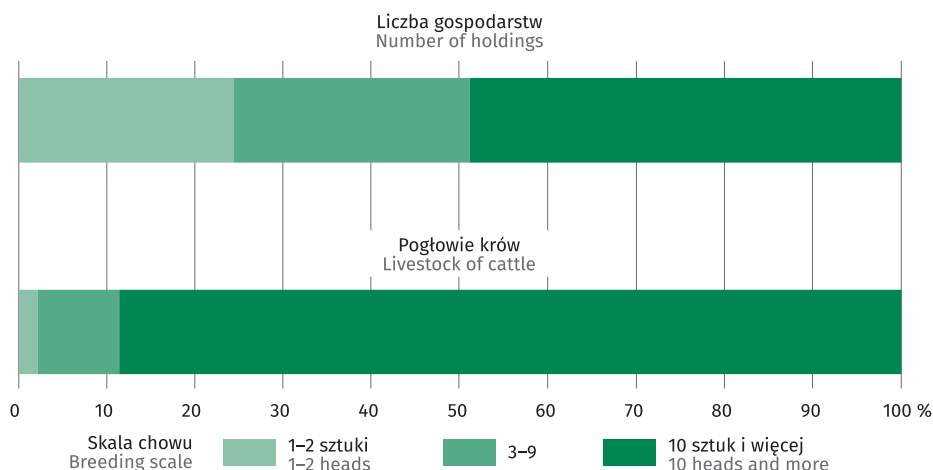
In 11 powiats in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, among all agricultural holdings, the share of those with cattle stock was higher than the average recorded in the voivodship. The following powiats should be distinguished: Rypiński, Radziejowski and Nakielski, in which breeding or rearing cattle was conducted in almost every 4 out of 10 holdings in the powiat.

According to the Agricultural Census 2020, **cows** were reared and bred by 10.1 thousand holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (in 2010 – 21.1 thousand), i.e. 5.1% of holdings in the country. The number of cows was 152.3 thousand. This was 6.3% of these farm animals in Poland. Compared with 2010, there was a decrease in the stock of cows by 11.6% (in the country by 6.3%).

Wśród gospodarstw utrzymujących krowy w województwie kujawsko-pomorskim ¼ stanowiły te, które posiadały od 1 do 2 sztuk tych zwierząt gospodarskich (w Polsce ⅓ gospodarstw). Natomiast prawie połowa prowadziła chów lub hodowlę 10 i więcej krów (w kraju 38,2%).

Among holdings keeping cows in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship a quarter were those with 1 to 2 heads of these farm animals (in Poland one-third of holdings). On the other hand, almost half conducted breeding or rearing of 10 or more cows (38.2% in Poland).

Wykres 15. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia krów według skali chowu w 2020 r.
Chart 15. Structure of agricultural holdings and the cow stock by the cow breeding scale in 2020

Z analizy struktury gospodarstw rolnych w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim według skali chowu w grupach obszarowych UR wynika, że:

- od 1 do 2 sztuk krów posiadało 33,9% gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych do 1 ha włącznie i 74,4% tych o areale 1-2 ha UR. Wraz ze wzrostem powierzchni UR udział ten spadał do poniżej 10% w gospodarstwach o areale powyżej 30 ha UR;
- od 3 do 9 sztuk krów posiadało 35,5% gospodarstw z grupy obszarowej 10-15 ha UR, a 11,0% gospodarstw z grupy obszarowej 1-2 ha UR;
- 10 i więcej krów posiadało 41,1% gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych do 1 ha włącznie, a w tych o areale 1-5 ha UR udział nie przekroczył 15%. Wraz ze wzrostem powierzchni UR udział ten wzrastał do 91,8% w gospodarstwach o areale 100 ha UR i więcej.

Według danych PSR, w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim na 100 ha UR przypadało 15 szt. krów (w 2010 r. – 16 szt.). Było to o 2 szt. na 100 ha UR mniej niż w Polsce. Poza gospodarstwami o powierzchni do 1 ha UR włącznie, obsada krów największa była w gospodarstwach o powierzchni 20-30 ha UR (21 szt. na

The analysis of the structure of agricultural holdings in 2020 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship by the scale of breeding in agricultural land area groups shows that:

- 1 to 2 cows were held by 33.9% of agricultural holdings with up to 1 ha inclusive of agricultural land and 74.4% of those with 1-2 ha of agricultural land. As the area of agricultural land increased, this share fell to less than 10% in holdings with an area over 30 ha of agricultural land;
- 3 to 9 cows were held by 35.5% of holdings in the 10-15 ha of agricultural land area group and 11.0% of holdings in the 1-2 ha of agricultural land area group;
- 10 and more cows were held by 41.1% of agricultural holdings with an area of up to 1 ha inclusive of agricultural land, and in those with an area of 1-5 ha of agricultural land the share did not exceed 15%. As the area of agricultural land increased, this share rose to 91.8% in holdings with an area of 100 ha of agricultural land and more.

According to the Agricultural Census data, in 2020 there were 15 cows per 100 ha of agricultural land in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (in 2010 – 16 cows). This was 2 heads per 100 ha of agricultural land fewer than in Poland. Apart from holdings with an area of up to 1 ha inclusive of agricultural land, the stocking density of cows was highest

100 ha UR). Najmniej, bo średnio 3 krowy na 100 ha UR przypadało w gospodarstwach o areale 1-3 ha UR.

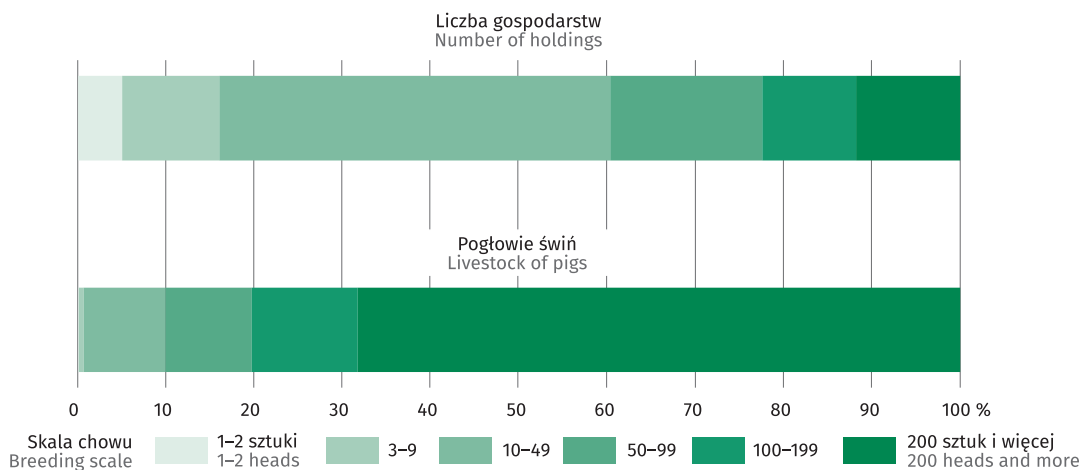
W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim średnio na 1 gospodarstwo rolne posiadające bydło przypadało, podobnie jak w kraju, 9 krów. Było to o 2 szt. więcej niż w 2010 r. Jedno gospodarstwo utrzymujące krowy posiadało średnio 15 szt. (w kraju 13 szt.) tych zwierząt gospodarskich (w 2010 r. – 8 szt.). W gospodarstwach o powierzchni 1-3 ha UR utrzymywano średnio 4 krowy, a w tych o areale 100 ha UR i więcej – 112 szt. na 1 gospodarstwo rolne.

Ze wszystkich powiatów w województwie, największa obsada krów w 2020 r. wystąpiła w powiecie rypińskim (37 szt. na 100 ha UR). Powiat ten wyróżnił się też największym udziałem gospodarstw zajmujących się chowem lub hodowlą krów w ogólnej liczbie gospodarstw (29,6%).

2. Świnie

W czerwcu 2020 r. chowem **świń** zajmowało się 10,1 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 27,8 tys.), czyli 11,8% gospodarstw w kraju. W województwie kujawsko-pomorskim 16,9% wszystkich gospodarstw rolnych utrzymywało omawiane zwierzęta gospodarskie.

Wykres 16. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia świń według skali chowu świń w 2020 r.
Chart 16. Structure of agricultural holdings and the pig stock by the pig breeding scale in 2020

Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie 35,2% prowadziło produkcję świń (w kraju 14,6%). W tych gospodarstwach najwyższy odsetek (41,3%) odnotowano w grupie obszarowej 15-20 ha UR. Chów świń był najmniej popularny wśród mniejszych

in holdings with an area of 20-30 ha of agricultural land (21 cows per 100 ha of agricultural land). The lowest, with an average of 3 cows per 100 ha of agricultural land was in holdings with an area of 1-3 ha agricultural land.

In 2020, there were, on average, 9 cows per agricultural holding with cattle in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as in the country. This was 2 heads more than in 2010. One holding with cows, had on average, 15 heads (13 heads in the country) of these farm animals (in 2010 – 8 heads). Holdings with an area of 1-3 ha of agricultural land kept an average of 4 cows, and those with an area of 100 ha of agricultural land kept more – 112 heads per agricultural holding.

Of all the powiats in the voivodship, the highest stocking density of cows in 2020 occurred in the Rypiński Powiat (37 heads per 100 ha of agricultural land). This powiat was also distinguished by the largest share of holdings rearing or breeding cows in the total number of holdings (29.6%).

2. Pigs

In June 2020, 10.1 thousand holdings bred **pigs** (27.8 thousand in 2010), i.e. 11.8% of holdings in the country. In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 16.9% of all agricultural holdings kept the farm animals in question.

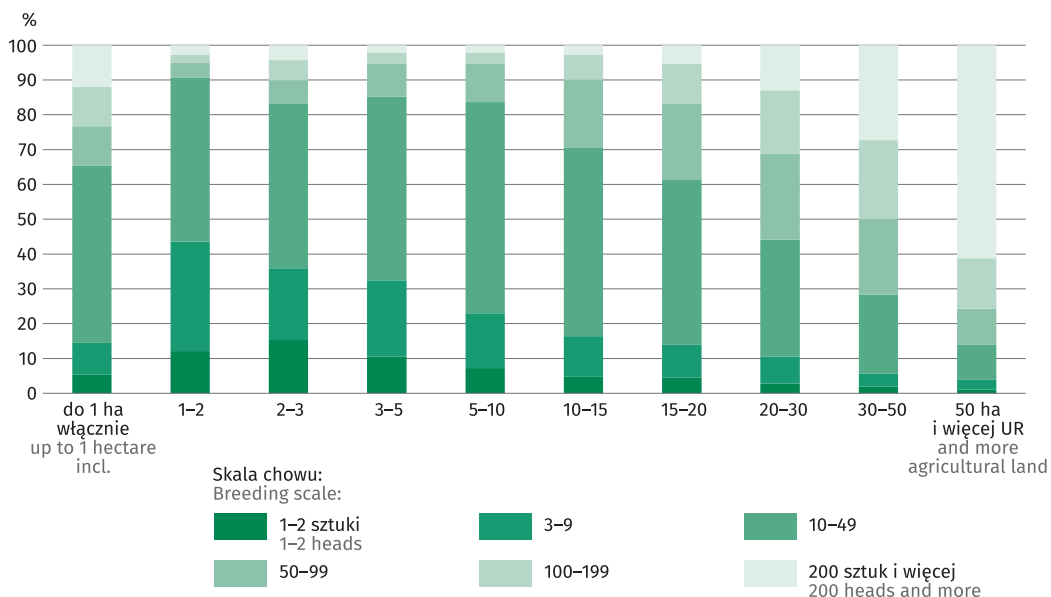
Among agricultural holdings keeping farm animals, 35.2% produced pigs (14.6% in the country). In these holdings, the highest percentage (41.3%) was recorded in the area group of 15-20 ha of agricultural land. Breeding pigs was least popular among smaller hold-

gospodarstw utrzymujących te zwierzęta (do 5 ha UR) – w których nie przekroczył 25%.

ings keeping these animals (up to 5 ha of agricultural land) – in which it did not exceed 25%.

Wykres 17. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu świń w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 17. Structure of agricultural holdings by the pig breeding scale and agricultural land area groups in 2020

Według PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim pogłowiu świń wynosiło 1206,2 tys. szt. i było to 10,8% tych zwierząt w Polsce. W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek pogłowia świń o 32,6% (w kraju spadek o 26,9%).

W stadzie świń, w porównaniu z 2010 r., odnotowano spadek udziału prosiąt (o 7,7 p. proc.) i loch (o 2,5 p. proc.), natomiast wzrost udziału tuczników (o 7,0 p. proc.) i warchlaków (o 3,3 p. proc.).

Struktura pogłowia świń według skali chowu wykazała, że w grupach obszarowych UR zdecydowaną większość stanowiły stada liczące 200 szt. i więcej zwierząt. Udział ich spadał od 71,3% w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie do 24,8% w tych o areale 10-15 ha UR, po czym znów wzrastał do 99,1% w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej.

W województwie kujawsko-pomorskim obsada świń wynosiła 114 szt. na 100 ha użytków rolnych (w kraju 75 szt.). W porównaniu z 2010 r. obsada ta zmniejszyła się o 52 szt. na 100 ha użytków rolnych. W gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha UR najmniej, czyli 64 świnię na 100 ha UR wykazano w gospodarstwach o areale 1-2 ha i obsada ta zwiększała się

According to the Agricultural Census 2020, the pig stock in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 1 206.2 thousand heads, i.e. 10.8% of those animals in Poland. Compared with 2010, there was a 32.6% decrease in the pig stock (26.9% decrease in the country).

In the pig herd, compared with 2010, there was a decrease in the share of piglets (by 7.7 percentage points) and sows (by 2.5 percentage points), while there was an increase in the share of pigs with a live weight of 50 kg and higher for fattening (by 7.0 percentage points) and young pigs (from 20 to 50 kg) – by 3.3 percentage points.

The structure of the pig stock by the breeding scale showed that, in agricultural land area groups, the vast majority were herds of 200 heads or more. Their share fell from 71.3% in holdings with up to 1 ha of agricultural land to 24.8% in those with 10-15 ha of agricultural land, before rising again to 99.1% in holdings with 100 ha of agricultural land and more.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the pig stocking density was 114 heads per 100 ha of agricultural land (75 in Poland). Compared with 2010, the pig stocking density decreased by 52 heads per 100 ha of agricultural land. The stocking density was 64 pigs per 100 ha of agricultural land in holdings with an area of 1-2 ha and increased with the

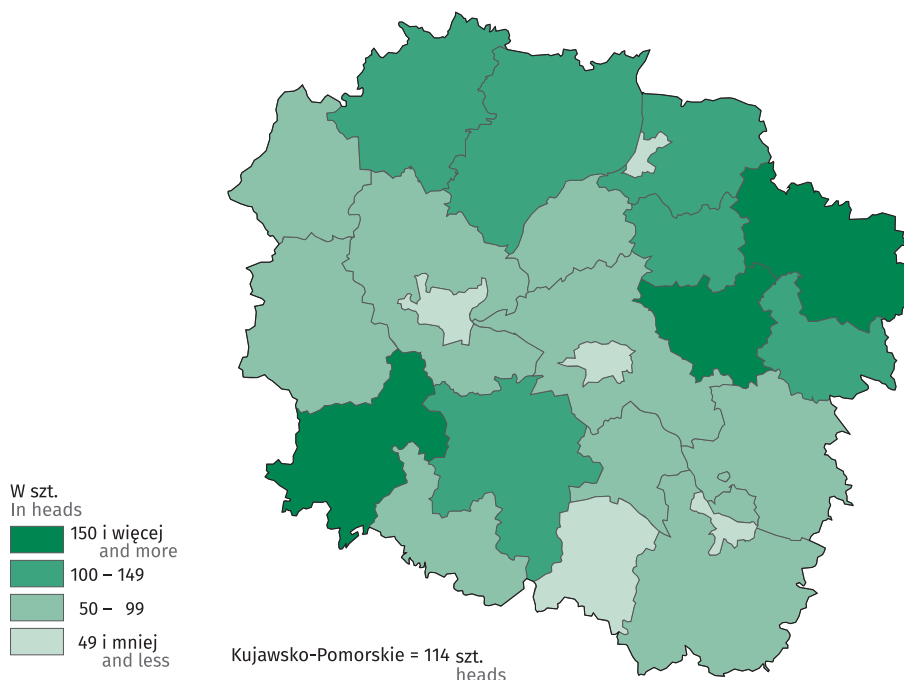
wraz ze wzrostem powierzchni UR do 131 szt. w tych o powierzchni 50-100 ha UR.

W 2020 r. na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę świń przypadają w województwie kujawsko-pomorskim 120 szt. (o 11 świń mniej niż w Polsce), a w 2010 r. – 64 szt. Najmniejsza obsada tych zwierząt, tj. 41 szt. na 1 gospodarstwo, była w gospodarstwach o powierzchni 5-10 ha UR, największa natomiast w tych o powierzchni 100 ha UR i więcej – średnio 1643 świnię w 1 gospodarstwie.

increase in the area of agricultural land to 131 heads in those with an area of 50-100 ha of agricultural land.

In 2020, there were 120 heads per agricultural holding breeding or rearing pigs in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (11 pigs fewer than in Poland), and in 2010 – 64. The lowest stocking density of these animals, i.e. 41 heads per holding, was in holdings with an area of 5-10 ha of agricultural land, while the highest in those with an area of 100 ha of agricultural land and more – an average of 1 643 pigs per holding.

Mapa 8. Obsada świń na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów lub hodowlę świń w 2020 r.
Map 8. Pig stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020

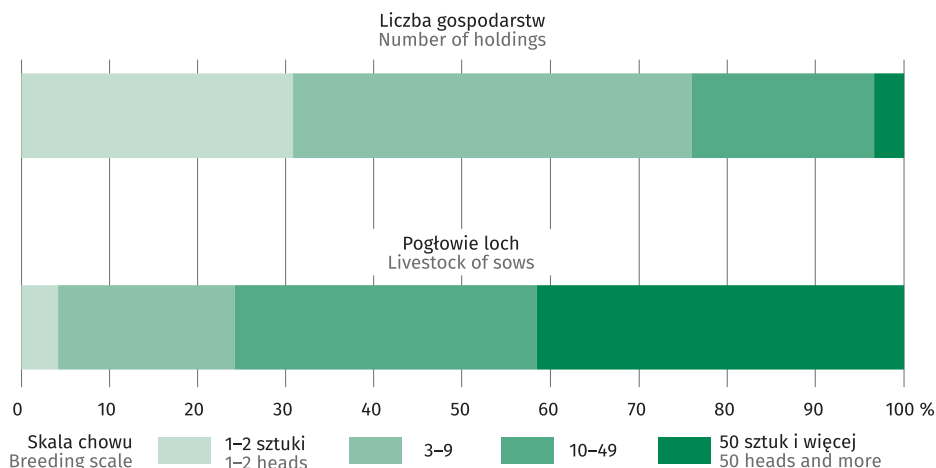
W województwie kujawsko-pomorskim w 10 powiatach udział gospodarstw z pogłowiem świń w ich liczbie ogółem był wyższy niż przeciętna. Najwięcej gospodarstw, bo ponad ¼ prowadziło chów lub hodowlę świń w powiatach: wąbrzeskim, golubsko-dobrzyńskim i żnińskim. Ostatni z wymienionych powiatów charakteryzował się największym pogłowiem świń na 1 gospodarstwo (269 szt.) oraz na 100 ha UR (304 szt.).

Według PSR 2020 chowem **loch** zajmowało się 8,6 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 24,3 tys.), tj. 85,0% gospodarstw utrzymujących świnię (w 2010 r. – 87,2%). Liczba gospodarstw prowadzących chów loch w województwie kujawsko-pomorskim stanowiła 13,2% takich gospodarstw w kraju. Ze wszystkich gospodarstw rolnych 14,4% utrzymywało te zwierzęta gospodarskie.

In 10 powiats in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the share of holdings breeding or rearing pigs in their total number was higher than the average. The largest number of holdings, more than a quarter, were breeding or rearing pigs in the following powiats: Wąbrzeski, Golubsko-dobrzyński and Żniński. The latter powiat was characterised by the highest stocking density per holding (269 heads) and per 100 ha of agricultural land (304 heads).

According to the Agricultural Census 2020, 8.6 thousand agricultural holdings bred **sows** (in 2010 – 24.3 thousand), i.e. 85.0% of holdings keeping pigs (in 2010 – 87.2%). The number of holdings breeding sows in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 13.2% of such holdings in the country. Of all agricultural holdings, 14.4% kept these farm animals.

Wykres 18. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia loch według skali chowu w 2020 r.
Chart 18. Structure of agricultural holdings and the sow stock by the sow breeding scale in 2020

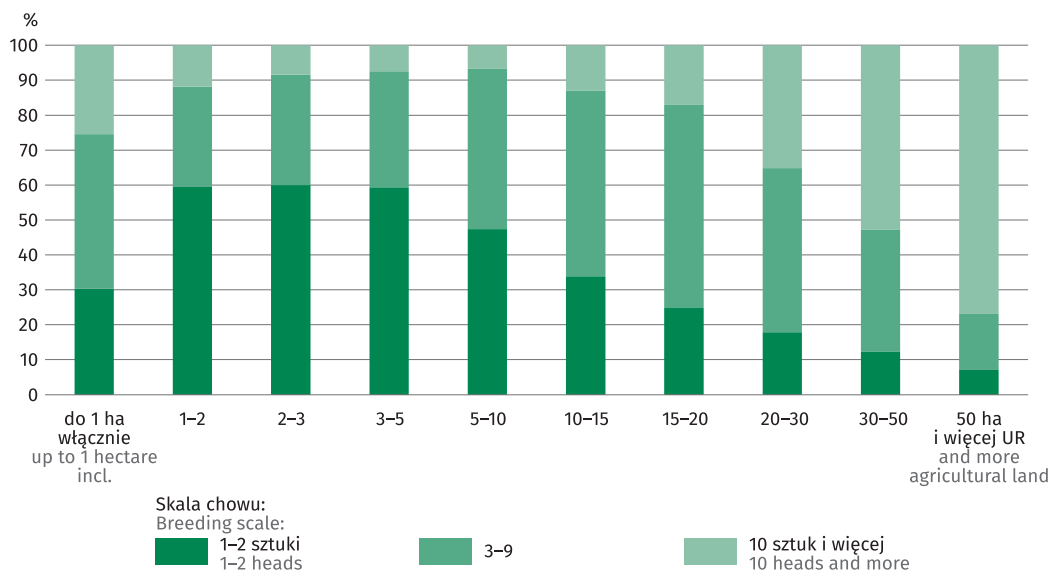

Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie 29,9% posiadało lochy (w kraju 11,2%). Najwyższy odsetek gospodarstw posiadających omawiane zwierzęta gospodarskie odnotowano w tych o powierzchni 15-20 ha UR (36,2%). Najniższy odsetek gospodarstw prowadzących chów loch był w tych o areale 1-2 ha UR (7,7%).

Among the agricultural holdings keeping farm animals, 29.9% had sows (11.2% in the country). The highest percentage of holdings keeping the farm animals in question was in those with an area of 15-20 ha of agricultural land (36.2%). The lowest percentage of holdings keeping breeding sows was in those with an area of 1-2 ha of agricultural land (7.7%).

Wykres 19. Struktura gospodarstw rolnych według skali chowu loch w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Chart 19. Structure of agricultural holdings by the sow breeding scale and agricultural land area group in 2020

W województwie kujawsko-pomorskim prowadzono chów 98,0 tys. szt. loch i było to 12,0% tych zwierząt w Polsce. W porównaniu z danymi PSR 2010 pogłowie tych zwierząt zmniejszyło się o 48,4% (w kraju o 42,8%).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 98.0 thousand sows were bred, which was 12.0% of those animals in Poland. Compared with data from the Agricultural Census 2010, the stock of these animals decreased by 48.4% (by 42.8% in the country).

W 2020 r. obsada loch na 100 ha UR wynosiła 9 szt. (w Polsce 5 szt.), czyli dwa razy mniej niż w 2010 r. Poza gospodarstwami o powierzchni do 1 ha UR włącznie, największa obsada (10 szt. na 100 ha UR) była w tych o powierzchni 10-15 ha UR, 20-30 ha UR i 30-50 ha UR. Najmniejsza natomiast w gospodarstwach o areale 2-3 ha (4 lochy na 100 ha UR).

Na 1 gospodarstwo rolne posiadające świnię przypadało 10 loch na chów (w kraju tyle samo), ale w 2010 r. – 7 szt. Na 1 gospodarstwo utrzymujące lochy przypadało ich 11 szt. (w kraju 13 szt.), a w 2010 r. – 8 szt. Przy czym w gospodarstwach o powierzchni 2-10 ha UR przypadały 4 lochy, a w tych o areale 100 ha UR i więcej – 193 szt.

W 7 powiatach obsada loch na 100 ha UR była wyższa niż przeciętna w województwie kujawsko-pomorskim, a najwyższa w powiecie żnińskim i wyniosła 26 szt. na 100 ha UR. Natomiast w powiecie wąbrzeskim najwięcej, bo 23,9% gospodarstw rolnych zajmowało się chowem loch.

3. Drób kurzy

W czerwcu 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim chowem i hodowlą drobiu kurzego zajmowało się 13,4 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 31,9 tys.), czyli 4,8% gospodarstw w kraju. Omawiane zwierzęta gospodarskie utrzymywało 22,5% wszystkich gospodarstw rolnych.

Wśród gospodarstw rolnych utrzymujących zwierzęta gospodarskie 47,0% prowadziło produkcję drobiu kurzego (w kraju 61,9%). Najwięcej, bo prawie $\frac{3}{4}$ tych gospodarstw o powierzchni 1-2 ha UR posiadało drób kurzy. Najmniej gospodarstw utrzymujących te zwierzęta (15,8%) było o areale 100 ha UR i więcej. W tych gospodarstwach odnotowano prawie $\frac{1}{5}$ поголовья drobiu kurzego.

Ponad 80% gospodarstw utrzymujących drób kurzy prowadziło stada do 49 szt. zwierząt. Udział w gospodarstwach o powierzchni 1-20 ha UR wahał się między 80% a 84%, w pozostałych był niższy. W gospodarstwach o areale 100 ha UR i więcej, drób kurzy w takiej skali chowu utrzymywało najmniej, bo tylko nieco ponad połowa z nich. Zaledwie 1,4% gospodarstw posiadała więcej niż 500 szt. omawianych zwierząt gospodarskich. Najwięcej (28,9%) było ich w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej.

Według PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim поголовье drobiu kurzego wynosiło 11,7 mln szt. i było to 6,0% tych zwierząt w Polsce. W porównaniu

In 2020, the sow stocking density per 100 ha of agricultural land was 9 heads (5 heads in Poland), which is twice as low as in 2010. Apart from holdings with an area of up to 1 ha of agricultural land, the highest stocking density (10 sows per 100 ha of agricultural land) was in those with an area of 10-15 ha of agricultural land, 20-30 ha of agricultural land and 30-50 ha of agricultural land. The lowest, however, was in holdings with an area of 2-3 ha (4 sows per 100 ha of agricultural land).

There were 10 breeding sows per holding with pigs (the same in the country), but in 2010 – 7 sows. There were 11 sows per holding breeding them (in the country 13 heads), and in 2010 – 8 heads. The number of sows in holdings with an area of 2-10 ha of agricultural land was 4, and in those with an area of 100 ha of agricultural land and more – 193 heads

In 7 powiats the sow stocking density per 100 ha of agricultural land was higher than the average in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, and the highest in the Żniński Powiat and amounted to 26 heads per 100 ha of agricultural land. On the other hand, in the Wąbrzeski Powiat, the most, 23.9%, agricultural holdings bred sows.

3. Chicken poultry

In June 2020, 13.4 thousand holdings (31.9 thousand in 2010) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were involved in breeding and rearing chicken poultry, i.e. 4.8% of holdings in the country. These farm animals were kept by 22.5% of all agricultural holdings.

Of the agricultural holdings keeping farm animals, 47.0% produced chicken poultry (61.9% in the country). The most, almost three-quarters of these holdings with an area of 1-2 ha of agricultural land had chicken poultry. The fewest holdings keeping these animals (15.8%) were those with an area of 100 ha of agricultural land more. Almost one-fifth of the chicken poultry population was recorded in these holdings.

More than 80% of holdings keeping chicken poultry had herds of up to 49 heads. The share in holdings with 1-20 ha of agricultural land ranged between 80% and 84%, in the others it was lower. In holdings with an area of 100 ha of agricultural land and more, chicken poultry in this scale of breeding were kept by the fewest number of holdings, only slightly more than half of them. Only 1.4% of holdings had more than 500 heads of the animals in question. The most such holdings (28.9%) were of 100 ha of agricultural land and more.

According to the Agricultural Census 2020, the chicken poultry stock in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was 11.7 million, i.e. 6.0% of those animals in Poland. Compared with 2010, there was an increase in the chicken poultry stock by 49.6% (in the country by 27.8%).

z 2010 r. nastąpił wzrost pogłowia drobiu kurzego o 49,6% (w kraju o 27,8%).

W stadzie drobiu kurzego, w porównaniu z 2010 r., odnotowano wzrost liczby niosek kurzych do produkcji jaj wylęgowych (o 102,7%), brojlerów (o 66,2%) i niosek kurzych (o 18,3%), natomiast spadek liczby niosek kurzych do produkcji jaj konsumpcyjnych (o 1,3%).

W 2020 r. obsada drobiu kurzego na 100 ha UR wynosiła 1110 szt. (w kraju 1310 szt.). W 2010 r. obsada ta wyniosła 726 szt. na 100 ha UR. Analiza pogłowia drobiu kurzego wykazała, że w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha UR największe pogłowia drobiu kurzego na 100 ha UR było w gospodarstwach o areale 1-2 ha UR - obsada ta wyniosła 4504 szt. Najmniejsze pogłowia – 447 szt. omawianych zwierząt na 100 ha UR było w gospodarstwach o powierzchni 30-50 ha UR.

Na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów i hodowlę drobiu kurzego w województwie kujawsko-pomorskim przypadało 872 szt. tych zwierząt (w 2010 r. – 246 szt.), czyli o 328 szt. więcej niż w Polsce. Najmniejsza obsada tych zwierząt była w gospodarstwach o powierzchni 3-5 ha UR (207 szt.), największa natomiast w tych o powierzchni 100 ha UR i więcej – średnio 29,6 tys. szt. w 1 gospodarstwie.

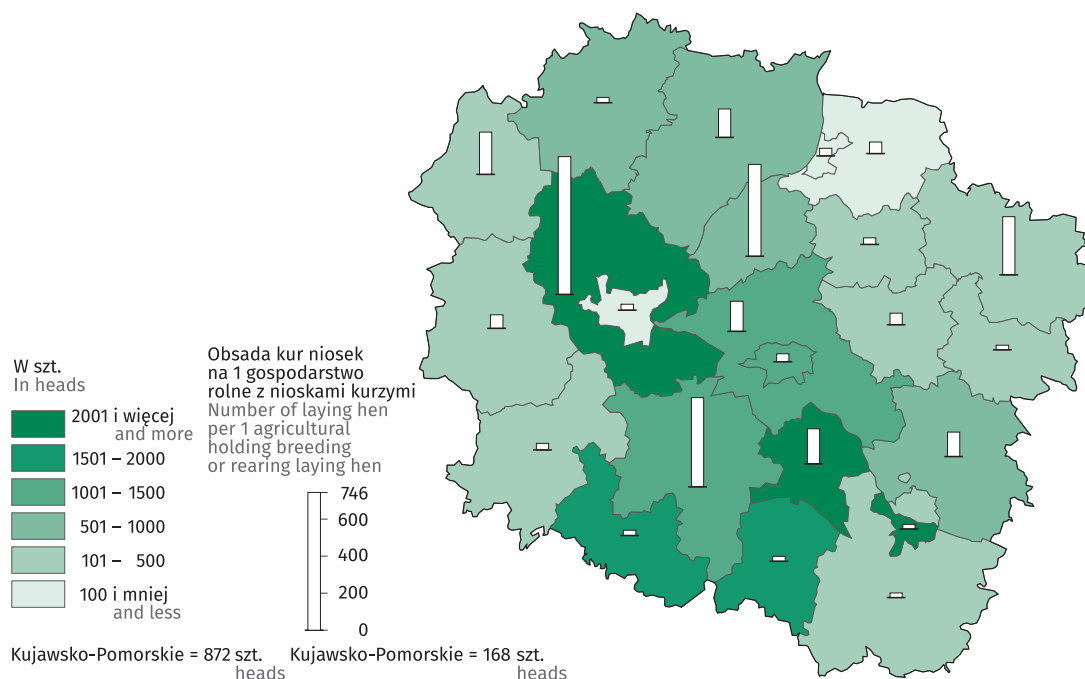
In the chicken poultry herd, compared with 2010, there was an increase in the number of laying hens for the production of hatching eggs (by 102.7%), broilers (by 66.2%) and laying hens (by 18.3%), while there was a decrease in the number of laying hens for the production of eggs for consumption (by 1.3%).

In 2020, the stocking density of chicken poultry was 1 110 heads per 100 ha of agricultural land (in the country 1 310 heads). In 2010, the stocking density was 726 heads per 100 ha of agricultural land. The analysis of chicken poultry stock showed that the highest stocking density of chicken poultry per 100 ha of agricultural land in holdings with an area of more than 1 ha of agricultural land was in holdings with an area of 1-2 ha of agricultural land – the density was 4 504 heads. The lowest stocking density – 447 animals per 100 ha of agricultural land was in holdings with an area of 30-50 ha of agricultural land.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship there were 872 heads of chicken poultry (in 2010 – 246) per holding involved in breeding or rearing chicken poultry, i.e. 328 more than in Poland. The lowest stocking density of these animals was in holdings with an area of 3-5 ha of agricultural land (207 heads), while the highest in those with an area of 100 ha of agricultural land and more – an average of 29.6 thousand heads per holding.

Mapa 9. Obsada drobiu kurzego na 1 gospodarstwo rolne prowadzące chów lub hodowlę drobiu kurzego w 2020 r.

Map 9. Chicken poultry stocking density per 1 agricultural holding breeding or rearing chicken poultry in 2020

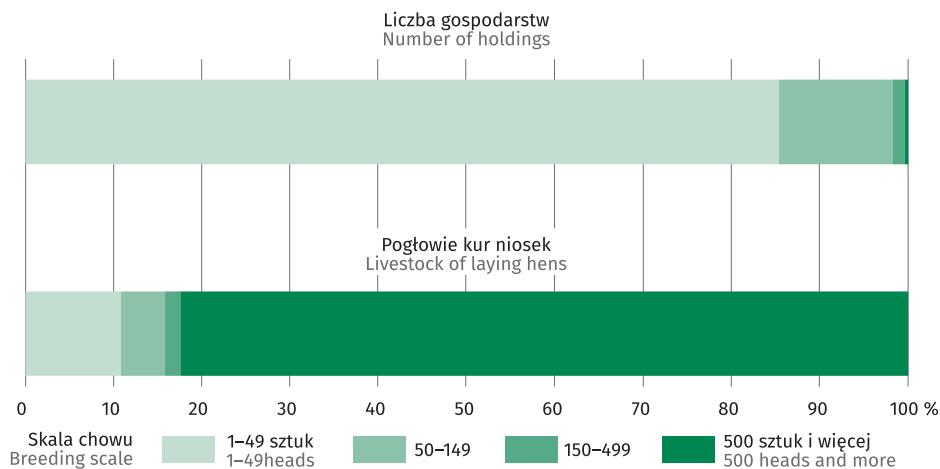
W 12 powiatach w województwie kujawsko-pomorskim udział gospodarstw z pogłowiem drobiu kurzego w ich liczbie ogółem był wyższy niż przeciętna. Najwięcej gospodarstw, bo ponad 1/3 prowadziła chów lub hodowlę drobiu kurzego w powiecie wąbrzeskim. W tym powiecie także największy był udział gospodarstw, w których utrzymywano kury nioski (33,2%) i brojlery kurze (8,5%).

Według PSR 2020 chowem i hodowlą **kur niosek** zajmowało się 13,2 tys. gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim (w 2010 r. – 29,7 tys.), tj. 98,0% gospodarstw utrzymujących drób kurzy (w 2010 r. – 93,1%). Liczba gospodarstw prowadzących chów lub hodowlę niosek kurzych stanowiła 3,7% gospodarstw w kraju. Ze wszystkich gospodarstw rolnych 46,0% utrzymywało te zwierzęta gospodarskie.

In 12 powiats in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the share of holdings with chicken poultry stock in their total number was higher than the average. The largest number of holdings, more than one-third, were breeding or rearing chicken poultry in the Wąbrzeski Powiat. This powiat also had the largest share of holdings keeping laying hens (33.2%) and broilers (8.5%).

According to the Agricultural Census 2020, **laying hens** were bred or reared by 13.2 thousand agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (in 2010 – 29.7 thousand), i.e. 98.0% of holdings keeping chicken poultry (in 2010 – 93.1%). The number of holdings breeding or rearing laying hens accounted for 3.7% of holdings in the country. Of all agricultural holdings 46.0% kept these farm animals.

Wykres 20. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia kur niosek według skali chowu w 2020 r.
Chart 20. Structure of agricultural holdings and the laying hen stock by the laying hen breeding scale in 2020

W województwie kujawsko-pomorskim pogłowie kur niosek wyniosło 2,2 mln szt. i było to 4,0% tych zwierząt w Polsce. W porównaniu z danymi PSR 2010 pogłowie tych zwierząt wzrosło o 18,3% (w kraju o 8,3%).

Największy odsetek gospodarstw rolnych utrzymujących kury nioski wśród gospodarstw ze zwierzętami gospodarskimi (ponad 70%) charakteryzował gospodarstwa o areale 1-3 ha UR. W gospodarstwach tych odnotowano 3,2% pogłowia kur niosek. Najmniej gospodarstw utrzymujących kury nioski było w tych o powierzchni 100 ha i więcej UR - 12,7% gospodarstw posiadających zwierzęta gospodarskie w tej grupie obszarowej. Pogłowie w tych gospodarstwach to 3,9% ogółu. W strukturze pogłowia kur niosek największy udział (18,6%) był w gospodarstwach 10-15 ha UR.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the laying hen stock amounted to 2.2 million heads, which was 4.0% of those animals in Poland. Compared with data from the Agricultural Census 2010, the stock of these animals increased by 18.3% (in the country by 8.3%).

The highest percentage of agricultural holdings keeping laying hens among holdings with livestock (over 70%) was characterised by holdings with an area of 1-3 ha of agricultural land. These holdings had 3.2% of laying hens. The smallest number of holdings keeping laying hens was in those with 100 ha and more of agricultural land – 12.7% of holdings with farm animals in this area group. The stock in these holdings was 3.9% of the total. In the structure of laying hens, the largest share (18.6%) was in holdings with 10-15 ha of agricultural land.

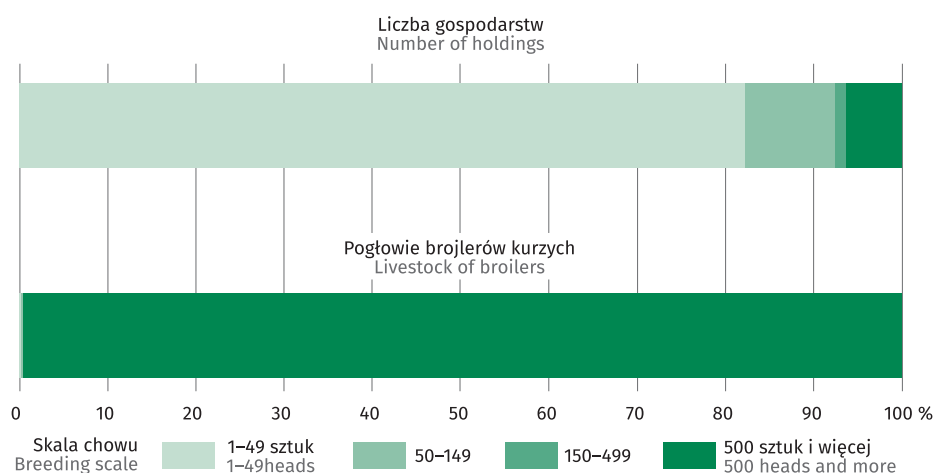
Według PSR 2020 chowem **brojlerów kurzych** zajmowało się 2,4 tys. gospodarstw rolnych (w 2010 r. – 8,9 tys.), tj. 17,6% gospodarstw utrzymujących drób kurzy (w 2010 r. – 28,1%). Liczba gospodarstw prowadzących chów brojlerów stanowiła 3,3% takich gospodarstw w kraju. Ze wszystkich gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim 4,0% utrzymywało te zwierzęta gospodarskie.

W województwie kujawsko-pomorskim prowadzono chów lub hodowlę 9,5 mln szt. brojlerów i było to 6,8% tych zwierząt w Polsce. W porównaniu z danymi PSR 2010 pogłowia tych zwierząt wzrosło o 66,8% (w kraju o 66,2%).

According to the Agricultural Census 2020, breeding of **broilers** was conducted by 2.4 thousand agricultural holdings (in 2010 – 8.9 thousand), i.e. 17.6% of holdings keeping chicken poultry (in 2010 – 28.1%). The number of holdings breeding broilers accounted for 3.3% of such holdings in the country. Of all agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 4.0% kept these farm animals.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship 9.5 million broilers were bred or reared and this was 6.8% of these animals in Poland. Compared with the data of the Agricultural Census 2010, the stock of these animals increased by 66.8% (in the country by 66.2%).

Wykres 21. Struktura gospodarstw rolnych i pogłowia brojlerów kurzych według skali chowu w 2020 r.
Chart 21. Structure of agricultural holdings and the broiler stock by the broiler breeding scale in 2020

W 2020 r. wśród gospodarstw ze zwierzętami gospodarskimi największy odsetek gospodarstw rolnych utrzymujących brojlery kurze (13,5%) znajdował się w tych o powierzchni 2-3 ha UR. W gospodarstwach o tym areale utrzymywano najmniej, bo 2,0% pogłowia brojlerów w województwie. W gospodarstwach o powierzchni 50 ha i więcej UR najmniej, bo poniżej 6% gospodarstw, utrzymywało brojlery kurze. Pogłowie w tych gospodarstwach stanowiło 44,0% ogółu pogłowia omawianych zwierząt.

Obsada kur niosek wyniosła:

- na 100 ha UR – 210 szt. (w Polsce 370 szt.), o 37 szt. więcej niż w 2010 r.;
- na 1 gospodarstwo rolne posiadające drób kurzy – 165 szt. (w kraju 153 szt.), w 2010 r. – 59 szt.;
- na 1 gospodarstwo utrzymujące kury nioski – 168 szt. (w kraju 156 szt.), a w 2010 r. – 63 szt.

In 2020, among holdings with livestock, the highest percentage of agricultural holdings keeping broilers (13.5%) was in those with 2-3 ha of agricultural land. Holdings with this acreage held the least, 2.0% of the broiler stock in the voivodship. Holdings with 50 ha and more of agricultural land had the least number of broilers, less than 6% of holdings. The stock in these holdings accounted for 44.0% of the total stock of the animals in question.

The stocking density of laying hens was:

- per 100 ha of agricultural land – 210 heads (in Poland 370 heads), 37 heads more than in 2010;
- per holding having chicken poultry – 165 heads (in the country 153 heads), in 2010 – 59 heads;
- per holding keeping laying hens – 168 heads (in the country 156 heads), in 2010 – 63 heads

Obsada brojlerów kurzych wyniosła:

- na 100 ha UR – 901 brojlerów (w Polsce 940 szt.), o 371 szt. więcej niż w 2010 r.;
- na 1 gospodarstwo rolne posiadające drób kurzy – 708 szt. (w kraju 390 szt.), w 2010 r. – 179 szt.;
- na 1 gospodarstwo utrzymujące brojlery – 4,0 tys. szt. (w kraju 2,0 tys. szt.), a w 2010 r. – 640 szt.

The stocking density of broilers was:

- per 100 ha of agricultural land – 901 broilers (in Poland 940 heads), 371 heads more than in 2010;
- per holding having chicken poultry – 708 heads (in the country 390 heads), in 2010 – 179 heads;
- per holding keeping broilers – 4.0 thousand heads (in the country 2.0 thousand heads), in 2010 – 640 heads.

Rozdział 5

Chapter 5

Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Tractors, agricultural machinery and equipment

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020, w porównaniu z poprzednim spisem przeprowadzonym w 2010 r., w województwie kujawsko-pomorskim zmniejszyła się liczba ciągników oraz maszyn i urządzeń rolniczych.

W 2020 r. liczba kombajnów zbożowych, buraczanych i ziemniaczanych przypadająca na 100 gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim była jedną z najwyższych w kraju.

According to the results of the Agricultural Census 2020, the number of tractors and agricultural machinery and equipment decreased in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship compared with the previous census conducted in 2010.

In 2020, the number of combine harvesters, beet harvesters and potato harvesters per 100 agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was one of the highest in the country.

1. Ciągniki

Według wyników PSR 2020 w ciągniki wyposażonych było blisko $\frac{3}{4}$ gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim, tj. 43,2 tys. (w Polsce 69,9% gospodarstw). Znajdowało się w nich 87,4 tys. ciągników (6,0% wszystkich w kraju). Względem 2010 r. liczba ciągników zmniejszyła się o 1,2% (w Polsce wzrost o 2,1%).

1. Tractors

According to the results of the Agricultural Census 2020, almost three-quarters of agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were equipped with tractors, i.e. 43.2 thousand (69.9% of holdings in Poland). They had 87.4 thousand tractors (6.0% of all tractors in the country). Compared with 2010, the number of tractors decreased by 1.2% (2.1% in Poland).

Tablica 5. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Table 5. Tractors by area groups of agricultural land in 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha Area groups of agricultural land in ha	Gospodarstwa z ciągnikami Agricultural holdings with tractors		Liczba ciągników Number of tractors	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2010=100	w sztukach in units	2010=100
Ogółem Total	43194	86,2	87357	98,8
w tym: of which:				
1 – 5	7877	95,8	9231	102,0
5 – 10	10184	75,3	14723	87,2
10 – 15	7532	75,4	14086	88,9
15 – 20	4765	78,5	10705	90,7
20 – 50	9166	93,4	25469	102,5
50 – 100	2302	143,4	7790	141,3
100 i więcej 100 and more	962	139,4	4787	114,2

W 2020 r. na jedno gospodarstwo w województwie przypadają średnio 2 ciągniki (w Polsce podobnie). Wskaźnik ten, podobnie jak w Polsce, zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni gospodarstw rolnych je użytkujących. Gospodarstwa o powierzchni 5 ha UR i mniej posiadały po 1 ciągniku (tyle samo w Polsce), a te o areale 100 ha UR i więcej użytkowały przeciętnie 5 szt. (w Polsce 4 szt.).

W 2020 r. odsetek gospodarstw posiadających ciągniki, podobnie jak w Polsce, zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów. W gospodarstwach o areale:

- do 1 ha UR włącznie udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wyniósł 32,2%;
- od 1 do 5 ha UR prawie połowa gospodarstw rolnych wyposażona była w ciągniki;
- od 5 do 10 ha UR ciągników używano w 79,4% gospodarstw rolnych;
- powyżej 10 ha UR ok. 90% gospodarstw rolnych zadeklarowało posiadanie ciągników.

W 2020 r. średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik zmniejszyła się nieznacznie (o 0,12 ha) w stosunku do wyników poprzedniego spisu i wyniosła 12,08 ha UR (w Polsce 10,33 ha).

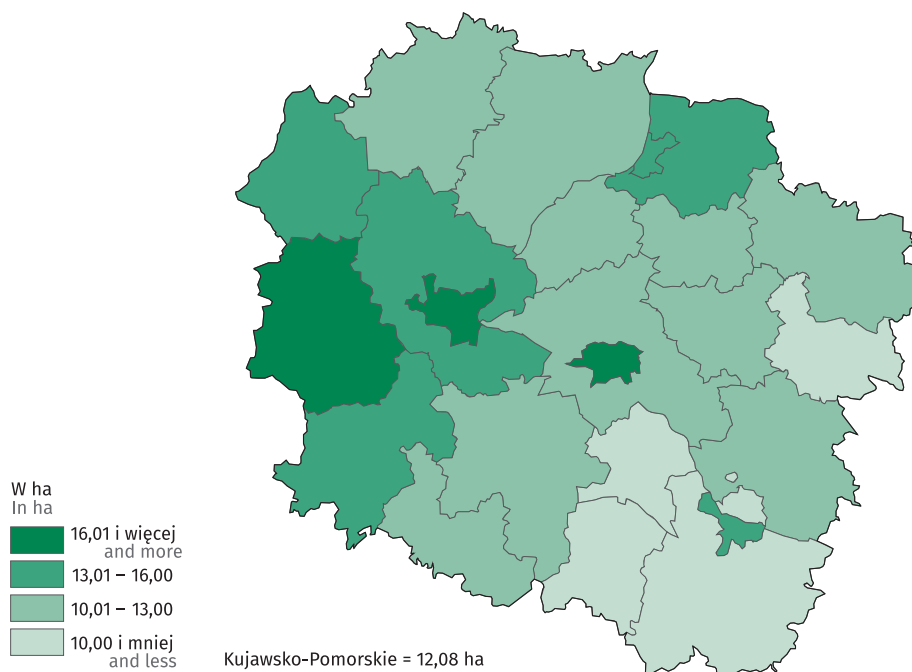
In 2020, there were, on average, 2 tractors per holding in the voivodship (similar in Poland). This indicator, like in Poland, increased with the increase in the area of holdings using them. Holdings with an area of 5 ha of agricultural land and less had 1 tractor each (the same in Poland), and those with an area of 100 ha of agricultural land and more used an average of 5 units (4 in Poland).

In 2020, the percentage of holdings owning tractors, as in Poland, increased as the area of land used increased. In holdings with an area of:

- up to 1 ha inclusive of agricultural land, the share of holdings with tractors in the total number of agricultural holdings was 32.2%;
- from 1 to 5 ha of agricultural land almost half of the holdings were equipped with tractors;
- from 5 to 10 ha of agricultural land tractors were used in 79.4% of agricultural holdings;
- over 10 ha of agricultural land around 90% of agricultural holdings reported having tractors.

In 2020, the average area of agricultural land per tractor decreased slightly (by 0.12 ha) compared with the results of the previous census and amounted to 12.08 ha of agricultural land (10.33 ha in Poland).

Mapa 10. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.
Map 10. Area of agricultural land per tractor in 2020

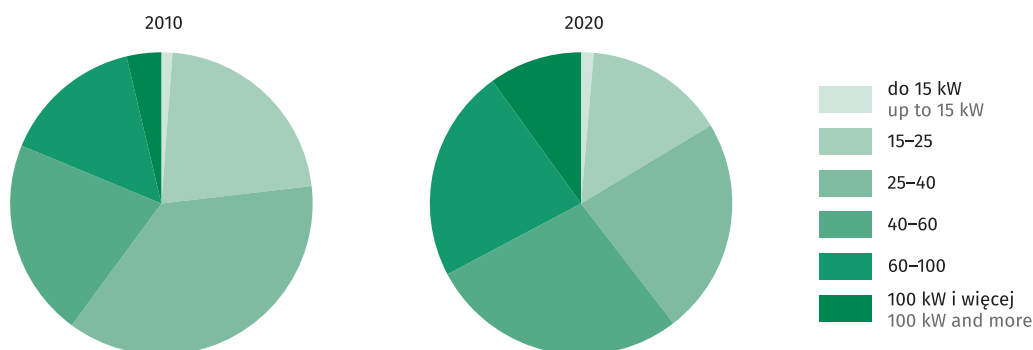
W 2020 r. w 14 powiatach odnotowano wyższy udział gospodarstw wyposażonych w ciągniki niż przeciętnie w województwie kujawsko-pomorskim. W powiecie radziejowskim najwięcej, bo 83,0% gospodarstw rolnych użytkowało ciągniki. W powiecie tym udział powierzchni zasiewów ogółem w powierzchni użytków rolnych wyniósł 95,2% i był najwyższy wśród wszystkich powiatów w województwie kujawsko-pomorskim. Średnio największa liczba ciągników przypadająca na 1 gospodarstwo posiadające ten sprzęt była w powiecie inowrocławskim, nakielskim i żnińskim i wyniosła powyżej 2 szt.

Analizując zmiany wyposażenia w ciągniki według ich mocy między spisem rolnym w 2010 i 2020 r. można zauważyć największy wzrost tych o największej mocy, tj. 100 kW i więcej – o 139,9% (w Polsce wzrost o 167,1%). Zwiększył się też zasób ciągników o mocy 60-100 kW – o 47,3% (w Polsce wzrost o 72,6%) oraz tych o mocy 40-60 kW – o 28,7% (w Polsce wzrost o 40,4%). Jednocześnie zmniejszyła się liczba ciągników wyposażonych w silniki o słabszej mocy. Ubyło ponad 30% ciągników o mocy 15-25 kW (w Polsce spadek o 23,3%) oraz tych o mocy 25-40 kW (w Polsce spadek o 28,6%). Zaobserwowane zmiany są związane z postępującą modernizacją i intensyfikacją produkcji rolniczej.

In 2020, 14 powiats recorded a higher share of holdings equipped with tractors than the average in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The most holdings, 83.0%, had tractors in the Radziejowski Powiat. In this powiat, the share of the total sown area in the agricultural land was 95.2% and was the highest among all powiats in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. On average, the highest number of tractors per holding with this equipment was in the Inowrocławski, Nakielski and Żniński powiats, over 2 units.

Analysing changes in the level of equipping the holdings with tractors by their engine power between the 2010 and 2020 agricultural censuses, one can see the greatest increase in the number of those with the greatest power, i.e. 100 kW and more – by 139.9% (in Poland, an increase of 167.1%). There was also an increase in the stock of tractors with 60-100 kW – by 47.3% (in Poland, an increase of 72.6%) and those with 40-60 kW – by 28.7% (in Poland, an increase of 40.4%). At the same time, the number of tractors equipped with less powerful engines decreased. More than 30% of tractors with engine power of 15-25 kW (in Poland a decrease of 23.3%) and those with engine power 25-40 kW (in Poland a decrease of 28.6%) disappeared. The observed changes are related to the progressive modernisation and intensification of agricultural production.

Wykres 22. Struktura ciągników według mocy silnika
Chart 22. Structure of tractors by engine power

Rozpatrując efektywność wykorzystania ciągników pod względem ich parametrów technicznych, udział ciągników o mocy 100 kW i więcej w ogólnej liczbie ciągników w 2020 r. był niewielki (10,0%). Wzrastał on proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytkowanych gruntów od 1,5% w grupie gospodarstw o powierzchni 1-5 ha UR do 42,8% w gospodarstwach użytkujących 100 ha i więcej UR. Natomiast ciągniki o mocy 100 kW i więcej najrzadziej były wykorzystywane jedynie przez 2,1% gospodarstw o areale do 1 ha UR.

When considering the efficiency of the use of tractors in terms of their technical parameters, the share of tractors with a power of 100 kW and above in the total number of tractors in 2020 was small (10.0%). It increased proportionally to the increase in the area of land used, from 1.5% in the group of holdings with 1-5 ha of agricultural land to 42.8% in holdings using 100 ha and more of agricultural land.

Z ciągników o mocy poniżej 40 kW najczęściej korzystano w gospodarstwach, których powierzchnia UR mieściła się w przedziale od 1 do 5 ha. W gospodarstwach o powierzchni od 10 do 15 ha UR najliczniej występowały ciągniki o mocy 40-60 kW, natomiast w gospodarstwach od 20 do 50 ha UR – te o mocy 60-100 kW.

2. Maszyny i urządzenia rolnicze

W stosunku do wyników PSR 2010, w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce, przy utrzymującej się przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów i jednoczesnym spadku powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku, liczba kombajnów do zbioru tych ziemiopłodów zwiększyła się o 6,3% (w Polsce wzrost o 10,2%). W 13,1 tys. gospodarstw znajdowało się 13,6 tys. kombajnów do zbioru ziarna (8,1% tych maszyn w Polsce). Gospodarstwa rolne wyposażone w kombajny zbożowe stanowiły ponad 1/5 ogólnej liczby gospodarstw rolnych (w Polsce 12,3%). Co piąte gospodarstwo o powierzchni od 20 do 30 ha oraz od 30 do 50 ha UR było wyposażone w te maszyny. Udział powierzchni zbóż w tych obu grupach obszarowych łącznie wyniósł 27,9% ogółu zasiewów w województwie kujawsko-pomorskim. Średnio w województwie na 100 gospodarstw rolnych przypadały 23 kombajny (w Polsce 13 szt.). W kombajny wyposażonych było najwięcej gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR, w których na 100 gospodarstw ogółem przypadało 87 szt. takich maszyn. W 2020 r. przeciętnie na 100 ha powierzchni zasiewów zbóż oraz rzepaku i rzepiku przypadały 2 kombajny (tyle samo w Polsce).

W 2020 r. w odniesieniu do 2010 r., przy wzroście powierzchni uprawy buraków cukrowych i ziemniaków (odpowiednio o 38,3% i 6,4%), odnotowano zmniejszenie liczby kombajnów do zbioru tych ziemiopłodów. Liczba kombajnów buraczanych spadła o 60,0% (w Polsce spadek o 62,0%), a ziemniaczanych o 10,5% (w Polsce spadek o 24,9%).

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 4,2 tys. kombajnów ziemniaczanych znajdowało się w 4,1 tys. gospodarstw rolnych, tj. w 6,9% ogólnej liczby gospodarstw rolnych (w Polsce w 4,4% gospodarstw). Ich liczba obniżyła się w porównaniu z 2010 r. o 12,1% (w Polsce spadek o 25,8%). Najwięcej gospodarstw z kombajnami ziemniaczanymi, podobnie jak w Polsce, odnotowano w gospodarstwach o powierzchni od 20 do 30 ha oraz od 30 do 50 ha UR (w każdej z nich po 0,8 tys.). Ich udział w ogólnej liczbie kombajnów wyniósł 39,3% (w Polsce 24,1%). W gospodarstwach tych dwóch grup

Tractors with a power of less than 40 kW were most frequently used in holdings with an area of agricultural land of between 1 and 5 ha. In holdings with an area of 10 to 15 ha of agricultural land, tractors with power of 40-60 kW were the most common, while in holdings with an area of 20 to 50 ha of agricultural land, those with power of 60-100 kW were the most common.

2. Agricultural machinery and equipment

In relation to the results of the Agricultural Census 2010, in 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as in Poland, with the continued predominance of cereals in the sown area structure and a simultaneous decline in the area of rape and turnip rape, the number of combine harvesters to harvest these crops increased by 6.3% (in Poland, an increase of 10.2%). There were 13.1 thousand holdings with 13.6 thousand combine harvesters for grain harvesting (8.1% of these machines in Poland). Holdings equipped with cereal combine harvesters accounted for more than one-fifth of the total number of holdings (12.3% in Poland). Every fifth holding with an area of 20 to 30 ha and 30 to 50 ha of agricultural land was equipped with these machines. The share of area under cereals in these two area groups together was 27.9% of the total sown area in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. On average, there were 23 combine harvesters per 100 holdings in the voivodship (13 in Poland). Holdings with an area of 100 ha and more of agricultural land were best equipped with 87 harvesters per 100 holdings. In 2020, on average, there were 2 harvesters per 100 ha of sown area under cereals as well as rape and turnip rape (the same in Poland).

In 2020, in relation to 2010, with an increase in the area under sugar beet and potatoes (by 38.3% and 6.4% respectively), there was a decrease in the number of combine harvesters for harvesting these crops. The number of beet harvesters decreased by 60.0% (a decrease of 62.0% in Poland) and potato harvesters by 10.5% (a decrease of 24.9% in Poland).

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 4.2 thousand potato harvesters were in 4.1 thousand agricultural holdings, i.e. in 6.9% of the total number of holdings (in Poland in 4.4% of holdings). Their number decreased by 12.1% compared with 2010 (in Poland a decrease of 25.8%). The highest number of holdings with potato harvesters, similarly to Poland, was recorded in holdings with an area of 20 to 30 ha and 30 to 50 ha of agricultural land (0.8 thousand each). Their share in the total number of harvesters was 39.3%

obszarowych udział powierzchni ziemniaków w ogólnej powierzchni ich uprawy wyniósł 29,8%. W 2020 r. przypadało przeciętnie prawie 7 kombajnów na 100 gospodarstw (w Polsce 5 szt.), przy czym najwięcej – 19 szt. na 100 gospodarstw – w tych o powierzchni od 50 do 100 ha UR. Średnio na 100 ha uprawy ziemniaków przypadało 21 kombajnów, wobec 25 szt. w 2010 r. (w Polsce odpowiednio 26 i 21 szt.).

W 2,2 tys. gospodarstw rolnych w 2020 r. odnotowano 2,3 tys. szt. kombajnów buraczanych. Była to ponad 1/5 wszystkich tego rodzaju maszyn użytkowanych w kraju. Najwięcej gospodarstw z kombajnami buraczanymi spisano w tych o powierzchni od 20 do 50 ha UR (43,2%), przy czym 22,7% w gospodarstwach z grupy obszarowej od 20 do 30 ha UR. W gospodarstwach z tej grupy obszarowej udział powierzchni buraków cukrowych w ogólnej powierzchni ich uprawy wynosił 30,2%. W 2020 r. przypadają średnio 4 kombajny na 100 ha uprawy buraków cukrowych, wobec 15 szt. w 2010 r. (w Polsce odpowiednio 4 szt. i 13 szt.).

Poziom wyposażenia gospodarstw rolnych był ściśle powiązany z rodzajami zasiewów w danym powiecie. Największym udziałem gospodarstw wyposażonych w kombajny zbożowe (około 1/3) charakteryzował się powiat sępoleński, grudziądzki i żniński. Powierzchnia zasiewów zbóż lub rzepaku i rzepiku w tych powiatach była jedną z najwyższych wśród powiatów zlokalizowanych w województwie kujawsko-pomorskim. Największy udział gospodarstw z kombajnami ziemniaczanymi w ogólnej liczbie gospodarstw znajdował się w powiatach inowrocławskim (15,3%), sępoleńskim (14,4%) i aleksandrowskim (13,1%). W powiatach tych odnotowano także największy udział powierzchni uprawy ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów. W powiecie aleksandrowskim i radziejowskim, najwięcej, bo co 10 gospodarstwo rolne użytkowało kombajny buraczane. W tych powiatach udział zasiewów buraków cukrowych w ogólnej powierzchni zasiewów był najwyższy w województwie.

Według danych PSR 2020, 16,7% (w Polsce 19,2%) użytkowników gospodarstw (10,0 tys.) wykorzystywało kopaczki do zbioru ziemniaków i innych roślin korzeniowych. Średnio na 1 gospodarstwo wyposażone w to urządzenie przypadała 1 szt. Najwięcej kopaczek wykazano w gospodarstwach rolnych o powierzchni od 5 do 10 ha UR – w co 4 gospodarstwie. Przeciętnie w województwie kujawsko-pomorskim przypadało 17 kopaczek na 100 gospodarstw ogółem (w Polsce – 19 szt.). Było to o 5 szt. na 100 gospodarstw ogółem mniej niż w 2010 r.

(24.1% in Poland). In holdings in these two area groups, the share of area under potatoes in the total area under them was 29.8%. In 2020, there were, on average, almost 7 harvesters per 100 holdings (5 in Poland), with the largest number – 19 harvesters per 100 holdings – in those with an area from 50 to 100 ha of agricultural land. On average, there were 21 harvesters per 100 ha of area under potatoes, compared with 25 in 2010 (in Poland, 26 and 21 respectively).

2.2 thousand agricultural holdings reported 2.3 thousand beet harvesters in 2020. This was more than one-fifth of all such machinery in use in the country. The largest number of holdings with beet harvesters was recorded in those with 20 to 50 ha of agricultural land (43.2%), with 22.7% in holdings from the area group of 20 to 30 ha of agricultural land. In holdings in this area group, the share of area under sugar beet in the total area under sugar beet was 30.2%. In 2020, there were, on average, 4 harvesters per 100 ha of area under sugar beet, compared with 15 harvesters in 2010 (in Poland, 4 units and 13 units respectively).

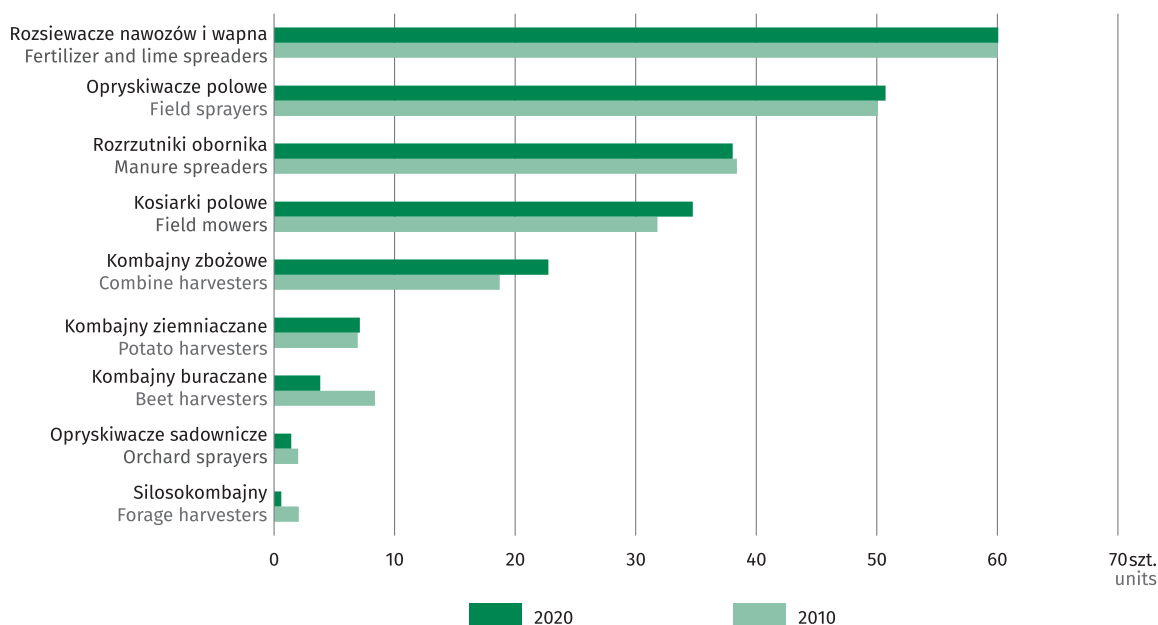
The level of equipment of holdings was closely related to the types of crops sown in a given powiat. The highest share of holdings equipped with cereal combine harvesters (about one-third) was characteristic for the Sępoleński, Grudziądzki and Żniński powiats. The sown area under cereals or rape and turnip rape in these powiats was one of the highest among the powiats located in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The highest share of holdings with potato harvesters in the total number of holdings was in the powiats: Inowrocławski (15.3%), Sępoleński (14.4%) and Aleksandrowski (13.1%). These powiats also recorded the largest share of area under potatoes in the total sown area. In the Aleksandrowski and Radziejowski powiats, beet harvesters were used the most often, as by every 10th holding. In these powiats, the share of area under sugar beet in the total sown area was the highest in the voivodship.

According to the Agricultural Census 2020 data, 16.7% (19.2% in Poland) of holders of agricultural holdings (10.0 thousand) used diggers to harvest potatoes and other root crops. On average, there were 1 digger per holding equipped with this device. The largest number of diggers was found in holdings with an area of 5-10 ha of agricultural land – in every 4th holding. On average, there were 17 diggers per 100 holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (19 in Poland). This was 5 diggers per 100 total holdings less than in 2010.

W 2020 r., w porównaniu z 2010 r., zmniejszyła się do 0,4 tys. szt. (o ok. 75%) liczba silosokombajnów będących na wyposażeniu gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim (w Polsce spadek o ok. 68%). Urządzenia te służą do ścinania i rozdrabniania roślin, m.in kukurydzy, z których przygotowuje się kiszonka będąca podstawową paszą dla bydła. Silosokombajny znajdowały się w 0,3 tys. gospodarstw, co stanowiło 0,6% wszystkich gospodarstw (w Polsce 0,3%). Prawie połowa ogólnego stanu tych urządzeń znajdowała się w gospodarstwach o powierzchni od 20 do 50 ha UR, w których utrzymywano 39,1% ogólnego stada bydła w województwie. Przeciętnie w województwie przypadło ok. 0,6 silosokombajnu na 100 gospodarstw (w Polsce 0,3 szt. na 100 gospodarstw). Wskaźnik ten osiągnął najwyższą wartość wśród gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej UR (ponad 4 szt. na 100 gospodarstw).

In 2020, compared with 2010, there was a decrease of approximately 75% in the number of forage harvesters in agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship to 0.4 thousand units (in Poland – a decrease of approximately 68%). These devices are used for cutting and grinding plants, inter alia, corn, from which silage, the basic forage for cattle, is prepared. Forage harvesters were in 0.3 thousand holdings, which accounted for 0.6% of all holdings (0.3% in Poland). Almost half of the total number of these devices were located in holdings with an area between 20 and 50 ha of agricultural land, which kept 39.1% of the total cattle herd in the voivodeship. On average, there were about 0.6 forage harvesters per 100 holdings in the voivodeship (0.3 per 100 holdings in Poland). This indicator reached the highest value among holdings with an area of 100 ha and more of agricultural land (more than 4 units per 100 holdings).

Wykres 23. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze przypadające na 100 gospodarstw rolnych
Chart 23. Selected agricultural machinery and equipment per 100 agricultural holdings

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 30,2 tys. opryskiwaczy polowych w 29,2 tys. gospodarstw, tj. w 49,0% ogółu gospodarstw rolnych (w Polsce w 34,2%). Ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 11,5% (w Polsce o 5,8%). Ogólna liczba opryskiwaczy obejmowała maszyny stosowane w ochronie roślin (opryskiwacze w użyciu), do nawożenia, nawadniania i innych celów gospodarczych. We wszystkich grupach obszarowych powyżej 10 ha UR, ponad 50% gospodarstw wyposażonych było w opryskiwacze polowe, przy czym najwyższy odsetek wystąpił w gospodar-

In 2020, there were 30.2 thousand field sprayers in 29.2 thousand holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship, i.e. 49.0% of all holdings (34.2% in Poland). Their number decreased compared with 2010 by 11.5% (in Poland by 5.8%). The total number of sprayers included machinery used for plant protection (sprayers in use), fertilisation, irrigation and other farm purposes. In all area groups above 10 ha of agricultural land, more than 50% of holdings were equipped with field sprayers, with the highest percentage occurring in holdings with 50-100 ha of agricultural land (84.7%). The larg-

stwach o powierzchni 50-100 ha UR (84,7%). Najwięcej, bo 1/5 omawianych maszyn znajdowała się w gospodarstwach o powierzchni od 5 do 10 ha UR. W 2020 r. średnia liczba tych maszyn wyniosła 51 szt. w przeliczeniu na 100 gospodarstw rolnych (w Polsce 35 szt.). Było to o 1 szt. na 100 gospodarstw rolnych więcej niż w 2010 r. Najwięcej opryskiwaczy przypadało w gospodarstwach o areale 100 ha i więcej UR – 103 szt. na 100 gospodarstw ogółem. Średnio w województwie były 3 szt. na 100 ha UR (analogicznie jak w Polsce).

W 0,7 tys. gospodarstw rolnych (1,2% ogółu) w 2020 r. znajdowało się 0,9 tys. opryskiwaczy sadowniczych. Było to o 37,8% mniej niż w 2010 r. (w Polsce więcej o 1,4%). W 2020 r. niespełna 1/5 gospodarstw z sadami wyposażona była w specjalistyczny sprzęt do wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin w sadach. Warto zaznaczyć, że 29,8% tego sprzętu było w gospodarstwach o powierzchni od 1 do 5 ha UR. Udział gospodarstw z sadami w tej grupie obszarowej stanowił 30,8%.

W województwie kujawsko-pomorskim dość powszechnie stosowano w gospodarstwach rolnych kosiarki polowe, rozsiewacze nawozów i wapna oraz rozrzutniki obornika, z uwagi na potrzebę przeprowadzania w procesie produkcji określonych zabiegów. Kosiarki polowe oraz rozrzutniki obornika posiadała 1/3 gospodarstw (podobnie jak w Polsce), a rozsiewacze nawozów i wapna nawet blisko 60% gospodarstw (w Polsce ponad 40%). Rozsiewacze nawozów i wapna najczęściej (21,8%) było w gospodarstwach rolnych o powierzchni od 5 do 10 ha UR, a rozrzutników obornika w tych o areale 10-15 ha UR. W tych grupach obszarowych skupionych było 37,3% gospodarstw stosujących nawozy mineralne lub wapniowe do użytkowania gleby oraz 39,0% gospodarstw ze zwierzętami gospodarskimi. Kosiarki polowe wykazano najliczniej, bo w 1/5 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha UR.

Według wyników PSR 2020 ponad 75% użytkowników gospodarstw rolnych zadeklarowało korzystanie przy pracach rolniczych w gospodarstwie z maszyn lub urządzeń będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych.

Największy odsetek gospodarstw wyposażonych w rozsiewacze nawozów i wapna (71,8%), opryskiwacze polowe (65,3%) i rozrzutniki obornika (48,8%) w ogólnej liczbie gospodarstw odnotowano w powiecie radziejowskim. W powiecie tym ponad 95% gospodarstw stosowało nawożenie mineralne, w prawie 1/3 – nawożenie wapniowe, a w ponad połowie użyziono glebę obornikiem.

est number, one-fifth of the machinery in question, was in holdings with an area of between 5 and 10 ha of agricultural land. In 2020, the average number of these machines was 51 per 100 holdings (35 in Poland). This was 1 unit per 100 holdings more than in 2010. The highest number of sprayers was in holdings with an area of 100 ha and more of agricultural land – 103 machines per 100 holdings in total. On average in the voivodship there were 3 units per 100 ha of agricultural land (like in Poland).

There were 0.7 thousand agricultural holdings (1.2% of the total) with 0.9 thousand orchard sprayers in 2020. This was 37.8% less than in 2010 (1.4% more in Poland). In 2020, less than one-fifth of holdings with orchards were equipped with specialised equipment to carry out treatments with plant protection products in orchards. It is worth noting that 29.8% of this equipment was in holdings with an area of 1 to 5 ha of agricultural land. The share of holdings with orchards in this area group was 30.8%.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, it was quite common for agricultural holdings to use field mowers, fertiliser and lime spreaders and manure spreaders due to the need to carry out specific practices in the production process. Field mowers and manure spreaders were in the possession of one-third of holdings (similar to Poland), and fertiliser and lime spreaders even nearly 60% of holdings (in Poland over 40%). Fertiliser and lime spreaders were the most common (21.8%) in holdings with an area from 5 to 10 ha of agricultural land, and manure spreaders in those with an area of 10-15 ha of agricultural land. In these area groups, 37.3% of holdings using mineral fertilisers or lime for soil fertilisation and 39.0% of holdings with livestock were concentrated. Field mowers were reported in the greatest number, as in one-fifth of the holdings with 10 to 15 ha of agricultural land.

According to the results of the Agricultural Census 2020, more than 75% of holders of agricultural holdings declared using machinery or equipment owned by other holdings, cooperatives or service companies for agricultural works in holdings.

The highest percentage of holdings equipped with fertiliser and lime spreaders (71.8%), field sprayers (65.3%) and manure spreaders (48.8%) in the total number of holdings was recorded in the Radziejowski Powiat. In this powiat, more than 95% of the holdings used mineral fertilisation, in almost one-third – lime fertilisation, and in more than half the soil was fertilised with manure.

Rozdział 6

Chapter 6

Nawożenie i ochrona roślin

Fertilization and plant protection

Według wyników PSR 2020 w porównaniu z poprzednim spisem przeprowadzonym w 2010 r., zmniejszyła się w województwie kujawsko-pomorskim liczba gospodarstw rolnych stosujących nawożenie mineralne, wapniowe lub naturalne. Jednakże udział gospodarstw wykorzystujących nawozy w ogólnej liczbie gospodarstw zarówno według PSR 2020, jak i PSR 2010, był wyższy niż w Polsce. Większy od notowanego w Polsce był też udział gospodarstw rolnych wykonujących zabiegi środkami ochrony roślin.

Od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r., w województwie kujawsko-pomorskim 54,4 tys. gospodarstw rolnych stosowało **nawozy mineralne, wapniowe lub naturalne**. Zarówno według danych PSR 2020, jak i PSR 2010 udział gospodarstw rolnych stosujących jakiegokolwiek rodzaj nawożenia wyniósł 91,2% ogółu gospodarstw rolnych (w Polsce był on niższy odpowiednio o 9,7 p. proc. i o 9,0 p. proc.).

According to the results of the Agricultural Census 2020, compared to the previous census conducted in 2010, the number of agricultural holdings using mineral, lime or natural fertilisers decreased in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. However, the share of agricultural holdings using fertilisers in the total number of agricultural holdings according to both the Agricultural Census 2020 and the Agricultural Census 2010 was higher than in Poland. The share of holdings applying plant protection products was also higher than that recorded in Poland.

From 2 June 2019 to 1 June 2020, 54.4 thousand agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship used **mineral, lime or natural fertilisers**. According to both the Agricultural Census 2020 and the Agricultural Census 2010 data, the share of agricultural holdings applying any type of fertiliser was 91.2% of total holdings (in Poland it was lower by 9.7 percentage points and 9.0 percentage points, respectively).

Tablica 6. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych
Table 6. Consumption of mineral and lime fertilisers

Wyszczególnienie Specification	Nawozy w przeliczeniu na czysty składnik Fertilizers in terms of pure ingredient				
	mineralne mineral				wapniowe lime
	ogółem total	azotowe nitrogenous	fosforowe phosphatic	potasowe potassic	
W tysiącach ton In thousand tonnes					
2010	168,0	97,7	33,1	37,2	52,0
2020	181,6	100,3	31,2	50,2	116,8
2010=100					
2020	108,1	102,7	94,3	134,7	224,4
Na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w kg Per 1 ha of agricultural land in good agricultural condition in kg					
2010	157,5	91,6	31,0	34,9	48,8
2020	173,9	96,0	29,9	48,0	111,8

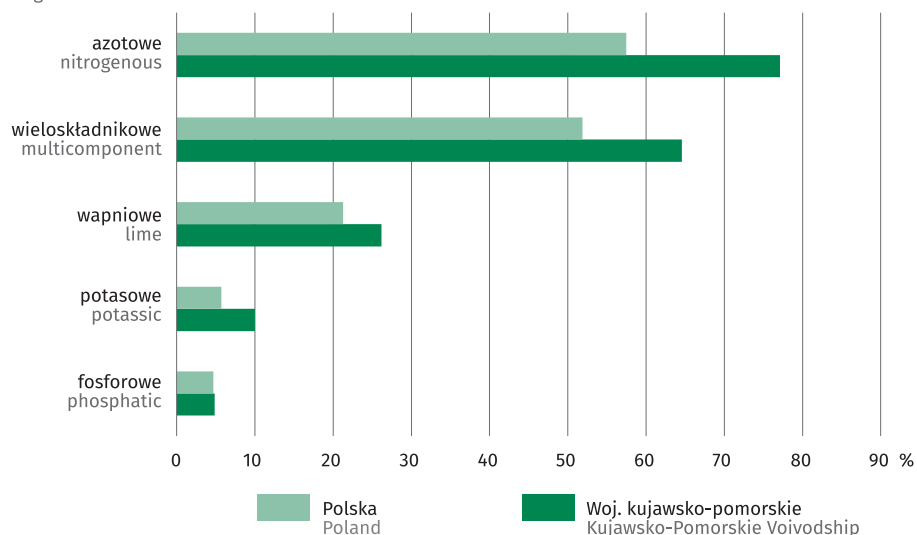
W województwie kujawsko-pomorskim najwięcej, bo 51,5 tys. gospodarstw (86,4%) stosowało **nawozy mineralne**. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu zużycie nawozów mineralnych wzrosło o 8,1% (w kraju wzrost o 10,1%), pomimo że liczba gospodarstw rolnych stosujących ten rodzaj nawożenia zmniejszyła się o 2,7% (w Polsce wzrost o 0,9%).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the largest number of agricultural holdings, 51.5 thousand (86.4%) used **mineral fertilisers**. Compared with the results of the previous census, the consumption of mineral fertilisers increased by 8.1% (in Poland, by 10.1%), although the number of agricultural holdings using this type of fertilisation decreased by 2.7% (in Poland, by 0.9%).

Wykres 24. Udział gospodarstw stosujących nawozy mineralne i wapniowe w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Chart 24. Share of agricultural holdings using mineral and lime fertilisers in the total number of agricultural holdings from 2 June 2019 to 1 June 2020

Gospodarstwa stosujące nawozy:
Holdings using fertilisers:

W porównaniu z PSR 2010 zmniejszeniu uległa liczba gospodarstw stosujących nawozy mineralne. Spadek ten dotyczył gospodarstw stosujących wszystkie rodzaje nawozów mineralnych, ale najbardziej, bo o 60,5%, zmniejszyła się liczba gospodarstw stosujących nawozy fosforowe (w Polsce spadek o 61,5%). W konsekwencji od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim stosowano ten nawóz w co 20 gospodarstwie (podobnie jak w Polsce). Nieco częściej, bo w co 10 gospodarstwie, stosowano nawozy potasowe (w Polsce w 5,7% gospodarstw), ale względem PSR 2010 liczba gospodarstw stosujących ten nawóz zmniejszyła się o 30,4% (w kraju spadek o 51,9%). W stosunku do danych PSR 2010 ubyło o 20,9% gospodarstw wzbogacających zawartość gleby azotem (w Polsce spadek o 28,8%). Nawozy azotowe pozostały najczęściej stosowanym nawozem mineralnym. W przypadku nawozów wieloskładniowych, które cieszyły się też dużym zainteresowaniem, nastąpił niewielki spadek liczby gospodarstw je stosujących – o 2,7% (w Polsce odnotowano wzrost o 0,9%).

Compared with the Agricultural Census 2010, the number of holdings using mineral fertilisers decreased. This decrease concerned holdings using all types of mineral fertilisers, but the number of holdings using phosphatic fertilisers decreased the most, by 60.5% (in Poland, a decrease of 61.5%). Consequently, from 2 June 2019 to 1 June 2020, this fertiliser was used in every 20th holding in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (similarly to Poland). Potassic fertilisers were used slightly more often, as in every 10th holding (in Poland, in 5.7% of holdings), but compared with the Agricultural Census 2010, the number of holdings using this fertiliser decreased by 30.4% (in the country, a decrease of 51.9%). Compared with the Agricultural Census 2010 data, there was a 20.9% decrease in the number of holdings enriching the soil with nitrogen (in Poland, a 28.8% decrease). Nitrogenous fertilisers remained the most commonly used mineral fertiliser. In the case of multicomponent fertilisers, which were also very popular, there was a slight decrease in the number of holdings using them – by 2.7% (in Poland, an increase of 0.9% was recorded).

Według danych PSR 2020 w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych nawożenie mineralne ogółem wyniosło 172,1 kg na 1 ha UR (w Polsce mniej o 41,6 kg na 1 ha UR). W stosunku do PSR 2010 wzrosło ono o 16,4 kg na 1 ha UR (w kraju więcej o 11,3 kg na 1 ha UR).

Zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał nie tylko odsetek gospodarstw rolnych stosujących nawozy mineralne, ale i przeciętne zużycie nawozów na użytkach rolnych. Odsetek gospodarstw rolnych stosujących nawożenie mineralne zwiększał się od 41,0% (w Polsce 36,1%) w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie do ponad 90% (w Polsce ponad 80%) w gospodarstwach o powierzchni 10 ha i więcej UR. Zużycie nawozów mineralnych wzrastało od 131,1 kg na 1 ha UR w gospodarstwach o najmniejszym areale (do 1 ha UR włącznie) do 199,1 kg na 1 ha UR w gospodarstwach największych o powierzchni 100 ha i więcej UR (w kraju odpowiednio wzrost od 72,0 kg do 161,2 kg na 1 ha UR).

W województwie kujawsko-pomorskim, w 13 powiatach odnotowano wyższy udział gospodarstw stosujących nawozy mineralne niż średnio w województwie. Najwięcej, bo aż 95,5% gospodarstw stosowało te nawozy w powiecie radziejowskim. Powiat ten charakteryzował się jednym z najwyższych udziałów zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych.

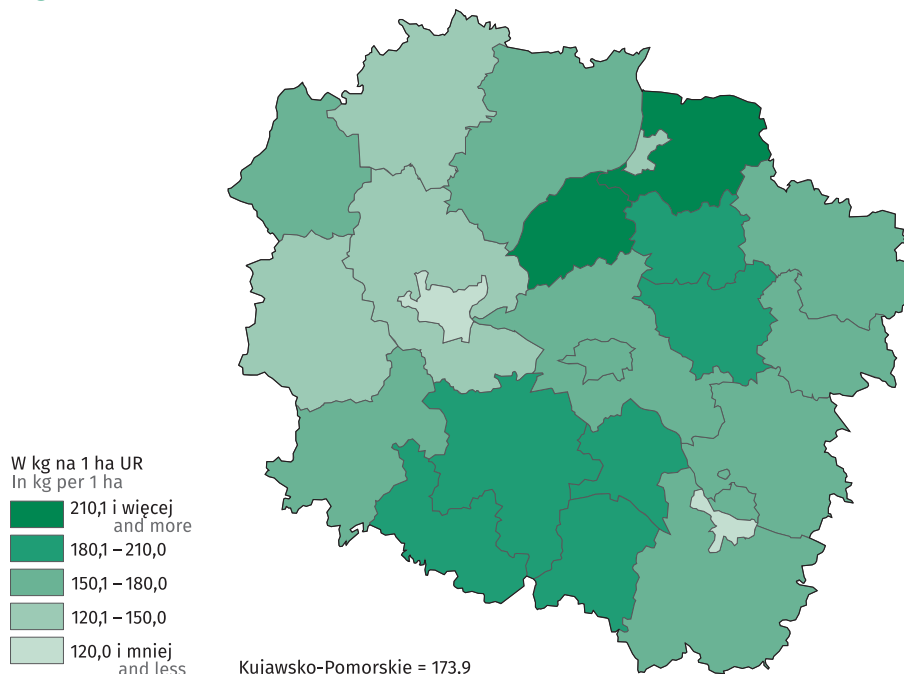
According to the Agricultural Census 2020 data, total mineral fertilisation was 172.1 kg per ha of agricultural land (in Poland, 41.6 kg per ha of agricultural land fewer). Compared with the Agricultural Census 2010, it increased by 16.4 kg per ha of agricultural land (in the country, 11.3 kg more per ha of agricultural land).

Both in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and in Poland, as the area of agricultural land increased, so did not only the percentage of holdings using mineral fertilisers, but also the average consumption of fertilisers on agricultural land. The percentage of holdings using mineral fertilisers increased from 41.0% (36.1% in Poland) in holdings with up to 1 ha inclusive of agricultural land to over 90% (over 80% in Poland) in holdings with 10 ha and more of agricultural land. The consumption of mineral fertilisers increased from 131.1 kg per ha of agricultural land in holdings with the smallest area (up to 1 ha inclusive of agricultural land) to 199.1 kg per ha of agricultural land in the largest holdings of 100 ha and more of agricultural land (in the country, respectively, an increase from 72.0 kg to 161.2 kg per ha of agricultural land).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 13 powiats recorded a higher share of holdings using mineral fertilisers than the voivodship average. The most, 95.5% of holdings used these fertilisers in the Radziejowski Powiat. This powiat was characterised by one of the largest shares of sown area in the total area of agricultural land.

Mapa 11. Zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Map 11. Consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition from 2 June 2019 to 1 June 2020

Pomimo dwukrotnego wzrostu zużycia **nawozów wapniowych** w stosunku do danych PSR 2010 oraz zwiększenia o 27,1% liczby gospodarstw je stosujących (w Polsce wzrost o 59,9%), w województwie kujawsko-pomorskim gospodarstwa rolne (15,6 tys.) rzadziej je stosowały niż nawozy mineralne. Udział gospodarstw, które zużyło te nawozy wyniósł 26,2% (w Polsce o 4,9 p. proc. mniej). Zużycie nawozów wapniowych stanowiło 6,2% zużycia tego nawozu w kraju. W województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce, wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał udział gospodarstw rolnych stosujących nawożenie wapniowe. Odsetek ten wynosił od 6,3% (w Polsce 6,5%) w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie, do ponad 40% (w Polsce podobnie) w gospodarstwach o powierzchni 30 ha i więcej UR.

Przeciętnie na 1 ha użytków rolnych zastosowano 111,8 kg nawozów wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik. W przypadku nawozów wapniowych najwyższe zużycie – 140,9 kg na 1 ha UR było w gospodarstwach o powierzchni od 50 do 100 ha UR (w Polsce największe zużycie, tj. 126,5 kg na 1 ha UR odnotowano w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej UR). Nawozów wapniowych najmniej, tj. 36,7 kg na 1 ha UR, zużywano w gospodarstwach o powierzchni od 1 do 2 ha UR włącznie (w Polsce w tej grupie obszarowej 21,3 kg na 1 ha UR). Największy udział gospodarstw stosujących nawozy wapniowe sięgający 35,7% odnotowano w powiecie brodnickim. Wysoki odsetek (ok. 32%) takich gospodarstw wystąpił także w powiecie golubsko-dobrzyńskim i radziejowskim. Rozkład terytorialny zużycia nawozów wapniowych był jednak odmienny. Według danych PSR 2020 9 powiatów osiągnęło wartość powyżej przeciętnego zużycia w województwie. Największe ono było w powiatach sępoleńskim (166,6 kg na 1 ha UR) i mogileńskim (154,5 kg na 1 ha UR), w których to powierzchnia zasiewów zbóż oraz rzepaku i rzepiku była wysoka.

Poza nawozami mineralnymi i wapniowymi, w gospodarstwach rolnych w województwie kujawsko-pomorskim używano glebę **nawozami naturalnymi**. Od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. takie nawożenie stosowano w 29,3 tys. gospodarstw rolnych. W porównaniu z PSR 2010 ich liczba zmniejszyła się o ok. 30% (podobny spadek odnotowano w Polsce). Najbardziej, bo o 56,0% zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych używających glebę gnojówką (w Polsce o 57,4%). Obornik stosowała 1/3 mniej gospodarstw rolnych (w Polsce o 40,5% mniej), a gnojowicą nawoziło o 7,2% mniej gospodarstw (w Polsce o 12,6% mniej).

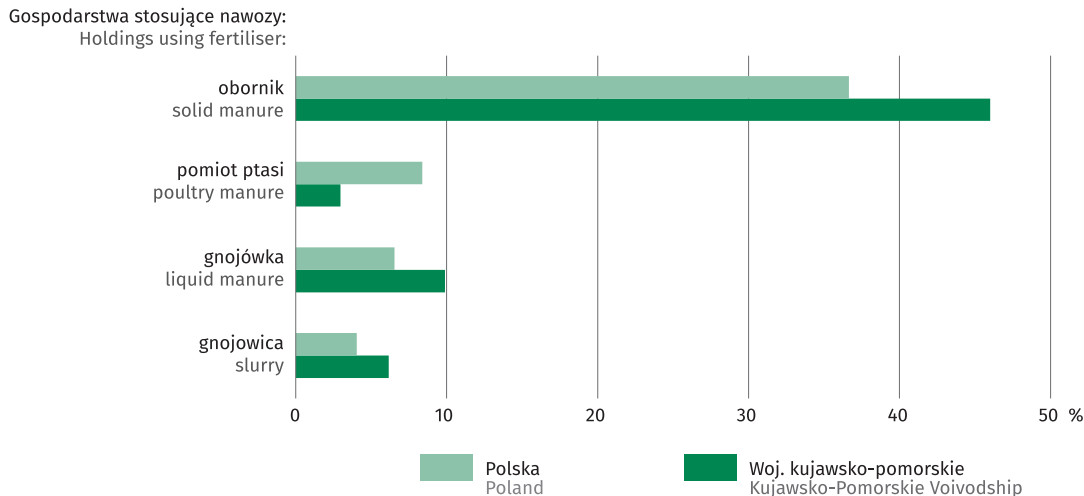
Despite a twofold increase in the consumption of **lime fertilisers** compared with data from the Agricultural Census 2010 and an increase of 27.1% in the number of agricultural holdings using them (in Poland, an increase of 59.9%), farms in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (15.6 thousand) used them less frequently than mineral fertilisers. The share of holdings that used these fertilisers was 26.2% (in Poland, 4.9 percentage points fewer). The use of lime fertilisers accounted for 6.2% of the consumption of this fertiliser in the country. In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as in Poland, the share of holdings using lime fertilisation increased with increasing area of agricultural land. This percentage ranged from 6.3% (6.5% in Poland) in holdings with an area of up to 1 ha inclusive of agricultural land to over 40% (similarly in Poland) in holdings with an area of 30 ha and more of agricultural land.

On average, 111.8 kg of lime fertilisers in terms of pure ingredient were used per 1 ha of agricultural land. In the case of calcium fertilisers, the highest consumption, 140.9 kg per 1 ha of agricultural land, was in holdings with 50 to 100 ha of agricultural land (in Poland, the highest consumption, i.e. 126.5 kg per 1 ha of agricultural land, was recorded in holdings with 100 ha and more of agricultural land). The lowest consumption of lime fertilisers, i.e. 36.7 kg per 1 ha of agricultural land was in holdings with an area of 1 to 2 ha inclusive of agricultural land (in Poland, 21.3 kg per 1 ha of agricultural land in this area group). The largest share of holdings using lime fertilisers, reaching 35.7%, was recorded in the Brodnicki Powiat. A high percentage (approximately 32%) of such holdings was also recorded in the Golubsko-Dobrzyński and Radziejowski powiats. However, the territorial distribution of lime fertiliser consumption was different. According to the Agricultural Census 2020 data, 9 powiats achieved a value above the average consumption in the voivodship. It was the highest in the Sępoleński (166.6 kg per 1 ha of agricultural land) and Mogileński (154.5 kg per 1 ha of agricultural land) powiats, where area sown to cereals and rape and agrimony was high.

In addition to mineral and lime fertilisers, agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship used **natural fertilisers** to fertilise the soil. From 2 June 2019 to 1 June 2020, such fertilisation was applied in 29.3 thousand holdings. Compared with the Agricultural Census 2010, their number decreased by approximately 30% (a similar decrease was recorded in Poland). The number of agricultural holdings using liquid manure to fertilise soil decreased the most, by 56.0% (in Poland, by 57.4%). One-third fewer holdings used solid manure (in Poland, 40.5% fewer holdings), while slurry was used by 7.2% fewer holdings (in Poland, 12.6% fewer holdings).

Wykres 25. Udział gospodarstw stosujących nawozy naturalne w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Chart 25. Share of holdings using natural fertilisers in the total number of agricultural holdings from 2 June 2019 to 1 June 2020

Nawożenie obornikiem i pomiotem ptasim stosowały głównie gospodarstwa rolne „specjalizujące się w uprawach polowych”, natomiast gnojówkę i gnojowicę – te „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”.

Pomiędzy spisem rolnym w 2020 r. i 2010 r., poza spadkiem liczby gospodarstw rolnych stosujących nawozy naturalne, zmniejszyło się też ich zużycie. W przypadku obornika zużycie spadło o 17,8% (w Polsce spadek o 44,3%), ale wielkość zużycia (3,4 mln ton) nadal była znacząca, stanowiąc 8,8% zużycia krajowego. Gnojówki zużyto mniej o 41,3% (w Polsce o ok. 1/3 mniej), czyli 698,2 tys. m³. Wyjątek stanowiła gnojowica, której zużycie (937,8 tys. m³) w gospodarstwach rolnych wzrosło w porównaniu do PSR 2010 o 43,3% (w Polsce wzrost o 72,5%).

Z danych PSR 2020 wynika, że w województwie kujawsko-pomorskim zasadniczo wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał udział gospodarstw rolnych stosujących nawożenie naturalne – od 15,2% w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR włącznie do 71,3% w gospodarstwach o powierzchni 30-50 ha UR. W gospodarstwach użytkujących większy areal UR ponad połowa stosowała nawożenie naturalne. W Polsce podobnie, najniższy udział wystąpił w gospodarstwach o powierzchni do 1 ha UR (6,5%), z tym że największy odsetek gospodarstw stosujących ten rodzaj nawożenia wystąpił w gospodarstwach o powierzchni 20-30 ha UR (67,3%), a w gospodarstwach 100 ha i więcej UR wyniósł 40,0%.

Fertilisation with solid manure and poultry manure was mainly used by farms 'specialising in field crops', while liquid manure and slurry was used by those 'specialising in rearing livestock fed with roughages'.

Between agricultural censuses in 2020 and in 2010, in addition to the decrease in the number of agricultural holdings using natural fertilisers, their consumption also decreased. In the case of solid manure, consumption fell by 17.8% (a decrease of 44.3% in Poland), but the volume of consumption (3.4 million tonnes) was still significant, accounting for 8.8% of the national consumption. 41.3% less liquid manure was used (in Poland, around one-third less), at the level of 698.2 thousand m³. The exception was slurry, the consumption of which (937.8 thousand m³) in agricultural holdings increased by 43.3% (in Poland, an increase of 72.5%) compared to the Agricultural Census 2010.

The Agricultural Census 2020 data show that in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, in general, the share of agricultural holdings using natural fertilisation increased as the area of agricultural land increased – from 15.2% in holdings with up to 1 ha inclusive of agricultural land to 71.3% in holdings with 30-50 ha of agricultural land. In holdings using a larger area of agricultural land, more than half of them used natural fertilisation. In Poland, similarly, the lowest share occurred in holdings with up to 1 ha inclusive of agricultural land (6.5%), but the highest percentage of holdings using this type of fertilisation occurred in holdings with 20-30 ha of agricultural land (67.3%), and in holdings with 100 ha and more of agricultural land it was 40.0%.

Stosowanie obornika w gospodarstwach rolnych w województwie kujawsko-pomorskim było zróżnicowane przestrzennie. W 12 powiatach udział gospodarstw wykorzystujących ten nawóz naturalny był wyższy niż 46,0%, tj. niż średnia notowana w województwie. Najwięcej gospodarstw (powyżej 57%) stosowało obornik w powiecie rypińskim i brodnickim. Natomiast w powiecie żnińskim zużycie tego nawozu było najwyższe (średnio 198,4 t w 1 gospodarstwie). Warto zaznaczyć, że wymienione powiaty charakteryzowały się jedną z największych wartości pogłowia bydła i świń przypadającą na 1 gospodarstwo rolne.

Od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim zabiegi **środkami ochrony roślin** stosowano w 49,9 tys. gospodarstwach rolnych, tj. w 83,7% wszystkich gospodarstw (w Polsce w 68,7% gospodarstw). Tak w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce ok. 90% gospodarstw wykonywało zabiegi środkami ochrony roślin w celu ochrony zbóż. Około 25% gospodarstw rolnych (w Polsce w ok. 15%) zabiegi te wykonało na pozostałej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze.

Jak wskazują wyniki PSR 2020 w okresie wegetacji przeciętnie w gospodarstwie rolnym w województwie kujawsko-pomorskim liczba zabiegów środkami ochrony roślin wahała się od 7 wykonywanych na sady i inne uprawy trwałe do 3 wykonanych na zboża i na pozostałą powierzchnię UR w dobrej kulturze (w Polsce było to średnio od 9 zabiegów na sady do 2 na zboża).

The use of solid manure in agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was spatially differentiated. In 12 powiats, the share of holdings using this kind of natural fertiliser was higher than 46.0%, i.e. above the average recorded in the voivodship. The most holdings (above 57%) used solid manure in the Rypiński and Brodnicki powiats. In the Żniński Powiat, on the other hand, the consumption of this fertiliser was the highest (198.4 tonnes per holding). It is worth noting that the aforementioned powiats were characterised by one of the largest populations of cattle and pigs per agricultural holding.

From 2 June 2019 to 1 June 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, treatments with **plant protection products** were applied in 49.9 thousand agricultural holdings, i.e. 83.7% of all agricultural holdings (in Poland in 68.7% of agricultural holdings). Both in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and in Poland, approximately 90% of holdings used plant protection products to protect cereals. Approximately 25% of holdings (in Poland in approximately 15%) carried out these treatments on the remaining area of agricultural land in good condition.

As indicated by the results of the Agricultural Census 2020, during the vegetation period, on average in an agricultural holding in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the number of treatments with plant protection products ranged from 7 carried out on orchards and other permanent crops to 3 carried out on cereals and on the remaining area of agricultural land in good condition (in Poland it was on average from 9 treatments on orchards to 2 on cereals).

Rozdział 7

Chapter 7

Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Sources of income of households with a holder of an agricultural holding

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego, w 2020 r. wszystkie gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (czyli gospodarstwa indywidualne) uzyskały dochód z działalności rolniczej. Drugim, co do wielkości, źródłem dochodu była praca najemna.

Dla ponad połowy gospodarstw indywidualnych działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, tzn. dochody z tej działalności przekraczały 50% dochodu ogółem.

Zaobserwowano, że przeważnie wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych rósł odsetek gospodarstw domowych, w których głównym źródłem dochodu była działalność rolnicza. W gospodarstwach indywidualnych, utrzymujących się głównie z działalności nierolniczej, sytuacja była odwrotna.

W okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r., w województwie kujawsko-pomorskim wszystkie **gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego**, tj. 59,2 tys., uzyskały dochody z prowadzonej działalności rolniczej. W konsekwencji spadku liczby gospodarstw rolnych ogółem w stosunku do poprzedniego spisu z 2010 r., zmniejszyła się także (o 12,8%) liczba omawianych gospodarstw (w Polsce spadek o 13,0%).

Oprócz dochodów z działalności rolniczej, dla 34,0% gospodarstw indywidualnych źródłem dochodu była praca najemna (w kraju o 10,5 p. proc. więcej). W co piątym gospodarstwie wystąpił dochód z emerytury i renty (w Polsce 29,0% gospodarstw). Niezarobkowe źródła utrzymania poza emeryturą i rentą wykazało 14,8% gospodarstw (w kraju 15,8%). Natomiast dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej uzyskało 13,7% omawianych gospodarstw (w Polsce o 0,9 p. proc. więcej).

W odniesieniu do wyników PSR 2010 w województwie kujawsko-pomorskim najbardziej zwiększył się udział gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodar-

According to the results of the Agricultural Census, in 2020 all households with a holder of an agricultural holding (i.e. natural person's agricultural holdings) received income from agricultural activity. The second largest source of income was contract work. For more than half of natural persons' agricultural holdings, agricultural activity was the main source of livelihood, i.e. income from this activity exceeded 50% of total income.

It was observed that, in general, the percentage of households in which agricultural activity was the main source of income increased as the area of agricultural land increased. In natural persons' agricultural holdings living mainly from non-agricultural activities, the situation was the opposite.

In the period from 2 June 2019 to 1 June 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, all **households with a holder of an agricultural holding**, i.e. 59.2 thousand, received income from their agricultural activity. As a consequence of the decrease in the number of total agricultural holdings in relation to the previous census of 2010, the number of households in question also decreased (by 12.8%) (in Poland, a decrease of 13.0%).

In addition to income from agricultural activity, 34.0% of natural persons' agricultural holdings had contract work as a source of income (10.5 percentage points more in the country). One in five holdings had income from retirement pension and other pensions (29.0% of holdings in Poland). Unearned sources of income other than retirement pension and other pensions were reported by 14.8% of holdings (15.8% in the country). On the other hand, income from non-agricultural economic activities was obtained by 13.7% of the said holdings (in Poland 0.9 percentage points more).

In relation to the results of the Agricultural Census 2010, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the share of households with a holder of an agricultural holding living on unearned sources other than retirement pen-

stwa rolnego utrzymujących się z niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą (o 10,3 p. proc.). Znacznie, bo o 5,1 p. proc., obniżył się udział gospodarstw uzyskujących dochody z działalności pozarolniczej.

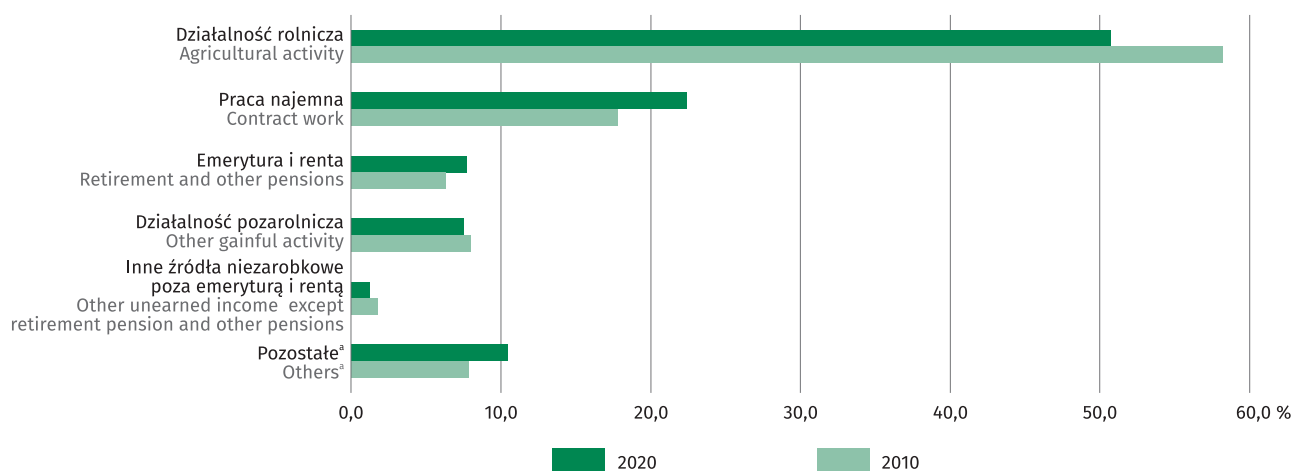
Według wyników PSR 2020 działalność rolnicza stanowiła **główne źródło utrzymania** (przekraczające 50% dochodów ogółem) dla 50,7% (tj. 30,0 tys.) gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (w Polsce o 20,4 p. proc. mniej). W porównaniu z PSR 2010 odsetek takich gospodarstw zmniejszył się o 7,5 p. proc. (w kraju spadek o 3,5 p. proc.).

sion and other pensions increased the most (by 10.3 percentage points). The share of households obtaining income from non-agricultural activities decreased significantly, by 5.1 percentage points.

According to the results of the Agricultural Census 2020, agricultural activity was the **main source of livelihood** (exceeding 50% of total income) for 50.7% (i.e. 30.0 thousand) of households with a holder of an agricultural holding (20.4 percentage points less in Poland). In comparison with the Agricultural Census 2010, the percentage of such households decreased by 7.5 percentage points (in Poland, a decrease of 3.5 percentage points).

Wykres 26. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów

Chart 26. Structure of the number of households with a holder of an agricultural holding by the main source of income

a Gospodarstwa, w których wystąpił mieszany rodzaj głównego źródła dochodu (z działalności rolniczej i pracy najemnej oraz z pracy najemnej i działalności rolniczej) oraz gospodarstwa, w których nie określono głównego źródła dochodu.

a Households where there was a mixed type of main source of income (from agricultural activity and contract work and from contract work and agricultural activity) and households where no main source of income was identified.

Wśród omawianych gospodarstw domowych wyodrębnić można również te uzyskujące główne dochody z dwóch rodzajów źródeł, tj. **źródła mieszane**. Zaliczamy do nich:

- gospodarstwa domowe, dla których łączne dochody z **pracy najemnej i działalności rolniczej** (z przewagą tych z pracy najemnej) przekraczały 50% dochodów ogółem. Stanowiły one 1,9% wszystkich gospodarstw indywidualnych w województwie kujawsko-pomorskim (w Polsce 2,7%);
- gospodarstwa domowe, dla których łączne dochody z **działalności rolniczej i pracy najemnej** (z przewagą tych z działalności rolniczej) przekraczały 50% dochodów ogółem. Ich udział wyniósł 0,9% (w Polsce 0,8%).

Among the households in question, we can also distinguish those receiving their main income from two types of sources, i.e. **mixed sources**. These include:

- households for which the combined income from **contract work and agricultural activity** (with the predominance of income from contract work) exceeded 50% of total income. They accounted for 1.9% of all natural persons' agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (2.7% in Poland);
- households for which the combined income from **agricultural activity and contract work** (with the predominance of income from agricultural activity) exceeded 50% of total income. Their share was 0.9% (0.8% in Poland).

Według PSR 2020 zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, generalnie wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych zwiększał się odsetek gospodarstw domowych, w których dochody z działalności rolniczej przekraczały 50% ogółu dochodów. Omawiany odsetek wzrastał od 12,1% (w Polsce 7,4%) w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni od 1 do 2 ha UR do 91,7% (w Polsce 84,5%) w gospodarstwach o areale 50 ha i więcej UR. Wyjątek stanowiły gospodarstwa najmniejsze o powierzchni do 1 ha UR włącznie, w których omawiany odsetek wyniósł 27,8% (w Polsce mniej o 8,3 p. proc.).

Odmierna zależność, zaobserwowana zarówno w województwie, jak i w Polsce, występowała w sytuacji, gdy gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskiwały dominujące dochody z innych źródeł. Najczęściej wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych zmniejszał się odsetek gospodarstw z głównymi dochodami z pracy najemnej, pozarolniczej działalności gospodarczej, emerytur i rent lub z niezarobkowych źródeł utrzymania. W przypadku wymienionych gospodarstw najwyższe udziały odnotowano w gospodarstwach o areale od 1 do 2 ha UR. Wyjątek stanowiły gospodarstwa najmniejsze (do 1 ha UR włącznie), dla których omawiany odsetek był niższy w przypadku każdego z wymienionych źródeł dochodu.

W 13 powiatach w województwie kujawsko-pomorskim przynajmniej połowa gospodarstw indywidualnych wykazała, że głównym źródłem ich utrzymania były dochody z działalności rolniczej. Najwyższy odsetek tych gospodarstw domowych wystąpił w powiecie radziejowskim (67,7% ogółu gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego). Natomiast najniższy odsetek gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania były dochody z działalności rolniczej charakterystyczny był dla miast na prawach powiatu (mniej niż 21% tego typu gospodarstw). Warto dodać, że w gospodarstwach indywidualnych zlokalizowanych w tych miastach najwyższy odsetek stanowiły gospodarstwa, dla których główne źródło utrzymania pochodziło z pracy najemnej, działalności pozarolniczej oraz z emerytur i rent.

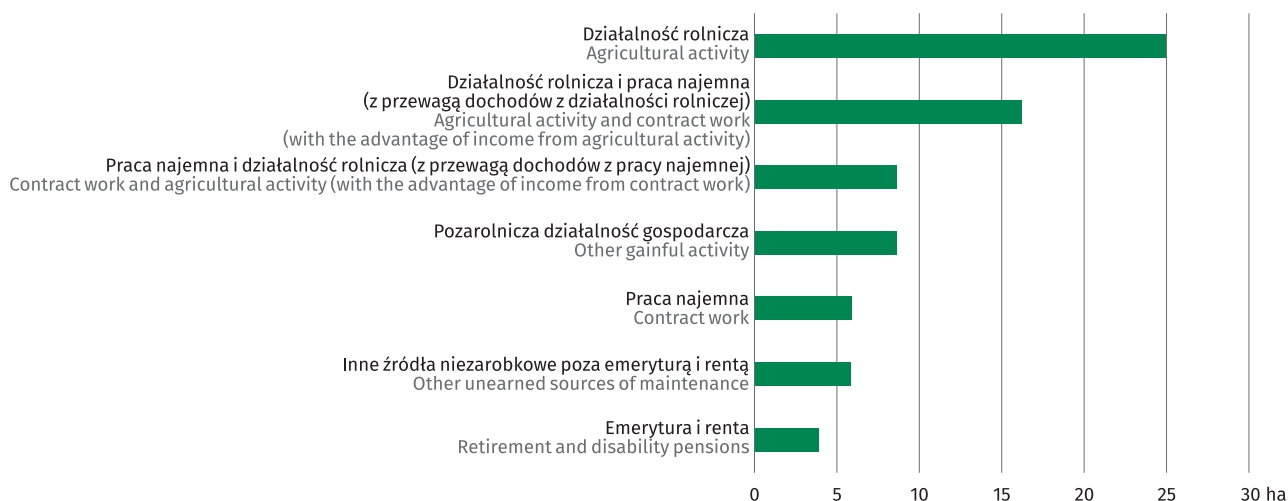
According to the Agricultural Census 2020, both in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and in Poland, in general, as the area of agricultural land in natural persons' agricultural holdings increased, the proportion of households in which income from agricultural activity exceeded 50% of total income also was increasing. The percentage in question increased from 12.1% (7.4% in Poland) in natural persons' agricultural holdings with an area of 1 to 2 ha of agricultural land to 91.7% (84.5% in Poland) in agricultural holdings with an area of 50 ha and more of agricultural land. The exception was the smallest holdings with an area of up to 1 ha of agricultural land, where the percentage in question was 27.8% (in Poland 8.3 percentage points lower).

A different relationship, observed both in the voivodship and in Poland, occurred when households with a holder of an agricultural holding were receiving their dominant income from other sources. Most often, as the area of agricultural land was increasing, the percentage of households with the main income from contract work, non-agricultural economic activity, retirement pension or other pensions or from unearned sources of income was decreasing. In the case of the aforementioned holdings, the highest shares were recorded in agricultural holdings with an area of 1 to 2 ha of agricultural land. The exceptions were the smallest holdings (up to 1 ha of agricultural land), for which the percentage in question was lower for each of the mentioned sources of income.

In 13 powiats in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, at least half of the natural persons' agricultural holdings showed that the main source of their livelihood was income from agricultural activity. The highest percentage of these holdings was in the Radziejowski Powiat (67.7% of all households with a holder of an agricultural holding). On the other hand, the lowest percentage of households for which the main source of livelihood was income from agricultural activity was characteristic for cities with powiat rights (less than 21% of this type of households). It is worth adding that in natural persons' agricultural holdings located in these cities, the highest percentage was in households for which the main source of income was from contract work, non-agricultural activity and retirement pension and other pensions.

Wykres 27. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych według głównego źródła dochodów gospodarstwa domowego w 2020 r.

Chart 27. Average area of agricultural land in natural person's agricultural holdings by the main source of household income in 2020

W województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, gospodarstwa indywidualne, w których znaczący dochód pochodził z działalności rolniczej cechowały się przeważnie najwyższym odsetkiem gospodarstw z powierzchnią gruntów, upraw, ze zwierzętami gospodarskimi, mechanizacją, nawożeniem, a także wysokim poziomem wykształcenia rolniczego osób zarządzających i znaczącą wielkością ekonomiczną.

Gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza, posiadały największe obszarowo gospodarstwa rolne. Średnia powierzchnia użytków rolnych w tych gospodarstwach wynosiła 24,94 ha i była o ponad 8,5 ha wyższa niż przeciętna powierzchnia 1 gospodarstwa indywidualnego. Natomiast gospodarstwa domowe osiągające główne dochody z emerytur i rent należały do obszarowo najmniejszych, ich średnia powierzchnia wynosiła 3,88 ha.

Według PSR 2020 prawie wszystkie (ponad 99%) omawiane gospodarstwa domowe posiadały użytki rolne ogółem, w tym w dobrej kulturze rolnej. Te z nich, które uzyskiwały ponad 50% dochodów z działalności rolniczej oraz łącznie z działalności rolniczej i pracy najemnej, charakteryzowały się jednym z najwyższych odsetków gospodarstw z:

- zasiewami (odpowiednio 97,2% i 97,7%);
- łąkami trwałymi (odpowiednio 47,0% i 45,6%);
- lasami i gruntami leśnymi (odpowiednio 22,2% i 23,9%).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as well as in Poland, natural persons' agricultural holdings, in which significant income came from agricultural activity were generally characterised by the highest percentage of agricultural holdings with agricultural land, crops, with livestock, mechanisation, fertilisation, as well as a high level of agricultural education of managers and significant economic size.

Households whose main source of livelihood was agricultural activity had the largest agricultural holdings in terms of area. The average area of agricultural land in these households was 24.94 ha and was more than 8.5 ha larger than the average area of a natural person's agricultural holding. In contrast, households receiving their main income from retirement pension or other pensions were among the smallest in terms of area. Their average area being 3.88 ha.

According to the Agricultural Census 2020, almost all (more than 99%) of the households in question had total agricultural land, including land in good agricultural condition. Those that earned more than 50% of their income from agricultural activity and combined agricultural activity and contract work had one of the highest percentages of agricultural holdings with:

- sown area (respectively 97.2% and 97.7%);
- permanent meadows (respectively 47.0% and 45.6%);
- forests and forest land (respectively 22.2% i 23.9%).

Natomiast najwyższy odsetek gospodarstw z użytkami rolnymi nieutrzymywanymi w dobrej kulturze rolnej (11,5%) odnotowano w grupie gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego o głównych dochodach pochodzących z niezarobkowych źródeł utrzymania. Grupę gospodarstw indywidualnych utrzymującą się głównie z działalności pozarolniczej charakteryzował najwyższy odsetek gospodarstw rolnych z powierzchnią ugorów (5,6%).

Również największy udział gospodarstw z powierzchnią **upraw zbóż**, był w gospodarstwach utrzymujących się głównie z mieszanych źródeł dochodu (działalność rolnicza i praca najemna) oraz z działalności rolniczej. W tych gospodarstwach zasiewy zbóż wykazało ponad 90% gospodarstw. Należy zwrócić uwagę, że w gospodarstwach rolnych użytkowanych przez rolników, których gospodarstwa domowe uzyskiwały ponad 50% dochodów ogółem z działalności rolniczej odnotowano najwyższy odsetek gospodarstw rolnych uprawiających rzepak i rzepik (19,7%), buraki cukrowe (19,5%) czy warzywa gruntowe (10,4%).

Według danych PSR 2020, w województwie kujawsko-pomorskim prawie połowa wszystkich gospodarstw indywidualnych prowadziła chów lub hodowlę **zwierząt gospodarskich**. Udział ten powyżej średniego poziomu dla województwa występował w 64,9% gospodarstw indywidualnych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza oraz w 56,4% gospodarstw z mieszanym źródłem utrzymania – rolniczym i pracą najemną. Najniższy odsetek gospodarstw rolnych (ok. 20%) prowadzących chów lub hodowlę zwierząt odnotowano wśród gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność pozarolnicza.

Gospodarstwa indywidualne utrzymujące się głównie z działalności rolniczej odznaczały się najwyższym odsetkiem gospodarstw zajmujących się chowem i hodowlą bydła oraz świń, odpowiednio 44,7% i 26,2% ogółu gospodarstw w omawianej grupie gospodarstw domowych. W około 1/3 gospodarstw z dominującym mieszanym rodzajem głównego źródła dochodu, tj. z działalności rolniczej i pracy najemnej oraz pracy najemnej i działalności rolniczej, najwyższy był odsetek gospodarstw z pogłowiem drobiu kurzego. Gospodarstw domowych z wymienionymi zwierzętami gospodarskimi było relatywnie najmniej wśród tych gospodarstw, które utrzymywały się głównie z działalności pozarolniczej (odpowiednio 5,4%, 3,2% i 10,2%).

W województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w kraju zdecydowanie najwyższą obsadą zwierząt (w sztukach dużych) na 1 gospodarstwo utrzy-

In contrast, the highest percentage of agricultural holdings with agricultural land not maintained in good agricultural condition (11.5%) was recorded in the group of households with a holder of an agricultural holding with the main income coming from unearned sources of livelihood. The group of natural persons's agricultural holdings making their living mainly from non-agricultural activity was characterised by the highest percentage of agricultural holdings with an area of fallow land (5.6%).

Also, the highest share of agricultural holdings with **ce-real crops** was in households living mainly from mixed sources of income (agricultural activity and contract work) and from agricultural activity. In these holdings, sown areas of cereals was reported by more than 90% of the holdings. It should be noted that the agricultural holdings run by farmers whose households earned more than 50% of their total income from agricultural activity had the highest percentage of agricultural holdings growing rape and agrimony (19.7%), sugar beets (19.5%) or ground vegetables (10.4%).

According to the Agricultural Census 2020 data, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship almost half of all natural persons' agricultural holdings were rearing or breeding **livestock**. This share was above the average level for the voivodship in 64.9% of natural persons' agricultural holdings, for which the main source of livelihood was agricultural activity, and in 56.4% of agricultural holdings with a mixed source of livelihood – agricultural activity and contract work. The lowest percentage of agricultural holdings (about 20%) rearing or breeding livestock was recorded among households for which the main source of livelihood was non-agricultural activity.

Natural persons' agricultural holdings living mainly from agricultural activity were characterised by the highest percentage of holdings rearing or breeding cattle and pigs, respectively 44.7% and 26.2% of total holdings in the discussed group of households. In about one-third of the households with a dominant mixed type of main source of income, i.e. from agricultural activity and contract work and agricultural activity, the percentage of households with chickens was the highest. Households with the aforementioned livestock were relatively the least numerous among those households that made their living mainly from non-agricultural activity (5.4%, 3.2% and 10.2% respectively).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, similarly as in the country, by far the highest number of animals (in large heads) per 1 holding keeping animals was char-

mujące zwierzęta cechowały się gospodarstwa rolne, gdzie gospodarstwa domowe utrzymywały się głównie z działalności rolniczej (34 szt.). Omawiany wskaźnik był najniższy w grupie gospodarstw rolnych, których gospodarstwa domowe uzyskiwały główne dochody z emerytur i rent (3 szt.).

Wyniki PSR 2020 pokazały, że ponad 70% ogółu gospodarstw indywidualnych wyposażonych było w **ciągniki**. Jednakże udział ten był znacznie wyższy w przypadku gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza (89,1%) oraz źródło mieszane, czyli działalność rolnicza i praca najemna (86,4%). Dla porównania najmniej ciągników posiadały gospodarstwa domowe uzyskujące ponad 50% dochodów z emerytur i rent (39,2% omawianej grupy gospodarstw).

Według PSR 2020 najwyższe odsetki gospodarstw stosujących **nawożenie** mineralne i wapniowe oraz naturalne odnotowano w grupie gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem utrzymania była łącznie działalność rolnicza i praca najemna (odpowiednio 95,1% i 55,1%) oraz działalność rolnicza (odpowiednio 93,8% i 65,4%). Najniższy odsetek gospodarstw domowych stosujących nawożenie mineralne i wapniowe wystąpił wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem dochodów były niezarobkowe źródła utrzymania (66,0%), natomiast zaledwie co 4 gospodarstwo utrzymujące się głównie z pozarolniczej działalności gospodarczej stosowało nawozy naturalne.

Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha UR w dobrej kulturze było najwyższe w gospodarstwach, dla których głównym źródłem utrzymania była działalność rolnicza – 180 kg, a najniższe wśród gospodarstw, gdzie głównym źródłem dochodów były inne niezarobkowe źródła utrzymania – ok. 97 kg.

Z analizy poziomu wykształcenia wynika, że najwyższy odsetek (63,5%) osób kierujących gospodarstwami rolnymi z **wykształceniem rolniczym** występował w grupie gospodarstw indywidualnych, dla których głównym źródłem dochodów gospodarstwa domowego była działalność rolnicza (o 10,8 p. proc. więcej niż w gospodarstwach indywidualnych ogółem). Najniższy odsetek kierujących gospodarstwami rolnymi z wykształceniem rolniczym (33,0%) występował tam, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego były niezarobkowe źródła utrzymania poza emeryturą i rentą.

acteristic for agricultural holdings, where households maintained themselves mostly from agricultural activity (34 heads). The indicator in question was the lowest in the group of agricultural holdings whose households obtained their main income from retirement pensions and other pensions (3 heads).

The Agricultural Census 2020 results showed that more than 70% of all natural persons' agricultural holdings were equipped with **agricultural tractors**. However, this share was much higher in the case of households for which the main source of income was agricultural activity (89.1%) and a mixed source, i.e. agricultural activity and contract work (86.4%). In comparison, the fewest tractors were owned by households earning more than 50% of their income from retirement pensions and other pensions (39.2% of the group of households in question).

According to the Agricultural Census 2020, the highest percentages of households using mineral and lime **fertilisation** and natural fertilisation were recorded in the group of households for which the main source of income was a combination of agricultural activity and contract work (95.1% and 55.1% respectively) and agricultural activity (93.8% and 65.4% respectively). The lowest percentage of households applying mineral and lime fertilisation occurred among households where the main source of income was unearned source of livelihood (66.0%), while only one in four households living mainly from non-agricultural economic activity used natural fertilisers.

Consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredients per hectare of agricultural land was highest in agricultural holdings for which the main source of livelihood was agricultural activity – 180 kg, and lowest among agricultura holdings where the main source of income was other unearned sources of livelihood – about 97 kg.

The analysis of the level of education shows that the highest percentage (63.5%) of those managing agricultural holdings with **agricultural education** was in the group of natural persons' agricultural holdings for which the main source of livelihood was agricultural activity (10.8 percentage points more than in natural persons' agricultural holdings overall). The lowest percentage of holders of agricultural holdings with agricultural education (33.0%) was found where the main source of livelihood of a holding was unearned income other than a retirement pension or other pension.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2020 r. **średnia wielkość ekonomiczna** gospodarstwa rolnego, gdzie głównym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego była działalność rolnicza, wynosiła 53,2 tys. euro standardowej produkcji. Oznacza to, że była wyższa o $\frac{2}{3}$ od średniej wielkości ekonomicznej gospodarstwa indywidualnego ogółem i 11 razy niż w gospodarstwach rolnych, w których gospodarstwo domowe utrzymywało się głównie z emerytur i rent.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2020, the **average economic size** of an agricultural holding where the main source of livelihood of the household was agricultural activity was EUR 53.2 thousand of standard output. This means that it was two-thirds higher than the average economic size of a natural person's agricultural holding in general and 11 times higher than in agricultural holdings where the household subsisted mainly on retirement pensions or other pensions.

Rozdział 8

Chapter 8

Pracujący i nakłady pracy w gospodarstwach rolnych

Labour force and labour input in agricultural holdings

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim nakłady pracy w gospodarstwach rolnych były niższe niż w 2010.

W gospodarstwach indywidualnych pracowali głównie użytkownicy oraz ich rodziny. Pomimo że w porównaniu do spisu rolnego z 2010 r. nastąpił spadek nakładów pracy rodzinnej siły roboczej, to jednak zarówno w województwie, jak i w kraju, zdecydowaną większość nakładów pracy w gospodarstwach indywidualnych ponosili użytkownicy gospodarstwa wraz ze swoimi rodzinami. Mężczyźni stanowili ponad $\frac{3}{4}$ użytkowników gospodarstw indywidualnych. Co 4 członek rodziny pracujący w gospodarstwie był w wieku 45-54 lata.

W gospodarstwach osób prywatnych i jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej największy udział nakładów pracy ponieśli pracownicy najemni stali.

Działalność rolnicza prowadzona w gospodarstwach rolnych wymaga udziału i wkładu pracy człowieka. W gospodarstwach indywidualnych jest to zazwyczaj praca użytkownika i członków jego rodziny (tworzących wspólne gospodarstwo domowe z użytkownikiem lub utrzymujących się oddzielnie), wspomaganych przez opłacanych pracowników najemnych lub pracowników kontraktowych (tj. osoby zatrudnione przy świadczeniu zakontraktowanych usług), a czasem także bezpłatna pomoc sąsiedzka. W pozostałych gospodarstwach rolnych, w zależności od formy własności, trzon siły roboczej stanowią pracownicy najemni lub inne osoby pracujące bez wynagrodzenia (członkowie spółdzielni, zakonów, uczniowie szkół i inne), wspomagane pracownikami najemnymi i kontraktowymi. Osobą zarządzającą, podejmującą decyzje co do kierunku i rozmiarów prowadzonej w gospodarstwie produkcji, jest osoba kierująca gospodarstwem rolnym. W gospodarstwach indywidualnych w przeważającej części jest to sam użytkownik, w gospodarstwach pozostałych – najczęściej zatrudniony do tego celu pracownik najemny.

During the 12 months preceding 1 June 2020 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship labour input in agricultural holdings was lower than in 2010.

In individual holdings, mainly holders and members of their families worked. Although there was a decrease in family labour input compared with the Agricultural Census 2010, both in the voivodship and in the country, the vast majority of labour input in individual holdings was incurred by holders of agricultural holdings with their families. Men accounted for more than three-quarters of holders of individual holdings. Every 4th family member working in a holding was aged 45-54 years.

In holdings of natural persons and organisational units without legal personality, the largest share of labour input was incurred by permanent employees.

Agricultural activity carried out in agricultural holdings require the participation and contribution of human labour. In individual holdings, this is usually the work of the holder and family members (who form a common household with the holder or support themselves separately), assisted by paid employees or contracted workers (i.e. people providing paid services for a holding) and sometimes unpaid neighbourly assistance. In other holdings, depending on the form of ownership, the core of the labour force consists of paid employees or other unpaid workers (members of cooperatives, religious orders, school pupils and others), supported by paid employees and contracted workers. The manager, who makes decisions about the direction and extent of production in the holding, is the person in charge of the holding. In individual holdings, this is predominantly the holder; in other holdings, it is most often an employee hired for this purpose.

W niniejszej publikacji zaprezentowano osoby pracujące, czyli osoby wykonujące pracę na rzecz rolnictwa oraz nakłady pracy poniesione przez nie na działalność rolniczą w gospodarstwach rolnych w ciągu 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. Uwzględniono nawet minimalny wkład pracy każdej z osób pracujących w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej w każdym z 12 miesięcy w tym okresie, niezależnie od tego czy praca w gospodarstwie rolnym była dla tych osób pracą wyłącznie, główną czy dodatkową.

Bardzo ważnym zagadnieniem przy ocenie nakładów pracy osób pracujących w rolnictwie jest wymiar czasu pracy, w jakim pracują poszczególne osoby – zarówno rodzinną siłą roboczą, jak i pozostali pracownicy. Ze względu na warunki klimatyczne w rolnictwie występują okresy wzmożonego zatrudnienia, w których powszechne jest wykonywanie pracy w niepełnym wymiarze czasu. Stąd w przypadku pracowników dorywczych, kontraktowych, pomocy sąsiedzkiej istotny jest łączny wkład pracy mierzony w godzinach, a nie tylko liczba osób wykonujących prace rolnicze (tym bardziej, że najczęściej jest to praca zadaniowa, poszczególne osoby wymieniają się w ciągu roku, a wkład pracy każdej z tych osób może być różny). W związku z powyższym podstawą prowadzonej analizy są nakłady pracy wyrażone w **umownych rocznych jednostkach pracy (z ang. Annual Work Unit – AWU)**, będących odpowiednikiem rocznego wkładu pracy osoby zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy (tj. po przeliczeniu pracujących w niepełnym wymiarze na pełne etaty). Podejście to pozwala uchwycić specyfikę pracy w rolnictwie, w tym w rodzinnych gospodarstwach rolnych, w których rolnictwo jest wyłącznym lub głównym zajęciem użytkownika i osób z nim mieszkających, tym samym nie uwzględniać podwójnie osób mających miejsce pracy także poza rolnictwem.

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wskazują, że w 59,2 tys. gospodarstw indywidualnych, pracowali głównie użytkownicy i ich rodziny, ale jedynie dla 1/3 z nich były to jedyne osoby, które pracowały w gospodarstwie. Pozostałe gospodarstwa zatrudniały pracowników lub korzystały z pomocy sąsiadów.

This publication presents employed persons, i.e. the persons performing agricultural work, and the labour input they made to agricultural activity in agricultural holdings during the 12 months preceding 1 June 2020. Even the minimum labour input of each person working in the holding in agricultural production in each of the 12 months during this period is included, regardless of whether the job in the holding was the sole, main or additional for these persons.

A very important issue in assessing the labour input of those working in agriculture is working time of particular persons – both of family members and other workers. Due to climatic conditions, there are periods of intense employment in agriculture when part-time work is common. Hence, in the case of temporary workers, contracted workers, neighbourly assistance, it is the total labour input measured in hours that is important, and not just the number of persons performing agricultural work (especially as it is most often task-based, individuals swap over the course of the year, and each person's labour input may vary). The analysis is therefore based on labour input expressed in **annual work units (AWU)**, which are equivalent to the annual labour input of a full-time employee (i.e. after converting part-time employees into full-time equivalents). This approach captures the specificity of agricultural work, including that in family agricultural holdings, where agriculture is the sole or main occupation of the holder and the people living with him or her, thereby not double-counting people who also have a job outside agriculture.

The results of the Agricultural Census 2020 show that, in 59.2 thousand individual agricultural holdings, mainly the holder and his or her family worked, but for only one-third of them these were the only people who worked in the holding. The remaining holdings employed workers or used neighbourly assistance.

Tablica 7. Gospodarstwa indywidualne korzystające przy prowadzonej działalności rolniczej z pracy różnych grup pracujących w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

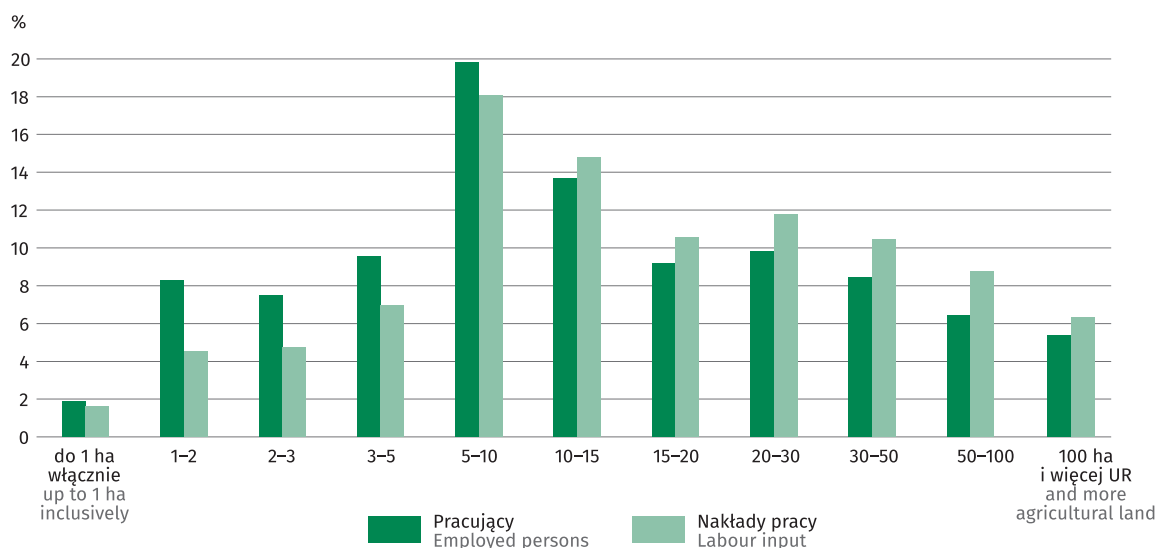
Table 7. Natural person's agricultural holdings (private farms) conducting agricultural activity with the use of work of different groups of persons in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020

Województwa Voivodships	Liczba gospodarstw indywidualnych ogółem Total number of natural person's agricultural holdings	Liczba gospodarstw korzystających z pracy ^a The number of natural person's agricultural holdings using the work of ^a						
		użytkowników holders	rodziny użytkownika holder's family	pracowników najemnych stałych permanent employees	pracowników najemnych dorywczych temporary workers	pracowników kontraktowych (świadczących odpłatne usługi dla gospodarstwa) contracted workers (providing paid services for a holding)	pomocy sąsiedzkiej neighbourly assistance	wyłącznie użytkownika i członków jego rodziny the holder and his/her family members exclusively
Polska Poland	1309,9	1292,3	859,5	20,5	166,7	332,9	437,5	514,7
Województwo kujawsko-pomorskie Kujawsko-Pomorskie Voivodship	59,2	58,5	37,2	1,3	6,7	18,5	22,9	20,4

a Danych nie należy sumować na ogółem.
a Data should not be added up for the total.

Wykres 28. Struktura pracujących i nakładów pracy według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Chart 28. Structure of employed persons and labour input by agricultural land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020

Według PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim w gospodarstwach rolnych **wykonywało pracę**

According to the Agricultural Census 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 122.6 thousand people (excluding

na rzecz rolnictwa 122,6 tys. osób (bez pracowników najemnych dorywczych, kontraktowych, pomocy sąsiedzkiej i pozostałych osób), co stanowiło 4,5% pracujących w kraju. W gospodarstwach indywidualnych wykonywało pracę 119,6 tys. osób (4,4% osób pracujących w tych gospodarstwach w kraju).

W trakcie 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim **nakłady pracy** wyniosły 79,0 tys. AWU. Były one o 20,4% mniejsze w porównaniu z wynikami uzyskanymi w powszechnym spisie rolnym przeprowadzonym w 2010 r. (w kraju o 25,5% niższe). Zdecydowaną większość, bo 95,9% (w Polsce 96,8%), stanowiły nakłady pracy poniesione w gospodarstwach indywidualnych. W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych nakłady pracy w gospodarstwach rolnych ogółem wyniosły 7,5 AWU, a w gospodarstwach indywidualnych – 7,9 AWU (w kraju było to odpowiednio 9,5 AWU i 10,1 AWU).

Według PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim w powiecie wąbrzeskim pracujący w gospodarstwach ogółem ponieśli najwyższe nakłady pracy, bo 10,2 AWU w przeliczeniu na 100 ha UR. Najniższe nakłady pracy odnotowano w powiecie nakielskim – 5,3 AWU na 100 ha UR.

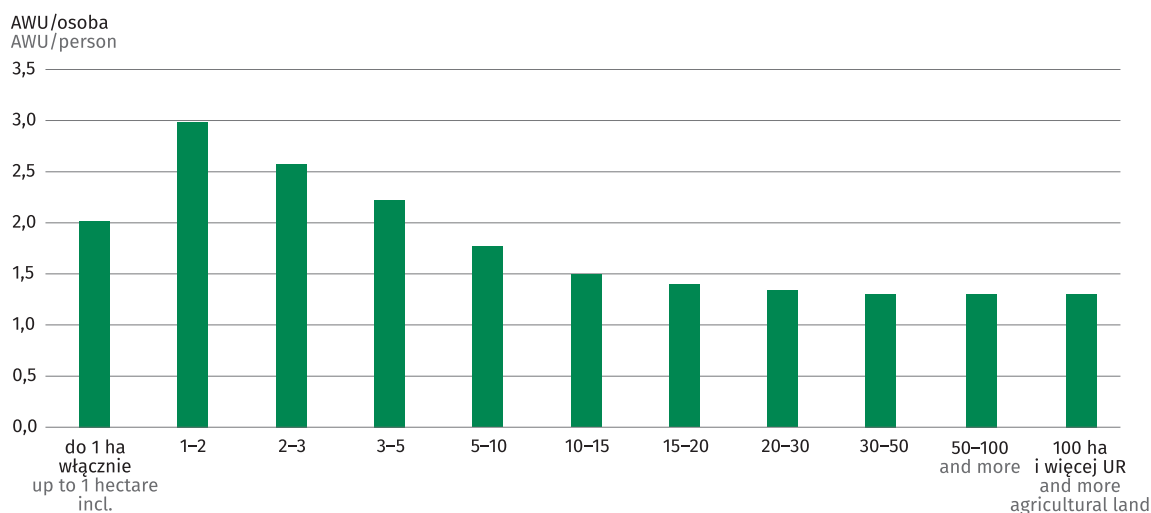
temporary workers, contracted workers, neighbourly assistance and other persons) **worked in holdings for agriculture**, which accounted for 4.5% of persons working in the country. 119.6 thousand people were performing work in individual agricultural holdings (4.4% of persons working in these agricultural holdings in the country).

During the 12 months preceding 1 June 2020, **labour input** in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship amounted to 79.0 thousand AWU. It was 20.4% lower in comparison with the results obtained in the Agricultural Census conducted in 2010 (25.5% lower in the country). The vast majority, 95.9% (96.8% in Poland), was labour input incurred in individual holdings. Labour input per 100 ha of agricultural land in total holdings was 7.5 AWU, and in individual holdings – 7.9 AWU (in the country it was 9.5 AWU and 10.1 AWU, respectively).

According to the Agricultural Census, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, in the Wąbrzeski Powiat, persons working in total holdings incurred the highest labour input, 10.2 AWU per 100 ha of agricultural land. The lowest labour input was recorded in the Nakielski Powiat – 5.3 AWU per 100 ha of agricultural land.

Wykres 29. Przeciętna liczba AWU przypadająca na jedną osobę pracującą z rodziny użytkownika gospodarstwa rolnego według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Chart 29. Average number of AWU per person from the family of the holder performing work by agricultural land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020

W **gospodarstwach indywidualnych** głównie pracowali użytkownicy oraz ich rodziny tworząc grupę rodzinnej siły roboczej. Osoby te stanowiły 94,3% pracujących w gospodarstwach indywidualnych (w Polsce 97,1%). Pomimo spadku nakładów pracy tej grupy o 25,4% w porównaniu z danymi PSR 2010 (w kraju spadek

In **individual holdings**, mainly holders and their families worked, forming a group of family labour force. These people accounted for 94.3% of those working in individual holdings (97.1% in Poland). Despite a decrease in the labour input of this group by 25.4% compared with the Agricultural Census 2010 data (in the

o 29,1%), to ich udział był nadal wysoki i wyniósł 89,1% nakładów pracy w gospodarstwach indywidualnych (w kraju 92,3%). Według danych poprzedniego spisu rolnego było to o 5,6 p. proc. mniej (w Polsce mniej o 4,0 p. proc.).

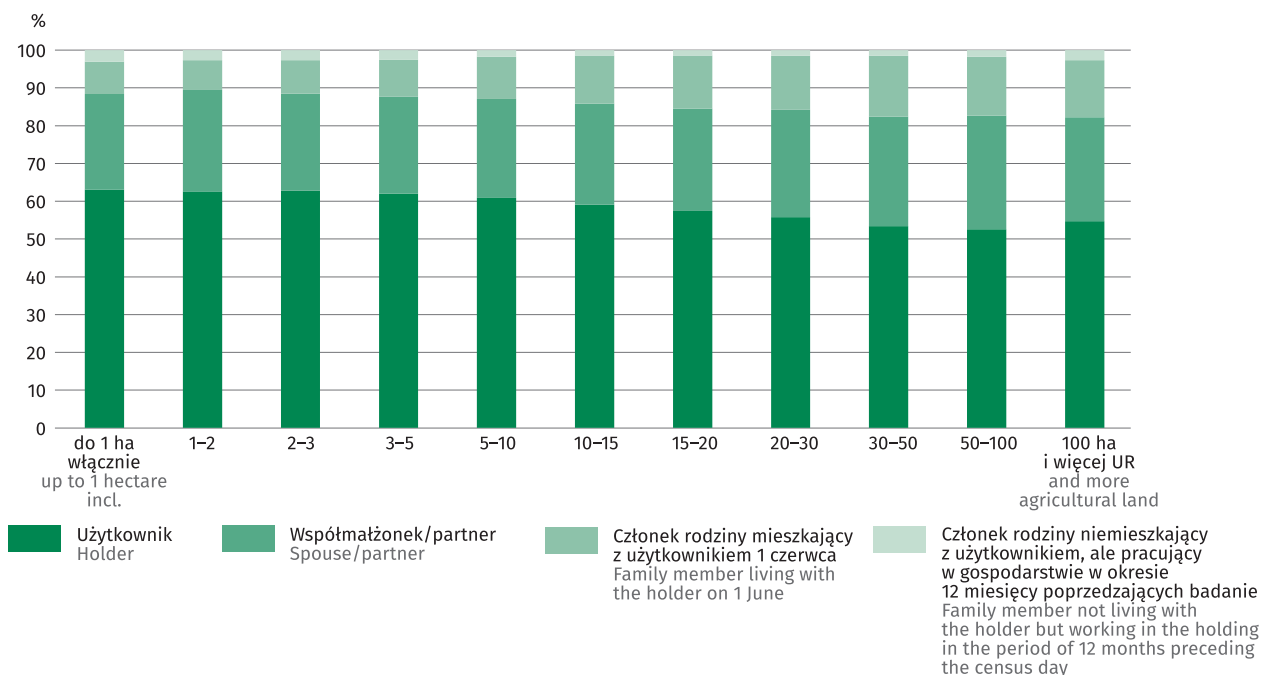
Z analizy struktury rodzinnej siły roboczej pracującej w gospodarstwach indywidualnych wynika, że ponad połowa (51,8%) osób zaangażowanych w prace w tych gospodarstwach to użytkownicy, a co czwarta osoba to ich współmałżonkowie (w kraju odpowiednio 49,2% i 24,6%). Pozostali członkowie rodzin, mieszkający z użytkownikiem stanowili 18,2% osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych, a zaledwie 4,2% to osoby z rodziny użytkownika, ale nie zamieszkałe razem z nim (w kraju odpowiednio 20,6% i 5,5%). W województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, średnio na 1 gospodarstwo indywidualne przypadały 2 osoby wykonujące pracę w ramach rodzinnej siły roboczej.

country a decrease of 29.1%), their share was still high at 89.1% of the labour input in individual holdings (in the country 92.3%). According to data from the previous agricultural census, this was 5.6 percentage points lower (4.0 percentage points lower in Poland).

The analysis of the family structure of the labour force working in individual holdings shows that more than half (51.8%) of the people involved in work in these holdings are holders, and one in four are their spouses (in the country 49.2% and 24.6% respectively). Other family members living with the holder accounted for 18.2% of those working in individual holdings, and only 4.2% were people from the holder's family but not living with them (in the country 20.6% and 5.5% respectively). In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as in Poland, there were on average 2 persons working as part of family labour force per individual holding.

Wykres 30. Struktura nakładów pracy rodzinnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Chart 30. Structure of labour input of family labour force in individual holdings by agriculture land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020

Z analizy wyników PSR 2020 wynika, że w gospodarstwach indywidualnych pracowało 6,8 tys. pracowników najemnych stałych, czyli 5,7% ogółu pracujących w tych gospodarstwach (w kraju 2,9%). Nakłady pracy, jakie zostały poniesione przez tych pracowników wyniosły 5,8 tys. AWU. W porównaniu z danymi PSR 2010, w gospodarstwach indywidualnych zwiększył się

The analysis of the Agricultural Census 2020 results shows that there were 6.8 thousand permanent employees working in individual holdings, or 5.7% of the total number of people working in these holdings (2.9% in the country). The labour input incurred by these employees amounted to 5.8 thousand AWU. Compared with the Agricultural Census 2010 data, the share of labour

udział nakładów pracy pracowników najemnych stałych o 5,0 p. proc. do 7,7% w 2020 r. (w kraju wzrost o 2,1 p. proc. do 4,0%). Ponadto nakłady pracy były poniesione:

- przez pracowników dorywczych (1,7% nakładów pracy w gospodarstwach indywidualnych);
- wskutek pomocy sąsiedzkiej (1,0%);
- przez pracowników kontraktowych (0,6%).

W trakcie 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim rozkład osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych był zróżnicowany. Analiza struktury osób pracujących wykazała, że w województwie kujawsko-pomorskim 38,0% osób wykonywało pracę w gospodarstwach o powierzchni 15 ha UR i więcej (w kraju 18,7%), a 25,9% w tych o powierzchni 1-5 ha UR (w Polsce 46,5%). W gospodarstwach rolnych o powierzchni 1-5 ha UR, prace rolnicze w 99,0% wykonywali użytkownicy wraz z członkami rodzin (taki sam udział w Polsce). W gospodarstwach najmniejszych (1 ha UR i mniej), udział pracowników najemnych stałych wyniósł 8,0% (w Polsce 8,1%). W województwie kujawsko-pomorskim w gospodarstwach indywidualnych powyżej 100 ha UR, rodzinna siła robocza stanowiła 43,4% pracujących (w kraju 59,2%), natomiast udział pracowników najemnych stałych wyniósł 56,6% (w Polsce 40,8%).

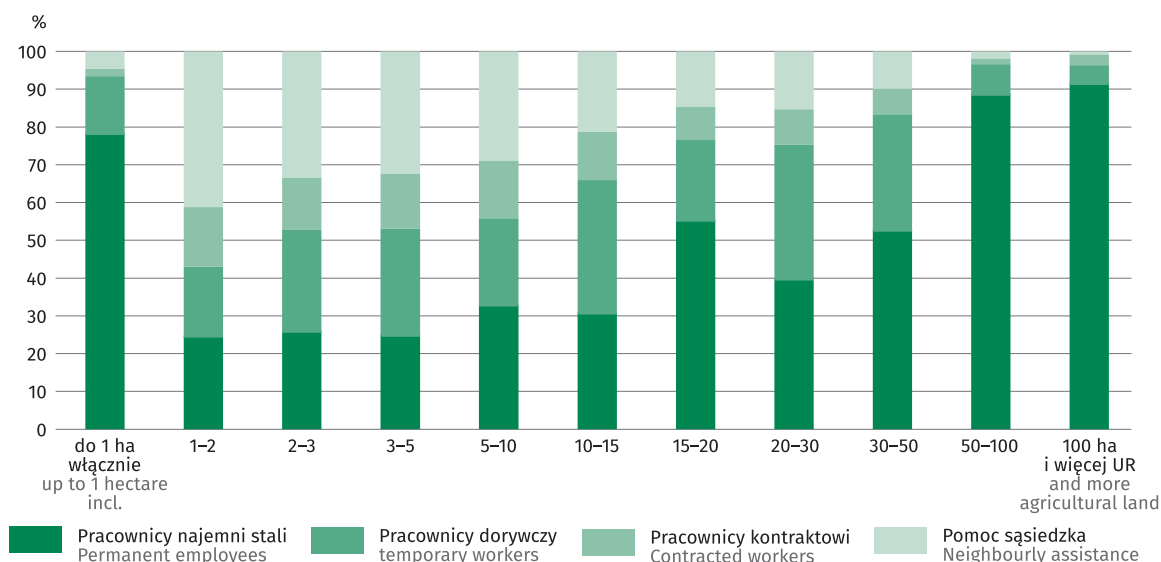
input of permanent employees in individual holdings increased by 5.0 percentage points to 7.7% in 2020 (in the country, an increase of 2.1 percentage points to 4.0%). In addition, labour input was incurred:

- by temporary workers (1.7% of labour input in individual holdings);
- by neighbourly assistance (1.0%);
- by contracted workers (0.6%).

During the 12 months preceding 1 June 2020, the distribution of persons working in individual holdings by area group varied in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The analysis of the structure of persons working showed that in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship 38.0% of persons worked in holdings of 15 ha of agricultural land and more (18.7% in the country), and 25.9% in those of 1-5 ha of agricultural land (46.5% in Poland). In holdings of 1-5 ha of agricultural land, 99.0% of agricultural work was performed by holders together with family members (the same share in Poland). In the smallest holdings (1 ha of agricultural land and less), the share of permanent employees was 8.0% (8.1% in Poland). In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, in individual holdings of more than 100 ha of agricultural land, family labour force accounted for 43.4% of persons working in holdings (59.2% in Poland), while the share of permanent employees was 56.6% (40.8% in Poland).

Wykres 31. Struktura nakładów pracy nierodzinnej/najemnej siły roboczej w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Chart 31. Structure of labour input of non-family labour force/ paid labour force in individual holdings by agricultural land area group in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020

Według danych PSR 2020, prace w rolnictwie wykonują częściej mężczyźni niż kobiety. Sytuacja taka miała miejsce we wszystkich grupach obszarowych gospodarstw. Analogiczna zależność występowała w nakładach pracy.

W województwie kujawsko-pomorskim w gospodarstwach indywidualnych w kategorii rodzinnej siły roboczej pracowało 67,9 tys. mężczyzn, czyli 60,2% ogółu pracujących w tych gospodarstwach (w kraju o 2,2 p. proc. mniej). Nakłady ich pracy wynosiły 42,3 tys. AWU, tj. 62,7% nakładów pracy ogółem (o 1,7 p. proc. więcej niż w Polsce).

W województwie kujawsko-pomorskim mężczyźni świadczący pracę najemną stali (5,9 tys. osób) stanowili 8,0% mężczyzn pracujących w gospodarstwach indywidualnych, a ich nakład pracy (5,2 tys. AWU) stanowił 10,5% (w Polsce odpowiednio 3,4% i 4,6%). Natomiast kobiety zatrudnione jako pracownicy najemni stali (0,9 tys. osób, 1,9% ogółu kobiet w gospodarstwach indywidualnych) zaangażowane były w 2,5% w nakłady pracy poniesione przez kobiety w tych gospodarstwach (w kraju analogicznie 2,2% i 3,1%). Zdecydowana większość pracowników najemnych stałych, zarówno w grupie mężczyzn, jak i kobiet, pracowała w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni 15 ha użytków rolnych i więcej.

W województwie kujawsko-pomorskim, największą grupą osób pracujących w ramach rodzinnej siły roboczej (25,0%) pod względem wieku były te w wieku 45-54 lata (w kraju 23,4%), a udział nakładów pracy w tej grupie wiekowej wyniósł 27,7% (w Polsce 25,9%). Rodzinna siła robocza była najrzadziej wspierana przez osoby w wieku 15-24 lata (6,8% tej kategorii pracujących, tyle samo w kraju) oraz przez osoby z grupy wieku 65 lat i więcej (10,0%, w Polsce 14,4%). Wśród osób wykonujących prace rolnicze w rodzinnym gospodarstwie w wieku:

- 55-64 lata największą część stanowili użytkownicy gospodarstwa - 59,0%;
- 45-54 lata - 35,8% stanowili współmałżonkowie lub partnerzy użytkownika;
- do 24 lat - aż 86,1% to pozostali członkowie rodziny użytkownika.

According to the Agricultural Census 2020 data, work in agriculture is done more often by men than by women. This was the case in all area groups of holdings. An analogous relationship occurred in labour input.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, 67.9 thousand men worked in individual holdings in the family labour force category, i.e. 60.2% of the total number of persons working in these holdings (2.2 percentage points less in the country). Their labour input was 42.3 thousand AWU, i.e. 62.7% of total labour input (1.7 percentage points more than in Poland).

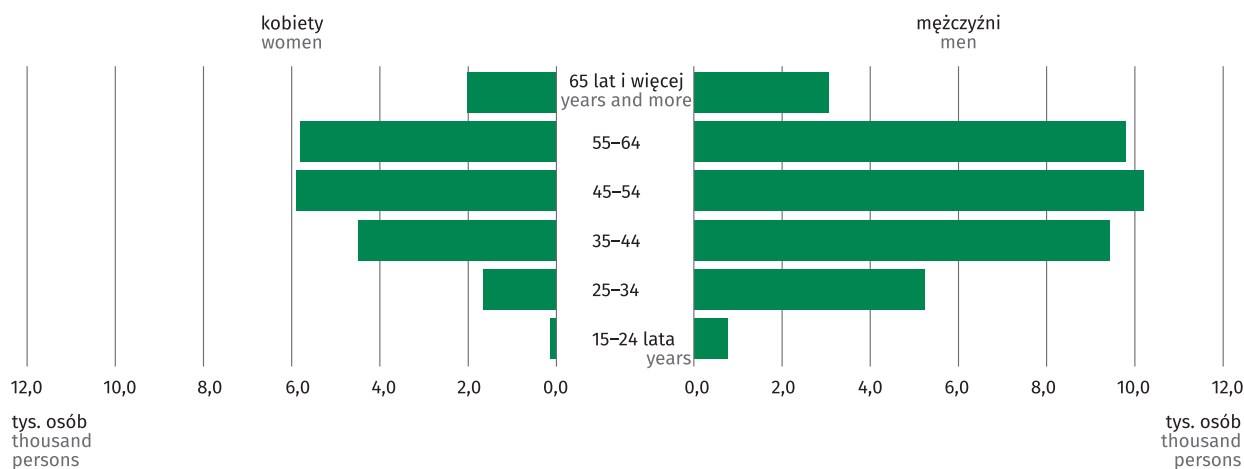
In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, men working as permanent employees (5.9 thousand persons) accounted for 8.0% of men working in individual holdings, and their labour input (5.2 thousand AWU) accounted for 10.5% (in Poland, 3.4% and 4.6% respectively). In contrast, women working as permanent employees (0.9 thousand AWU, 1.9% of all women in individual holdings) accounted for 2.5% of the labour input of women in these holdings (in the country 2.2% and 3.1%, respectively). The vast majority of permanent employees, in both the male and female groups, worked in individual holdings of 15 ha of agricultural land and more.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the largest group of people working within the family labour force (25.0%) in terms of age were those aged 45-54 years (23.4% in Poland), and the share of this age group in labour input was 27.7% (25.9% in Poland). The family labour force was least supported by those aged 15-24 years (6.8% of this part of labour force, the same in the country) and by those in the 65 and over age group (10.0%, in Poland 14.4%). Among those performing agricultural work in a family holding aged:

- 55-64 years, the largest percentage were holders of agricultural holdings – 59.0%;
- 45-54 years – 35.8% were spouses or partners of holders;
- up to 24 years – as many as 86.1% were other members of the holder's family.

Wykres 32. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych pracujący w swoim gospodarstwie rolnym według płci i wieku w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Chart 32. Holders of individual holdings working in their agricultural holdings by sex and age in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020

W okresie między 2 czerwca 2019 r. a 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim, pod względem wymiaru czasu pracy w rodzinnym gospodarstwie rolnym, największy udział stanowiły osoby (41,0%), których wymiar czasu pracy wynosił przynajmniej 1 etat, czyli 2120 godzin lub więcej. Nakłady pracy tych osób wyniosły 46,3 tys. AWU, czyli 68,7% ogółu nakładów pracy poniesionych w gospodarstwach rolnych. W Polsce zarówno udział osób pracujących na co najmniej 1 pełny etat, jak i udział nakładów pracy w tej grupie czasu pracy, był niższy niż w województwie i wyniósł odpowiednio 26,2% i 54,0%. W województwie kujawsko-pomorskim prawie co trzecia osoba pracująca w ramach rodzinnej siły roboczej, wykonywała pracę tylko do 530 godzin w roku, czyli poniżej 0,25 etatu (w Polsce 41,6%), a nakłady ich pracy stanowiły zaledwie 4,5 tys. AWU (6,7% ogółu, w kraju 10,7%).

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020, the largest share in terms of working time in a family agricultural holding had persons (41.0%) whose working time was at least 1 full-time equivalent, or 2120 hours or more. The labour input of these persons amounted to 46.3 thousand AWU, or 68.7% of the total labour input incurred in agricultural holdings. In Poland, both the share of people working at least a full-time work schedule and the share of this group of people in labour input were lower than in the voivodship and amounted to 26.2% and 54.0%, respectively. In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship almost every third person working within the family labour force, performed only up to 530 hours a year, i.e. less than 0.25 full-time equivalent (41.6% in Poland), and their labour input was only 4.5 thousand AWU (6.7% of the total, 10.7% in the country).

Tablica 8. Rodzinna siła robocza w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy i płci w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Table 8. Family labour force in natural person's agricultural holdings (private farms) by working time and sex in the period from 2 June 2019 to 1 June 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Wymiar rocznego czasu pracy w godzinach The volume of annual working time in hours				
		0-530	531-1060	1061-1590	1591-2119	2120 i więcej and more
W tysiącach osób In thousand persons						
Ogółem Total	112,8	36,1	15,4	9,3	5,7	46,3
mężczyźni men	67,9	19,8	9,3	5,7	3,4	29,8
kobiety women	44,9	16,3	6,2	3,6	2,4	16,5

W gospodarstwach osób prawnych i jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających 1 czerwca 2020 r. nakłady pracy poniesione na prowadzenie produkcji rolniczej wyniosły 3,3 tys. AWU. Były one o 12,0% niższe w porównaniu z PSR 2010 (w kraju spadek o 5,9%). Największe nakłady pracy w tych gospodarstwach (82,6%) ponieśli pracownicy najemni stali (w kraju o 9,2 p. proc. mniej). Wartość nakładów pracy tych pracowników wyniosła 2,7 tys. AWU (8,0% tych nakładów w kraju) i była poniesiona przez 2,9 tys. osób (7,5% pracujących w tych gospodarstwach w kraju). Wysokość nakładów pracy ogółem poniesionych w gospodarstwach osób prawnych i jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej spadła w porównaniu do PSR 2010 o 11,3% (w kraju o 13,0%).

Według PSR 2020 w strukturze nakładów pracy (oprócz pracowników najemnych stałych) w gospodarstwach osób prawnych i jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej, 8,5% stanowiły pozostałe osoby (w kraju prawie dwa razy więcej), 6,3% pracownicy dorywczy (w kraju 0,5 p. proc. więcej), a pracownicy kontraktowi ponosili w omawianych gospodarstwach 2,6% nakładów pracy (w Polsce 3,5%).

Według PSR 2020 99,1% użytków rolnych w gospodarstwach osób prawnych i jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej skupionych było w gospodarstwach o powierzchni 15 ha i więcej (98,5% w kraju). Przy czym nakłady pracy poniesione w gospodarstwach rolnych o tej powierzchni stanowiły 94,7% ogółu dla gospodarstw innych niż indywidualne (w kraju 87,5%).

In holdings belonging to **legal persons and organisational units without legal personality** in the 12 months preceding 1 June 2020, labour input incurred in carrying out agricultural production amounted to 3.3 thousand AWU. It was 12.0% lower compared with the Agricultural Census 2010 (in the country, a decrease of 5.9%). The highest labour input in these holdings (82.6%) was incurred by permanent employees (9.2 percentage points less than in the country). The value of labour input of these employees amounted to 2.7 thousand AWU (8.0% of the input in the country) and was incurred by 2.9 thousand people (7.5% of those working on these holdings in the country). The amount of total labour input incurred in holdings belonging to legal persons and organisational units without legal personality decreased by 11.3% (13.0% in the country) in comparison with the Agricultural Census 2010.

According to the Agricultural Census 2020, in the structure of labour input (in addition to permanent employees) in holdings belonging to legal persons or organisational units without legal personality, other persons accounted for 8.5% (almost twice as much in the country), temporary workers for 6.3% (0.5 percentage points more in the country), and contracted workers incurred 2.6% of labour input in the holdings in question (3.5% in Poland).

According to the Agricultural Census 2020, 99.1% of agricultural land in holdings owned by legal persons and organisational units without legal personality is concentrated in holdings of 15 ha and more (98.5% in the country). At the same time, labour input incurred in holdings of this area accounted for 94.7% of the total input in holdings other than individual (87.5% in the country).

Rozdział 9

Chapter 9

Typologia gospodarstw rolnych

Typology of agricultural holdings

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2010 wielkość ekonomiczna gospodarstw rolnych wzrosła w mniejszym stopniu niż w kraju. Mimo tego, średnia wielkość ekonomiczna przypadająca na 1 gospodarstwo rolne była wyższa niż w Polsce.

Ponad ¾ gospodarstw rolnych zostało zakwalifikowanych do gospodarstw specjalistycznych, czyli z dominującą grupą upraw lub chowem zwierząt. Pozostałe miały mieszany rodzaj działalności rolniczej lub zostały niesklasyfikowane. Największe obszarowo gospodarstwa odnotowano w typie „mieszane – różne uprawy i zwierzęta”. Natomiast najmniejsze gospodarstwa wystąpiły w grupie „niesklasyfikowane”.

Prezentowana w niniejszej publikacji typologia gospodarstw rolnych została przygotowana na podstawie wyników PSR 2020 oraz zestawu współczynników standardowych produkcji opracowanych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy. W rozdziale tym zdiagnozowano gospodarstwa rolne według ich siedziby pod kątem wielkości ekonomicznej. Wielkość ta stanowi całkowitą standardową produkcję gospodarstwa rolnego wyrażoną w euro oraz typ rolniczy gospodarstwa.

1. Wielkość ekonomiczna

Według danych PSR 2020 łączna **wielkość ekonomiczna** gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim przekroczyła 2,0 mld euro (7,6% krajowej wielkości ekonomicznej). W porównaniu z 2010 r. udział w krajowej wielkości ekonomicznej zmniejszył się o 0,4 p. proc. Z analizy danych spisowych z 2020 r. i 2010 r. wynika, że spadek liczby gospodarstw rolnych oraz wzrost średniej powierzchni użytków rolnych miał wpływ na wielkość ekonomiczną osiągniętą w gospodarstwach rolnych.

According to data from the Agricultural Census 2020, the economic size of agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased to a lesser extent than in the country in comparison with data from the Agricultural Census 2010. Despite this, the average economic size per holding was higher than in Poland.

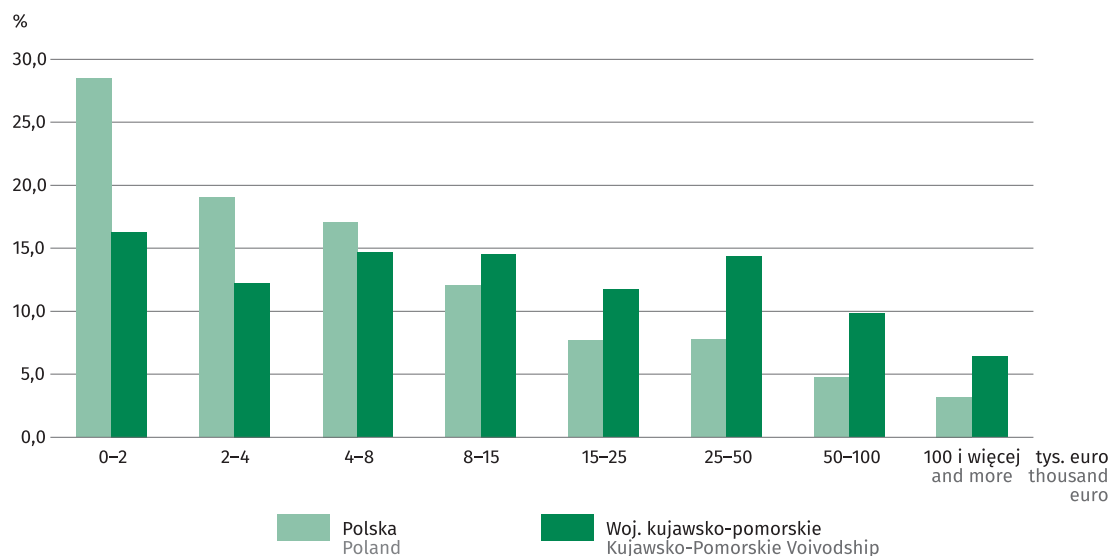
More than three-quarters of the holdings were classified as specialised holdings, i.e. with a dominant group of crops or livestock. The others had a mixed type of farming activity or were non-classified. The largest holdings in terms of area were recorded in the type 'mixed - different crops and livestock'. In contrast, the smallest holdings occurred in the 'non-classified' group.

The typology of agricultural holdings presented in this publication has been prepared on the basis of the results of the Agricultural Census 2020 and a set of standard output coefficients developed by the Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute. The chapter diagnoses agricultural holdings by their location in terms of economic size. This size represents the total standard output of the holding expressed in euro and the agricultural type of the holding.

1. Economic size

According to the Agricultural Census 2020 data, the total **economic size** of agricultural holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship exceeded EUR 2.0 billion (7.6% of the national economic size). Compared with 2010 the share in the national economic size decreased by 0.4 percentage points. The analysis of census data from 2020 and 2010 shows that a decrease in the number of holdings and an increase in the average area of agricultural land had an impact on the economic size achieved in agricultural holdings.

Wykres 33. Struktura gospodarstw rolnych według klas wielkości ekonomicznej w 2020 r.
Chart 33. Structure of agricultural holdings by economic size class in 2020

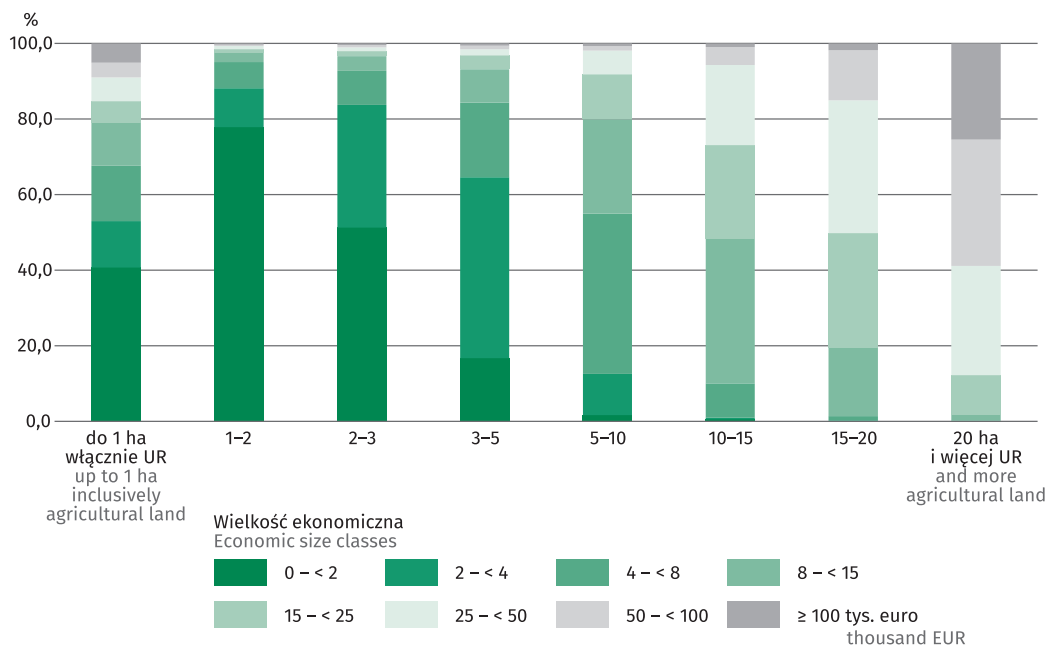

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw o wielkości ekonomicznej do 50 tys. euro zmniejszyła się, przy czym najwięcej w grupie od 15 do 25 tys. euro (o 26,1%). Ponad dwukrotny wzrost odsetka gospodarstw odnotowano w klasie wielkości ekonomicznej 100 tys. euro i więcej. Najwięcej, bo 16,3% wszystkich gospodarstw rolnych charakteryzowało się wielkością ekonomiczną wynoszącą do 2 tys. euro (w kraju 28,5%). Natomiast najmniej, bo 6,4% gospodarstw należało do klasy wielkości ekonomicznej 100 tys. euro i więcej (w kraju 3,2%) - gospodarstwa te wytwarzały jednak prawie połowę całkowitej wielkości ekonomicznej. Warto zaznaczyć, że gospodarstwa o wielkości ekonomicznej 1 mln euro i więcej, które stanowiły 0,2% ogółu gospodarstw wytworzyły 11,4% całkowitej wielkości ekonomicznej. Prawie 37% wielkości ekonomicznej w województwie kujawsko-pomorskim wytworzyły gospodarstwa o powierzchni 50 ha UR i więcej. Ponad 1/5 tej wielkości wypracowały gospodarstwa z grupy obszarowej 100 ha UR i więcej, które stanowiły najmniej, bo jedynie 1,7% ogólnej liczby gospodarstw.

In 2020, the number of holdings with an economic size of up to EUR 50 thousand decreased compared with 2010, with the highest number in the EUR 15 thousand to 25 thousand group (by 26.1%). A more than twofold increase in the percentage of holdings was recorded in the economic size class of EUR 100 thousand and more. The largest number, 16.3% of all holdings were characterised by an economic size of up to EUR 2 thousand (28.5% in the country). On the other hand, the smallest number, 6.4% of holdings belonged to the economic size class of EUR 100 thousand noting that holdings with an economic size of EUR 1 million and more, which accounted for 0.2% of all holdings, produced 11.4% of the total economic size. Almost 37% of the economic size in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was produced by holdings of 50 ha of agricultural land and more. More than one-fifth of this size was produced by holdings in the area group of 100 ha of agricultural land and more, which accounted for the least, as only 1.7% of the total number of holdings.

Wykres 34. Struktura gospodarstw według grup obszarowych użytków rolnych i wielkości ekonomicznej w 2020 r.

Chart 34. Structure of agricultural holdings by area group of agricultural land and economic size class in 2020

W 2020 r. **średnia wielkość ekonomiczna** 1 gospodarstwa rolnego wyniosła 34,0 tys. euro, przy czym gospodarstwa indywidualnego – 31,8 tys. euro (w kraju odpowiednio 20,3 tys. i 18,6 tys. euro). W stosunku do danych PSR 2010 średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa wzrosła o 11,7 tys. euro, a gospodarstwa indywidualnego o 11,5 tys. euro (w Polsce wzrost odpowiednio o 7,7 tys. euro i o 7,2 tys. euro).

Według wyników PSR 2020 zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej gospodarstw wzrastała powierzchnia użytków rolnych przypadających na 1 gospodarstwo. Średnia powierzchnia użytków rolnych zwiększała się od 2,26 ha w klasie ekonomicznej do 2 tys. euro aż do 483,09 ha w klasie 1 mln euro i więcej. Gospodarstwa o najmniejszej całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego charakteryzowały się niewielką powierzchnią użytków rolnych. Ponad połowa gospodarstw o całkowitej standardowej produkcji do 2 tys. euro posiadała powierzchnię poniżej 2 ha UR. Natomiast w 94,3% gospodarstw o wielkości ekonomicznej powyżej 100 tys. euro powierzchnia gospodarstwa wynosiła co najmniej 100 ha UR. Gospodarstwa o powierzchni od 1 do 2 ha UR średnio uzyskały wielkość ekonomiczną na poziomie 3,6 tys. euro, natomiast te, które posiadały 100 ha i więcej – 408,8 tys. euro.

In 2020, the **average economic size** of an agricultural holding was EUR 34.0 thousand and natural person's holdings – EUR 31.8 thousand (in the country EUR 20.3 thousand and EUR 18.6 thousand, respectively). Compared with the Agricultural Census 2010 data, the average economic size of a holding increased by EUR 11.7 thousand and that of a natural person's holding by EUR 11.5 thousand (in Poland an increase of EUR 7.7 thousand and EUR 7.2 thousand, respectively).

According to the results of the Agricultural Census 2020, both in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and in Poland, with the increase in the economic size of agricultural holdings, the area of agricultural land per holding increased. The average area of agricultural land increased from 2.26 ha in the economic class up to EUR 2 thousand to 483.09 ha in the class of EUR 1 million and more. Holdings with the smallest total standard output of up to EUR 2 thousand had an area of less than 2 ha of agricultural land. In contrast, 94.3% of holdings with an economic size of more than EUR 100 thousand had an area of at least 100 ha of agricultural land. On average, holdings with 1 to 2 ha of agricultural land had an economic size of EUR 3.6 thousand, while those with 100 ha or more had an economic size of EUR 408.8 thousand.

Analiza struktury gospodarstw rolnych zaliczanych do wszystkich grup o wielkości ekonomicznej do 15 tys. euro wykazała, że najwięcej z nich znajdowało się w powiecie włocławskim. Prawie 40% gospodarstw z grupy ekonomicznej 100 tys. euro i więcej zlokalizowanych było w południowo-zachodniej części województwa, tj. w powiatach inowrocławskim (11,3%), żnińskim (10,6%), mogileńskim (8,9%) oraz nakielskim (8,8%).

Zgodnie z wynikami PSR 2020 gospodarstwa posiadające użytki rolne stanowiły ponad 99% ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa z zasiewami stanowiły ponad 93% zarówno w gospodarstwach ogółem, jak i z użytkami rolnymi. Niezależnie od klasy wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolne dominowały gospodarstwa z **zasiewami**. Gospodarstwa ze zbożami stanowiły 64,1% ogólnej liczby gospodarstw o najmniejszej wielkości ekonomicznej (do 2 tys. euro), a 80% i więcej w pozostałych klasach. Najwięcej takich gospodarstw, bo 92,3%, było w gospodarstwach o wielkości ekonomicznej między 25 a 100 tys. euro. Warto zaznaczyć, że co drugie gospodarstwo, którego całkowita standardowa produkcja wyniosła 100 tys. euro i więcej uprawiało rośliny przemysłowe. W strukturze gospodarstw uprawiających rośliny strączkowe jadalne na ziarno, przemysłowe i warzywa gruntowe około ¼ stanowiły gospodarstwa o całkowitej standardowej produkcji od 25 do 50 tys. euro. Gospodarstwa z tej grupy ekonomicznej stanowiły także największy udział wśród gospodarstw z powierzchnią zbóż (15,7%) oraz ziemniaków (22,0%).

Wielkość całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolne związane była z chowem i hodowlą **zwierząt gospodarskich**. W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 28,6 tys. gospodarstw posiadających zwierzęta gospodarskie, co stanowiło blisko połowę ogólnej liczby gospodarstw. Generalnie wraz ze wzrostem klas wielkości ekonomicznej wzrastał udział gospodarstw ze zwierzętami w ogólnej liczbie gospodarstw. Największy udział gospodarstw ze zwierzętami w ich ogólnej liczbie odnotowano w klasie wielkości ekonomicznej 1 mln euro i więcej. Stanowiły one jednak jedynie 0,3% tego typu gospodarstw w województwie.

W gospodarstwach o całkowitej standardowej produkcji do 4 tys. euro najwięcej, bo około ¾, gospodarstw ze zwierzętami hodowało drób kurzy. Hodowla bydła była domeną gospodarstw wytwarzających od 50 do 100 tys. euro, w których pogłowie bydła wystąpiło w 4 na 5 gospodarstw ze zwierzętami w gospodarstwach tej wielkości. Chów i hodowla świń najczęściej występowała w gospodarstwach ze zwierzętami osiągniętymi od 8 tys. euro do 1 mln euro.

The analysis of the structure of holdings in all groups with an economic size of up to EUR 15 thousand showed that the largest number of holdings were located in the Włocławski Powiat. Almost 40% of holdings in the economic group of EUR 100 thousand and more were located in the south-western part of the voivodship, i.e. in the powiats: Inowrocławski (11.3%), Żniński (10.6%), Mogileński (8.9%) and Nakielski (8.8%).

According to the results of the Agricultural Census 2020, agricultural holdings with agricultural land accounted for more than 99% of the total number of holdings. Holdings with sown area accounted for more than 93% of both total holdings and holdings with agricultural land. Irrespective of the economic size class of the holdings, holdings with **sown area** dominated. Holdings with cereals accounted for 64.1% of the total number of holdings with the smallest economic size (up to EUR 2 thousand), and 80% or more in the other classes. The largest number of such holdings, 92.3%, were among holdings with an economic size between EUR 25 thousand and EUR 100 thousand. It is worth noting that every second holding with a total standard output of EUR 100 thousand and more grew industrial crops. In the structure of holdings growing edible pulses for grain, industrial crops and ground vegetables, about a quarter were holdings with a total standard output of between EUR 25 thousand and EUR 50 thousand. Holdings in this economic group also accounted for the largest share among holdings with an area under cereals (15.7%) and potatoes (22.0%).

The size of the total standard output of an agricultural holding was related to the breeding and rearing of **farm animals**. In 2020, there were 28.6 thousand holdings with livestock in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, which accounted for almost half of the total number of holdings. In general, as the economic size classes increased, the share of holdings with livestock in the total number of holdings increased. The largest share of holdings with livestock in their total number was recorded in the economic size class of EUR 1 million and more. However, they represented only 0.3% of this type of holdings in the voivodship.

In holdings with a total standard output of up to EUR 4 thousand, the largest number, about three-quarters, of holdings with livestock bred chicken poultry. Cattle rearing was the domain of holdings producing at the level between EUR 50 thousand and EUR 100 thousand, with cattle stock occurring in 4 out of 5 holdings with livestock in holdings of this size. Pig breeding and rearing was most common in holdings with livestock producing at the level between EUR 8 thousand and EUR 1 million.

Wraz z postępującą specjalizacją gospodarstw postępowała ich mechanizacja. W 2020 r. ponad 70% ogółu gospodarstw wyposażonych było w **ciągniki**. Generalnie wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej gospodarstw więcej gospodarstw posiadało ciągniki. O ile w gospodarstwach o wielkości ekonomicznej do 2 tys. euro ciągniki posiadała jedynie ¼ gospodarstw, o tyle w tych osiągających od 50 do 100 tys. euro było to niemal każde gospodarstwo (95,8%). W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 87,3 tys. ciągników, co oznacza iż na 1 gospodarstwo przypadły dwie takie maszyny. Najwięcej, bo aż 10 ciągników na 1 gospodarstwo przypadało w klasie ekonomicznej 1 mln euro i więcej.

Według danych PSR 2020 87,0% gospodarstw stosowało **nawozy** mineralne lub wapniowe. Najwięcej gospodarstw stosujących nawożenie mineralne, bo ponad 95%, było w gospodarstwach o całkowitej standardowej produkcji od 25 do 500 tys. euro. Także w tych grupach ekonomicznych odnotowano najwięcej gospodarstw stosujących nawożenie wapniowe. Najwięcej takich gospodarstw, bo 45,0% było w grupie ekonomicznej od 100 do 500 tys. euro. Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha UR zwiększało się wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej gospodarstw z 71 kg w grupie do 2 tys. euro do 215 kg w grupie 1 mln euro i więcej. Przy czym w grupie 500 tys. – 1 mln euro zużycie to było nieco niższe niż w klasie 100-500 tys. euro.

Pomimo tego, że dla ponad połowy gospodarstw indywidualnych główne źródło utrzymania stanowiła **działalność rolnicza**, to wystąpiło duże zróżnicowanie pod względem udziału tego dochodu w strukturze gospodarstw zaliczanych do poszczególnych klas ekonomicznych. O ile w gospodarstwach z klas ekonomicznych do 8 tys. euro z działalności rolniczej utrzymywała się mniej niż 1/3 z nich, o tyle w tych z grupy ekonomicznej 15 tys. euro i więcej było to powyżej 60%. Działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania dla około 91% gospodarstw o całkowitej standardowej produkcji od 50 do 500 tys. euro. Gospodarstwa z klasy ekonomicznej do 2 tys. euro utrzymywały się przede wszystkim z dochodów z pracy najemnej (43,1%) oraz z emerytur i rent (21,3%).

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim 1,4 tys. gospodarstw rolnych (2,3%) prowadziło **zarobkową działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym**. W gospodarstwach o całkowitej standardowej produkcji do 25 tys. euro taki rodzaj działalności prowadziło mniej niż 2% gospodarstw. Warto podkreślić, że w gospodarstwach o wielkości

As holdings became more specialised, their mechanisation progressed. In 2020, more than 70% of all holdings were equipped with **tractors**. In general, as the economic size of holdings increased, more holdings had tractors. While in holdings with an economic size of up to EUR 2 thousand, only a quarter of the holdings had tractors, in those reaching between EUR 50 thousand and EUR 100 thousand it was almost every holding (95.8%). In 2020, there were 87.3 thousand tractors in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, which means that there were two such machines per holding. The largest number of tractors, as many as 10, were in the economic class of EUR 1 million and more per holding.

According to Agricultural Census 2020 data, 87.0% of holdings applied mineral or lime **fertilisers**. The largest number of holdings applying mineral fertilisation, more than 95%, were among holdings with a total standard output of between EUR 25 thousand and EUR 500 thousand. These economic groups also had the highest number of holdings applying lime fertilisers. The largest number of such holdings, 45.0%, were in the economic group of EUR 100 thousand to EUR 500 thousand. The consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per ha of agricultural land increased with increasing economic size of the holdings from 71 kg in the group up to EUR 2 thousand to 215 kg in the group of EUR 1 million and more. At the same time, in the EUR 500 thousand – 1 million group this consumption was slightly lower than in the EUR 100-500 thousand class.

Despite the fact that for more than half of natural person's holdings the main source of livelihood was **agricultural activity**, there was great variation in the share of this income in the structure of holdings in each economic class. While less than one-third of the holdings in economic classes up to EUR 8 thousand made a living from agricultural activity, the figure was over 60% for those in the EUR 15 thousand and more economic group. Agricultural activity was the main source of livelihood for around 91% of holdings with a total standard output of between EUR 50 thousand and EUR 500 thousand. Holdings in the economic class of up to EUR 2 thousand primarily subsisted on income from contracted work (43.1%) and retirement pensions and other pensions (21.3%).

In 2020, 1.4 thousand agricultural holdings (2.3%) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were engaged in **gainful activity other than agricultural activity directly related to the agricultural holding**. In holdings with a total standard output of up to EUR 25 thousand, this type of activity was conducted by fewer than 2% of holdings. It is noteworthy that in holdings with an economic size of EUR 1 million or more, this was 16.8%.

ekonomicznej 1 mln i więcej było to 16,8%. W gospodarstwach prowadzących zarobkową działalność inną niż rolnicza najwięcej, bo 35,4% działało w zakresie rolniczych prac kontraktowych. Prace te wykonywano w ponad połowie gospodarstw z klas wielkości ekonomicznej 50 tys. euro i więcej.

Według wyników PSR 2020 udział osób **kierujących gospodarstwami rolnymi** z wykształceniem rolniczym w ogólnej liczbie kierujących gospodarstwami wzrastał od 32,8% w klasie 2 tys. euro i mniej do ponad 70% w klasach 50 tys. euro i więcej. W gospodarstwach o najmniejszej wielkości ekonomicznej (do 2 tys. i od 2 do 4 tys. euro) największą grupę kierujących z wykształceniem rolniczym – ponad 30% – stanowiły osoby posiadające kurs rolniczy. W gospodarstwach zarządzanych przez osoby z wykształceniem rolniczym udział kierujących posiadających wykształcenie średnie rolnicze we wszystkich grupach ekonomicznych od 4 tys. euro przekroczył 30%. Natomiast najwyższy odsetek odnotowano w grupie o całkowitej standardowej produkcji od 50 do 100 tys. euro, gdzie wyniósł on 45,4%. Zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w kraju, średnio co drugi kierujący w najwyższej klasie ekonomicznej (1 mln euro i więcej) posiadał wykształcenie wyższe rolnicze.

2. Typy rolnicze

Według wyników PSR 1 czerwca 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 46,6 tys. **gospodarstw specjalistycznych**, tj. z dominującą grupą upraw lub chowem zwierząt (4,3% gospodarstw w Polsce). Stanowiły one 78,1% ogółu gospodarstw (w kraju 79,8%). W porównaniu z wynikami PSR 2010 odsetek tego typu gospodarstw zwiększył się o 18,6 p. proc.

W strukturze gospodarstw specjalistycznych $\frac{3}{4}$ stanowiły te, które specjalizowały się w uprawach polowych (59,2% ogółu gospodarstw rolnych, w Polsce o 0,7 p. proc. więcej). Było to blisko o $\frac{1}{3}$ więcej niż w 2010 r. (w kraju o prawie 30% więcej). Ponad $\frac{1}{5}$ ogólnej liczby gospodarstw stanowiły gospodarstwa mieszane (w kraju ponad 17%), których w porównaniu z 2010 r. ubyło o 53,4% (w kraju o 47,4%). W 2020 r. odnotowano 15,6% gospodarstw specjalizujących się w chowie zwierząt. W stosunku do 2010 r. liczba gospodarstw zajmujących się chowem zwierząt żywnościowych paszami treściwymi zmniejszyła się o prawie połowę, zaś żywnościowych paszami objętościowymi minimalnie wzrosła. Najmniej, bo 0,9%, stanowiły gospodarstwa niesklasyfikowane (w kraju 3,0%), których było mniej o 27,9% niż w 2010 r.

In holdings carrying out gainful activity other than agricultural, the largest number, 35.4%, were active in agricultural contract work. This work was carried out in more than half of the holdings in the economic size classes of EUR 50 thousand and more.

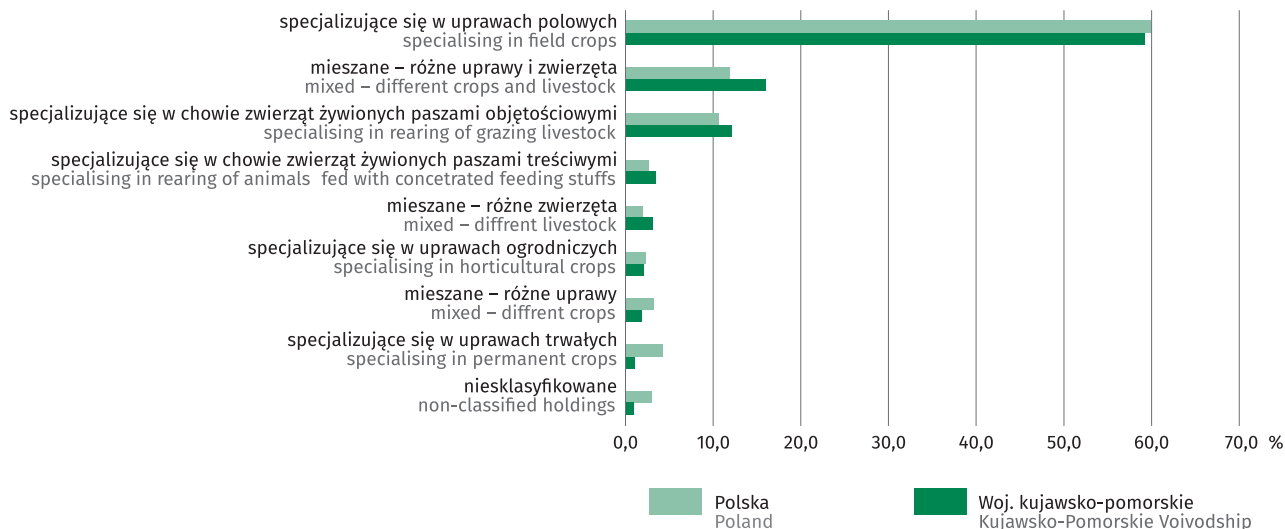
According to the results of the Agricultural Census 2020, the share of **persons managing holdings** with agricultural education in the total number of persons managing holdings increased from 32.8% in the class of EUR 2 thousand and less to over 70% in the classes of EUR 50 thousand and more. In holdings with the smallest economic size (up to EUR 2 thousand and from EUR 2 thousand to EUR 4 thousand), the largest group of managing persons with agricultural education – more than 30% – were those with an agricultural course. In holdings managed by people with agricultural education, the share of managing persons with secondary agricultural education in all economic groups of EUR 4 thousand and more exceeded 30%. On the other hand, the highest percentage was recorded in the group with total standard output from EUR 50 thousand to EUR 100 thousand, where it amounted to 45.4%. Both in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship and in the country, on average every second managing person in the highest economic class (EUR 1 million and more) had tertiary agricultural education.

2. Farm types

According to the results of the Agricultural Census, on 1 June 2020, there were 46.6 thousand **specialised agricultural holdings**, i.e. with a dominant group of crops or livestock (4.3% of holdings in Poland), in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. They accounted for 78.1% of all agricultural holdings (79.8% in Poland). Compared with the results of the Agricultural Census 2010, the percentage of this type of holdings increased by 18.6 percentage points.

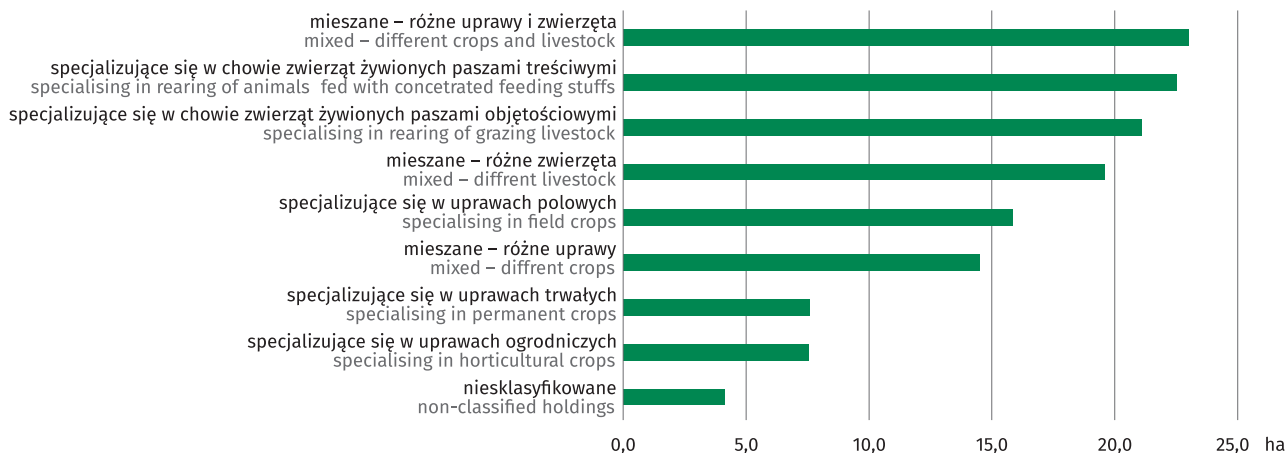
Within the structure of specialised holdings, three-quarters were those specialising in field crops (59.2% of total holdings, 0.7 percentage points more in Poland). This was nearly one-third more than in 2010 (in the country almost 30% more). More than one-fifth of the total number of holdings were mixed-farming holdings (more than 17% in the country), which decreased by 53.4% compared with 2010 (47.4% in the country). In 2020, 15.6% of livestock-specialist holdings were recorded. Compared with 2010, the number of holdings rearing animals fed with concentrated feeding stuffs decreased by almost half, while those specialising in rearing of grazing livestock increased marginally. The smallest number, 0.9%, were non-classified holdings (3.0% in the country), which were 27.9% fewer than in 2010.

Wykres 35. Struktura gospodarstw rolnych według typu rolniczego w 2020 r.
Chart 35. Structure of agricultural holdings by farm type in 2020

Wykres 36. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według typów rolniczych w 2020 r.

Chart 36. Average area of agricultural land in agricultural holdings by farm type in 2020

Według wyników PSR 2020 największy odsetek gospodarstw specjalizujących się w uprawach polowych wynoszący 73,4% odnotowano w Grudziądzu, w którym średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne była jedną z najniższych w województwie. Ponad 70% tego typu gospodarstw znajdowało się również w dwóch innych miastach na prawach powiatu, tj. Bydgoszczy i Toruniu. Najwięcej, bo 28,6%, gospodarstw mieszanych i ponad 30% gospodarstw specjalizujących się w chowie zwierząt było zlokalizowanych w powiecie sępoleńskim, który charakteryzował się wysoką powierzchnią użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne.

According to the results of the Agricultural Census 2020, the highest percentage of holdings specialising in field crops, amounting to 73.4%, was recorded in Grudziądz, where the average area of agricultural land per holding was one of the lowest in the voivodship. More than 70% of this type of farm was also located in two other cities with powiat status, i.e. Bydgoszcz and Toruń. The largest number, 28.6%, of mixed-farming holdings and over 30% of livestock-specialist holdings were located in the Sępoleński Powiat, which was characterised by a high area of agricultural land per holding.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim, jak już wspomniano wcześniej, najwięcej gospodarstw rolnych należało do typu „**specjalizujących się w uprawach polowych**”. Charakteryzowały się one tym (podobnie jak gospodarstwa „specjalizujące się w uprawach trwałych” i „mieszane - różne uprawy”), że wszystkie posiadały użytki rolne w dobrej kulturze rolnej. Gospodarstwa „specjalizujące się w uprawach polowych” w 94,5% przypadków wykazały zasiewy. Jednakże wyższym udziałem (97-98%) gospodarstw z zasiewami cechowały się te z typów mieszanych. Wśród zasiewów największy udział miały zboża, które uprawiało 84,6% omawianych gospodarstw (o 12,0 p. proc. mniej niż gospodarstwa „mieszane - różne zwierzęta”). Średnia powierzchnia upraw tych roślin przypadająca na 1 gospodarstwo z zasiewami zbóż wyniosła 11,54 ha i była niższa o 8,94 ha niż w gospodarstwach „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”. Ponadto 23,1% gospodarstw „specjalizujących się w uprawach polowych” uprawiało rośliny przemysłowe (o 11,0 p. proc. mniej niż gospodarstwa „mieszane - różne uprawy i zwierzęta”). Średnia powierzchnia upraw tych roślin przemysłowych, było to o 0,86 ha mniej niż w gospodarstwach „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”.

Jedynie w co 5 gospodarstwie „specjalizującym się w uprawach polowych” występowały zwierzęta gospodarskie. Natomiast chowem i hodowlą zwierząt zajmowały się wszystkie gospodarstwa „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”, „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”, „mieszane - różne zwierzęta” oraz „mieszane - różne uprawy i zwierzęta”. Najwięcej gospodarstw utrzymujących bydło (98,6%) było w tych „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”, natomiast świnie i drób kurzy występowały najczęściej w gospodarstwach zakwalifikowanych do typu „mieszane - różne zwierzęta” (odpowiednio 84,8% i 55,2%).

Według danych PSR 2020 gospodarstwa „specjalizujące się w uprawach polowych” charakteryzowały się jednym z najniższych udziałów gospodarstw posiadających ciągniki (61,9%). Mniej niż 1/5 gospodarstw z typu „niesklasyfikowane” użytkowała ciągniki. Natomiast posiadało je ponad 90% gospodarstw o typie „mieszane - różne zwierzęta”, „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi” i „mieszane - różne uprawy i zwierzęta”.

Nawożenie mineralne lub wapniowe stosowało 86,5% gospodarstw „specjalizujących się w uprawach polowych”

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, as mentioned earlier, the largest number of holdings belonged to the type '**specialising in field crops**'. They were characterised by the fact (similarly to 'specialising in permanent crops' and 'mixed - different crops' holdings) that they all had agricultural land in good agricultural condition. Holdings 'specialising in field crops' reported sown area in 94.5% of cases. However, a higher proportion (97-98%) of holdings with sown area was among those of mixed types. Among the sown crops, the largest share was for cereals, which were grown by 84.6% of the holdings in question (12.0 percentage points less than the 'mixed - different livestock' type). The average area under these crops per holding with cereals was 11.54 ha and was 8.94 ha lower than in holdings 'specialising in rearing of animals fed with concentrated feeding stuffs'. In addition, 23.1% of the holdings 'specialising in field crops' grew industrial crops (11.0 percentage points less than the holdings 'mixed - different crops and livestock'). The average area cultivated with these crops was 11.53 ha per holding with industrial crops. This was 0.86 ha less than in the holdings 'specialising in rearing of animals fed with concentrated feeding stuffs'.

Only one in five holdings 'specialising in field crops' had livestock. In contrast, livestock rearing was present in all holdings 'specialising in rearing of grazing livestock', 'specialising in rearing of animals fed with concentrated feeding stuffs', 'mixed - different livestock' and 'mixed - different crops and livestock'. The largest number of holdings keeping cattle (98.6%) was in those 'specialising in rearing of animals fed with concentrated feeding stuffs', while pigs and chicken poultry were most common in holdings classified as 'mixed - different livestock' (84.8% and 55.2% respectively).

According to Agricultural Census 2020 data, holdings 'specialising in field crops' had one of the lowest shares of holdings with tractors (61.9%). Less than one-fifth of holdings of the 'non-classified' type used tractors. On the other hand, more than 90% of holdings of the 'mixed - different livestock', 'specialising in rearing of grazing livestock' and 'mixed - different crops and livestock' types had them.

Mineral or lime fertilisation was used by 86.5% of the 'specialising in field crops' holdings (7.9 percentage points less than in the 'mixed - different livestock' holdings), and natural fertilisation was

(o 7,9 p. proc. mniej niż w gospodarstwach „mieszane – różne zwierzęta”), a nawożenie naturalne wykazało 27,6% z nich (o 68,0 p. proc. mniej niż w gospodarstwach „mieszane – różne zwierzęta”). Jednakże w opisywanych gospodarstwach zużycie nawozów mineralnych (w przeliczeniu na czysty składnik) było najwyższe wśród wszystkich typów gospodarstw i wyniosło 184,4 kg na 1 ha UR.

W 2020 r. wykształcenie rolnicze w gospodarstwach „specjalizujących się w uprawach polowych” miało 48,9% osób nimi kierujących (o 12,5 p. proc. mniej niż w tych „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi”). W tej grupie 5,7% osób kierujących opisywanymi gospodarstwami miało wykształcenie wyższe rolnicze. Spośród wszystkich gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim, najwięcej, bo 11,9% osób kierujących tymi wyspecjalizowanymi w uprawach trwałych miało wykształcenie wyższe rolnicze.

Dochód gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstw „specjalizujących się w uprawach polowych”, prócz działalności rolniczej, w 40,8% gospodarstw pochodził z pracy najemnej. Był to drugi najwyższy udział tego rodzaju dochodu spośród wszystkich typów gospodarstwa (w typie „niesklasyfikowane” wyniosło 45,5%). Natomiast głównie z działalności rolniczej utrzymywało się 36,8% opisywanych gospodarstw, udział ten był o 45,7 p. proc. mniejszy niż w gospodarstwach „specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi”.

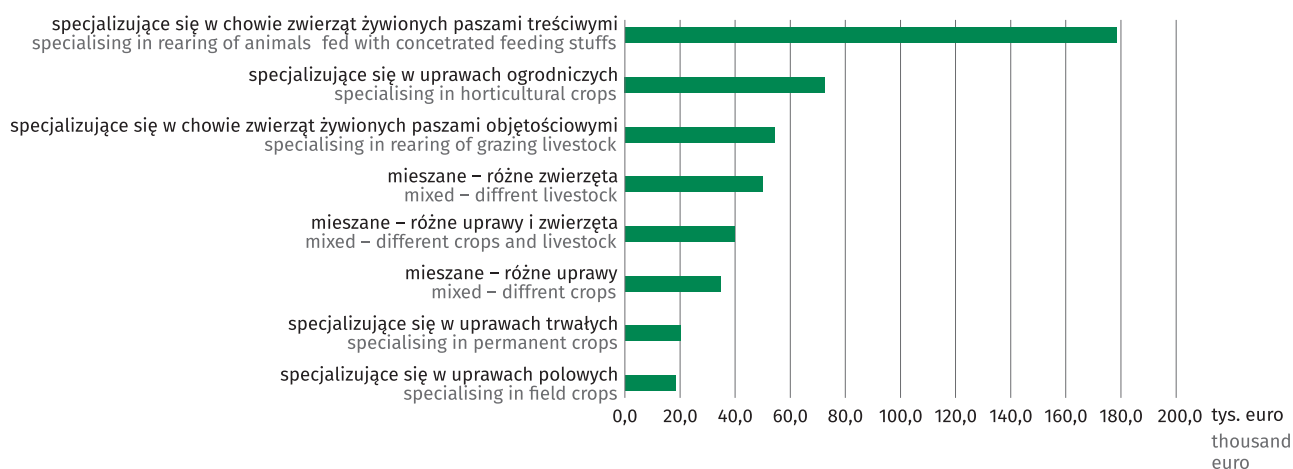
reported by 27.6% of them (68.0 percentage points less than in the 'mixed – different livestock' holdings). However, in the described holdings, consumption of mineral fertilisers (in terms of pure ingredient) was the highest among all holding types, at 184.4 kg per ha of agricultural land.

In 2020, 48.9% of persons managing holdings 'specialising in field crops' had agricultural education (12.5 percentage points less than in those 'specialising in rearing of animals fed with concentrated feeding stuffs'). In this group, 5.7% of those managing the described holdings had agricultural education. Among all holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the largest number, 11.9%, of persons managing holdings 'specialising in permanent crops' had tertiary agricultural education.

The income of households with a holder of an agricultural holding 'specialising in field crops', in addition to agricultural activity, in 40.8% of the households came from contracted work. This was the second highest share of this type of income among all farm types (in the 'non-classified' type it was 45.5%). On the other hand, 36.8% of the described holdings made their living mainly from agricultural activity; this share was 45.7 percentage points lower than in holdings 'specialising in rearing of grazing livestock'.

Wykres 37. Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego według typów rolniczych w 2020 r.

Chart 37. Average economic size of an agricultural holding by farm type in 2020

Rozdział 10

Chapter 10

Analiza gospodarstw rolnych w przekrojach gminnych

Analysis of agricultural holdings at the gmina level

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020, w porównaniu z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego 2010, zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście średniej powierzchni użytków rolnych. Przybyło gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną oraz wyłącznie produkcję zwierzęcą, a ubyło gospodarstw z produkcją mieszaną. W konsekwencji w 2020 r. ponad połowa gospodarstw rolnych prowadziła wyłącznie produkcję roślinną.

Zaprezentowane w niniejszym rozdziale dane odnoszą się do siedziby gospodarstw rolnych. Zgodnie z nimi w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu z wynikami PSR 2010 zmniejszyła się **liczba gospodarstw rolnych** przy jednoczesnym wzroście średniej powierzchni użytków rolnych.

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim tylko w 5 spośród 144 gmin wzrosła liczba gospodarstw rolnych (w tym także gospodarstw indywidualnych). W gminach tych przybyły łącznie 44 gospodarstwa, przy czym najwięcej bo o ponad 30% w gminie miejskiej Golub-Dobrzyń. Jednocześnie w pozostałych gminach liczba gospodarstw zmniejszyła się o 8,6 tys. Największy odsetek gospodarstw rolnych w ogólnej liczbie gospodarstw w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano w gminie wiejskiej Lipno (1,8%) oraz w gminach miejsko-wiejskich Koronowo i Mogilno (w obu po 1,5%).

W blisko 8 na 10 gminach udział gospodarstw z zasiewami w ogólnej liczbie gospodarstw posiadających użytki rolne w dobrej kulturze przekroczył 90%, przy czym w gminach miejsko-wiejskich Strzelno i Lubraniec było to prawie 100%.

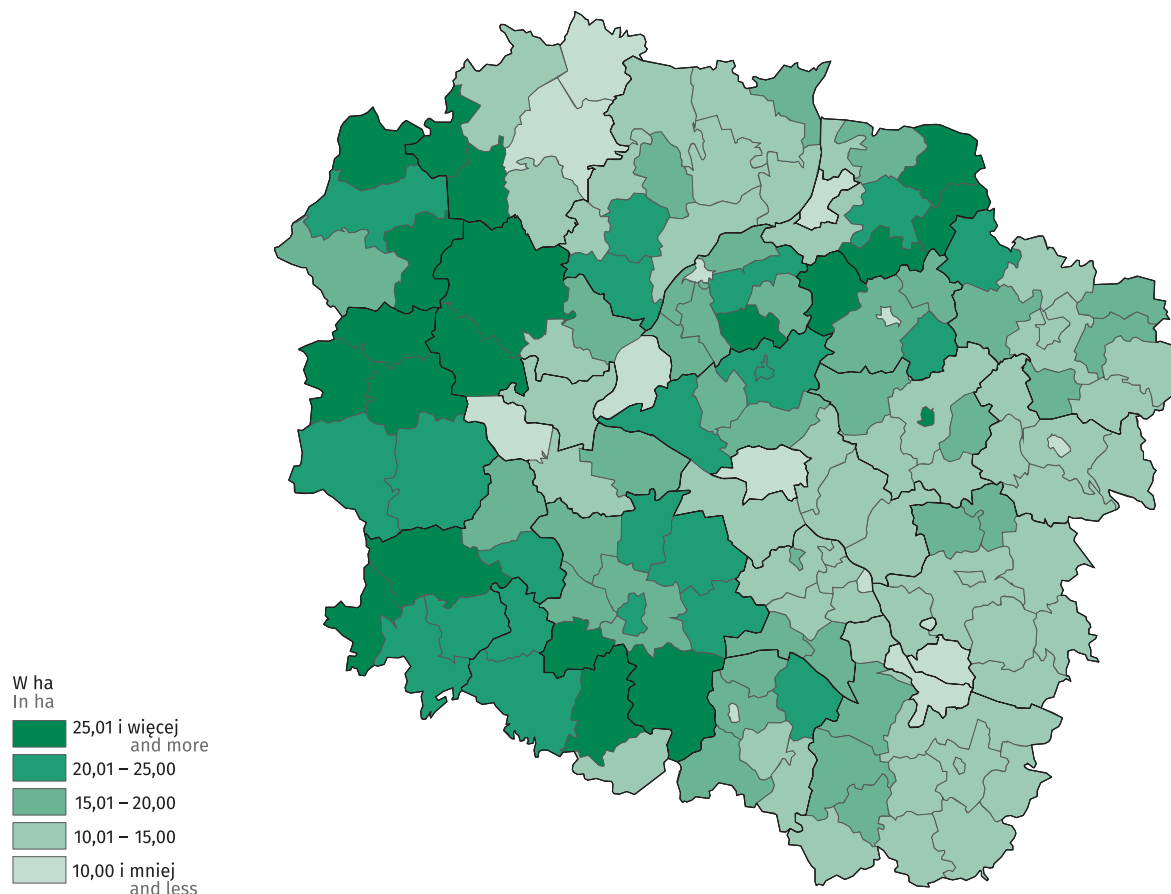
According to data from the Agricultural Census 2020, compared with data from the Agricultural Census 2010, the number of agricultural holdings decreased while the average area of agricultural land increased. There was an increase in the number of holdings engaged exclusively in crop production and engaged exclusively in livestock production, and a decrease in the number of holdings with mixed production. Consequently, in 2020, more than half of the holdings were engaged exclusively in crop production.

The data presented in this chapter refer to seats of agricultural holdings. According to them, **the number of agricultural holdings** in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship decreased in comparison with the results of the Agricultural Census 2010, with a simultaneous increase in the average area of agricultural land.

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, only in 5 out of 144 gminas the number of agricultural holdings (including natural person's holdings) increased. In these gminas, a total of 44 holdings were created, with the largest number, over 30%, in the urban gmina of Golub-Dobrzyń. At the same time, in the remaining gminas the number of holdings decreased by 8.6 thousand. The highest percentage of holdings in the total number of holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was recorded in the rural gmina of Lipno (1.8%) and the urban-rural gminas of Koronowo and Mogilno (both 1.5%).

In almost 8 out of 10 gminas, the share of holdings with sown area in the total number of holdings with agricultural land in good condition exceeded 90%, with almost 100% in the urban-rural gminas of Strzelno and Lubraniec.

Mapa 12. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
 Map 12. Average area of agricultural land per 1 agricultural holding in 2020

W ponad 80% gmin średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne była wyższa niż w kraju. Przeciętnie największe gospodarstwa występowały w gminie miejskiej Golub-Dobrzyń (41,66 ha UR na 1 gospodarstwo rolne). Były one prawie czterokrotnie większe niż w Polsce. Wysoką średnią powierzchnię UR odnotowano także w gminie miejsko-wiejskiej Mrocza (38,84 ha) oraz w gminach wiejskich Sadki (33,39 ha) i Papowo Biskupie (32,70 ha).

W gospodarstwach indywidualnych średnia powierzchnia UR przypadająca na 1 gospodarstwo rolne była większa niż w kraju w 124 gminach. Największą średnią powierzchnię odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Mrocza (33,29 ha). Było to o 22,87 ha więcej niż przypadało średnio na 1 gospodarstwo indywidualne w Polsce. Wysoką średnią powierzchnię UR przypadającą na 1 gospodarstwo odnotowano także w gminie miejsko-wiejskiej Janowiec Wielkopolski (26,98 ha) oraz w gminach wiejskich Płużnica i Sośno (odpowiednio 26,18 ha i 26,16 ha). Spośród 19 gmin województwa, w których

In more than 80% of gminas the average area of agricultural land per holding was higher than in the country. On average, the largest holdings were in the urban gmina of Golub-Dobrzyń (41.66 ha of agricultural land per holding). They were almost four times larger than in Poland. A large average area of agricultural land was also recorded in the urban-rural gmina of Mrocza (38.84 ha) and in the rural gminas of Sadki (33.39 ha) and Papowo Biskupie (32.70 ha).

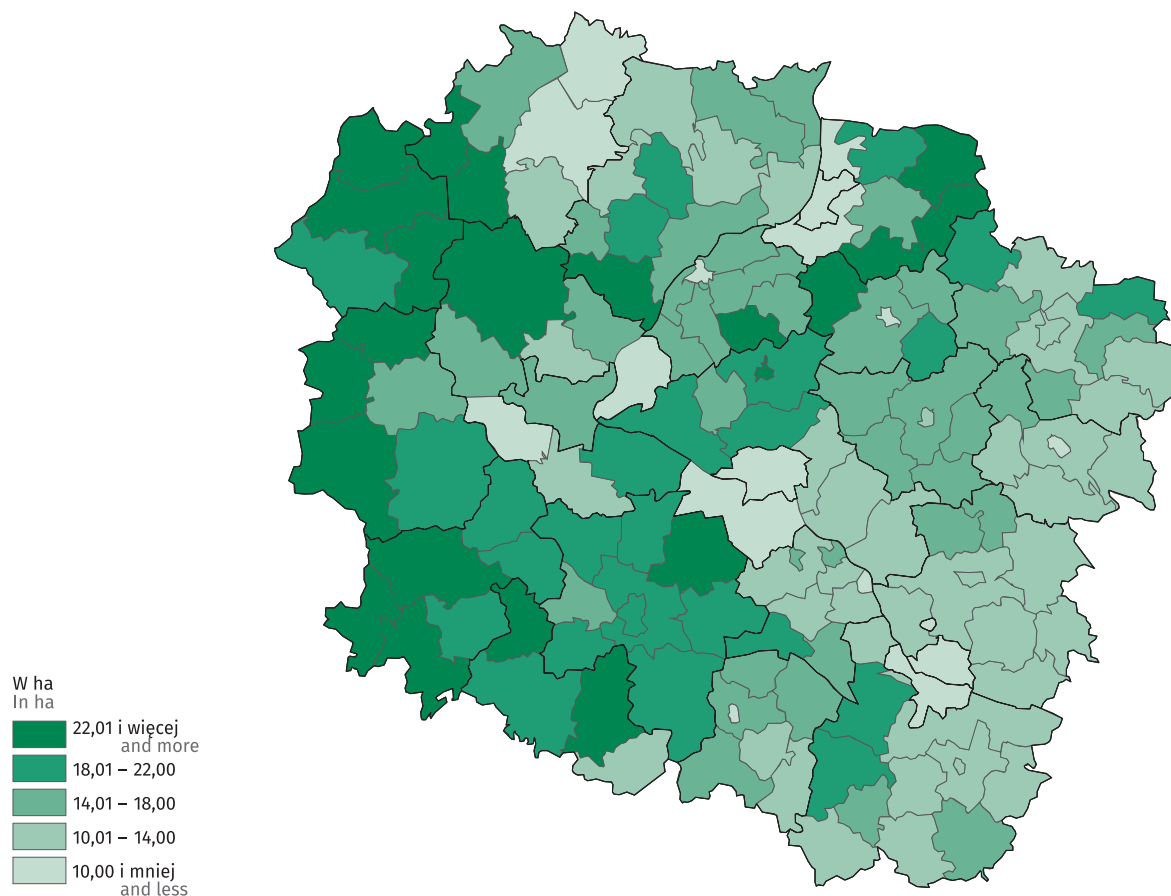
In natural person's holdings, the average area of agricultural land per holding was larger than in the country in 124 gminas. The largest average area was recorded in the urban-rural gmina of Mrocza (33.29 ha). This was 22.87 ha more than the average area per natural person's holding in Poland. A large average area of agricultural land per holding was also recorded in the urban-rural gmina of Janowiec Wielkopolski (26.98 ha) and the rural gminas of Płużnica and Sośno (26.18 ha and 26.16 ha, respectively). Of the 19 gminas in the voivodship in which the average area of agricultural land was

średnia powierzchnia UR była niższa niż w kraju, prawie połowę stanowiły gminy miejskie. Najniższą średnią powierzchnię UR odnotowano w gminie miejskiej Rypin (5,91 ha) i była ona o ponad 4 ha niższa niż w kraju. W gminie wiejskiej Lipno średnia powierzchnia UR w gospodarstwach indywidualnych była taka sama jak w kraju i wyniosła 10,42 ha na 1 gospodarstwo rolne.

smaller than in the country, almost half were urban gminas. The smallest average area of agricultural land was recorded in the urban gmina of Rypin (5.91 ha) and it was more than 4 ha smaller than in the country. In the rural gmina of Lipno, the average area of agricultural land in natural person's holdings was the same as in the country and amounted to 10.42 ha per holding.

Mapa 13. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR w 2020 r.

Map 13. Average area of agricultural land in natural person's holdings with an area over 1 ha of agricultural land in 2020

W gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR średnia powierzchnia UR przypadająca na 1 gospodarstwo była najwyższa w gminie miejsko-wiejskiej Mrocza (34,17 ha). Było to o 23,56 ha więcej niż w kraju. Wysoką średnią powierzchnię UR w gospodarstwach powyżej 1 ha odnotowano również w gminie miejsko-wiejskiej Janowiec Wielkopolski. Było to jednak średnio o 5,82 ha mniej niż w gospodarstwach w gminie miejsko-wiejskiej Mrocza. W 13,9% gospodarstw średnia powierzchnia UR przypadająca na 1 gospodarstwo powyżej 1 ha była niższa niż w kraju.

In natural person's holdings with more than 1 ha of agricultural land, the average area of agricultural land per holding was the largest in the urban-rural gmina of Mrocza (34.17 ha). This was 23.56 ha more than in the country. A large average area of agricultural land in a holding with more than 1 ha was also recorded in the urban-rural gmina of Janowiec Wielkopolski. However, this was on average 5.82 ha less than in holdings in the urban-rural gmina of Mrocza. In 13.9% of the holdings, the average area of agricultural land per holding of more than 1 ha was smaller than in the country.

W 2020 r. prawie 90% gmin posiadało gospodarstwa rolne o powierzchni UR powyżej 100 ha, z czego w ponad 30% z nich średnia powierzchnia przypadająca na 1 takie gospodarstwo była wyższa niż w kraju. W województwie kujawsko-pomorskim najwięcej gospodarstw powyżej 100 ha było w gminie miejsko-wiejskiej Koronowo (35), w której średnia powierzchnia UR przypadająca na 1 takie gospodarstwo wyniosła 244,21 ha.

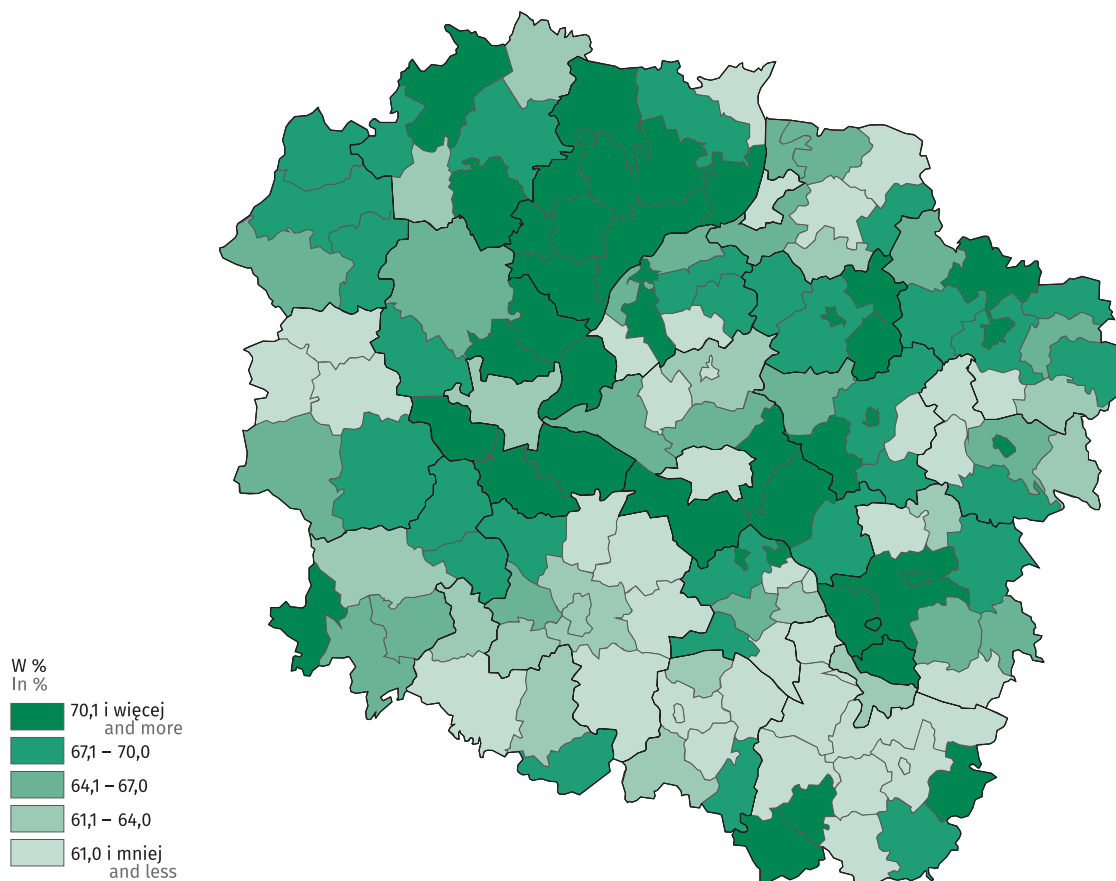
W ponad połowie gmin udział gruntów pod zasiewami w ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze przekroczył 90%. Pomimo tego, że największy odsetek zasiewów wystąpił w gminach wiejskich Bądkowo (99,1%) i Papowo Biskupie (98,5%), to największą powierzchnię zasiewów odnotowano w gminach miejsko-wiejskich Koronowo (21,2 tys. ha) i Kruszwica (20,1 tys. ha). Według wyników PSR 2020 w województwie kujawsko-pomorskim w praktycznie wszystkich gminach większość gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne stanowiły gospodarstwa z zasiewami. W większości gmin gospodarstwa rolne z zasiewami zbóż stanowiły ponad 90% gospodarstw z powierzchnią zasiewów.

In 2020, almost 90% of gminas had holdings with an area of agricultural land over 100 ha, of which in more than 30% of them the average area per 1 such farm was larger than in the country. In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the largest number of holdings over 100 ha was in the urban-rural gmina of Koronowo (35), where the average area of agricultural land per 1 such farm was 244.21 ha.

In more than half of the gminas, the share of sown area in the total area of agricultural land in good condition exceeded 90%. Although the highest share of sown area occurred in the rural gminas of Bądkowo (99.1%) and Papowo Biskupie (98.5%), the largest sown area was recorded in the urban-rural gminas of Koronowo (21.2 thousand ha) and Kruszwica (20.1 thousand ha). According to the results of the Agricultural Census 2020 in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, in practically all gminas, the majority of gminas with agricultural land were those with sown area. In most gminas, holdings with sown area under cereals accounted for more than 90% of holdings with sown area.

Mapa 14. Udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.

Map 14. Share of area under cereals in the total sown area in 2020

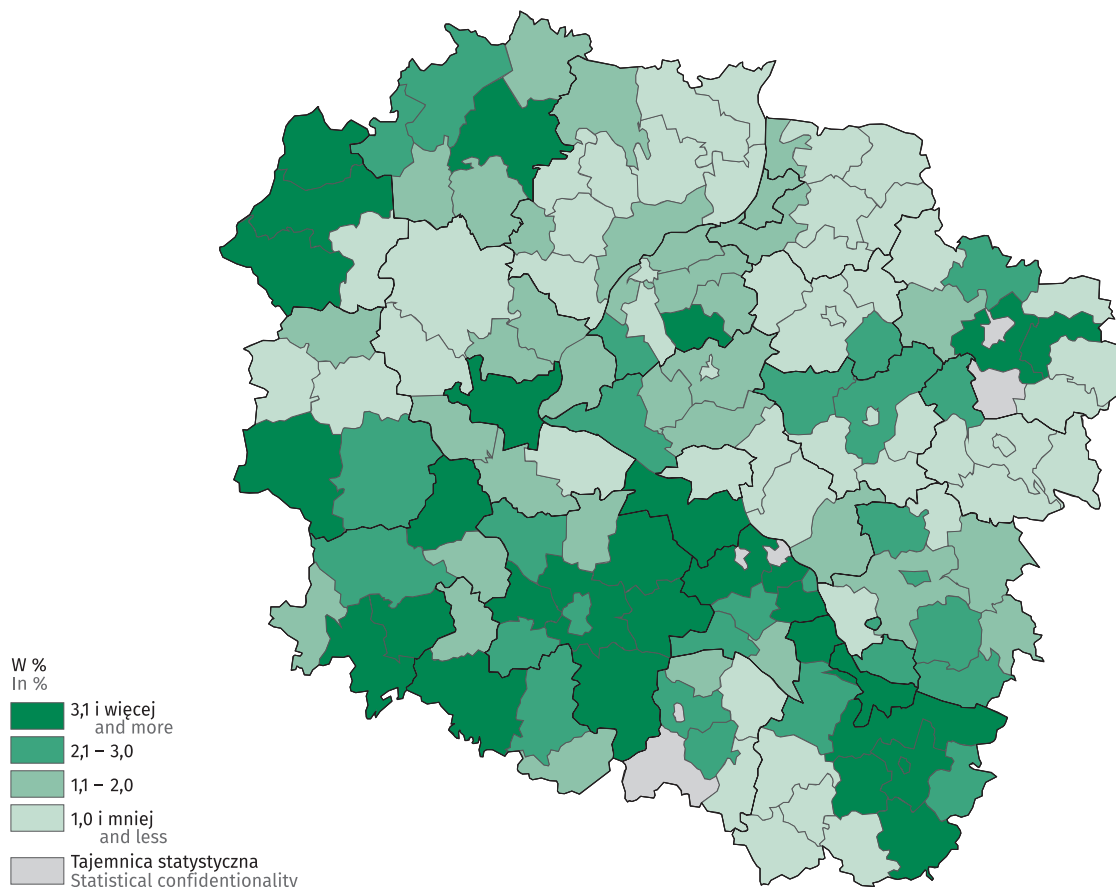
Według wyników PSR 2020 w ponad ⅔ gmin w województwie kujawsko-pomorskim udział gospodarstw z powierzchnią zasiewów zbóż w gospodarstwach z zasiewami był niższy niż w kraju. Udział ten był najwyższy w gminie wiejskiej Świecie nad Osą oraz miejsko-wiejskiej Izbica Kujawska, gdzie wyniósł on odpowiednio 97,3% i 97,1%. Najmniejszy udział, nie przekraczający 70%, wystąpił natomiast w gminach miejskich Grudziądz, Chełmża i Bydgoszcz.

W ponad 60% gmin udział powierzchni zasiewów zbóż w powierzchni zasiewów ogółem był niższy niż w kraju, przy czym najniższy w gminie miejsko-wiejskiej Mrocza, gdzie wyniósł on 50,0%. Z kolei największy udział odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Solec Kujawski, gdzie wyniósł on 92,2%. Udział ten był wyższy niż w kraju o 24,1 p. proc.

According to the results of the Agricultural Census 2020, in more than two-thirds of the gminas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the share of holdings with sown area under cereals was lower than in the country. This share was highest in the rural gminas of Świecie nad Osą and the urban-rural gmina of Izbica Kujawska, where it was 97.3% and 97.1%, respectively. However, the lowest share, not exceeding 70%, occurred in the urban gminas of Grudziądz, Chełmża and Bydgoszcz.

In more than 60% of gminas, the share of area under cereals in the total sown area was lower than in the country, with the lowest in the urban-rural gmina of Mrocza, where it amounted to 50.0%. On the other hand, the highest share was recorded in the urban-rural gmina of Solec Kujawski, where it amounted to 92.2%. This share was higher than in the country by 24.1 percentage points.

Mapa 15. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem w 2020 r.
Map 15. Share of area under potatoes in the total sown area in 2020

Oprócz gospodarstw z zasiewami zbóż istotny odsetek gospodarstw rolnych stanowiły te z uprawą ziemniaków. W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 11,2 tys. tego typu gospodarstw, co stanowiło

In addition to holdings with sown area under cereals, an important percentage of holdings were those growing potatoes. In 2020, there were 11.2 thousand holdings of this type in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, which

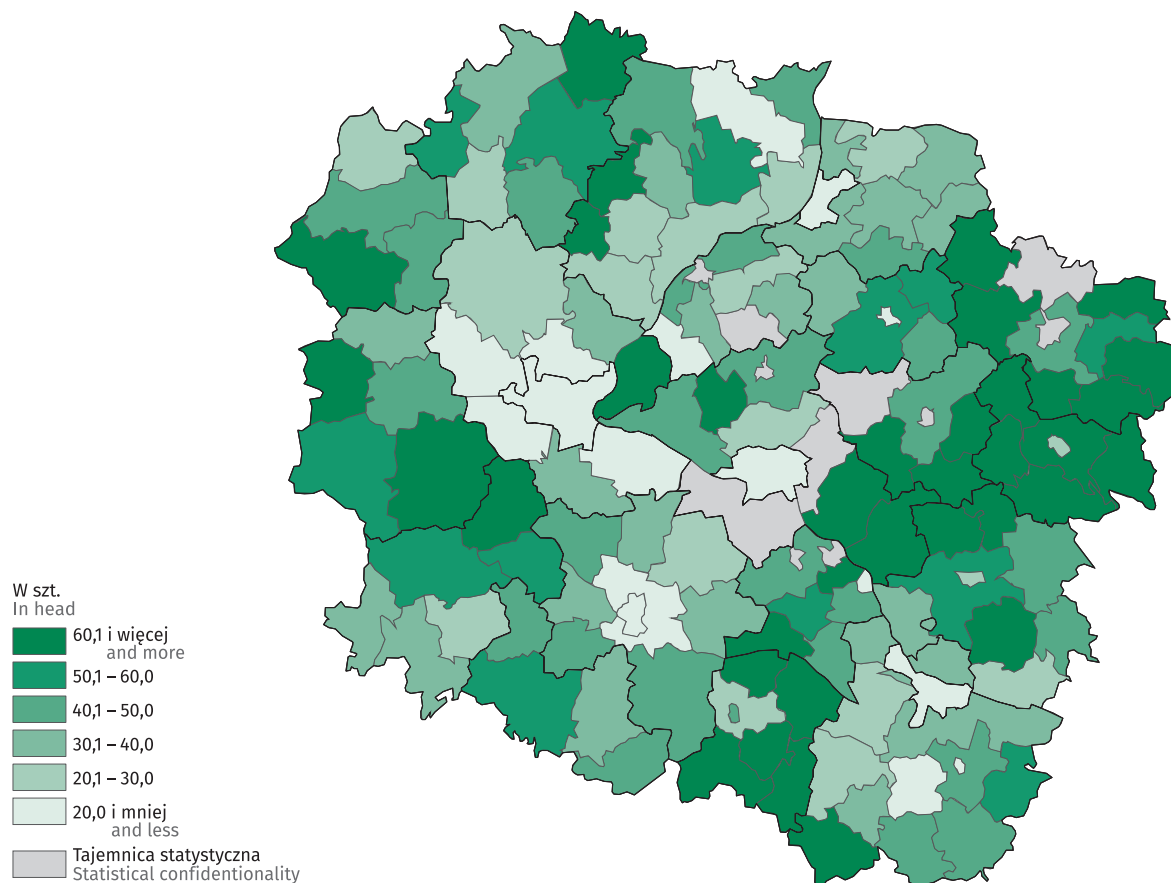
prawie 20% ogółu gospodarstw rolnych. W blisko 80% gmin udział gospodarstw z uprawą ziemniaków w liczbie gospodarstw z zasiewami był niższy niż w Polsce. Najwięcej gospodarstw z uprawą ziemniaków znajdowało się w gminie miejskiej Kowal (45,5%), czyli blisko dwukrotnie więcej niż w kraju. W województwie kujawsko-pomorskim ziemniaki uprawiano ponad 40% gospodarstw w gminie miejsko-wiejskiej Kamień Krajeński i ponad 37% w gminie wiejskiej Cekcyn.

Według wyników PSR 2020 udział uprawy ziemniaków w zasiewach ogółem w większości gmin w województwie kujawsko-pomorskim był niższy niż w kraju. Najwyższy udział powierzchni uprawy ziemniaków w powierzchni zasiewów ogółem odnotowano w gminie miejskiej Kowal (22,6%), gdzie był on ponad 10-krotnie większy niż w kraju. Wysokim udziałem charakteryzowała się także gmina wiejska Wielka Nieszawka (udział 7-krotnie wyższy niż w kraju) oraz gminy wiejskie Waganiec i Kowal (udział ponad 5-krotnie wyższy niż w kraju).

accounted for almost 20% of all holdings. In almost 80% of gminas, the share of holdings growing potatoes in the number of holdings with crops was lower than in Poland. The largest number of holdings growing potatoes was in the urban gmina of Kowal (45.5%), nearly twice as many as in the country. In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, potatoes were cultivated by over 40% of holdings in the urban-rural gmina of Kamień Krajeński and over 37% in the rural gmina of Cekcyn.

According to the results of the Agricultural Census 2020, the share of area under potatoes in the total sown area in most gminas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was lower than in the country. The highest share of area under potatoes in the total sown area was recorded in the urban gmina of Kowal (22.6%), where it was more than 10 times higher than in the country. A high share was also observed in the rural gmina of Wielka Nieszawka (share 7 times higher than in the country) and the rural gminas of Waganiec and Kowal (share over 5 times higher than in the country).

Mapa 16. Obsada bydła na 100 ha UR w 2020 r.
Map 16. Cattle stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020

Oprócz gospodarstw z zasiewami istotny odsetek gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim stanowiły gospodarstwa z łąkami trwałymi. Według wyników PSR 2020 najczęściej tego typu gospodarstw było w gminie wiejskiej Skrwilno (0,6 tys.), a także w gminach miejsko-wiejskich Kcynia i Szubin (w obu po 0,5 tys.). W województwie kujawsko-pomorskim w 1/3 gmin udział powierzchni łąk trwałych w powierzchni UR w dobrej kulturze przekroczył 10%. Największy udział wynoszący 55,6% odnotowano w gminie wiejskiej Nowa Wieś Wielka, a także w gminach wiejskich Białe Błota (50,0%) i Śliwice (43,6%).

Najwięcej gospodarstw rolnych utrzymujących bydło, podobnie jak w przypadku gospodarstw z łąkami trwałymi, odnotowano w gminie wiejskiej Skrwilno i Lipno oraz miejsko-wiejskiej Kcynia (w każdej po 0,3 tys.). Co ciekawe, o ile w gminie wiejskiej Skrwilno udział gospodarstw utrzymujących krowy w liczbie gospodarstw z bydłem wyniósł ponad 70%, o tyle w gminie miejsko-wiejskiej Kcynia było to około 55%.

W 2020 r. najwyższe pogłowie bydła w gospodarstwach ogółem wystąpiło w gminie miejsko-wiejskiej Żnin i wyniosło 11,8 tys. Pogłowie przekraczające 10,0 tys. sztuk bydła odnotowano także w gminach miejsko-wiejskich Piotrków Kujawski, Szubin, Kcynia oraz w gminie wiejskiej Osiecin. Najwięcej pogłowia krów było w gminie miejsko-wiejskiej Szubin (4,1 tys. sztuk) oraz w gminach wiejskich Osiecin (3,9 tys.) i Skrwilno (3,8 tys.).

W blisko połowie gospodarstw rolnych prowadzących chów lub hodowlę bydła obsada tych zwierząt na 100 ha UR była wyższa niż w kraju. Największą obsadę odnotowano w gminach wiejskich Świdziebnia, Osiek i Skrwilno - prawie 3-krotnie więcej niż w Polsce.

W województwie kujawsko-pomorskim gospodarstwa rolne zajmowały się także chowem i hodowlą świń. Według wyników PSR 2020 najczęściej gospodarstw ze świniami, czyli ponad 200, było w gminach miejsko-wiejskich Żnin i Izbica Kujawska. Wysoki odsetek tego typu gospodarstw odnotowano również w gminie wiejskiej Golub-Dobrzyń oraz w gminach miejsko-wiejskich Mogilno i Koronowo.

Najwyższe pogłowie świń wynoszące 70,5 tys. sztuk odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Janowiec Wielkopolski. Wysokie pogłowie bydła wystąpiło również w gminie miejsko-wiejskiej Żnin (58,4 tys.) oraz w gminach wiejskich Dąbrowa Biskupia (41,7 tys.), Rogowo (36,2 tys.) oraz Jeżewo (34,9 tys.). Warto podkreślić, że pogłowie w tych gminach stanowiło blisko 1/5 pogłowia występującego we wszystkich gminach.

In addition to holdings with sown area, a significant percentage of holdings in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were holdings with permanent meadows. According to the results of the Agricultural Census 2020, the largest number of this type of holdings was in the rural gmina of Skrwilno (0.6 thousand), as well as in the urban-rural gminas of Kcynia and Szubin (0.5 thousand each). In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in one-third of the gminas the share of area of permanent meadows in the area of agricultural land in good condition exceeded 10%. The highest share of 55.6% was recorded in the rural gmina of Nowa Wieś Wielka, as well as in the rural gminas of Białe Błota (50.0%) and Śliwice (43.6%).

The largest number of holdings keeping cattle, as in the case of holdings with permanent meadows, was recorded in the rural gmina of Skrwilno and Lipno and the urban-rural gmina of Kcynia (0.3 thousand each). Interestingly, while in the rural gmina of Skrwilno the share of holdings keeping cows in the number of holdings with cattle was over 70%, in the urban-rural gmina of Kcynia it was about 55%.

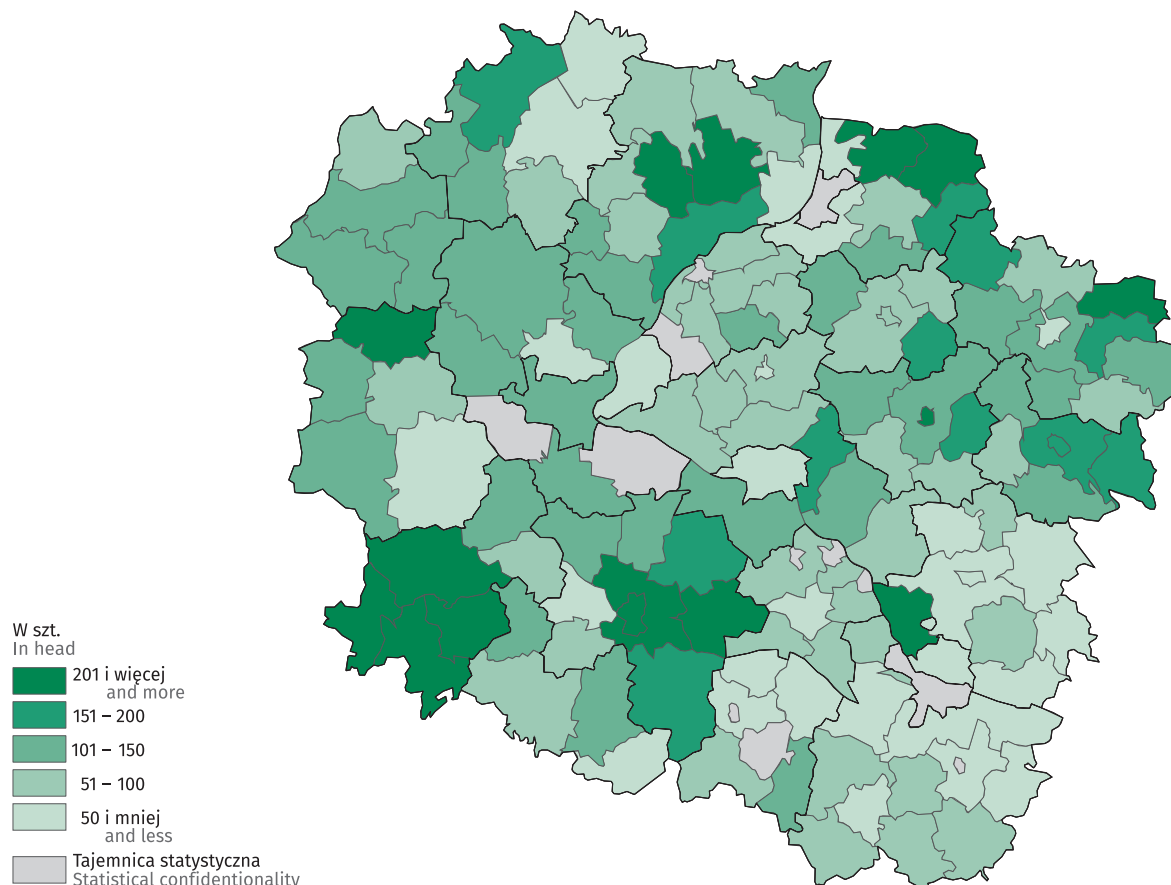
In 2020, the highest cattle stock in total holdings occurred in the urban-rural gmina of Żnin and amounted to 11.8 thousand heads. Stocks exceeding 10.0 thousand heads of cattle were also recorded in the urban-rural gminas of Piotrków Kujawski, Szubin, Kcynia and the rural gmina of Osiecin. The highest cow stock was in the urban-rural gmina of Szubin (4.1 thousand heads) and in the rural gminas of Osiecin (3.9 thousand) and Skrwilno (3.8 thousand).

In almost half of the holdings breeding or rearing cattle, the stocking density of these animals per 100 ha of agricultural land was higher than in the country. The highest stocking density was recorded in the rural gminas of Świdziebnia, Osiek and Skrwilno - almost 3 times higher than in Poland.

In the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, holdings were also engaged in the breeding and rearing of pigs. According to the results of the Agricultural Census 2020, the highest number of holdings with pigs, i.e. over 200, was in the urban-rural gminas of Żnin and Izbica Kujawska. A high percentage of such holdings was also recorded in the rural gmina of Golub-Dobrzyń and the urban-rural gminas of Mogilno and Koronowo.

The largest pig stock of 70.5 thousand was recorded in the urban-rural gmina of Janowiec Wielkopolski. A large cattle stock also occurred in the urban-rural gmina of Żnin (58.4 thousand) and in the rural gminas of Dąbrowa Biskupia (41.7 thousand), Rogowo (36.2 thousand) and Jeżewo (34.9 thousand). It is worth noting that the stock in these gminas accounted for nearly one-fifth of the stock found in all gminas.

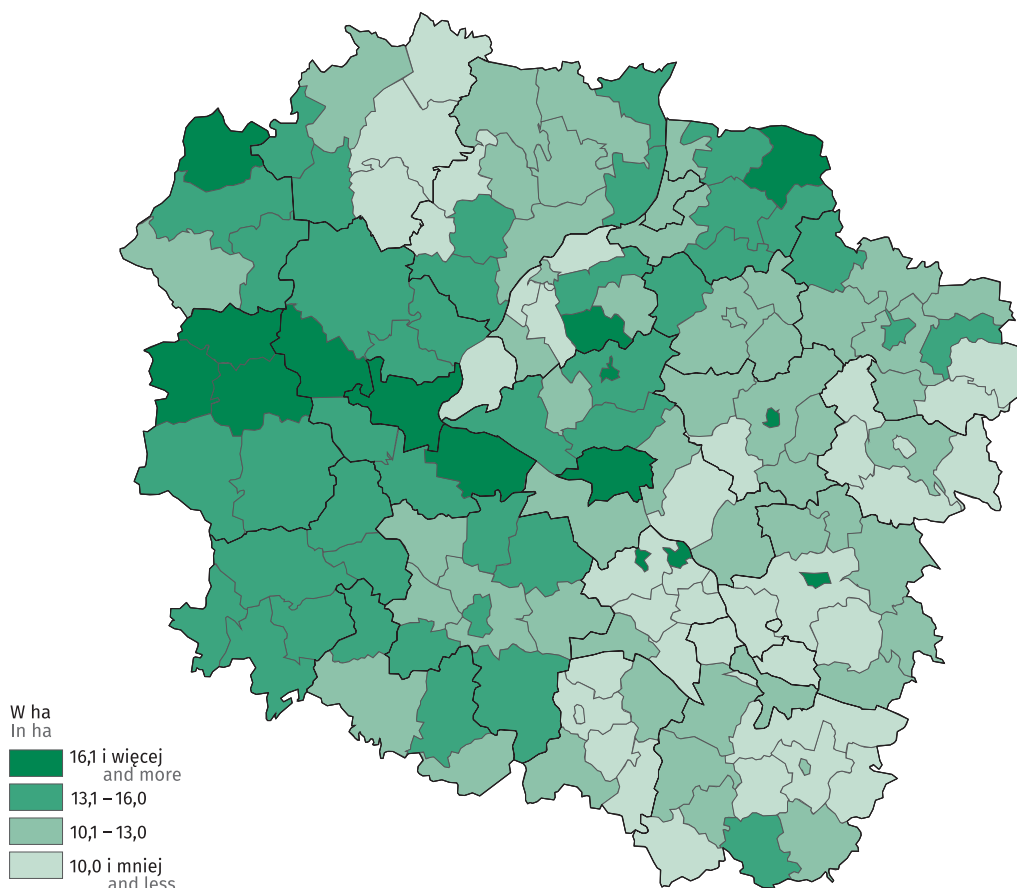
Mapa 17. Obsada świń na 100 ha UR w 2020 r.
 Map 17. Pig stocking density per 100 ha of agricultural land in 2020

W 2020 r. w ponad połowie gmin w województwie kujawsko-pomorskim obsada świń na 100 ha UR była wyższa niż w kraju. Największą obsadę świń odnotowano w gminie wiejskiej Jeżewo, gdzie na 100 ha UR przypadło 801 sztuk świń. Było to ponad 10-krotnie więcej niż w Polsce. Wysoka obsada świń wystąpiła również w gminie miejsko-wiejskiej Janowiec Wielkopolski i w gminach wiejskich Brzozie i Dąbrowa Biskupia, gdzie na 100 ha UR przypadło odpowiednio 602, 499 i 465 sztuk tych zwierząt.

In 2020, in more than half of the gminas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, the pig stocking density per 100 ha of agricultural land was higher than in the country. The highest pig stocking density was recorded in the rural gmina of Jeżewo, where there were 801 pigs per 100 ha of agricultural land. This was more than 10 times higher than in Poland. A high pig stocking density also occurred in the urban-rural gmina of Janowiec Wielkopolski and in the rural gminas of Brzozie and Dąbrowa Biskupia, where there were 602, 499 and 465 pigs per 100 ha of agricultural land, respectively.

Mapa 18. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w 2020 r.
 Map 18. Area of agricultural land per 1 tractor in 2020

Podobnie, jak w przypadku chowu i hodowli zwierząt gospodarskich, wysoką liczbą gospodarstw wyposażonych w ciągniki charakteryzowała się gmina wiejska Lipno oraz gminy miejsko-wiejskie Koronowo i Mogilno. W każdej z tych trzech gmin odnotowano najwięcej (po 0,7 tys.) gospodarstw rolnych z ciągnikami (podobnie w gospodarstwach indywidualnych). Warto podkreślić, że w gminie miejsko-wiejskiej Koronowo było wśród wszystkich gmin najwięcej gospodarstw z ciągnikami o mocy silnika 100 kW i więcej (0,2 tys.), a w gminie miejsko-wiejskiej Mogilno ciągników o mocy silnika od 40 do 60 kW (0,3 tys.). W ponad 90% gmin ciągniki posiadała przynajmniej połowa zlokalizowanych w nich gospodarstw, przy czym w gminie wiejskiej Osiećnicy było to aż 86,2% ogółu gospodarstw.

Najwięcej ciągników było w gminie miejsko-wiejskiej Koronowo (1,7 tys.), a także w gminach miejsko-wiejskich Kruszwica, Żnin (w obu przypadkach po 1,5 tys.) i Mogilno (1,4 tys.). Ciągniki w tych gminach stanowiły blisko 7% ogółu ciągników.

As in the case of breeding and rearing of farm animals, a high number of holdings equipped with tractors was found in the rural gmina of Lipno and the urban-rural gminas of Koronowo and Mogilno. In each of these three gminas, the largest number (0.7 thousand each) of holdings with tractors was recorded (similarly in natural person's holdings). It is worth noting that among all gminas in the urban-rural gmina of Koronowo there was the largest number of tractors with engine power of 100 kW and more (0.2 thousand), and in the urban-rural gmina of Mogilno the largest number of tractors with engine power between 40 and 60 kW (0.3 thousand). In more than 90% of gminas, at least half of the holdings located there had tractors, and in the rural gmina of Osiećnicy this was as many as 86.2% of the total number of holdings.

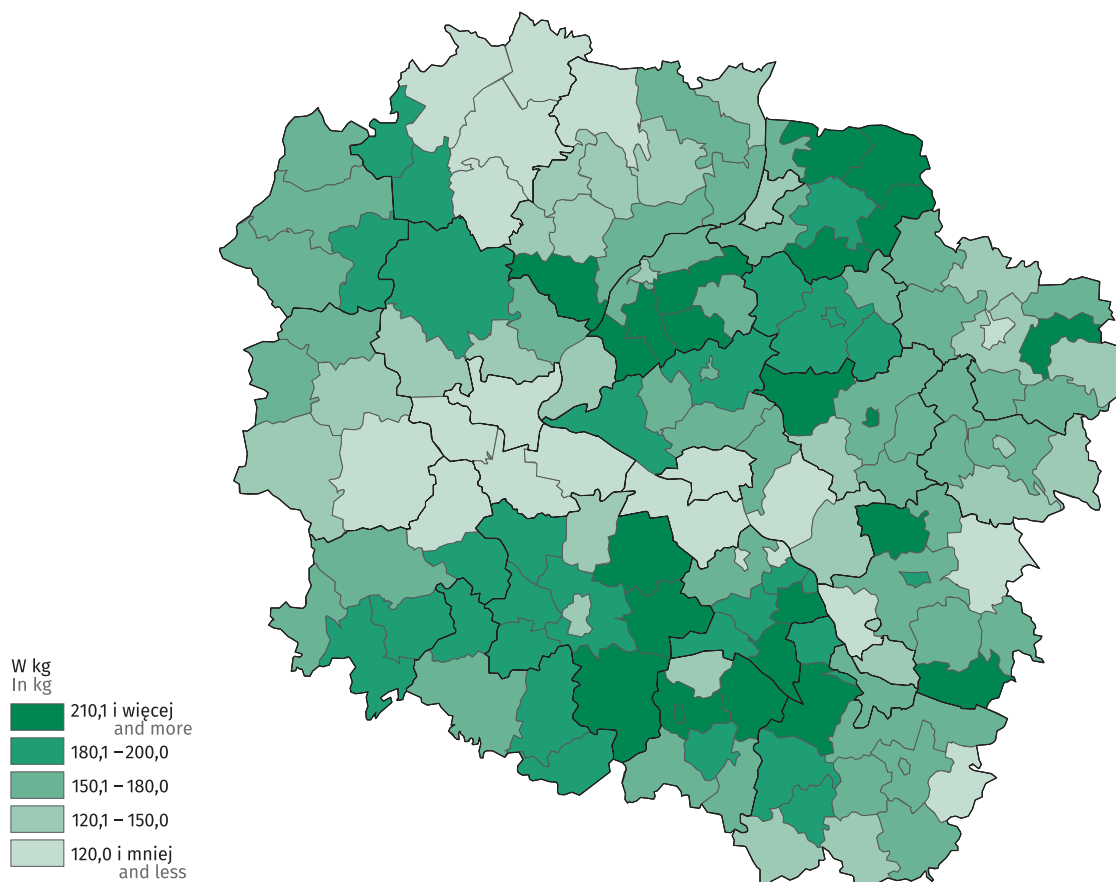
The largest number of tractors was in the urban-rural gmina of Koronowo (1.7 thousand), as well as in the urban-rural gminas of Kruszwica, Żnin (1.5 thousand each) and Mogilno (1.4 thousand). Tractors in these gminas accounted for nearly 7% of the total number of tractors.

W blisko 70% gospodarstw rolnych powierzchnia UR przypadająca na 1 ciągnik była wyższa niż w kraju. W gminie miejskiej Chełmno, wiejskiej Jeżewo i miejsko-wiejskiej Lubień Kujawski powierzchnia ta była identyczna jak w kraju i wyniosła 10,3 ha. Największą powierzchnię UR przypadającą na 1 ciągnik odnotowano w gminie miejskiej Golub-Dobrzyń, gdzie była ona ponad 4-krotnie większa niż w kraju.

In almost 70% of holdings, the area of agricultural land per tractor was higher than in the country. In the urban gmina of Chełmno, the rural gmina of Jeżewo and the urban-rural gmina of Lubień Kujawski, this area was the same as in the country and amounted to 10.3 ha. The largest area of agricultural land per tractor was recorded in the urban gmina of Golub-Dobrzyń, where it was more than 4 times higher than in the country.

Mapa 19. Zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

Map 19. Consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in 2020

Gospodarstwa rolne stosujące nawożenie mineralne, podobnie jak i te użytkujące ciągniki, stanowiły około 5% tego typu gospodarstw w kraju. W 2020 r. najczęściej, bo aż 98,3% wszystkich gospodarstw rolnych stosowało nawożenie mineralne lub wapniowe w gminie wiejskiej Bądkowo. Wysokim udziałem (97-98%) tego typu gospodarstw charakteryzowały się także gminy wiejskie Bytoń, Radziejów i Osiećciny oraz miejsko-wiejska Lubraniec. Z kolei nawożenie naturalne stosowało po 0,5 tys. gospodarstw z gmin

Agricultural holdings applying mineral fertilisation, as well as those using tractors, accounted for around 5% of this type of holdings in the country. In 2020, the highest proportion, 98.3%, of all holdings used mineral or lime fertilisation in the rural gmina of Bądkowo. The rural gminas of Bytoń, Radziejów and Osiećciny and the urban-rural gmina of Lubraniec were also characterised by a high share (97-98%) of this type of holdings. On the other hand, natural fertilisation was used by 0.5 thousand holdings in each of the rural gminas of Lipno and

wiejskich Lipno i Skrwilno oraz gmin miejsko-wiejskich Mogilno i Żnin. W ponad 80% gmin obornik stosowało ponad 90% gospodarstw stosujących nawożenie naturalne.

Najwyższe zużycie nawozów azotowych, fosforowych i potasowych wystąpiło w gminie miejsko-wiejskiej Kruszwica, gdzie wyniosło 4,8 tys. kg, a także w gminach miejsko-wiejskich Koronowo (4,3 tys. kg), Łasin (3,8 tys. kg) i Żnin (3,5 tys. kg).

W 2020 r. zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha UR w dobrej kulturze w ponad ¾ gmin zlokalizowanych w województwie kujawsko-pomorskim było wyższe niż w kraju. Największe zużycie nawozów mineralnych w czystym składniku na 1 ha UR w dobrej kulturze odnotowano w gminie wiejskiej Kijewo Królewskie (253,5 kg na 1 ha UR).

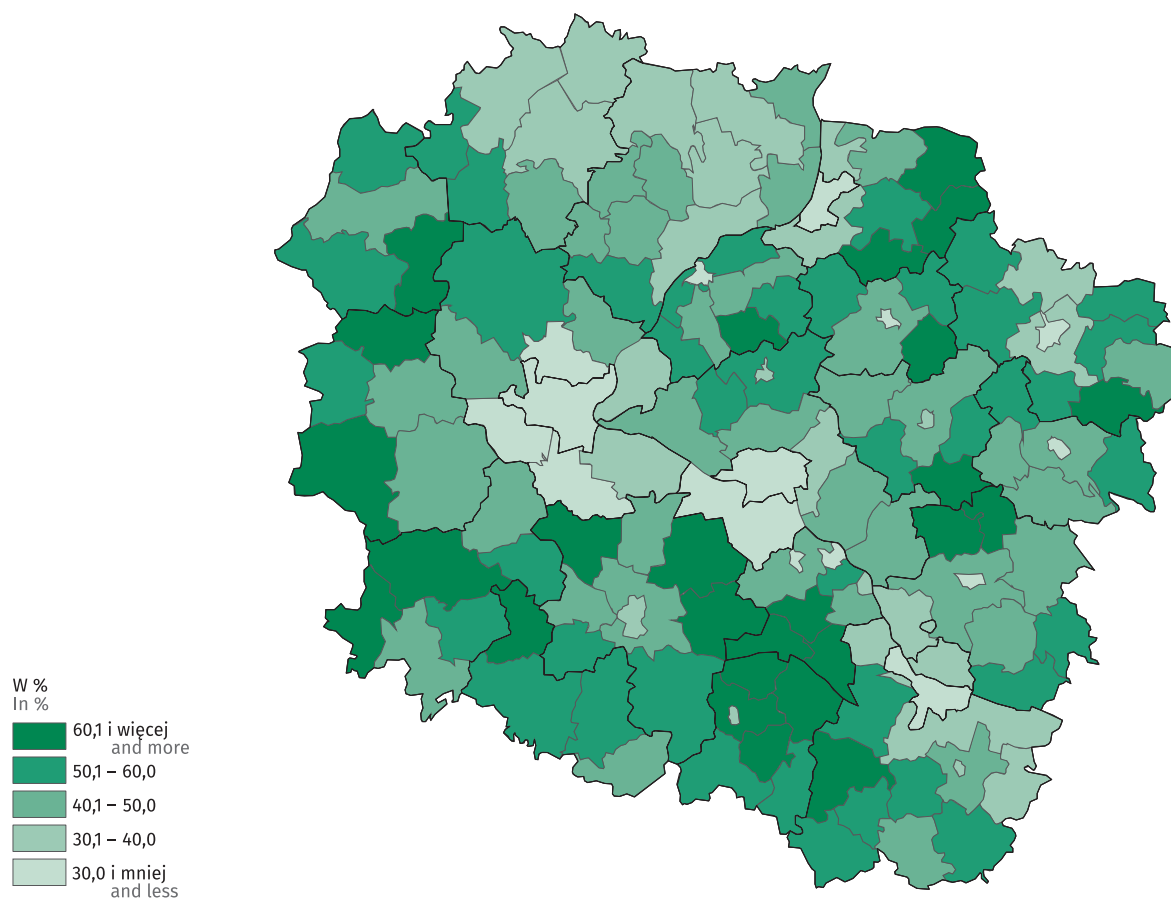
Skrwilno and the urban-rural gminas of Mogilno and Żnin. In more than 80% of gminas, manure was used by more than 90% of holdings applying natural fertilisation.

The highest consumption of nitrogenous, phosphatic and potassic fertilisers occurred in the urban-rural gmina of Kruszwica, where it amounted to 4.8 thousand kg, as well as in the urban-rural gminas of Koronowo (4.3 thousand kg), Łasin (3.8 thousand kg) and Żnin (3.5 thousand kg).

In 2020, the consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition in more than three-quarters of gminas located in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship was higher than in the country. The highest consumption of mineral fertilisers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good condition was recorded in the rural gmina of Kijewo Królewskie (253.5 kg per 1 ha of agricultural land).

Mapa 20. Udział gospodarstw domowych z głównym dochodem z działalności rolniczej 2020 r.

Map 20. Share of households with main income from agricultural activity in 2020

W 2020 r. w czołówce gospodarstw indywidualnych pod względem osiągnięcia głównego dochodu z działal-

In 2020, the top natural person's holdings in terms of achieving the main income from agricultural activity, as

ności rolniczej, tak jak w przypadku poziomu zużycia nawozów mineralnych, znalazły się te zlokalizowane w gminie wiejskiej Lipno oraz gminach miejsko-wiejskich Mogilno, Koronowo, Lubraniec, Kruszwica i Żnin. Według wyników PSR 2020 blisko 83% indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie wiejskiej Dobre oraz $\frac{3}{4}$ tego typu gospodarstw w gminie wiejskiej Bytoń utrzymywało się głównie z działalności rolniczej. Średnio w 1 na 10 gospodarstw w gminach zlokalizowanych w województwie kujawsko-pomorskim udział gospodarstw indywidualnych z głównym dochodem z działalności rolniczej był niższy niż w Polsce.

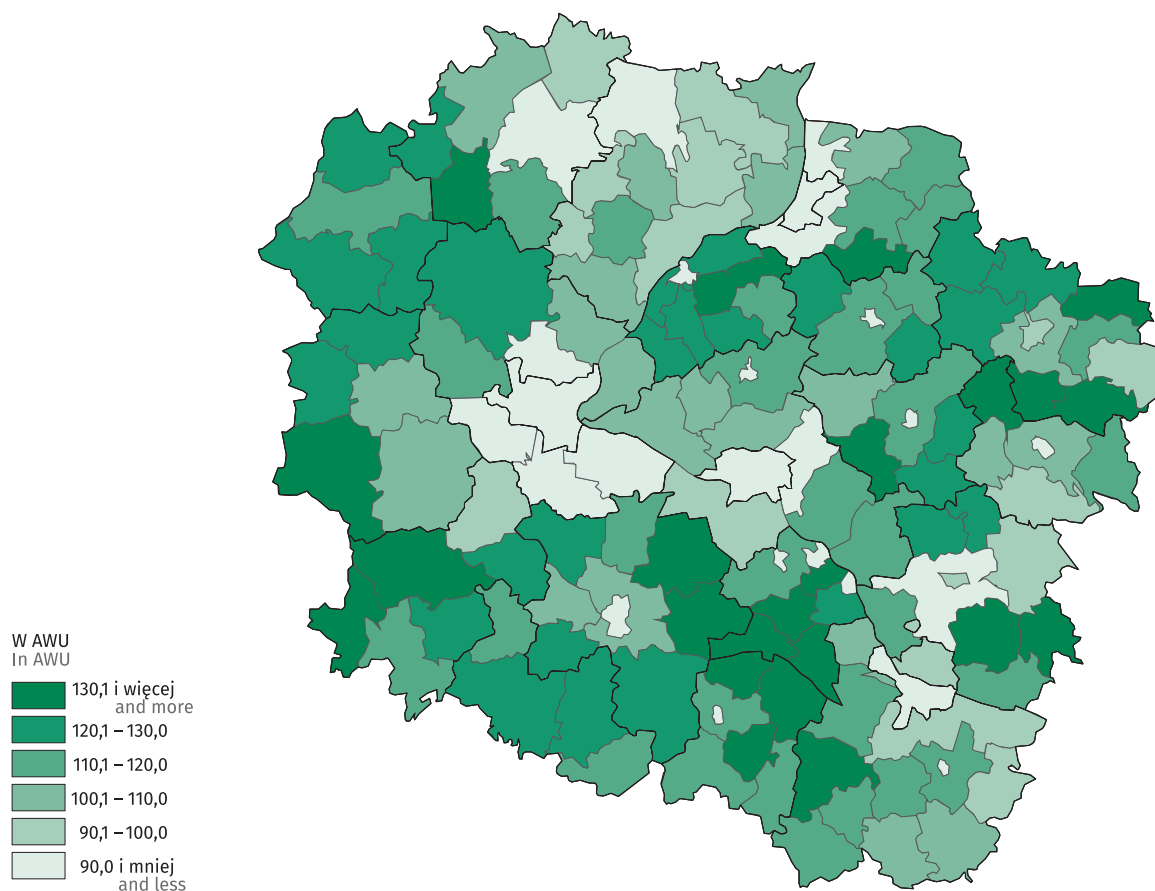
Najwięcej gospodarstw utrzymujących się głównie z pracy najemnej było w gminie wiejskiej Osie (41,1%), z działalności pozarolniczej w gminie wiejskiej Nowa Wieś Wielka (37,0%), a z emerytur i rent w gminie miejskiej Wąbrzeźno (25,0%).

in the case of the level of consumption of mineral fertilisers, were those located in the rural gmina of Lipno and the urban-rural gminas of Mogilno, Koronowo, Lubraniec, Kruszwica and Żnin. According to the results of the Agricultural Census 2020, nearly 83% of natural person's holdings in the rural gmina of Dobre and three-quarters of this type of holdings in the rural gmina of Bytoń made their living mainly from agricultural activity. On average, in 1 out of 10 holdings in gminas located in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the share of natural person's holdings with the main income from agricultural activity was lower than in Poland.

The highest number of households living mainly from contracted work was in the rural gmina of Osie (41.1%), from non-agricultural activity in the rural gmina of Nowa Wieś Wielka (37.0%), and from retirement pensions and other pensions in the urban gmina of Wąbrzeźno (25.0%).

Mapa 21. Nakłady pracy użytkowników oraz członków rodzin w gospodarstwach indywidualnych na 100 gospodarstw indywidualnych w 2020 r.

Map 21. Labour input of holders and members of their families in natural person's holdings per 100 natural person's holdings in 2020

Zgodnie z wynikami PSR 2020 największe nakłady pracy ogółem w gospodarstwach indywidualnych wystąpiły w gminie wiejskiej Dębowa Łąka (1923 AWU), a także gminie miejsko-wiejskiej Koronowo i Rogowo (po 1294 AWU). W przeliczeniu na 1 gospodarstwo indywidualne w gminie wiejskiej Dębowa Łąka nakłady pracy były najwyższe i wyniosły 595 AWU.

W blisko 98% gmin w województwie kujawsko-pomorskim udział nakładów rodzinnej siły roboczej w nakładach ogółem w gospodarstwach indywidualnych stanowił większość. W 50 gminach nakłady te przekroczyły 95%, przy czym najwyższe odnotowano w gminie miejskiej Radziejów oraz gminach wiejskich Tłuchowo, Ciechocin i Górzno.

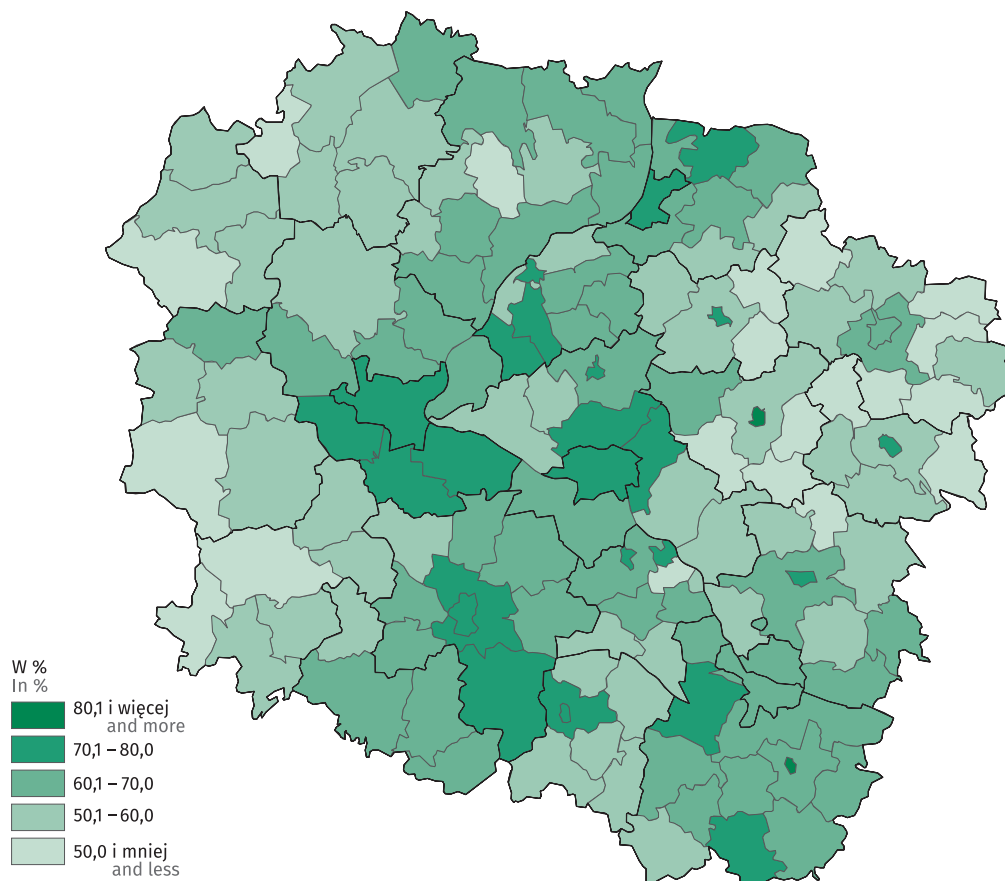
W 2020 r. w 1/5 gmin zlokalizowanych w województwie kujawsko-pomorskim nakłady pracy użytkowników oraz członków rodzin w gospodarstwach indywidualnych na 100 ha UR były niższe niż w kraju. Największe nakłady na 100 ha UR odnotowano w gminach wiejskich Osiek (153 AWU) i Zakrzewo (147 AWU), gdzie były one o ponad połowę większe niż w kraju.

According to the results of the Agricultural Census 2020, the highest total labour input in natural person's holdings occurred in the rural gmina of Dębowa Łąka (1 923 AWU), as well as in the urban-rural gmina of Koronowo and Rogowo (1 294 AWU each). The labour input per natural person's holding in the rural gmina of Dębowa Łąka was the highest at 595 AWU.

In almost 98% of gminas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the share of family labour input in total input in natural person's holding was the majority. In 50 gminas this input exceeded 95%, with the highest recorded in the urban gmina of Radziejów and the rural gminas of Tłuchowo, Ciechocin and Górzno.

In 2020, in one-fifth of gminas located in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, labour input of holders and family members in natural person's holdings per 100 ha of agricultural land was lower than in the country. The highest input per 100 ha of agricultural land was recorded in the rural gminas of Osiek (153 AWU) and Zakrzewo (147 AWU), where it was more than half as high as in the country.

Mapa 22. Udział gospodarstw specjalizujących się w uprawach polowych w gospodarstwach ogółem w 2020 r.
Map 22. Share of holdings specialising in field crops in total holdings in 2020

W 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim, nakłady pracy osób pracujących w gospodarstwach rolnych wyniosły 75,7 tys. rocznych jednostek pracy (AWU), z czego prawie połowa przypadła na gospodarstwa indywidualne specjalizujące się w uprawach polowych. Najwięcej gospodarstw specjalizujących się w uprawach polowych odnotowano w gminie wiejskiej Lipno (0,7 tys.), jak również w gminie miejsko-wiejskiej Kruszwica (0,6 tys.). W gminach miejsko-wiejskich Mogilno, Inowrocław, Koronowo, Lubień Kujawski, Lubraniec i Chodecz tego typu gospodarstw było po 0,5 tys. w każdej z gmin. Najmniej gospodarstw specjalizujących się w uprawach polowych występowało w gminach miejskich.

W ponad połowie gmin w województwie kujawsko-pomorskim udział gospodarstw specjalizujących się w uprawach polowych był wyższy niż w kraju. Najwyższy udział odnotowano w gminie miejskiej Kowal, który wyniósł 87,7%. Był on wyższy o 27,8 p. proc. niż w kraju. Gospodarstwa specjalizujące się w uprawach polowych stanowiły niecałe 50% w 20 gminach, z czego najmniej w gminie wiejskiej Osiek (39,9%).

In 2020, in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship labour input of people working in agricultural holdings amounted to 75.7 thousand annual work units (AWU), of which nearly half in natural person's holdings specialising in field crops. The largest number of holdings specialising in field crops was recorded in the rural gmina of Lipno (0.7 thousand), as well as in the urban-rural gmina of Kruszwica (0.6 thousand). In the urban-rural gminas of Mogilno, Inowrocław, Koronowo, Lubień Kujawski, Lubraniec and Chodecz, there were 0.5 thousand of this type of holdings in each gmina. The fewest holdings specialising in field crops were in urban gminas.

In more than half of the gminas in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship the share of holdings specialising in field crops was higher than in the country and amounted to more than 60%. The highest share was recorded in the urban gmina of Kowal, which amounted to 87.7%. It was 27.8 percentage points higher than in the country. Holdings specialising in field crops accounted for less than 50% in 20 gminas, the least in the rural gmina of Osiek (39.9%).

Uwagi metodologiczne

Methodological notes

1. Wprowadzenie

Niniejszą publikację opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), który przeprowadzono w Polsce w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 roku.

Spis został przeprowadzony na potrzeby Unii Europejskiej oraz krajowe, a jego podstawę prawną stanowią:

- ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1728 z późn. zm.). Ustawa ta szczegółowo określiła zasady przeprowadzenia spisu, podmioty podlegające spisowi oraz zakres danych, które należy zebrać,
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2018/1091 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zintegrowanych statystyk dotyczących gospodarstw rolnych oraz uchylenia rozporządzeń (WE) nr 1166/2008 i (UE) nr 1337/2011 (Dz. Urz. L 200 z 7.8.2018),
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności,
- rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzji Rady
- 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (tekst mający znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego – EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. L 87 z 31.3.2009, str. 164), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych,
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 443 z późn. zm.),
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (RODO) w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych,

1. Introduction

This publication has been prepared on the basis of the results of the 2020 Agricultural Census (AC 2020), which was carried out in Poland from September 1 to November 30, 2020.

The census was carried out for the needs of the European Union and national purposes, and its legal basis were:

- Act of July 31, 2019 on the agricultural census in 2020 (Journal of Laws of 2019, item 1728, as amended). This act defined in details the rules for conducting the census, entities subject to the census and the scope of data to be collected,
- Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of July 18, 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulations (EC) No 1166/2008 and (EU) No 1337/2011 (OJ L 200 of 7.8.2018),
- Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of March 11, 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities,
- Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics and Council Decision 89/382/EEC, Euratom on the establishment of a Statistical Program Committee of the European Communities (text with relevance to the European Economic Area – EEA and Switzerland) (OJ L 87 of 31.3.2009, p. 164) as regards the rules for the development, production and dissemination of statistics and statistical confidentiality,
- Act of June 29, 1995 on public statistics (Journal of Laws of 2020, item 443, as amended),
- Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation),

- ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).

Dniem referencyjnym spisu był 1 czerwca 2020 roku. Część danych, ze względu na ich specyfikę, dotyczyła okresu ostatnich 12 miesięcy kończącego się w dniu referencyjnym badania czyli okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie.

Dla aktywności ekonomicznej, w części dotyczącej aktywności bieżącej, okresem referencyjnym był dodatkowo tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.).

2. Uwaga

W związku z wprowadzaniem od 2010 r. zmian w metodologii badań rolniczych, mających na celu dostosowanie do standardów unijnych oraz uwzględnienie przemian dokonujących się w polskim rolnictwie, a także szersze wykorzystanie źródeł administracyjnych, **definicja gospodarstwa rolnego uległa zmianie**. Zgodnie z obowiązującą definicją w spisie rolnym w 2020 r. (podobnie jak w badaniach struktury gospodarstw rolnych w 2013 i 2016 r.) nie ujęto posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha prowadzących działalność rolniczą o małej skali.

W związku z powyższym, prezentowane w niniejszym opracowaniu dane dla 2020 r., dotyczące gospodarstw rolnych ogółem oraz gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha użytków rolnych włącznie są porównywalne z danymi zawartymi w edycji publikacji za lata 2013 i 2016, a nie są porównywalne z informacjami dla lat 2002, 2005, 2007 i 2010 zawartymi we wcześniejszych edycjach publikacji.

Do porównań wykorzystano dane z 2010 r., przeliczone zgodnie z obowiązującą definicją gospodarstwa rolnego.

Dane dla gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych są porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach publikacji (dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą).

- Act of May 10, 2018 on the Protection of Personal Data (Journal of Laws of 2019, item 1781).

The census reference date was June 1, 2020. Part of the data, due to its specificity, related to the last 12-month period ending on the reference date of the survey, i.e. the period from June 2, 2019 to June 1, 2020, inclusive.

Additionally for economic activity section, in the part concerning current activity, the reference period was the week ending on the reference date of the survey (i.e. the period from May 26 to June 1, 2020).

2. Note

Due to the introduction of changes in the methodology of agricultural surveys from 2010, aimed at adapting to EU standards and taking into account the changes taking place in Polish agriculture, as well as the wider use of administrative sources, **the definition of an agricultural holding has changed**. According to the current definition in the agricultural census in 2020 (similarly to the Farm Structure Surveys in 2013 and 2016), owners of agricultural land not engaged in agricultural activity and owners of agricultural land with an area of less than 1 ha conducting low-scale agricultural activities were not included.

Therefore, the data presented in this survey for 2020, concerning agricultural holdings in total and agricultural holdings with an area of up to 1 ha of agricultural land, inclusive, are comparable to the data included in the 2013 and 2016 edition of the publication, and are not comparable with the information for the years 2002, 2005, 2007 and 2010 included in previous editions of the publication.

The data from 2010 was used for comparisons, converted in accordance with the binding definition of an agricultural holding.

Data for agricultural holdings with an area of more than 1 ha of agricultural land is comparable with the data presented in previous editions of the publication (for agricultural holdings conducting agricultural activity).

3. Ważniejsze pojęcia, definicje i zasady spisywania

Gospodarstwo rolne to grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (art. 553 Kodeksu Cywilnego).

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) to gospodarstwo użytkowane przez osobę fizyczną obejmujące:

- gospodarstwa rolne o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- gospodarstwa rolne o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję rolną (roślinną i/lub zwierzęcą) o znaczącej, określonej następującymi progami skali: 0,5 ha dla: drzew owocowych, krzewów owocowych, warzyw gruntowych, truskawek gruntowych oraz chmielu; 0,3 ha dla szkótek sadowniczych i szkótek ozdobnych; 0,1 ha dla tytoniu; 5 sztuk dla bydła ogółem; 20 sztuk dla świń ogółem; 5 sztuk dla loch; 20 sztuk dla owiec ogółem i kóz ogółem; 100 sztuk dla drobiu ogółem; 10 sztuk dla zwierząt dzikich utrzymywanych w systemie fermowym; 20 pni dla pszczół.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, którego **podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności do sekcji A, dział 01, grupy: 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie, 01.2 – uprawy roślin wieloletnich, 01.3 – rozmnażanie roślin, 01.4 – chów i hodowla zwierząt (z podklasy 01.49.Z – tylko strusie, króliki i inne zwierzęta futerkowe oraz pszczoły), 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana), 01.6, klasa 01.61, podklasa 01.6.61.Z – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia **użytków rolnych przekracza 1 ha lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich.****

3. Major concepts, definitions and enumeration rules

Agricultural holding is understood as agricultural land together with forest land, buildings or part of them, equipment and livestock, if they constitute or may constitute an organised economic unit with the rights related to conducting an agricultural holding (Article 553 of the Civil Code).

Natural person's agricultural holding (private farms) is understood as a holding used by a natural person, including:

- agricultural holdings with an area of 1 ha and more of agricultural land,
- agricultural holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) running special branches of agricultural production or agricultural production (crop and/or animal) with a significant scale defined by the following thresholds: 0.5 ha for: fruit trees plantation, fruit bushes plantation, field vegetables, field strawberries and hops; 0.3 ha for fruit and ornamental nurseries; 0.1 ha for tobacco; 5 head of cattle in total; 20 head of pigs in total; 5 head of sows; 20 head of sheep in total and of goats in total; 100 head of poultry in total; 10 head of wild animals kept in a farm system; 20 beehives.

An agricultural holding of a legal person or an organisational unit without legal personality is a holding run by a legal person or an organisational unit without legal personality, **the basic activity of which is classified according to the Polish Classification of Activities to section A, division 01, groups: 01.1 – agricultural crops other than perennial, 01.2 – cultivation of perennial plants, 01.3 – plant propagation, 01.4 – animal breeding and rearing (from subclass 01.49.Z – only ostriches, rabbits and other fur animals and bees), 01.5 – agricultural crops combined with animal breeding and rearing (mixed farming, 01.6, class 01.61, subclass 01.6.61.Z – service activities supporting crop production (maintaining land in good agricultural condition while maintaining environmental protection requirements), as well as, regardless of the classification of the basic activity, when the area of agricultural land used by the holding exceeds 1 ha or breeding/rearing of livestock is conducted.**

Użytkownik gospodarstwa rolnego to osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, faktycznie użytkująca gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa, czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **osobę kierującą gospodarstwem rolnym** uważa się pełnoletnią osobę fizyczną upoważnioną przez właściciela/użytkownika gospodarstwa rolnego do podejmowania oraz nadzorowania lub wykonywania decyzji bezpośrednio związanych z procesami produkcyjnymi. W gospodarstwach indywidualnych kierujący jest często tą samą osobą co użytkownik.

Poziom wykształcenia rolniczego osoby kierującej gospodarstwem rolnym określa się jako:

- wyższe rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły wyższej o kierunku rolniczym np. ogrodnictwo, geodezja urzędów rolniczych, technika urzędów rolniczych i leśnych, leśnictwo, technologia drewna, ochrona środowiska – melioracja, rybactwo, zootechnika, technologia żywności – mleczarstwo itp.; do kierunków rolniczych należy zaliczyć także weterynarię,
- policealne rolnicze – uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły policealnej lub pomaturalnej o kierunku rolniczym, np. ogrodnictwo, urządzenie terenów zieleni itp.,
- średnie zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia technikum lub liceum zawodowego o kierunku rolniczym np. hodowla zwierząt, uprawa roślin, leśnictwo, melioracja, urządzenie terenów zieleni,
- zasadnicze zawodowe rolnicze – uzyskanie świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły rolniczej, szkoły przysposobienia rolniczego, świadectwa ukończenia korespondencyjnego kursu rolniczego o poziomie szkoły zasadniczej, np. ogrodnictwo, hodowla zwierząt, mechanizacja rolnictwa, wiejskie gospodarstwo domowe, rolnik upraw polowych,
- kurs rolniczy – kurs kwalifikacyjny zakończony egzaminem i uzyskaniem tytułu wykwalifikowanego rolnika lub mistrza rolnika,
- brak wykształcenia rolniczego – nieukończenie żadnej szkoły ani kursu o kierunku rolniczym, niezależnie od posiadanego ogólnego poziomu wykształcenia.

Holder of an agricultural holding is understood as a natural person, a legal person and an organisational unit without legal personality, actually using the agricultural holding, regardless of whether he or she is the owner, leaseholder of the holding or uses the land for some other reason and regardless of whether the land constituting the holding is located in one or in several gminas.

Manager of an agricultural holding is an adult natural person authorised by the owner/holder of the agricultural holding to make and supervise or make decisions directly related to production processes. In natural person's agricultural holdings, the manager is often also the holder.

The level of agricultural education of the manager of an agricultural holding is defined as:

- tertiary agricultural – obtaining a diploma of graduation from a university in agriculture, e.g. horticulture, geodesy of agricultural equipment, agricultural and forestry equipment technology, forestry, wood technology, environmental protection – melioration, fishing, animal husbandry, food technology – dairy, etc. ; agricultural fields of study also include veterinary medicine,
- post-secondary agricultural – obtaining a diploma of graduation from completion of post-secondary school in agriculture, e.g. gardening, landscaping, etc.,
- vocational secondary agricultural – obtaining a certificate of completion of a technical or vocational high school in agriculture, e.g. animal husbandry, plant cultivation, forestry, melioration, landscaping,
- basic agricultural vocational – obtaining a certificate of graduation from basic agricultural school, agricultural training school, certificate of completion of a correspondence agricultural course at the basic school level, e.g. gardening, animal husbandry, agricultural mechanisation, rural household, farmer of field crops,
- agricultural course – a qualification course completed with an examination and obtaining the title of a qualified farmer or master farmer,
- lack of agricultural education – failure to complete any school or course in agriculture, regardless of the general level of education.

Siedziba użytkownika gospodarstwa indywidualnego to adres zamieszkania użytkownika. Adres ten nie zawsze jest taki sam jak adres zameldowania.

Siedziba gospodarstwa indywidualnego to siedlisko gospodarstwa (budynek mieszkalny oraz budynki gospodarskie i urządzenia służące do produkcji rolnej), a w przypadku braku siedliska, największa część gospodarstwa rolnego. Adres siedziby gospodarstwa nie zawsze jest taki sam jak siedziby użytkownika.

Siedziba gospodarstwa rolnego osoby prawnej (lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej) to siedziba osoby prawnej lub jednostki lokalnej prowadzącej działalność rolniczą.

Do **działalności rolniczej** prowadzonej przez gospodarstwo rolne zaliczono:

- uprawę roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów jadalnych), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych,
- chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych (np. dziki, sarny, daniela, lamy) i pszczół,
- utrzymanie gruntów rolnych, już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych, według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

Za **zarobkową działalność inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym** przyjęto działalność produkcyjną lub usługową prowadzoną na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku, która wykorzystuje zasoby gospodarstwa rolnego (siłę roboczą, teren, budynki, park maszynowy itp.) lub produkty rolne w nim powstałe (np. agroturystyka, przetwórstwo produktów rolnych).

Nie wlicza się tu działalności innej niż rolnicza, jeżeli z zasobów gospodarstwa do jej prowadzenia wykorzystywana jest tylko i wyłącznie siła robocza.

Wartość końcowej produkcji rolniczej to suma wartości sprzedanych oraz zużytych przez gospodarstwo domowe użytkownika (samozaopatrzenie) surowych, nieprzetworzonych produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych).

Wartość **ogólnej sprzedaży produkcji gospodarstwa rolnego** to suma przychodów ze sprzedaży surowych produktów rolnych i zwierząt gospodarskich oraz wyrobów i usług z działalności innej niż rolnicza bezpo-

The seat of the holder of the natural person's agricultural holding is the holder's residence address. This address is not always the same as the registered address.

The seat of the natural person's agricultural holding is the settlement of the holding (residential building, farm buildings and equipment for agricultural production), and in the case of absence of the settlement, the largest part of the agricultural holding. A holding's seat address is not always the same as that of the holder.

The seat of an agricultural holding of a legal person (or an organisational unit without legal personality) is the seat of a legal person or a local unit conducting agricultural activity.

The agricultural activity conducted by an agricultural holding includes:

- cultivation of crops which includes: all field crops (including the cultivation of edible mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops,
- breeding and rearing of livestock, i.e. cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur animals, farmed wild animals (e.g. wild boars, does, fallow deer, llamas) and bees,
- maintenance of agricultural land, no longer used for production purposes, in accordance with the principles of good agricultural condition (according to the norms).

The other gainful activity directly connected with an agricultural holding has been assumed as production or service activity carried out on one's own account in order to achieve profit, which uses the resources of the agricultural holding (labour force, land, buildings, machinery, etc.) or agricultural products made within the holding (e.g. agritourism, processing of agricultural products).

Other gainful activity that uses only labour force from the holding's resources to conduct this activity is not included here.

The value of the final output of holding is the sum of the values of raw, unprocessed agricultural (crop and animal) products sold and consumed by the holder's household (self-consumption).

The value of the total sale of an agricultural holding is the sum of revenues from the sale of raw agricultural products and livestock as well as products and

średnio związanej z gospodarstwem rolnym, a także płatności bezpośrednich.

Bezpośrednia sprzedaż konsumentom (ostatecznym odbiorcom na ich własne potrzeby) oznacza sprzedaż produktów rolnych, wytworzonych w gospodarstwie rolnym, na targowiskach, we własnych sklepach lub w ramach sprzedaży międzysąsiedzkiej.

Nie zalicza się tu sprzedaży produktów rolnych do punktów skupu oraz zakupów dokonywanych przez właścicieli sklepów, restauracji itp.

Za **gospodarstwo ekologiczne** uważa się gospodarstwo rolne, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej) na całość lub część produkcji roślinnej/zwierzęcej prowadzonej w gospodarstwie.

Za **gospodarstwo rolne korzystające ze środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich** uważa się gospodarstwo, z którym zawarto umowę/wydano pozytywną decyzję o przyznaniu płatności w okresie 3 lat kończących się 31 grudnia 2020 r. dla przynajmniej jednego z działań/poddziałań wymienionych poniżej:

- usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw w gospodarstwie,
- systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych,
- inwestycje w środki trwałe,
- przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzenie odpowiednich środków zaradczych,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników,
- pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw,
- inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów,
- działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne,
- usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów,
- rolnictwo ekologiczne,
- płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną,
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami,
- dobrostan zwierząt,
- zarządzanie ryzykiem.

services from the other gainful activity directly connected with an agricultural holding, as well as direct payments.

Direct sale to consumers (final users for their own needs) means the sale of agricultural products, produced in an agricultural holding, in marketplaces, in own shops or through sales between neighbours.

It does not include the sale of agricultural products to procurement units and purchases made by owners of shops, restaurants, etc.

An organic agricultural holding is an agricultural holding that has a certificate issued by a certification body or is being converted to organic agricultural production methods (under the control of the certification body) for all or part of crop/animal production carried out in the holding.

Agricultural holding benefiting from rural development support measures is considered a holding with which a contract was concluded/a positive decision on granting payments has been issued during the period of 3 years ending on December 31, 2020 for at least one of the activities/sub-activities listed below:

- advisory services, farm management and farm replacement services,
- quality systems for agricultural products and foodstuffs,
- investments in physical assets,
- restoring agricultural production potential damaged by natural disasters and catastrophic events and introduction of appropriate prevention actions,
- business start-up aid for young farmers,
- business start-up aid for the development of small holdings,
- investments in forest development and improve the viability of forest,
- agricultural-environment-climate action,
- forest-environmental and climate services and forest protection,
- organic farming,
- payments for Natura 2000 and Water Framework Directive payments,
- payments to areas facing natural or other specific constraints,
- animal welfare,
- risk management.

4. Użytkowanie gruntów

Grunty ogółem to wszystkie grunty niezależnie od tytułu władania – własne, dzierżawione od innych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowane z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel itp.) oraz wspólne w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych. Nie zalicza się tu powierzchni gruntów wydzierżawionych innym i gruntów należących do wspólnot gruntowych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, na którą składają się:
 - zasiewy,
 - łąki trwałe,
 - pastwiska trwałe,
 - uprawy trwałe, w tym sady,
 - ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
 - grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny),
- użytków rolnych pozostałych.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** to użytki rolne, na których stosuje się jakiegokolwiek zabiegi uprawne (np. orka, koszenie, mulczowanie itp.), także grunty objęte płodozmianną. Są to grunty, które mogą kwalifikować się np. do otrzymania dopłat i są utrzymywane zgodnie z wymaganiami dotyczącymi dobrej kultury rolnej znajdującymi się w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 kwietnia 2004 roku – Dz. U. 65, poz. 600. Zalicza się tu także grunty ugorowane.

Powierzchnia **użytków rolnych pozostałych** (tj. nieużytkowanych i nieutrzymywanych w dobrej kulturze rolnej) to powierzchnia użytków rolnych wyłączonych z produkcji, tj. użytków rolnych uprzednio użytkowanych jako zasiewy oraz grunty ugorowane, łąki i pastwiska trwałe, sady i inne uprawy trwałe, ogrody przydomowe, które w dniu 1 czerwca 2020 r. ze względów ekonomicznych, społecznych lub innych, nie były wykorzystywane już rolniczo i wyłączone z płodozmianną. Grunty te znajdowały się jednak w kondycji, pozwalającej w razie zmiany decyzji co do ich przyszłego użytkowania, na ich szybkie przywrócenie do produkcji rolniczej, przy wykorzystaniu zasobów dostępnych w gospodarstwie rolnym. Jeżeli rekultywacja tych gruntów wymagałaby bardzo długie-

4. Land use

Land in total is all land regardless of the ownership – own land, leased from others (on a contractual basis and without a contract), used due to holding a specific position (forest officer, priest, teacher, etc.) and shared in the part attributable to the holder, and also land used by the holding that belongs to abandoned holdings. It excludes land leased to others and land belonging to communal land communities.

Total agricultural land is the area of:

- agricultural land in good agricultural condition, which consists of:
 - sown area,
 - permanent meadows,
 - permanent pastures,
 - permanent crops, including orchards,
 - kitchen gardens (without recreational space),
 - fallow land (including crop for ploughing as the main crop),
- other agricultural land.

The area of **agricultural land in good agricultural condition** is the area of agricultural land where any type of cultivation is applied (e.g. ploughing, mowing, mulching, etc.), including land subject to crop rotation. These are lands that may qualify, for example, for subsidies and are maintained in accordance with the requirements of good agricultural condition contained in the regulation of the Minister of Agriculture and Rural Development of April 7, 2004 – Journal Of Laws 65, item 600. Fallow land is also included.

The area of **other agricultural land** (i.e. not used and not maintained in good agricultural condition) is the area of agricultural land excluded from production, i.e. agricultural land previously used as sowing and fallow land, meadows and permanent pastures, orchards and other permanent crops, kitchen gardens that on June 1, 2020, for economic, social or other reasons, were no longer used for agriculture and excluded from crop rotation. However, these lands were in a condition that, in the event of a change in the decision as to their future use, allowed for their quick return to agricultural production, using the resources available in the agricultural holding. If the rehabilitation of this land would require a very long period of

go okresu czasu i dużych nakładów pracy oraz zasobów niedostępnych w gospodarstwie – powierzchnię tę zalicza się do powierzchni pozostałych gruntów.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim przykryciem, z brakiem dostępu) jak i pod wysokimi, dostępnymi ostonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach).

Łąki trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, a zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenach pagórkowatych lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Powierzchnia upraw trwałych to powierzchnia: plantacji drzew i krzewów owocowych, szkótek drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych, szkótek drzew i krzewów leśnych do celów handlowych, plantacji wikliny oraz innych gruntowych upraw trwałych (np. derenia, tarniny, morwy, wierzby mandżurskiej, głogu, rokitnika, jarzębiny, choinek bożonarodzeniowych uprawianych na użytkach rolnych), a także upraw trwałych pod ostonami (np. malina, winorośl, brzoskwinia).

Sady to uprawy drzew i krzewów owocowych posadzonych na miejscu stałym, w regularnej rozstawie, na powierzchni minimum 10 arów. Do sadów zaliczamy także szkółki drzew i krzewów owocowych.

Ogrody przydomowe to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa, która obejmuje uprawy (rolne, ogrodnicze zarówno jednoroczne jak i wieloletnie oraz drzewa i krzewy owocowe) przeznaczone na spożycie w gospodarstwie domowym użytkownika (samozaopatrzenie). Sporadycznie, nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane.

time and a lot of work and resources not available in the holding – this area is included in the area of the other land.

Sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames).

Permanent meadows are lands permanently covered with grasses (5 years or more), usually mowed, and in mountainous regions also the area of mown pastures and meadows. Meadows should be kept in good agricultural condition and mowed at least once a year, and the harvest should not necessarily be used for production purposes.

Permanent pastures are lands permanently covered with grasses (5 years or more), which, as a rule, are not mowed but grazed, and in mountainous regions also grazed pastures and meadows kept in good agricultural condition (including permanent pastures not used for production purposes and with extensive grazed pastures located in hilly areas or at high altitudes, on low-class soils, where no fertilization, supplementary sowing, melioration, etc., is applied).

Permanent crops is the area of: plantations of fruit trees and bushes, nurseries of fruit and ornamental trees and bushes, nurseries of forest trees and bushes for commercial purposes, wicker plantations and other permanent field crops (e.g. dogwood, blackthorn, mulberry, Manchurian willow, hawthorn, sea buckthorn, rowan, Christmas trees grown on agricultural land), as well as permanent crops under cover (e.g. raspberry, grape, peach).

Orchards are the cultivation of fruit trees and bushes planted in a permanent place, with a regular spacing, on an area of at least 10 acres. The orchards also include nurseries of fruit trees and bushes.

Kitchen gardens are areas most often located around the seat of the holding, often separated from the rest of the holding, which includes crops (agricultural, horticultural, both annual and perennial, and fruit trees and bushes) intended for consumption in the holder's holding (self-consumption). Occasionally, surplus crops may be sold.

Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonych na rekreację (należą do gruntów pozostałych).

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.

Do gruntów ugorowanych zalicza się powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawóz zielony), a także grunty przygotowane pod jesienne nasadzenia np. truskawek oraz obsiane roślinami miododajnymi.

Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione do płatności obszarowych.

Do gruntów ugorowanych nie zaliczamy gruntów, które były przygotowane pod tegoroczne zasiewy (np. wazryw), a do 1 czerwca 2020 r. nie zostały jeszcze obsiane lub obsadzone (zaliczamy je do powierzchni zasiewów).

Powierzchnia **lasów i gruntów leśnych** to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha:

- zalesiona (pokryta roślinnością leśną),
- niezalesiona (przejściowo pozbawiona roślinności leśnej),
- gruntów związanych z gospodarką leśną,
- plantacji o krótkiej rotacji (łącznie z założonymi na użytkach rolnych).

Uwzględnia się tu powierzchnię szkótek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa (niehandlowe).

Powierzchnia **pozostałych gruntów** to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, ogrody ozdobne itp.).

Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych, które nie są użytkowane rolniczo, jeżeli wiadomo, że grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Kitchen gardens do not include the area of lawns and ornamental gardens and areas intended for recreation (they belong to the other land).

Fallow land is arable land not used for production purposes, but maintained in accordance with the principles of good agricultural condition, while respecting environmental protection requirements.

Fallow land includes the area of crops for ploughing cultivated as the main crop (green fertilizer), as well as land prepared for autumn planting, e.g. strawberries and sowing with honey plants.

Here we include land both eligible and not eligible for area payments.

Fallow land does not include land that has been prepared for this year's sowing (e.g. vegetables), and until June 1, 2020, has not yet been sown or planted (it is included in the sown area).

Forests and forest land is an area of at least 0.10 ha:

- forested (covered with forest vegetation),
- non-forested (temporarily devoid of forest vegetation),
- land related to forest management,
- short-rotation plantations (including those established on agricultural land).

The area of forest tree nurseries established in forest areas and used for the needs of the holding (non-commercial) is taken into account here.

Other land is the land with buildings, surrounding courtyards, yards and ornamental gardens, parks, inland water area (own and leased), drainage ditches, the area covered with wicker in its natural state, the area of marshes, the area of other lands (peat bogs, gravel pits), wasteland (including wooded and shrubby land), areas intended for recreation (e.g. around the house, golf courses, ornamental gardens, etc.).

Other land also includes the area of agricultural land that is not used for agriculture, if it is known that this land will not be agriculturally used, e.g. agricultural land intended for the construction of a road or a supermarket.

5. Powierzchnia zasiewów

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, ale bez upraw trwałych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim, przykryciem z brakiem dostępu) jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach), które są uprawiane w plonie głównym.

Do powierzchni zasiewów zalicza się również powierzchnię, która była zaplanowana i obsiana/obsadzona po 1 czerwca 2020 r., pod zbiór w bieżącym roku (np. późnych odmian warzyw).

Powierzchnia zasiewów **w gruncie** to powierzchnia upraw prowadzonych zarówno na odkrytym polu, jak również **pod niskim, niedostępnym przykryciem**. Kategoria ta obejmuje powierzchnię upraw przykrytych przy użyciu mat/arkuszy z tworzywa sztucznego ułożonych płasko na ziemi oraz upraw pod tunelami niskimi (poniżej 1,5 m wysokości w szczycie).

Powierzchnia zasiewów w **szklarniach, tunelach foliowych wysokich** oraz **inspektach** to powierzchnia upraw prowadzonych pod wysokimi osłonami (o wysokości min. 1,5 m w szczycie) oraz pod osłonami niskimi z możliwością stałego dostępu czyli inspektach, tzw. przyspiesznikach („miniaturowe szklarnie”); są to skrzynie nakryte oknami służące np. do produkcji rozsad.

W powierzchni zasiewów ujęto uprawę chmielu oraz plantacje truskawek i poziomek, a także powierzchnię traw polowych.

Do grupy „**zboż ogółem**” zaliczono zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i pozostałe zbożowe (amarantus, kanar, żyto stuletnie itp.).

W grupie „**zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi**” ujęto zboża podstawowe (pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Grupa „**przemysłowe**” obejmuje buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja, itp.).

5. Sown area

The sown area is the area of all crops (annual and perennial, but without permanent crops) sown and planted in the agricultural holding both in the field (in an open field or under a low cover with no access) and under high, accessible covers (in greenhouses, tall tunnels or frames) that are grown in the main crop.

The sown area also includes the area planned to be so and sown/planted after June 1, 2020 for the current year's harvest (e.g. late varieties of vegetables).

The sown area **in the field** is the area of crops grown both in the open field and **under low, inaccessible cover**. This category includes crops covered by plastic mats/sheets laid flat on the ground, and crops under low tunnels (less than 1.5 m high at the top).

The sown area in **greenhouses, high foil tunnels and frames** is the area of crops grown under high covers (at least 1.5 m high at the top) and under low covers with the possibility of permanent access, i.e. frames, so-called accelerators (“miniature greenhouses”); these are boxes covered with windows, for example for the production of seedlings.

The sown area includes the cultivation of hops and strawberry and wild strawberry plantations, as well as the area of field grasses.

The group of “**cereals in total**” includes basic cereals with cereal mixtures, grain maize, buckwheat, millet and other cereals (amaranth, canary, 100-year-old rye, etc.).

The group “**basic cereals with cereal mixtures**” includes basic cereals (wheat, rye, barley, oats and triticale) and the sown area of winter and spring cereal mixtures.

The “**industrial**” group includes sugar beet, rape and turnip rape, flax (including oilseed flax), sunflower seeds for grain, hemp, tobacco, hops, chicory and other oil crops (poppy, mustard, soybeans, etc.).

Do grupy „**strączkowych na ziarno**” zalicza się strączkowe jadalne (groch, fasolę, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno, np. ciecierzycę), strączkowe pastewne na ziarno oraz mieszanki zbożowo strączkowe na ziarno. Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do warzyw gruntowych.

Grupa „**pastewne**” obejmuje uprawy okopowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych na zielonkę i motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw na zielonkę (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).

Grupa „**pozostałe**” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, pozostałe przemysłowe (np. krokosz barwierski, uprawy wieloletnie na cele energetyczne), zioła i przyprawy, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy.

Do **warzyw** zaliczono: kapustę głowiastą (wczesną i późną, białą, czerwoną i włoską), cebulę, marchew jadalną, buraki ćwikłowe, ogórki, pomidory, kalafior (wczesne i późne), warzywa pozostałe (pietruszkę, selery, pory, brukselkę, szczaw, szpinak, sałatę, rzodkiewkę, chrzan, rabarbar, skorzonę, kalarepę, czosnek, dynię, szparagi, brokuły, kapustę pekińską, cykorię liściastą, cukinię, szalotkę itp.). Grupa ta obejmuje również groch, bób i itp. zebrane w stanie niedojrzałym (zielonym), fasolę szparagową, z której zebrano niedojrzałe strąki oraz kukurydzę z przeznaczeniem na zbiór kolb w stanie niedojrzałym, a także rozsady warzyw gruntowych na potrzeby własne gospodarstwa.

Powierzchnia uprawy **truskawek** to powierzchnia obsadzona truskawkami i poziomkami (łącznie z nowymi, wiosennymi nasadzeniami) w gruncie oraz pod osłonami. Nie uwzględniono tu powierzchni przygotowanej do nasadzeń jesiennych oraz powierzchni plantacji truskawek przeznaczonych na sadzonki (którą ujęto w grupie „pozostałe”).

Do grupy roślin **przemysłowych** zaliczono buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja, itp.).

Do **ziemniaków** zaliczono sadzeniaki, ziemniaki jadalne oraz uprawiane do przemysłu, odmian zarówno wczesnych, średniowczesnych, jak i późnych. Powierzchnia uprawy ziemniaków nie obejmuje uprawy tej rośliny w ogrodach przydomowych.

The group of “**pulses for the production of grain**” includes edible pulses (peas, beans, broad beans and other edible pulses grown for the production of grain, e.g. chickpeas), forage pulses for the production of grain and cereal-pulses mixtures for the production of grain. The area sown with peas, beans, broad beans etc., intended for harvesting when unripe, has been classified as field vegetables.

The “**fodder**” group includes fodder root crops, maize for green forage, forage pulses and small-seed legumes for green forage, other fodder plants and grasses designated for green forage (excluding green designated for green fertilizers).

The group “**other**” includes vegetables in the field, field strawberries and wild strawberries, seed crops, field ornamental flowers and plants, other industrial crops (e.g. safflower, perennial crops for energy purposes), herbs and spices, as well as crops under cover (without permanent crops under cover) and other crops.

Vegetables include: cabbage (early and late, white, red and Italian), onions, carrots, beetroot, cucumbers, tomatoes, cauliflowers (early and late), other vegetables (parsley, celery, leeks, Brussels sprouts, sorrel, spinach, lettuce, radish, horseradish, rhubarb, black salsify, kohlrabi, garlic, pumpkin, asparagus, broccoli, Chinese cabbage, leafy endive, zucchini, scallions, etc.). This group also includes peas, broad beans and etc. harvested unripe (green), green beans from which unripe pods have been harvested and maize for harvesting unripe cobs, as well as field vegetable seedlings for the holding’s own use.

The area where “**strawberries**” are grown is the area planted with strawberries and wild strawberries (including new spring plantings) in the field and under cover. The area prepared for autumn plantings and the area of strawberry plantations intended for seedlings (included in the group “**other**”) is not included here.

Industrial crops include sugar beet, rape and turnip rape, flax (including oil flax), sunflower for grain, hemp, tobacco, hop, chicory and other oil crops (poppy, mustard, soya, etc.).

Potatoes include seed, edible and industrial potatoes, both early, middle-early and late varieties. Potato cultivation area does not include the cultivation of this plant in kitchen gardens.

Dane o **burakach cukrowych** dotyczą tylko tych upraw, które są przeznaczone do przemysłu. Nie ujmuje się tu buraków cukrowych uprawianych na wysadki/nasiona.

Trawy polowe są to krótkotrwałe użytki zielone (uprawiane z reguły mniej niż 5 lat), tj. trawy w czystym siewie (np. rajgras, stokłosa, mozga, wiechlina, kostrzewa, tomka, kupkówka, wyczyniec, mietlica, tymotka, kłosówka, życica i inne) lub mieszanki tych gatunków, wykorzystywane na zielonkę/siano lub nasiona (użytkowane zazwyczaj kośnie) lub wypasane (tzw. pastwiska polowe).

Międzyplony (poplony) jare – rośliny wysiane po zbiorze plonu głównego i przyorane przed zimą, lub wysiane wiosną i przyorane przed zasianiem upraw zbieranych jako plon główny. Poplony jare mogą być także przeznaczone na paszę.

Międzyplony (poplony) ozime – rośliny wysiane jesienią 2019 r., po zbiorze plonu głównego, z przeznaczeniem na paszę dla zwierząt lub na przyoranie jako zielony nawóz wiosną 2020 r. Poplony ozime zimą zimują na polu.

Powierzchnia grzybów jadalnych – powierzchnia zajmowana przez uprawy grzybów jadalnych np. pieczarek, boczników, twardziaka jadalnego (shiitake), pierścieniaka uprawnego i innych. Powierzchnia ta obejmuje stanowiska, które co najmniej raz w okresie 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. włącznie były zajęte pod uprawę grzybów jadalnych.

Powierzchnię uprawy ziemniaków, warzyw gruntowych, truskawek i poziomek gruntowych oraz grupy „pozostałych upraw” od 2007 r. podaje się bez powierzchni w ogrodach przydomowych, która zgodnie z klasyfikacją UE jest odrębną pozycją wyszczególnioną w użytkowaniu gruntów.

6. Zwierzęta gospodarskie

W spisie ujęto zwierzęta gospodarskie, które znajdowały się w gospodarstwie rolnym oraz zwierzęta wystane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas, tucz (np. umowy kontraktacyjne dla świń), przechowywanie (np. hotele dla koni) itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółtek.

Data on **sugar beets** concern only the crops intended for industry. Sugar beets intended for sets/seeds are not included here.

Field grasses are short-term grasslands (usually cultivated for less than 5 years), i.e. grasses in pure sowing (e.g. ryegrass, brome grass, canary grass, meadow grass, fescue, vernal grass, cocksfoot grass, foxtail, bent-grass, timothy, soft grass, darnel and other) or mixtures of these species, used for green forage/hay or seeds (usually for mowing) or grazed (so-called field pastures).

Spring intercrops (catch crops) – plants sown after the harvest of the main crop and ploughed in before winter, or sown in the spring and ploughed in before sowing the main crop. Spring catch crops can also be used for fodder.

Winter intercrops (catch crops) – crops sown in the autumn of 2019, after the main crop has been harvested, for use as animal feed or for ploughing in as green manure in the spring of 2020. Winter catch crops overwinter in the field.

Edible mushroom area – area occupied by the cultivation of edible mushrooms, e.g. champignons, oyster mushrooms, shiitake, stropharia and others. This area includes stands that were occupied at least once in the period of 12 months up to and including June 1, 2020 for the cultivation of edible mushrooms.

The cultivation areas of potatoes, field vegetables, strawberries and field wild strawberries and the group of “**other crops**” since 2007 is reported excluding kitchen garden area, which according to the EU classification is a separate entry for land use.

6. Livestock

The census includes livestock that were kept in the agricultural holding and animals sent for herding, grazing and to shepherds' huts. All animals were registered, i.e. those owned by the agricultural holding holder or members of his household, as well as animals kept temporarily or permanently in the holding, i.e. accepted for rearing, fattening (e.g. pig contracting contracts), keeping (e.g. hotels for horses), etc., regardless of whether they were received from private agricultural holdings or from state-owned or cooperative entities, companies. The exception was beehives which were recorded by their owner regardless of where they were located.

Zwierzęta gospodarskie to zwierzęta utrzymywane w celu osiągnięcia korzyści gospodarczych, np. produkcji mięsa, mleka i innych produktów zwierzęcych, a także w przypadku koni, wykorzystywane jako siła pociągowa i do celów rekreacyjnych oraz sportowych.

Do zwierząt gospodarskich zalicza się następujące gatunki: konie domowe i inne koniowate, bydło, świnie, owce, kozy, drób (tj. brojlery, kury nioski, koguty, indyki, kaczki, gęsi, przepiórki, perliczki, gołębie, strusie i inne gatunki, ale bez ptactwa utrzymywanego do celów łowieckich, a nie do produkcji mięsa), króliki, pozostałe zwierzęta futerkowe, inne zwierzęta utrzymywane w gospodarstwie rolnym dla pozyskania produktów zwierzęcych, np. mięsa czy wełny (tj.: jelenie, sarny, daniela, łosie, renifery, dziki, świniodziki, lamy, alpaki itp.) oraz pszczoły.

Do zwierząt gospodarskich (z wyjątkiem koni) nie zalicza się zwierząt utrzymywanych wyłącznie dla celów rekreacyjnych lub terapeutycznych.

Krowy obejmują krowy mleczne i krowy mamki.

Krowy mleczne rozumiane są jako dorosłe samice bydła, które urodziły cielęta i które ze względu na swoją rasę, odmianę lub szczególne cechy, są trzymane w gospodarstwie wyłącznie lub głównie do produkcji mleka przeznaczonego do spożycia lub do przetworzenia na produkty mleczne. Krowy mleczne wybrakowane ze stad hodowlanych, które w momencie przeprowadzania badania były utrzymywane w gospodarstwie przez okres uznawany za tucz przedubojowy, po czym kierowane do uboju, są również zaliczane do tej grupy.

Krowy mamki rozumiane są jako dorosłe samice bydła, które urodziły cielęta i które ze względu na swoją rasę (krowy rasy mięsnej i krowy urodzone w wyniku krzyżowania z rasami mięsnymi) lub szczególne cechy, są utrzymywane w gospodarstwie wyłącznie lub głównie dla cieląt przeznaczonych do uboju i których mleko jest wykorzystywane do karmienia cieląt lub innych zwierząt. Krowy mamki wybrakowane ze stad hodowlanych, które w momencie przeprowadzania badania były utrzymywane w gospodarstwie przez okres uznawany za tucz przedubojowy, po którym są kierowane do uboju, są również zaliczane do tej grupy.

Spisowi podlegały zwierzęta gospodarskie, które **1 czerwca 2020 r. znajdowały się w gospodarstwie rolnym**, niezależnie od tego czy w dniu przeprowadzania spisu nadal w nim przebywały czy już nie.

Nie ujmowano zwierząt, które po północy z 1 na 2 czerwca 2020 r. urodziły się, zostały zakupione lub trafiły do gospodarstwa z innych powodów, pomimo że znajdowały się one w gospodarstwie w czasie przeprowadzania spisu.

Livestock are animals kept for economic gain, such as the production of meat, milk and other animal products, and in the case of horses, that are used for traction and for recreational and sporting purposes.

Livestock includes the following species: horses and other equidae, cattle, pigs, sheep, goats, poultry (i.e. broilers, laying hens, cocks, turkeys, ducks, geese, quails, guinea fowls, pigeons, ostriches and other species, but excluding birds kept for hunting purposes and not for meat production), rabbits, other fur animals, other farm animals kept for the production of animal products, e.g. meat or wool (i.e. deer, roe deer, fallow deer, elks, reindeer, wild boars, hybrids of wild boar and domestic pig, llamas, alpacas etc.) and bees.

Livestock (except horses) excludes animals kept solely for recreational or therapeutic purposes.

Cows include dairy cows and suckling cows.

Dairy cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed, variety or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for the production of milk to be consumed or to be processed into dairy products. Dairy cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

Suckling cows are understood as adult female cattle which have had calves and which, due to their breed (beef breed cows and cows born from a cross-breed with beef breeds) or particular qualities, are kept in a holding exclusively or mainly for calves for slaughter, and whose milk is used to feed calves or other animals. Suckling cows culled from breeding herds which at the moment of performing the survey were kept in the holding for the period regarded as pre-slaughter pasturing, after which they are sent to slaughter, are also included in this group.

The census contains data on the number of **poultry** of individual species. If on June 1, 2020, in an agricultural holding with large-scale poultry rearing (large-scale farm, e.g. broiler fattening farm, laying hen farm producing eggs for consumption and for hatching) there was no poultry in stock due to the ongoing technological break in production (break between production cycles if it did not exceed 8 weeks), it was necessary to enter the numbers of poultry from the period before emptying the animal houses.

Wyjątek stanowiły pszczele (ule), które spisywane były u ich właściciela niezależnie od miejsca gdzie się znajdowały.

W spisie zebrano dane o pogłowie **drobiu** poszczególnych gatunków. Jeżeli 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwie rolnym o dużej skali chowu drobiu (ferma wielkotowarowa, np. ferma tuczu brojlerów, ferma niosek jaj konsumpcyjnych, wylęgowych) nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji (przerwa pomiędzy cyklami produkcyjnymi, jeśli nie przekraczała 8 tygodni), należało wpisać stany drobiu z okresu przed opróżnieniem kurników.

W celu przeliczenia pogłowia zwierząt w sztukach fizycznych na **sztuki przeliczeniowe duże (SD)** wykorzystano następujące współczynniki:

- bydło, tj. cielęta ogółem w wieku poniżej 1 roku – 0,40; bydło w wieku 1–2 lat – 0,70; byki w wieku 2 lat i więcej – 1,00; jałówki w wieku 2 lata i więcej – 0,80; krowy pozostałe – 0,80; krowy mleczne – 1,00,
- świnie, tj. prosięta o wadze do 20 kg – 0,027; lochy ogółem – 0,50; warchlaki, knury rozplodowe i tuczniaki – 0,30,
- owce ogółem – 0,10,
- kozy ogółem – 0,10,
- drób, tj. brojlery kurze – 0,007; kury nioski – 0,014; indyki – 0,03; gęsi – 0,02; kaczki – 0,01; drób pozostały (bez strusi) – 0,001; strusie – 0,35,
- króliki ogółem – 0,02.

7. Nawożenie

Dane o zastosowanych w gospodarstwie rolnym nawozach mineralnych, wapniowych oraz nawozach naturalnych pochodzenia zwierzęcego obejmują okres od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

W spisie zbierano dane dla następujących **rodzajów nawozów naturalnych**:

- **obornik** – stała mieszanina odchodów (kału i moczu) zwierząt gospodarskich (świń, bydła, koni, owiec, kóz, królików) wraz ze ściółką,
- **pomiót ptasi** – odchody drobiu,
- **gnojówka** – przefermentowany mocz zwierząt gospodarskich (odciek z obornika),
- **gnojowica** – rozwodniona mieszanina odchodów zwierząt (kału, moczu).

In order to convert the livestock in physical heads into **livestock units (LSU)**, the following coefficients were used:

- bovine animals, i.e. calves in total under the age of 1 year – 0.40; bovine animals aged 1–2 years – 0.70; male bovine animals aged 2 years and more – 1.00; heifers aged 2 years and more – 0.80; other cows – 0.80, dairy cows – 1.00,
- pigs, i.e. piglets weighing up to 20 kg – 0.027; breeding sows in total – 0.50; young pigs, breeding boars and fattening pigs – 0.30,
- sheep in total – 0.10,
- goats in total – 0.10,
- poultry, i.e. broilers – 0.007; laying hens – 0.014; turkeys – 0.03, geese – 0.02, ducks – 0.01, other poultry (without ostriches) – 0.001; ostriches – 0.35,
- rabbits in total – 0.02.

7. Fertilization

Data on mineral and lime fertilizers and natural fertilizers of animal origin (manure) used in the agricultural holding cover the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

The census collected data for the following **types of natural fertilizers (manure)**:

- **solid manure** – a solid mixture of excrements (faeces and urine) of livestock (pigs, cattle, horses, sheep, goats, rabbits) with bedding,
- **poultry manure** – poultry excrements,
- **liquid manure** – fermented urine of livestock (manure leachate),
- **slurry** – a diluted mixture of animal excrements (faeces, urine).

Zużycie nawozów mineralnych (azotowych, fosforowych, potasowych) oraz wapniowych prezentowane jest w przeliczeniu na czysty składnik NPK i CaO. Przeliczeń zużycia nawozów na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2019/2020 dokonano na powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

8. Środki ochrony roślin

Środki ochrony roślin to substancje lub ich mieszaniny oraz żywe organizmy przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi (m.in. przed grzybami, wirusami, bakteriami, insektami, ślimakami, gryzoniami), a także niszczenia roślin niepożądanych (np. chwastów), regulowania rozwoju oraz wzrostu i innych procesów biologicznych w roślinach uprawnych. Do środków ochrony roślin zaliczane są również preparaty wykorzystywane do zabiegów w magazynach, w których przechowywane są pasze, nasiona siewne lub przeznaczone do konsumpcji.

W spisie zebrano informacje o **ilości zabiegów** zastosowanych na zboża, warzywa, sady i inne uprawy trwałe, pozostałą powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze.

Dodatkowo w spisie zebrano informacje dotyczące korzystania z różnych **rodzajów wsparcia przy podejmowaniu decyzji o stosowaniu środków ochrony roślin** oraz oceny stopnia znajomości **zasad integrowanej ochrony roślin**.

9. Ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze

Badaniem zostały objęte ciągniki (kołowe dwuosiove i gąsienicowe) oraz maszyny i urządzenia rolnicze **własne** (stanowiące wyłączną własność użytkownika gospodarstwa lub członka jego gospodarstwa domowego) i **wspólne** (będące współwłasnością i użytkowane przez więcej niż jedno gospodarstwo rolne), które wykorzystywane były wyłącznie lub częściowo **do prac związanych z rolnictwem**. Ciągniki oraz maszyny i urządzenia rolnicze należące do kilku rolników spisano u tego rolnika, u którego znajdowały się w dniu referencyjnym spisu.

Spisano sprzęt sprawny technicznie, jak również znajdujący się w remoncie oraz przeznaczony do naprawy (niesprawny technicznie przez okres krótszy niż rok).

Nie spisywano **ciągników jednoosiowych**, używanych często w ogrodnictwie.

The consumption of mineral (nitrogen, phosphorus, potassium) and lime fertilizers is presented in terms of the pure ingredient of NPK and CaO. Conversions of fertilizer consumption per 1 ha of agricultural land in the farming year 2019/2020 were made to the area of agricultural land in good agricultural condition on June 1, 2020.

8. Plant protection products

Plant protection products are substances or their mixtures and living organisms intended for the protection of cultivated plants against harmful organisms (e.g. against fungi, viruses, bacteria, insects, snails, rodents), as well as the destruction of undesirable plants (e.g. weeds), and regulating development and growth and other biological processes in crops. Plant protection products also include preparations used for treatments in warehouses where fodder, sowing seeds or seeds intended for consumption are stored.

The census contains information on **the number of treatments** applied to cereals, vegetables, orchards and other permanent crops, and to the other agricultural land in good condition.

In addition, the census contains information on the use of various **types of support when making decisions on the use of plant protection products** and the assessment of the degree of knowledge of **the principles of integrated crop protection**.

9. Tractors, machines and agricultural equipment

The survey covered tractors (two-axle and tracked wheels) as well as **own** agricultural machines and equipment (being the sole property of the agricultural holding holder or a member of his household) and **shared** (jointly owned and used by more than one agricultural holding), which were used exclusively or partially **for agricultural work**. Tractors and agricultural machines and equipment belonging to several farmers were assigned to the farmer who had them on the census reference date.

The technically functional equipment was taken into account, as well as that under renovation and intended for repair (technically inoperative for a period of less than a year).

Single-axle tractors, often used in horticulture, were not included.

10. Dochody gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Dane dotyczą okresu 12 miesięcy, tj. okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r.

Za **gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego** uważa się zespół osób mieszkających i utrzymujących się wspólnie, jeżeli wśród nich jest osoba prowadząca gospodarstwo indywidualne.

Za **dochód całkowity gospodarstwa domowego** uważa się łączne dochody (z tytułu prowadzenia działalności rolniczej i pozarolniczej oraz z tytułu: pracy najemnej, pobierania emerytur i rent, zasiłku z pomocy społecznej, zasiłku wychowawczego, alimentów, stypendiów, posiadania lokat kapitałowych, uzyskiwania pomocy zagranicznej, wygranych w grach liczbowych i loteriach itp.) wszystkich osób (spokrewnionych i niespokrewnionych) zamieszkujących wspólnie z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i wspólnie się z nim utrzymujących.

Dla potrzeb publikacji przyjęto, że **główne źródło dochodu** to źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem gospodarstwa domowego.

Do gospodarstw uzyskujących dochody z działalności rolniczej oraz z działalności pozarolniczej zaliczono również te gospodarstwa, w których omawiane rodzaje działalności nie przyniosły jeszcze dochodów lub przynosiły straty.

11. Pracujący w gospodarstwach rolnych

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności stałej** dotyczą nakładów pracy ponoszonych na wytworzenie produkcji rolnej w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień referencyjny spisu, a więc uwzględniają cały roczny cykl produkcyjny w gospodarstwie rolnym.

Dane o pracujących w rolnictwie według **aktywności bieżącej** (na podstawie metodologii rekomendowanej dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy i wykorzystywanej m.in. do zbilansowania pracujących w całej gospodarce narodowej) dotyczą tylko tej części pracujących, dla których praca w rodzinnych gospodarstwach rolnych jest wyłącznym lub głównym zajęciem użytkownika i osób z nim mieszkających. Z tego względu stosuje się kryterium bieżącej aktywności ekonomicznej poszczególnych osób

10. The income of households with a holder of an agricultural holding

The data relates to a period of 12 months, i.e. the period from June 2, 2019 to June 1, 2020.

A household with a holder of an agricultural holding (farm holder) is a group of persons residing together and with a common subsistence, if at least one of them runs a private holding.

Total income of a household is total income (from agricultural and non-agricultural activity as well as from paid work, retirement pays and disability pensions, social assistance benefits, maternity assistance, alimony, scholarships, capital investments, foreign assistance, wins in numerical and other lotteries, etc) of all persons (relatives and non-relatives) living together with the agricultural farm holder and with a common subsistence.

For the purposes of this publication it was assumed that the main source of income is the source of income exceeding 50% of total income of a household.

The group of holdings receiving income from agricultural activity or non-agricultural activity contains also the holdings where the above-mentioned types of activity have not yet brought any income or brought losses.

11. Persons employed in agricultural holdings

The data on persons employed in agriculture according to **permanent activity** refer to labour input incurred to agricultural production during the 12 months preceding the census reference date, thus they take into account the entire annual production cycle in an agricultural holding.

The data on persons employed in agriculture according to their **current activity** (based on the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organisation and used, inter alia, to balance employed persons in the entire national economy) concern only that part of the employed for whom work in family agricultural holdings is the exclusive or the main job of the holder and those who live with him/her. For this reason, the criterion of the cur-

w określonym odcinku czasu, to jest w tygodniu od 26 maja do 1 czerwca 2020 r.

W **gospodarstwach indywidualnych** zebrano dane o nakładach pracy użytkownika gospodarstwa rolnego i członków jego rodziny oraz o nakładach pracy osób spoza rodziny użytkownika.

Dla **gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej**, zebrano dane o nakładach pracy osób tam zatrudnionych lub pracujących na innych zasadach (np. uczniowie, praktykanci, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, zakonnicy) – rozpatrywana była tylko aktywność stała (z uwzględnieniem podziału według płci).

Za **pracę w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej** uważa się wykonywanie prac bezpośrednio związanych z produkcją roślinną i zwierzęcą oraz utrzymaniem gruntów w dobrej kulturze rolnej (działalność rolnicza), a także innych prac, które są niezbędne przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego, takich jak: zakup środków produkcji, sprzedaż produktów i przygotowanie ich do sprzedaży, prace związane z magazynowaniem, transport na potrzeby gospodarstwa rolnego, bieżące naprawy sprzętu rolniczego, prace konserwacyjne budynków, maszyn, instalacji, organizację i zarządzanie pracą w gospodarstwie rolnym, załatwianie spraw urzędowych, prowadzenie rachunków, wypełnianie wniosków o dopłaty bezpośrednio i inne.

Nie zalicza się tu prac związanych z leśnictwem, łowiectwem, połowem lub hodowlą ryb oraz prac wykonywanych w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej (bez względu na to, czy prowadzone są w gospodarstwie czy poza nim).

Do pracy w gospodarstwie indywidualnym nie zalicza się takich prac jak: przyrządzanie posiłków, pranie, sprzątanie, opieka nad dziećmi oraz innych prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz prac rolnych wykonywanych w ramach pomocy sąsiedzkiej na rzecz innego gospodarstwa rolnego.

Za **pracę (działalność zarobkową) inną niż przy produkcji rolniczej w swoim (rodzinnym) gospodarstwie rolnym** uważa się każdą pracę (również dorywczą lub nierejestrowaną) najemną lub na własny rachunek, wykonywaną zarówno w gospodarstwie, jak i poza jego terenem. Zaliczono tu także pracę przy produkcji rolniczej w innym gospodarstwie rolnym.

rent economic activity of particular persons in a specific period of time, i.e. the week from May 26 to June 1, 2020 is used.

In natural person's agricultural holdings, the data were collected on the labour input of the holder of an agricultural holding and his/her family members, as well as on the labour input of persons from outside the holder's family.

For **agricultural holdings of legal persons and organisational units without legal personality**, the data were collected on the labour input of persons employed there or working on different principles (e.g. students, apprentices, members of agricultural production co-operatives, monks) – only permanent activity was considered (taking into account the division by sex).

As work in an agricultural holding in agricultural production is considered the work directly related to crop and animal production, and maintaining the land in good agricultural condition (agricultural activity), as well as other work that is necessary for running an agricultural holding, such as: purchase of means of production, sale of products and their preparation for sale, work related to storing, transport for the needs of the agricultural holding, ongoing repairs of agricultural equipment, maintenance works on buildings, machines, installations, organisation and management of work in the agricultural holding, dealing with official matters, keeping accounts, filling out applications for direct payments and other.

It does not include work related to forestry, hunting, fishing or fish farming as well as work performed as part of non-agricultural economic activity (regardless of whether it is conducted in the holding or not).

Work in natural person's agricultural holding does not include work such as: preparing meals, washing, cleaning, caring for children and other work related to running a household and agricultural work performed as part of neighbourly assistance for another agricultural holding.

As work (paid activity) other than agricultural production in one's (family) agricultural holding is understood any hired or down-account work (including casual or unregistered), performed both in the holding and outside its area. It also includes work in agricultural production in another agricultural holding.

Praca główna to praca zajmująca najwięcej czasu (dot. osób, które wykonują więcej niż jedną pracę). Jeżeli prace zajmują tyle samo czasu, to pracą główną jest ta, która przynosi największy dochód.

Praca dodatkowa to praca zajmująca najwięcej czasu, poza pracą główną. Jeżeli kilka prac zajmuje tyle samo czasu, to pracą dodatkową jest ta, z której osiągnany jest wyższy dochód.

Spis w zakresie aktywności ekonomicznej dotyczył wszystkich osób w **wieku 15 lat i więcej** (tzn. urodzonych 1 czerwca 2005 r. i wcześniej).

Ze względu na duży udział pracy w niepełnym wymiarze godzin oraz sezonowego zatrudnienia pracowników dorywczych, kontraktowych, pracujących w ramach pomocy sąsiedzkiej i „pozostałych osób pracujących” nakłady pracy w rolnictwie zostały wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy (Annual Work Unit – AWU).

Roczna jednostka pracy (AWU) oznacza ekwiwalent pełnego etatu. Oblicza się ją przez podzielenie liczby godzin przepracowanych w ciągu roku przez roczną liczbę godzin odpowiadającą pełnemu etatowi. W Polsce jako ekwiwalent pełnego etatu przyjęto 2 120 godzin pracy w roku, tzn. 265 dni roboczych po 8 godzin pracy dziennie. Przy wyliczaniu nakładów pracy wyrażonych w AWU (zgodnie z metodologią Eurostatu) zachowano warunek, że na 1 osobę nie może przypadać więcej niż 1 AWU, nawet jeżeli w rzeczywistości pracuje ona dłużej.

Wymiar rocznego czasu pracy przy produkcji rolniczej określa się w częściach etatu:

- poniżej 0,25 etatu (1–66 dni, 1–530 godzin) oznacza mniej niż 1/4 etatu lub okres do 3 miesięcy,
- od 0,25 do poniżej 0,5 etatu (67–132 dni, 531–1 060 godzin) – oznacza 1/4 etatu, ale mniej niż 1/2 etatu lub okres od 3 miesięcy włącznie do 6 miesięcy,
- od 0,5 do poniżej 0,75 etatu (133–198 dni, 1 061–1 590 godzin) – oznacza 1/2 etatu, ale mniej niż 3/4 etatu lub okres od 6 miesięcy włącznie do 9 miesięcy,
- od 0,75 do poniżej 1 etatu (199–264 dni, 1 591–2 119 godzin) – oznacza 3/4 etatu, ale mniej niż 1 etat lub okres od 9 miesięcy włącznie do 12 miesięcy,
- 1 etat (265 dni i więcej, 2 120 i więcej godzin) – oznacza 1 pełny etat lub 12 miesięcy w roku i przedział ten dotyczy również osób, które przepracowały większą liczbę godzin w ciągu roku niż odpowiadającą 1 etatowi.

The main work is the most time consuming work (for persons who perform more than one work). If the work takes the same amount of time, the main work is the one that generates the highest income.

An additional work is work that takes the most time outside of the main work. If several jobs take the same amount of time, an additional work is the work which generates higher income.

Within the scope of economic activity, the census covered all persons **aged 15 and more** (i.e. born on June 1, 2005 and earlier).

Due to the large share of part-time work and seasonal employment of temporary workers, contracted workers, persons working within the confines of neighbourly assistance and other employed persons, labour input in agriculture was expressed in conventional (Annual Work Units AWU).

Annual Work Unit (AWU) is an equivalent of a full-time work. It is calculated by dividing the number of hours worked during a year by the annual number of hours equivalent to a full-time work. In Poland, 2,120 hours of work per year have been assumed as the equivalent of a full-time work, i.e. 265 working days, 8 hours of work per day. When calculating the labour input expressed in AWU (in accordance with the Eurostat methodology), the condition was kept that 1 person may not have more than 1 AWU, even if in reality he/she works longer.

The volume of the annual working time in agricultural production is defined in parts of a full-time work:

- less than 0.25 of a full-time work (1–66 days, 1–530 hours) means less than 1/4 of a full-time work or a period of up to 3 months,
- from 0.25 to less than 0.5 of a full-time work (67–132 days, 531–1 060 hours) – means 1/4 of a full-time work, but less than 1/2 of a full-time job or a period from 3 months up to 6 months,
- from 0.5 to less than 0.75 of a full-time work (133–198 days, 1 061–1 590 hours) – means 1/2 of a full-time work, but less than 3/4 of a full-time job or a period from 6 months up to and including 9 months,
- from 0.75 to less than 1 full-time work (199–264 days, 1 591–2 119 hours) – means 3/4 of a full-time job, but less than 1 of a full-time work or a period from 9 months up to and including 12 months,
- 1 full-time work (265 days and more, 2 120 hours and more) – means 1 full-time work or 12 months of a year, and this range also applies to persons who have worked more hours during a year than the equivalent of 1 full-time work.

Jako **pracowników najemnych** należy rozumieć osoby zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze. Częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania (np. nocleg, wyżywienie).

Jako **pracowników najemnych stałych** traktuje się osoby, które pracowały za wynagrodzeniem w każdym tygodniu 12 miesięcy do 1 czerwca 2020 r. włącznie, bez względu na liczbę godzin pracy w ciągu tygodnia. Do pracowników najemnych stałych należy również zaliczyć osoby, które przepracowały tylko część tygodni w roku z następujących przyczyn:

- specyfika produkcji rolnej w gospodarstwie (np. uprawa owoców, warzyw gruntowych) wymagająca zatrudniania pracowników tylko w ciągu kilku miesięcy w roku,
- urlop, choroba, wypadek, kwarantanna lub izolacja wywołana zagrożeniem epidemicznym,
- rozpoczęcie lub zakończenie pracy w gospodarstwie (czyli osoby, które zmieniły miejsce pracy w ciągu roku),
- całkowite wstrzymanie pracy w gospodarstwie spowodowane przyczynami naturalnymi (powódź, pożar).

Pracownicy najemni dorywczy – osoby (zatrudnione na podstawie pisemnej lub ustnej umowy o pracę, otrzymujące wynagrodzenie pieniężne lub w naturze; częścią wynagrodzenia mogą być również koszty utrzymania np. nocleg, wyżywienie), które w ciągu ostatnich 12 miesięcy pracowały tylko w wybranym okresie i nie mają stałej umowy o pracę.

Inni pracownicy – to inne osoby pracujące w gospodarstwach osób prawnych, tj. członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych (jeżeli pracowali w gospodarstwie rolnym, ale nie byli zatrudnieni jako pracownicy najemni stali), uczniowie pracujący w szkolnych gospodarstwach rolnych, osoby pracujące (w tym duchowni) w gospodarstwach prowadzonych przez zakony (niebędące pracownikami najemnymi stałymi).

Pracownicy kontraktowi – są to osoby wykonujące określoną usługę w gospodarstwie rolnym, które nie zostały zatrudnione bezpośrednio przez użytkownika/kierującego gospodarstwem rolnym.

Pomoc sąsiedzka – praca w **gospodarstwie indywidualnym** wykonana **przez osoby z innego gospodarstwa rolnego bez wynagrodzenia** (w formie pieniężnej lub w naturze) za tę pracę. Jako pomoc sąsiedzka należy traktować też m.in. pracę wykonywaną przez osoby z innego gospodarstwa rolnego w ramach tzw. odrobku (ale bez wynagrodzenia).

Employees are persons employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind. The living costs of sustenance (e.g. accommodation, meals) may also be part of the remuneration.

Permanent employees are persons who worked for remuneration each week for 12 months until June 1, 2020, regardless of the number of working hours per week. Permanent employees also include persons who worked only some weeks in a year for the following reasons:

- the specificity of agricultural production in a holding (e.g. growing fruit, field vegetables) requiring hiring employees only for a few months of a year,
- vacation, illness, accident, quarantine or isolation due to an epidemic threat,
- starting or ending work in a holding (i.e. persons who changed their place of work during year),
- complete stoppage of work in a holding due to natural causes (flood, fire).

Temporary workers – persons (employed on the basis of a written or oral employment contract, receiving remuneration in cash or in kind; costs of sustenance may also be part of the remuneration (e.g. accommodation, meals) who in the last 12 months have worked only in a selected period and do not have a permanent employment contract.

Other employees – are other persons working in **holdings of legal persons**, i.e. members of agricultural production cooperatives (if they worked in an agricultural holding but were not employed as permanent employees), students working on school agricultural holdings, persons working (including clergy) in holdings run by monasteries (who are not being permanent hired employees).

Contracted workers – are persons who perform a specific service in an agricultural holding, and who are not employed directly by the holder of/the manager of agricultural holding.

Neighbourly assistance – work in the natural person's agricultural holding performed **by persons from another agricultural holding without remuneration** (in cash or in kind) for this work. One should also treat as neighbourly assistance, inter alia, the work performed by persons from another agricultural holding as part of the so-called "repayment" (but without remuneration).

12. Typologia gospodarstw rolnych

Podstawę prawną obowiązującej w UE klasyfikacji gospodarstw rolnych (nazywanej Wspólnotową Typologią Gospodarstw Rolnych, w skrócie „typologia”) stanowią:

- rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i działalności gospodarczej gospodarstw rolnych we Wspólnocie Europejskiej,
- rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1198/2014 z dnia 1 sierpnia 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009,
- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/220 z dnia 3 lutego 2015 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009.

Podstawowym celem typologii jest dostarczenie narzędzia umożliwiającego:

- spełnienie potrzeb informacyjnych Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej,
- sporządzanie analiz porównawczych sytuacji ekonomiczno-produkcyjnej gospodarstw rolnych:
 - pomiędzy różnymi klasami wielkości ekonomicznej i różnymi typami rolniczymi gospodarstw,
 - pomiędzy poszczególnymi krajami członkowskimi i ich regionami,
 - pomiędzy różnymi okresami czasowymi (analizy pionowe).

Dane pochodzące ze spisu rolnego w 2020 r. oraz wartości współczynników standardowej produkcji (opracowane przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy) dla każdej uprawy i kategorii zwierząt, pozwoliły na ustalenie dla każdego objętego spisem gospodarstwa rolnego **wielkości ekonomicznej** oraz **typu rolniczego**.

Produkcja określonej działalności rolniczej jest to wartość produkcji rolnej brutto uzyskanej z jednego hektara uprawy lub od jednego zwierzęcia gospodarskiego. Wartość oblicza się poprzez przemnożenie produkcji z 1 ha lub od 1 zwierzęcia przez cenę na terenie gospodarstwa rolnego, bez VAT, podatków od produktów i dopłat bezpośrednich.

12. The typology of agricultural holdings

The legal basis for the classification of agricultural holdings in the EU (known as the Community Typology for Agricultural Holdings, abbreviated as “typology”) are:

- Council Regulation (EC) No. 1217/2009 of November 30, 2009 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Union,
- Commission Delegated Regulation (EU) No. 1198/2014 of August 1, 2014 supplementing Council Regulation (EC) No 1217/2009,
- Commission Implementing Regulation (EU) 2015/220 of February 3, 2015 laying down rules for the application of Council Regulation (EC) No. 1217/2009.

The typology is mainly intended to serve as an instrument that enables:

- satisfying information-related needs arising from the Common Agricultural Policy of the European Union,
- conducting comparative analyses of the economic and output situation of agricultural holdings:
 - between different economic size classes and different types of farming of holdings,
 - between individual Member States and their regions,
 - between different time periods (vertical analyses).

Data from the agricultural census in 2020 and the values of standard production coefficients (prepared by the Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute) for each crop and livestock category allowed to determine **the economic size** and **type of farming** for each surveyed agricultural holding.

The output of a given type of agricultural activity represents the gross value of agricultural output per 1 hectare of crop or one head of livestock. The value is calculated by multiplying the output per hectare or per head of livestock by the price applicable in the agricultural holding, excluding VAT tax, taxes on products and direct payments.

Standardowa produkcja (SP) oznacza wartość produkcji odpowiadającej przeciętnej sytuacji w danym regionie. Jest obliczana jako średnia z pięciu lat wartość produkcji z określonej działalności rolniczej (roślinnej i zwierzęcej).

Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego (GSP) jest sumą wartości uzyskanych dla każdej działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie przez przemnożenie współczynników SP dla danej działalności przez liczbę hektarów lub liczbę zwierząt.

Wartość SP produktów roślinnych jest odnoszona do 1 ha, z wyjątkiem upraw grzybów, gdzie stosuje się standardową powierzchnię 100 m². W przypadku produkcji zwierzęcej współczynniki SP liczone są na jedną sztukę zwierzęcia.

Wyjątek stanowią drób i pszczoły, dla których SP liczone są odpowiednio na 100 sztuk i 1 pień pszczeli.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego jest to całkowita standardowa produkcja gospodarstwa rolnego wyrażona w euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa pozwala na jego zaklasyfikowanie do jednej z poniżej podanych klas:
The economic size of a holding allows it to be classified into one of the following classes:

Klasa wielkości ekonomicznej Economic size class	Całkowita standardowa produkcja gospodarstwa w euro Total standard output of a holding in euro		
I		<	2 000
II	2 000	- <	4 000
III	4 000	- <	8 000
IV	8 000	- <	15 000
V	15 000	- <	25 000
VI	25 000	- <	50 000
VII	50 000	- <	100 000
VIII	100 000	- <	250 000
IX	250 000	- <	500 000
X	500 000	- <	750 000
XI	750 000	- <	1 000 000
XII	1 000 000	- <	1 500 000
XIII	1 500 000	- <	3 000 000
XIV		> =	3 000 000

Typ rolniczy gospodarstwa określany jest na podstawie wielkości udziału standardowej produkcji poszczególnych działalności rolniczych prowadzonych w gospodarstwie w całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego.

Standard output (SO, Polish acronym: SP) represents the output value reflecting the average status in a given region. It is calculated as the five-year average of the output value of a specific agricultural activity (crop or livestock).

Total standard output of a holding (Polish acronym: GSP) is the sum of the values obtained for each agricultural activity conducted in the holding by multiplying the SO coefficients for a given type of activity by the number of hectares or the number of animals.

The SO value of crop products is referred to 1 ha, except for mushroom cultivation where a standard area of 100 m² is used. In the case of animal production, SO coefficients are calculated for one head of livestock.

The exceptions are poultry and bees, for which the SO is calculated for 100 heads and 1 beehive, respectively.

The economic size of an agricultural holding is the total standard output of an agricultural holding expressed in euro.

The type of farming of the holding is determined through the share of standard outputs from various types of agricultural activity conducted in the holding in the total standard output of this holding.

Typologia gospodarstw rolnych ma charakter hierarchiczny. Wyróżnia się 9 typów ogólnych, 22 typy podstawowe oraz 62 typy szczegółowe.

Dla potrzeb definicji typów ogólnych, wskaźnikom standardowej produkcji z działalności rolniczych ujmowanych w spisie zostały nadane następujące symbole:

- **P1** – standardowa produkcja z następujących upraw: zboża (pszenica zwyczajna, pszenica twarda, żyto, pszenżyto, jęczmień, owies, kukurydza na ziarno, gryka, proso, pozostałe zboża), strączkowe łącznie z mieszankami zbóż z roślinami strączkowymi (groch jadalny, fasola jadalna, inne strączkowe jadalne, strączkowe pastewne na ziarno), ziemniaki, buraki cukrowe, rośliny przemysłowe (tytoń, chmiel, rzepak i rzepik, słonecznik, soja, len, konopie, zioła i rośliny aromatyczne, pozostałe uprawy przemysłowe), warzywa i truskawki w uprawie polowej, uprawy nasienne i sadzonki, pastewne na sprzedaż, pozostałe uprawy, grunty ugorowane bez dopłat,
- **P2** – standardowa produkcja z następujących upraw: warzywa i truskawki w uprawie polowej – ogrody towarowe, warzywa i truskawki w uprawie pod osłonami, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie polowej, kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie pod osłonami, szkółki drzew i krzewów owocowych, ozdobnych i leśnych oraz uprawy grzybów,
- **P3** – standardowa produkcja z następujących upraw: plantacje drzew i krzewów owocowych, winnice, pozostałe uprawy trwałe (np. wiklina), uprawy trwałe pod osłonami,
- **P4** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: konie, bydło, owce, kozy oraz roślin pastewnych (łąki i pastwiska z wyłączeniem nieuprawianych terenów do wypasu, rośliny okopowe, rośliny na zielonkę: strączkowe, motylkowe, kukurydza, inne pastewne na zielonkę oraz trawy polowe na zielonkę),
- **P5** – standardowa produkcja z następujących gatunków zwierząt: trzoda chlewna, drób, króliki (samice hodowlane).

Wyróżnia się następujące typy ogólne gospodarstw:

1. **Specjalizujące się w uprawach polowych**
Gospodarstwa, dla których: $P1 > 2/3$ całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego (GSP),
2. **Specjalizujące się w uprawach ogrodniczych** (warzyw, truskawek, kwiatów i roślin ozdobnych), grzybów i w szkółkarstwie
Gospodarstwa, dla których: $P2 > 2/3$ GSP,

The typology of agricultural holdings is hierarchical. There are 9 general types, 22 basic types and 62 specific types.

For the purpose of defining general types, the following symbols were assigned to SO indicators for various types of agricultural activity included in the census:

- **P1** – standard output from the following crops: cereals (common wheat, durum wheat, rye, triticale, barley, oats, grain maize, buckwheat, millet, other cereals), pulses including mixtures of cereals with pulses (edible peas, edible beans, other edible pulses, fodder pulses for grain), potatoes, sugar beet, industrial plants (tobacco, hops, rape and turnip rape, sunflower, soybean, flax, hemp, herbs and aromatic plants, other industrial crops), fresh vegetables and strawberries in field cultivation, seeds and seedlings, fodder crops for sale, other crops, fallow land without subsidies,
- **P2** – standard output from the following crops: vegetables and strawberries cultivated in the field – market gardens, vegetables and strawberries cultivated under cover, flowers and ornamental plants grown in the field, flowers and ornamental plants grown under cover, nurseries of fruit, ornamental and forest trees and bushes, and mushroom cultivation areas,
- **P3** – standard output from the following crops: plantations of fruit trees and bushes, vineyards, other permanent crops (e.g. wicker), permanent crops under cover,
- **P4** – standard output from the following animal species: horses, cattle, sheep, goats and fodder crops (meadows and pastures, excluding uncultivated grazing areas, root crops, crops for green forage: leguminous plants, pulses, corn, other fodder plants for green forage and field grasses for green forage),
- **P5** – standard output from the following animal species: pigs, poultry, rabbits (breeding females).

The following **general types** of holdings are distinguished:

1. **Specialising in field crops**
Holdings for which: $P1 > 2/3$ of the total standard output of a holding (GSP),
2. **Specialising in horticultural crops** (vegetables, strawberries, flowers and ornamental plants), mushrooms and nurseries
Holdings for which: $P2 > 2/3$ GSP,

<p>3. Specjalizujące się w uprawach trwałych (drzew i krzewów owocowych)
Gospodarstwa, dla których: $P3 > 2/3$ GSP,</p> <p>4. Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi
Gospodarstwa, dla których: $P4 > 2/3$ GSP,</p> <p>5. Specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi
Gospodarstwa, dla których: $P5 > 2/3$ GSP,</p> <p>6. Mieszane – różne uprawy
Gospodarstwa, dla których: $(P1 + P2 + P3) > 2/3$ GSP; $P1 \leq 2/3$ GSP; $P2 \leq 2/3$; $P3 \leq 2/3$ GSP,</p> <p>7. Mieszane – różne zwierzęta
Gospodarstwa, dla których: $(P4 + P5) > 2/3$ GSP; $P4 \leq 2/3$ GSP; $P5 \leq 2/3$ GSP,</p> <p>8. Mieszane – różne uprawy i zwierzęta
Gospodarstwa niespełniające warunków klasyfikacji dla typów 1–7,</p> <p>9. Gospodarstwa niesklasyfikowane
Gospodarstwa, dla których GSP = 0.</p> | <p>3. Specialising in permanent crops (fruit trees and bushes)
Holdings for which: $P3 > 2/3$ GSP,</p> <p>4. Specialising in rearing of grazing livestock
Holdings for which: $P4 > 2/3$ GSP,</p> <p>5. Specialising in rearing animals fed with concentrated feeding stuff's
Holdings for which: $P5 > 2/3$ GSP,</p> <p>6. Mixed – different crops
Holdings for which: $(P1 + P2 + P3) > 2/3$ TSO; $P1 \leq 2/3$ TSO; $P2 \leq 2/3$; $P3 \leq 2/3$ GSP,</p> <p>7. Mixed – different livestock
Holdings for which: $(P4 + P5) > 2/3$ TSO; $P4 \leq 2/3$ TSO; $P5 \leq 2/3$ GSP,</p> <p>8. Mixed – different crops and livestock
Holdings that do not meet the classification conditions for types 1–7,</p> <p>9. Non-classified holdings
Holdings for which GSP = 0.</p> |
|---|--|

13. Ważniejsze grupowania i zakres publikowanych danych

Wyniki spisu zaprezentowano na poziomie kraju i województw.

W tablicach przedstawiono dane dla dwóch grup gospodarstw: gospodarstw rolnych ogółem i gospodarstw indywidualnych.

Dane prezentowane w publikacji opracowano **według siedziby użytkownika gospodarstwa**, z wyjątkiem tablic dotyczących **typologii gospodarstw rolnych**, gdzie dane zaprezentowano **według siedziby gospodarstwa rolnego**.

W zależności od tematyki, dane zostały opracowane według niżej wymienionych grupowań:

- grup obszarowych powierzchni użytków rolnych,
- rodzaju prowadzonej działalności,
- głównego źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego,
- płci i wieku osoby kierującej gospodarstwem rolnym,
- nakładów pracy w AWU,
- wielkości ekonomicznej gospodarstw,
- typu rolniczego gospodarstw rolnych.

13. The more important groupings and the scope of published data

The census results are presented at the national and voivodships level.

The tables present data for two groups of holdings: agricultural holdings in total and natural person's agricultural holdings (private farms).

The data presented in the publication has been compiled **according to the seat of the holder of a holding**, with the exception of the tables on **the typology of agricultural holdings**, where the data has been presented **according to the seat of the agricultural holding**.

Depending on the subject matter, the data has been prepared according to the following groupings:

- area groups of agricultural land,
- type of conducted activity,
- main income source for households with a holder of an agricultural holding,
- sex and age of manager of agricultural holding,
- labour input in AWU,
- economic size of holdings,
- farm types of agricultural holdings.

Przedziały grup obszarowych użytków rolnych są lewostronnie zamknięte, z wyjątkiem grup:

- „0-1”, gdzie przedział jest obustronnie zamknięty,
- „1-2”, gdzie przedział jest obustronnie otwarty.

Wszystkie przedziały grup obszarowych upraw oraz klas wielkości ekonomicznej są lewostronnie zamknięte.

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z **zaokrążeń automatycznych**.

The ranges of area groups of agricultural land are closed on the left side, except for the groups:

- “0-1”, where the range is closed on both sides,
- “1-2”, where the range is open on both sides.

All ranges of area groups of crops and economic size classes are closed on the left side.

In the tables containing summary data, there may be some arithmetic inaccuracies due to **automatic rounding**.